

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

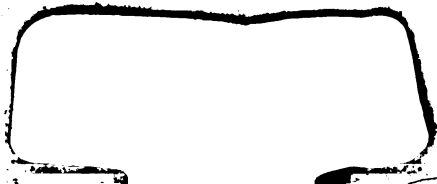
Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

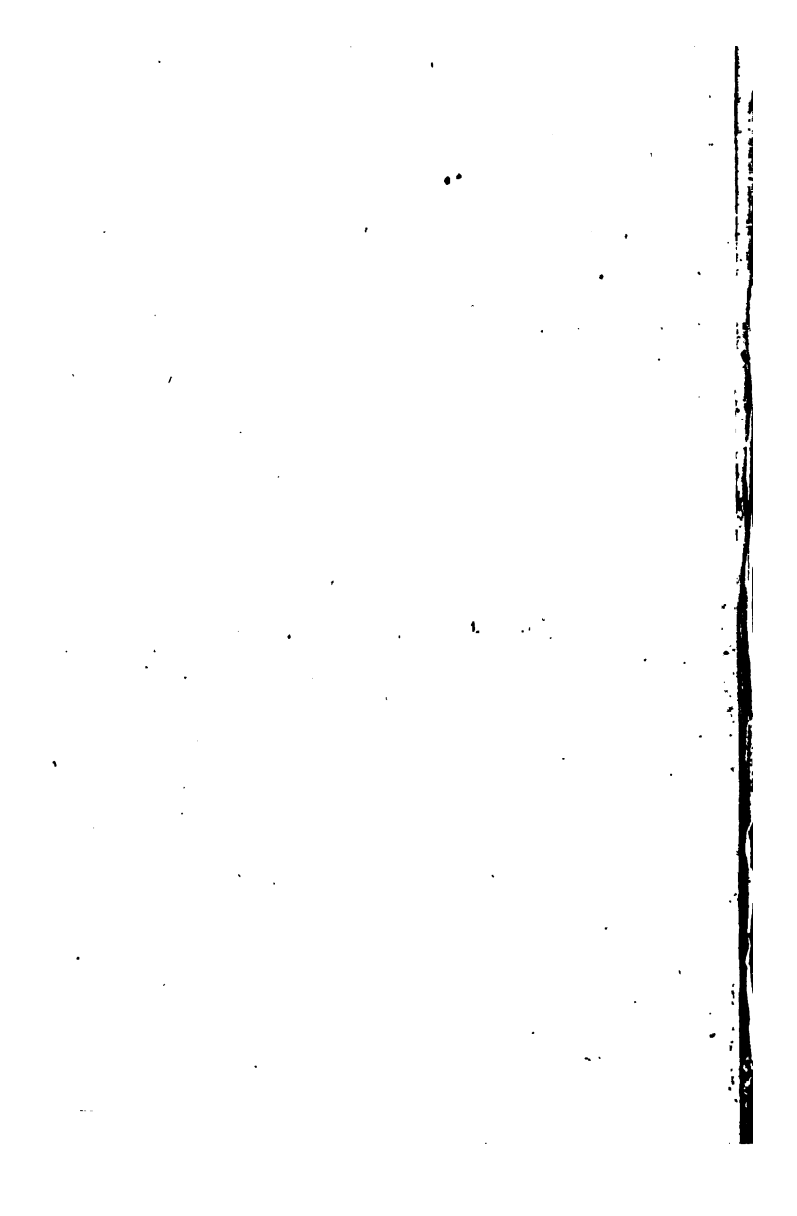

QA.

35

C66

1706

D E
CYFER-KONST

Noyt voor desen

Den Leerlingh grondiger noch oock
duydelycker voorgestelt,

Beschreven door

DAVID COCK VAN ENCHUYSEN.

*Van alle voorgaende Druck-fauten gesuyvert ende
verbetert door GUILLIAM VANDER HEYDEN
School ende Cyfer-Meester der Stadt Brussel.*

TOT BRUSSEL,

By JAN BARTIST DE LEENEER, Drucker en-
de Boeck-verkooper op de Hout-merckt. 1706.

Met Acte van Privilegie.

DE

CONSTITUTION

OF THE

STATE OF

NEW YORK

AS REVISED AND CORRECTED

BY THE

COMMISSIONERS OF THE STATE ARCHIVES

AND

THE

COMMISSIONERS OF THE STATE PRINTING OFFICE

IN

CONFORMANCE WITH

SECTION 17 OF THE CONSTITUTION

AND

SECTION 10 OF THE ARTICLES OF CONFEDERATION

AND

SECTION 10 OF THE CONSTITUTION

ALBANY:

THE STATE PRINTING OFFICE,

1892.

Nist. q. Sei.
Nijh
11425-29
18533

A E N D E N

L E S E N S K

Ende alle Lief-hebbers der Cy-
fer-Konste.

Eerde Vrienden, alsof ick
eenige jaren binnen dese Prin-
celycke Stadt Brussel hebbe
bedient het Ampt van School ende
Cyfer-Meester, ende dat aen myne di-
rectie is betrouwt veel treffelycke Fonck-
beydt, om die t'onder wysen ende te lee-
ren d' Arithmetique, soo hebbe ick de sek-
ve, om die noch tot beteren voortganc
te brengen, in handen gestelt sekere
klaere ende wel wytleggende Auteurs
deser Konste, als voornamentlyck David
Cock van Enckhuysen, in syn leven
Cyfer-Meester tot Arnhem; om dies-
wille dat ick den selven oordeele den
alderbequaemsten te zyn, niet alleen

MAN. 07. 31. 4

om de beginselen der Cyfer-Conste, maer
oock om generalyck alle de Regels tot
den Koop-handel noodigh te Leeren;
te meer om dieswille dat syne onderwy-
singe, ende explicatie soo ampel ende
klaer zyn, dat den Leerlinck de selve
aendachtelyck lesende veel kan profi-
teren. Maer alsoo door het menighvul-
digh herdrukken van desen Boeck veele
fauten ende mis-stellingen hebbe beoon-
den, heb ick geirne de moeyte genomen,
ter liefde van 't Gemeyne-best, den sel-
ven gantsch ende geheel te corrigeren,
ende van alle druck-fauten te snyve-
ren, verhopende dat U E. aengenamen
sal zyn den arbeyt van dien, die is

U E. Geaffectioneerden Dienaer

GWILLIAM VANDER HEYDEN

School ende Cyfer-Meester
der Stadt Brussel.

T A F E L

Van den inhoudt deses Boecks.

N UMERATIO, <i>Oft Getal-benoeminghe.</i>	Pag. 2
Additio, <i>Ofte t'samen-tellinghe.</i>	7
Subtractio, <i>ofte Af-treckinghe.</i>	13
Multiplicatio, <i>ofte Vermenighvuldighe.</i>	21
Divisio, <i>ofte Deylinghe.</i>	25
<i>Verklaringe soo van 't Getz als van de Grote</i>	
<i>Maten ende Gewichten.</i>	46
Additio in Gelde.	47
Subtractio in Gelde.	54
Multiplicatio in Gelde.	63
Divisio in Gelde.	71
Reductio, <i>ofte Cassiers Rekeninghe.</i>	78
<i>Naer-oeffeninge der Specien.</i>	83
Den Regel van Dryen, <i>in 't Geheel.</i>	89
Numeratio in 't Gebroken,	118
Abbreviatio in 't Gebroken.	120
<i>Om de Waerde van een Gebroken getal te kunnen</i>	
<i>vinden.</i>	122
<i>Hebbende twee gebroken getallen, om te kunnen</i>	
<i>weten wat van beyde het meeste is.</i>	125
Additio in 't Gebroken.	127
Subtractio in 't Gebroken.	131
Multiplicatio in 't Gebroken.	135
Divisio in 't Gebroken.	139
<i>Oeffeninge der Specien, in 't Gebroken.</i>	143
Den Regel van Dryen in 't Gebroken.	145
	In-

T A F E L

<i>Inleydinge tot de Practyck.</i>	167
<i>De Tafel van de Practyck.</i>	173
<i>De Practyck ofte korte Rekeninge.</i>	177
<i>Hier volgen noch eenige gemeyne Exempelen in de Practyck.</i>	203
<i>Cassiers Rekeningen in Practyck.</i>	215
<i>Den Verkeerden Regel van Dryen.</i>	222
<i>Den Regel van Vyven.</i>	226
<i>Den Verkeerden Regel van Vyven.</i>	233
<i>Simpelen Interest.</i>	244
<i>Van Rabatteren.</i>	245
<i>Van den Tarra.</i>	250
<i>Van Winst ende Verlies.</i>	255
<i>Van den Wissel.</i>	262
<i>Compagnie, ofte Geselschap.</i>	271
<i>Tot Besluit gestelt verscheyde Exempelen, soo wel tot vermaeck, als tot Offeninge der Leerlingen.</i>	292

1

 Verklaeringe op het woordt
CYFER-KONST.

De *Cyfer-konst*, is eene konste die uyt haer selven bestaet, ende niet van nooden heeft bewys ofte behulp van ecnige andere konsten, sy is de deure der wetenschappen, de openinge ende d'ontsluytinge der geheymenissen, ondoende, openbarende ende brengende ten voorschyn, het gene dat voor 't begryp des verstandts duyster ende verborgen is. Ende dat, door vyf eygen hulp-middelen, als, *Numeratio*, *Aditio*, *Substractio*, *Multiplicatio* ende *Divisio*.

Numeratio oft Getal-benoeminge, is de uyt-druckinge en benoeminge van alle voorgestelde, werckende, ende uytkomende getallen.

Aditio oft Toe-voeginge, bestaet in den vergaderinge, toe-brenginge ofte t'samen-tellinge van verscheyden getallen in een ecnigh getal.

Substractio oft On-treckinge, zynde een kortinge, ofte af-treckinge, eens minder van een meerder getal.

Multiplicatio oft Vermenighvuldige: zynde een vergrootinge, ofte uyt-reekinge van twee getallen, om daer door te bekomen, een soodanigh getal, gelyck de grootheydt van 't een de soo-veel-maelheydt van 't ander in sich begrypt.

Divisio oft Deylinge, zynde een inkortinge, ofte veel eer, een door-dringinge van twee getallen waer door ten voorschyn komt een soodanigh getal dat acnwysf hoe menighmael het minder in het meerder getal is begrepen.

Noodige opmerckinge.

OP dat de Leerlingen ende eerst-begginners deser voortreffelycke ende noyntgenoech prys-weerdige konste met aengenaemheyt ende hoop van voordeel sich tot het leeren van de selve te meer bevytigen, soo moeten sy wel neerstigh acht nemen op het werck selve, op de reden waerom, het wesen ende op de vergelykinge ende over-een-kominge der getallen, soo voor als naer het bewercken van de selve, om alsoo met een goet verstandt tot het versekerde eynde te geraken.

Ten tweeden, Soo moeten sy het selve met hingedachten niet losselyck over-loopen, maer het bewerkende by hun selven noch verder ende meerder overpeysen, op dat sy uyt kracht van dien, van het eynde des wercks, sich genoeghsaem kunnen houden versekert.

Hier op sullen wy dan de voor-gemelde vyf Specien, d'een voor en d'ander naer, ordentelyck voor-stellen, ende als dan daer op laeten volgen de Practycke, ende de oeffeninge van dien.

N U M E R A T I O,

Dient om alle getallen (hoe groot ende swaer sy ons kunnen voor-komen) te leeren benoemen, ende duydelijck uyt te spreken: om daer toe te geraken, soo dient eerst geweten, datter zyn dry derley getallen; de welcke zyn als volght.

Ten ersten, een *Digitus*, ofte Vinger-getal, bestaende in thien Cyfer-letters, als 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 0. De leste van de thien is een 0, ende wordt genoemt *Nul*, ende dat daerom, om dat de selve letter, by haer selven gantsch niet en beteeckent, gelijckse oock den naem draecht van nul, dat is niet.

Ten tweeden, een *Articulus*, ofte leden-getal, bestaende

ofte Getal-benoeminghe.

3

staende daer in, wannec een ofte twee, ofte meer letters, van het voorfsz. Vinger-getal gestelt worden, met de o achter aen, soo wordt dat genoemt een *Articulus*, ofte Leden-getal.

Ten derden, een *Compositus*, ofte t'samen-gevoeght getal, bestaende, in twee, dry, ende meer letters (van t'voorseyde Vinger-getal) by malkanderen gestelt zynde, sonder datter de o achter aen komt.

Om nu de getallen te leeren uyt spreken; Soo sullen wy onderwys doen, eerst om twee, dan om dry, daer naer om vier, ende ten lesten om alle groote getallen te kunnen uyt spreken ofte benoemen.

Om twee letteren uyt te spreken.

Soo neemt twee letteren uyt het vinger-getal naer u believen, ende steltse by malkanderen, die als dan naer de rechter-handt staet, die behoudt haeren naem eenvoudelyck; maer de ander die naer de slinker-handt staet, die is verandert in tien; dat is te verstaen dat de selve soo menighmael tien doet als haeren naem is: By exempel:

Neemt 5 en 6. ende steltse aldus 56.

Die Letter die nu staet naer de rechter-handt, zynde 6. behoudt haeren naem eenvoudigh, als vante voren, te weten ses.

Maer de Letter die nu naer de slinker-handt staet, die doet nu tien, te weten, vyf tien. Alsoo dat beyde de letteren t'samen bedragen vyftigh en ses; Dat is in de rechte benoeminghe ses en vyftigh.

Item: Neemt 7 en 8. ende steltse als voren aldus 78.

De 8. behoudt haeren naem eenvoudelyck, te weten 8. maer de 7. doet seventien. Alsoo dat beyde de Letteren t'samen bedragen t'seventigh en acht: Dat is in de rechte benoeminghe acht-en-t'seventigh.

Verstaet in diergelijcker manieren dese naer-volgende getallen van twee Letteren uyt te spreken.

25. 34. 46. 59. 67. 82. 95. 59. 65. 48.
18. 11. 12. 72. 88. 53. 47. 99. 20. 60.

Nota. Als men een Letter uyt het vinger-getal neemt, ende men voeght achter de selve een o, soo doet sulcken letter als dan soo menighmael tien, als de selve letter haren naem is :

Als by Exempel: Neemt 2 stelt de o daer achter aen aldus 20. soo doet de 2 als dan twee tien, dat is in de benoeming twintigh, alsoo mede met andere, als 30. 40. 50. 60. &c. ende soo voorts.

Om dry letteren uyt te spreken,

Soo neemt dry letteren uyt het vinger-getal, naer u believen ende steltse by malkanderen. En telt als dan van achter, te weten van de rechter-handt in, de eerste van achter die behoudt haren naem eenvoudelijck: De tweede reeckent die voor soo menige tien als haren naem is: Ende de derde voor soo menige hondert als de selve haren naem is:

Als by Exempel. Neemt 4, 6, en 8, ende steltse aldus by malkanderen 468.

De eerste letter van achter die behoudt haren naem eenvoudelijck, te weten 8.

De tweede letter van achter-in reeckent tot tien, ende doet ses tien.

De derde letter van achter-in reeckent voor hondert, ende doet vier hondert.

Alsoo dat dese dry letteren bedragen vier hondert sestigh en acht, dat is in de rechte benoeming vier hondert en acht en sestigh.

Item: Stelt de voorschreven letteren anders, aldus 684.

Soo doense ses hondert tachtigh en vier, dat is ses hondert vier-en-tachtigh.

Item:

ofz Getal-benoeminge.

Item: stelt de voorschreven letteren noch anders, aldus 846. Soo doense acht hondert veertigh en ses. Dat is, acht hondert ses-en-veertigh.

Verstaet in diergelycke manieren dese naer-volgende getallen van dry letteren uyt te spreken.

325.	534.	456.	559.	467.	782.
453.	597.	378.	490.	708.	999.
539.	580.	700.	880.	111.	127.

Om vier letteren uyt te spreken,

Is anders niet dan dat men de vierde letter van achter-in altydt moet reekenen voor soo menigh duysent, als de selve letter haeren naem is, want by

Exempel: Neemt de boven gestelde getallen van dry letteren, ende voeght naer de sliicker-handt noch een letter daer toe naer u believen: De selve by-gevoegde letter maeckt de getallen soo veel duysent meer als van te voren. Alsoo dat indien 325. gestelt zynde met noch een 5. daer voor, soude't selve als dan wesen vyf duysent meer. Ende soude in de benoeminge zyn, 5 duysent 3 hondert ende 25.

Verstaet in diergelycke maniere dese naer-volgende getallen van vier letteren uyt te spreken.

5325.	4534.	2456.	3559.	6467.	8782.
1453.	6597.	9378.	5490.	2708.	9999.
9539.	3580.	7700.	8880.	1111.	7127.

Om alle groote getallen uyt te spreken.

Om nu alle groote getallen vast ende seker te leeren uyt-sprecken, soo neemt acht op het gene tot onder-richtinge volghet, als te weten:

Dat de eerste letter van achter-in, altydt haren naem eenvoudelyck behoudt, maer de tweede moetmen reekenen voor soo menighmael tien als haren naem is. De derde letter, moetmen reekenen voor soo-menigh-

- Het 2 — dry-en-twintigh.
 Het 3 — twee hondert vier-en-dertigh.
 Het 4 — twee duysent dryhondert vyf en veertigh.
 Het 5 — 23 duysent 4 hondert 56.
 Het 6 — 234 duysent 5 hondert ende 67.
 Het 7 — 2 duysentmael duysent 345 duysent 6 hondert ende 78.
 Het 8 — 23 duysentmael duysent 456 duysent 7 hondert ende 89.
 Het 9 — 234 duysentmael duysent 567 duysent 8 hondert ende 90.
 Het 10 — 2 duysent duysentmael duysent 345 duysentmael duysent, 678 duysent ende 9 hondert ende 1.

A D D I T I O,

Ofte t'samen-tellinge,

Dient om daer doer te konnen weten als men verscheyden sommen ofte getallen heeft, hoe veel de selve te samen in eene somme bedragen. Ende om het selve te doen, soo stelt men soodanige getallen recht onder malkanderen.

Onder malkanderen gestelt zynde, soo begint men se als dan te samen te tellen van onderen opwaerts, te weten, men begint aen de onderste letter op-klimmende tot aen de bovenste letter, ende dat in manieren als volgt.

By Exempel.

Iemandt wil weten hoe veel dat 375, 496, 766, 297, 454, 859, 798, ende 102. in eene somme bedragen.

Om die nu te weten, soo stelt voor eerst alle de voorschreven getallen ordentelyck onder malkanderen als volgt.

A D D I T I O

3	7	5
4	9	6
7	6	6
2	9	7
4	5	4
8	5	9
7	9	8
1	0	2

De sommen ofte de getallen aldus onder malkanderen gestelt hebbende, soo begint de op-klimmende letteren naer de rechter-handt altydt eerst tot malkanderen tetellen, daer naer vervolgens de andere, te weten.

Vergadert alhier 2. 8. 9. 4. 7. 6. 6. en 5. eerst te samen, ende seght aldus: 2 en 8 is 10, tien en 9 is 19, negentien en 4 is 23, dry-en-twintigh en 7 is dertigh en 6 is 36, ses-en-dertigh en 6 is 42, twee-en-veertigh en 5 is 47. Dese 47 set die ter syden van de somme, ende snytse door aldus 47

De achter afgesneden letter 7 set die onder de opgetelde letteren, als volght :

3	7	5	
4	9	6	
7	6	6	47
2	9	7	
4	5	4	
8	5	9	
7	9	8	
1	0	2	

4 1 0 7

De voor-af-gesneden letter 4. die vergadert nu tot de naest-

oft 2 Samen-tellinge.

naest-op-klimmende letteren , zynde 0.9.5.5.9.6.9
en 7. ende seght aldus :

De voor-af-gefneden letter 4 en 0 blyft 4, vier en 9
is 13, dertien en 5 is 18, achtiën en 5 is 23, dry-en-twin-
tigh en 9 is 32, twee-en-dertigh en 6 is 38, acht-en-der-
tigh en 9 is 47, seven-en-veertigh en 7 is 54. Dese 54
set die oock ter syden van de somme , en snytse door
als vooren , aldus 514

Dese achter-af-gefneden letter 4, set die alsdan noch
onder syne op-getelde letteren , als volght.

3	7	5	
4	9	6	
7	6	0	417
2	9	7	514
4	5	4	
8	5	9	
7	9	8	
1	0	2	

47

De voor-af-gefneden letter 5 die vergadert nu we-
derom tot de ander op-klimmende letteren , zynde 1.7.
8.4.2.7.4. en 3. ende seght aldus :

De voor-af-gefneden letter 5 en 1 is 6, ses en 7 is 13,
dertien en 8 is 21, een-en-twintigh en 4 is 25, vyf-en-
twintigh en 2 is 27, seven-en-twintigh en 7 is 34, vier-
en-dertigh en 4 is 38, acht-en-dertigh en 3 is 41. Dese
een-en-veertigh set die ten vollen nyt onder syne op-ge-
telde letteren , ende dat ter oorsaken , om datter geen
meer op-klimmende letteren en zyn.

Soo bedragen de getallen tē samen in eene somme
4147. gelijk hier achter te sien is.

ADDITIO

375	
496	
766	417
297	514
454	
859	
798	
102	

Somma 4147

Naer de voorschreven onderwyfinge leert men in gelijcker manieren dese naer-volgende sommen t'samen te stellen.

103	264	217
145	152	329
234 318	246 313	208 517
148 217	120 219	137 219
204	209	276
123	146	145
262	224	239
159	132	146
1378	1493	1697

326	254	179
173	142	268
278 317	295 411	337 510
324 413	327 319	513 411
150	249	210
326	107	798
164	352	379
296	165	426
2037	1891	3110

98 v. Samsch-sillings.

11

1 6 7 8 5
 2 7 3 2 8
 1 5 4 3 2 613
 1 0 7 6 8 512
 1 2 3 2 9 518
 1 7 8 5 4 319
 2 0 8 7 6
 5 4 3 2 7
 1 0 7 9 8
 1 3 3 2 6

 1 9 9 8 2 3

4 5 6 9 7
 3 7 0 4 8
 1 8 9 5 7 618
 2 0 2 3 8 510
 1 5 9 7 0 511
 1 7 8 3 5 518
 3 9 7 0 8
 2 5 0 6 9
 1 0 5 4 7
 2 7 0 3 9

 2 5 8 1 0 8

Anderc.

1 2 7 0 4 9 5
 2 9 5 6 4 7
 3 2 9 0 8
 5 0 7 9
 2 7 3
 4 9 8
 7 3 1 0
 3 2 1 0 6
 2 9 5 6 4 7
 1 2 7 0 4 9 5

2 9 0 7 0 4 5
 1 4 7 9 8 4 9
 3 2 5 0 9 8
 5 4 2 0 9
 3 2 7 4 8
 1 0 5 7
 3 2 0 9
 3 1 8
 3 0 4
 5 9

ADDITIO

1564109	51090769
2302798	176043561
146567	3470948
32149	2593217
2078	321049
1506	476598
179	32107
34	10496
48	6749
179	4908
1506	176
2078	279
32149	65
146567	38
2302798	9
1564109	5

Nota. Men moet altydt als men op-getelt heeft die tien en honden, ende 'tgeen over de effentien over-schiet, dat stelt men onder de te samen-getelde Cyfer-letteren. De bekomen tien en telt men tot de naest-volgende op-telling, al by Exempel,

Telt de eerste colomme van 't leest-gestelde exempel te samen, als 5985968967897869. ende sult de op-telling bevinden 119 eenen, 'twelck is 11 tien en 9 eenen, set de overschietende 9 onder de op-getelde colomme, ende telt de bekomen 11 tien en tot de naest-op-klimmende colomme dat oock tien en zyn, te weten, tot 36770490941456. maeckende te samen 76 tien en, 'twelck is 7 tien-tien en 6 tien en, set de over-schietende 6 onder de op-getelde colomme als voren, ende de 7 tien-tien (zynde 7 hondert) telt die tot de naest-volgende colomme, die oock honderden zyn, als tot 219741502937. maeckende te samen 57 honderden, 'twelck is 5 duysent en 7 hondert, set

7 hon-

7 hondertonder de op-tellinge, ende de verkregen
5 duysent telt die tot de naest-volgende colomme, die
oock duysenden zyn, ende doet voorts gelijk als
vooren.

S U B S T R A C T I O,

ofte Af-treckinge

Dient om twee getallen van malkanderen te trekken
(te weten, het minste van het meeste getal) om
daer door te kunnen weten, wat als dan van het mees-
te getal noch resteert, ofte over-blyft.

Ende om dit selve te doen; soo stelt men het minste
onder het meeste getal, 't welck gedaen zynde, soo treckt-
men eerst de achterste onder-letter, van de achterste
boven-letter, ende 't geen daer dan over-blyft, dat set
men recht onder de selve af-getrocken letteren.

't Welck gedaen zynde, soo treckt men de naeste on-
der-letter van de naeste boven-letter, doende met het
gene resteert als vooren. Alsoo procedeeft men ten eyn-
de toe, altydt beginnende van de rechter-handt af, en-
de gaende naer de sincker-handt toe; gelijk als volght,
by Exempel.

Als men treckt 9354, van 10978, wat sal daer dan
resteren?

Om dit nu te doen, soo stelt voor eerst de 10978,
ende daer naer 9354, daer onder in maniere als volght.

$$\begin{array}{r}
 10978 \\
 \underline{9354}
 \end{array}$$

Het minste aldus onder het meeste getal geset heb-
bende, soo begint nu de leste onder-letter af-te-trekken
van de leste boven-letter, stellende het gene resteert on-
der

14 SUBTRACTIO

der de afgetrocke letter; dit gedaen hebbende, als dan wederom de naeste twee ander letteren, ende vervolgens oock alle de andere, seggende 4 van 8 blyft ofte rest 4, 5 van 7 rest 2, 3 van 9 rest 6, 9 van 10 rest 1. Door welke af-trekinge noch resteert 1624. gelijk als in't volgende klaerlyck te sien is.

$$\begin{array}{r} 10978 \\ - 9354 \\ \hline 1624 \end{array}$$

Op dese maniere leert dese naer-volgende sommekens.

4769	7893	11799
- 2317	- 5362	- 6752
3452	2531	5047

Item, om af-te-treken 87695, van 106268; soo set voor eerst de twee getallen onder malkanderen, als vooren, aldus:

$$\begin{array}{r} 106268 \\ - 87695 \\ \hline \end{array}$$

Treect voor eerst de leste onder-letter van de leste boven-letter, te weten, 5 van 8 rest 3, dese resterende onder syn af-getrocken letter, als volgt,

$$\begin{array}{r} 106268 \\ - 87695 \\ \hline 3 \end{array}$$

Treect nu 9 van 6, 't welck niet kan geschieden, daerom ontleent ofte neemt 1 van de naest-staende boven-letter, te weten van de 2, welke genomen 1, altydt soo veel doet als tien tot de letter daer toe datmen se ontleent. Hierom soo

Sight

Seght 9 van 6 en kan niet, ick ontleen 1 van de 2, die doet tien, tien en 6 is 16, de 9 nu van de 16 rest 7.

Dese resterende 7 set onder de af-getrocken letter, als volgt.

$$\begin{array}{r} 106268 \\ 87695 \\ \hline 73 \end{array}$$

Nota. Altydt als men de onder-letter niet af-trocken en kan, soo ontleent men 1 van de naest-staende boven-letter, welke ontleende 1 altydt soo veel doet als tien. Ende de letter daer men 1 afgenomen heeft, die moet men altydt voor een minder reekenen in't af-trocken. Waer uyt volgt:

Dat de 2 die boven de 6 staet, nu maer 1 en is, hïerom seght nu, 6 van 1, en kan niet geschieden, ick ontleen 1 van de naest-boven-staende letter 6 die doet my tien, dese 10 en 1 is 11, de 6 van de 11 rest 5.

Dese resterende 5 set onder haer af-getrocken letter, als volgt,

$$\begin{array}{r} 106268 \\ 87695 \\ \hline 573 \end{array}$$

Treect nu 7 van 6, die niet meer en is dan 5 (want daer 1 af ontleent is) en seght 7 van 5 kan niet geschieden, ick ontleen 1 van de naest-boven-staende letteren 10 (want men kan van 0 niet ontleenen) welke ontleende 1 my tien doet, dese 10 en 5 is 15, de 7 van dese 15 rest 8.

Dese resterende 8 set nu onder de af-getrocken letter, aldus,

$$\begin{array}{r} 106268 \\ 87695 \\ \hline 8573 \end{array}$$

Treect

16 S U B S T R A C T I O

Treect nu 8 van 10 die maer 9 en is (om datter inde
voorige af-treackinge 1 af ontleent is) ende seght 8 van
9 rest 1, welke resterende 1 set onder de left af getroc-
ken letter, als volght,

$$\begin{array}{r} 106268 \\ 87695 \\ \hline \end{array}$$

Rest Somma 18573

Leert op de selve maniere dese volgende sommen
af te trecken : en op de naer-volgende onderrichtinge by
Nota.

$$\begin{array}{r} 152705 \\ 126362 \\ \hline \text{Rest } 26343 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 123042 \\ 71619 \\ \hline \text{Rest } 51423 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 138642 \\ 65164 \\ \hline \text{Rest } 73478 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 105382 \\ 28793 \\ \hline \text{Rest } 76589 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 110320 \\ 96457 \\ \hline \text{Rest } 13863 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 150706 \\ 96938 \\ \hline \text{Rest } 53768 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 307650 \\ 170845 \\ \hline \text{Rest } 136805 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 202005 \\ 192306 \\ \hline \text{Rest } 9699 \end{array}$$

Nota.

Nota. Men moet verstaen, dat als men een onder-getal, van syn boven-staende getal niet af-trecken en kan, en datter als dan te ontleenen staet, van een naest-boven-staende \circ , dat het selve niet geschieden en kan, overmidts van een \ominus niette ontleenen en is, want \circ is by haer selve nul, dat is niet, en volgens dien en is by haer niets, om daer van iets te kunnen ontleenen, hierom dan soo moet men de \circ overflaen en ontleenen van de naest-volgende boven-letter, daer men af ontleenen kan, welcke ontlcende 1 tien doet, tot de gescyde \circ , daer van men niet ontleenen en kan, van dese bekomen tien, ontleent men wederom een, en die doet tien, tot het getal daer van men niet en konde af trecken, de verkregen tien en het onvermogende getal t'samen tellende, soo treckt men als dan het onder-staende getal, van 't gene beyde de getallen uyt-brengen, settende 't gene daer van resteert onder de linie als voor desen. De \circ daer men eerst 1 toe geleent heeft en op tien gebrocht is, die doet nu 9 , want daer wederom 1 af ontleent is, tot het onvermogende getal, ende het getal naest de \circ (te vveten daer men de eerste 1 af ontleent heeft) doet een min als van te vooren.

Item, soo men een onder-getal van syn bovengetal niet af trecken en kan, en datter $2, 3$, ofte meer nullen zyn, soo moet men de selve (soo menige als'er zyn) overspringen, ende ontleenen van de naeste letter daer af te ontleenen is, gelijk met het volgende exempel duydelijk getoont, aen gewesen ende met volkomen onderrichtinge verklaert wordt.

Exempel: Treckt 1 hondert 6 duyfent en 759 , van 3 hondert duyfent en 108 . facit 193349 .

$$\begin{array}{r}
 \cancel{9} \quad \cancel{9} \quad \cancel{9} \\
 3 \quad 0 \quad 0 \quad 1 \quad 0 \quad 8 \\
 1 \quad 0 \quad 6 \quad 7 \quad 5 \quad 9 \\
 \hline
 1 \quad 9 \quad 3 \quad 3 \quad 4 \quad 9
 \end{array}$$

Voor eerst, treckt 9 eenen van 8 eenen, dat niet geschieden en kan, daerom ontleent de 1 hondert, die doet 10 tien, tot de 0 (die de plaats van tien bekleedt) van welke 10 tien, ontleent 1 tien, die doet tien eenen tot de 8 eenen, maekkende t'samen 18 eenen, daer van treckt nu de 9 eenen, rest noch 9 eenen, die set onder de linie.

Treckt nu 5 tien van 9 tien (daer de 0 opgebracht is door het ontleenen van de 1 hondert) rest noch 4 tien, die set onder de 0, die de plaats van de tien bekleedt.

Treckt dan de 7 honderden van nul honderden (want de 1 hondert voor 10 tien weghgeleent is) 'twelck niet en kan geschieden, daerom (alsoo van de nullen niet en is te ontleenen) ontleent 1 hondert duysent van de 3 hondert duysenden, die doet 10 tien duysenden tot de 0 die de plaats van tien duysenden bekleedt.

Van welke 10 tien duysenden, ontleent wederom 1, en die doet tien duysenden, tot de 0 die de plaats van duysenden vervult.

Van dese bekomen 10 duysent, ontleent wederom 1, en die doet 10 hondert tot de 1 hondert die 0 is (overmits sy wegh geleent is.)

Notaert nu hoe de nullen door het ontleenen op 9 komen, daerom treckt voorts slecht en eenvoudigyck.

De

De 7 hondert van de bekomen 10 hondert, reft noch 3 hondert;

De 6 duysent van de becomen 9 duysent, reft noch 3 duysent;

De 0 tien duysent van de 9 tien duysent, reft 9 tien duysent;

De 1 hondert duysent van de 2 hondert duysent, (want 1 van de 3 hondert duysent wegh-geleent is) reft noch 1 hondert duysent.

Den grondt van dit exempel wel gevat zynde, soo sal men seer lichtelyck alle voorvallende Substractien uytvinden, sy inogen soo moeyelijck schynen als sy konnen wesen.

$$\begin{array}{r} 500301 \\ 304646 \\ \hline 195655 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1001003 \\ 901506 \\ \hline 99497 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 210000 \\ 109076 \\ \hline 100924 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1010031 \\ 909034 \\ \hline 100997 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10000510 \\ 9092511 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 210001000 \\ 119610915 \\ \hline \end{array}$$

De Tafel van Multiplicatio.

Die sich meternst en lust al verder wil uferen,
Dees Tafel hy voor al moet vast van buyten leeren.

2 mael	}	2	—	4	5 mael	}	5	—	25				
		3	—	6			6	—	30				
		4	—	8			7	—	35				
		5	—	10			8 is	40					
		6	is	12			9	—	45				
		7	—	14			10	—	50				
		8	—	16			<hr/>						
		9	—	18			6 mael	}	6	—	36		
		10	—	20					7	—	42		
		<hr/>							8 is	48			
3 mael	}	3	—	9	9	—			54				
		4	—	12	10	—			60				
		5	—	15	<hr/>								
		6	is	18	7 mael	}			7	—	49		
		7	—	21					8	—	56		
		8	—	24					9 is	63			
		9	—	27					10	—	70		
		10	—	30			<hr/>						
		4 mael	}	4			—	16	8 mael	}	8	—	64
				5			—	20			9 is	72	
6	—			24			10	—			80		
7	is			28			<hr/>						
8	—			32			9 mael	}			9	—	81
9	—			36	10	—					90		
10	—			40	<hr/>								
<hr/>				10 mael	}	10					is	100	
<hr/>						<hr/>							

MUL.

MULTIPLICATIO;

Ofte Vermenigvuldings

Dient om een getal soo menighmael grooter te maecten als men wilt ofte begeert: Ende om dit te doen, soo set-men eerst het getal dat men vermenighvuldigen wilt, ende het getal daer men mede vermenighvuldigen wilt daer onder, het selve gedaen zynde, soo haelt men altydt een linieken onder het onderste getal, ende men begint als dan te vermenighvuldigen aen de rechterhandt, voortgaende naer de sinckerhandt. Ende dat in manieren als volght.

By Exempel. Men wilt weten hoe veel dat is 6 mael 625.

Om dit nu te doen, set eerst 625, ende daer naer de 6 daer onder, als volght.

$$\begin{array}{r} 625 \\ \underline{6} \end{array}$$

Beginnt nu te Multipliceren, ende seght 6 mael 5 is 30. Dese 30 set die ter syden af, ende snyt de selve door, aldus 310

De achter-afgesneden letter, zynde 0 set die onder de linie, als volght,

$$\begin{array}{r} 625 \quad 310 \\ \underline{6} \quad 0 \end{array}$$

Seght nu 6 mael 2 is 12 ende de voor-afgesneden 3 (van de 30) is 15. Dese 15 set die ter syden af, ende snyt die door, aldus 175

B 3

De

M U L T I P L I C A T I O

De acher-af-gesneden letter zynde 5, set die onder de linie, als volgt;

$$\begin{array}{r} 625 \\ \underline{6} \quad 115 \end{array}$$

Seght nu 6 mael 6 is 36 ende de voor-af-gesneden letter van 115 is 37. Dese 37 set nu ten voluen onder de linie, (ter oorlaecke om datter geen letteren meer en zyn te multipliceren) als volgt;

$$\begin{array}{r} 625 \\ \underline{6} \end{array}$$

$$3750$$

Uyt dese multipliceringe siet men nu dat 6 mael 625 is 3750.

Op dese maniere leert men oock dese naer.volgende. Sommekens.

$$\begin{array}{r} 856 \\ \underline{6} \quad 316 \\ 313 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 987 \\ \underline{6} \quad 412 \\ 512 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 798 \\ \underline{7} \quad 516 \\ 618 \end{array}$$

$$5136$$

$$5222$$

$$5586$$

$$\begin{array}{r} 978 \\ \underline{8} \quad 614 \\ 612 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 879 \\ \underline{8} \quad 712 \\ 613 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7986 \\ \underline{9} \quad 514 \\ 717 \end{array}$$

$$7824$$

$$7032$$

$$71874$$

$$\begin{array}{r} 79854 \\ \underline{8} \end{array}$$

$$638832$$

$$\begin{array}{r} 979865 \\ \underline{9} \end{array}$$

$$8878785$$

Item,

of Vermenigvuldings.

23

Item, 35 mael 465. hoe veel is dat? Antw. 16275.
Om dit te doen, set eerst 465 ende daernaer 35 daer onder, als volgt,

$$\begin{array}{r} 465 \\ 35 \\ \hline \end{array}$$

Multiplieert nu de 465 eerst met de 5, comt - 2325
Daer naer Multiplie. de 465 met de 3, comt - 1395

Deze twee getallen addeert te samen, comt facit 16275

De somme komt in order als volgt,

$$\begin{array}{r} 465 \\ 35 \\ \hline 2325 \\ 1395 \\ \hline 16275 \end{array}$$

Op dese maniere leert men oock dese naer-volgende,

$\begin{array}{r} 536 \\ 35 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 897 \\ 58 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 976 \\ 87 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 987 \\ 96 \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} 2680 \\ 1608 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 7176 \\ 4485 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 6832 \\ 7808 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 5922 \\ 8883 \\ \hline \end{array}$
18760.	52026.	84912.	94752

Item, multiplieert 5876 met 324 te samen, hoe veel comt dan? Antwoordt 1903824. Om dit te doen, soo set eerstelijck desomme in order, als volgt,

$$\begin{array}{r} 5876 \\ 324 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5876 \\ 324 \\ \hline \end{array}$$

Multiplieert eerst de 5876 met de 4 comt - 23504

Daer naer multipl. de 5876 met de 2 comt - 11752

Daer naer multipl. de 5876 met de 3, comt - 17628

Addeert nu dese 3 getallente samen, comt fac. 1903824

Op dese maniere leert dese naer-volgende sommekeus.

$$\begin{array}{r} 6584 \\ 543 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 19752 \\ 26336 \\ 32920 \\ \hline \end{array}$$

3575112

$$\begin{array}{r} 8769 \\ 876 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 52614 \\ 61383 \\ 70152 \\ \hline \end{array}$$

7681644

Item, multiplieert 54896 met 5642, hoe veel is't?
Antwoordt, 309723232. Om dese somme te multiplizieren, set die voor eerst in order, als volgt,

$$\begin{array}{r} 54896 \\ 5642 \\ \hline \end{array}$$

Multipl. nu de 54896 met de 2 comt - 109792

Daer naer mult. de 54896 met de 4, comt - 219584

Daer naer mult. de 54896 met de 6, comt - 329376

Daer naer mult. de 54896 met de 5, comt - 274480

Add. nu dese 4 getallen te samen, comt fac. 309723232

Item, Multiplieert (naer dese maniere) 89765 met 6458. comt facit. 579702370.

Item, Multiplieert 98769 met 7985, comt facit. 788670465.

Item,

oft Vermenigvuldinge.

29

Item, Multipliceert 549746 met 54367. hoe veel is't? Antwoordt 29888040782. gelijk als blyckt.

549746

54367

Multiplic. eerst de 549746 met de 7, comt - 3848222

Daer na mult. de 549746 met de 6, comt - 3298476

Daer na mult. de 549746 met de 3, comt - 1649238

Daer na mult. de 549746 met de 4, comt - 2198984

Daer na mult. de 549746 met de 5, comt - 2748730

Add. nu dese 5 getall. te samen, comt fac. 29888040782

Item, Multipliceert (op de voorschreve maniere) 978657 met 65432. comt facit 64035484824.

Item, Multipliceert 675837 met 54674. comt facit 36950712138.

Item, Multipliceert 235267 met 546798. comt facit 128643525066.

D I V I S I O,

Ofte Deylinge

Dient om een groot getal te connen deylen in syn helft, derde, vierde, vyfde, sesde-deel, ofte in wat gedeelte dat men begeert. Ende om dit te doen, soo let voor eerst op dese twee poincten.

Ten eersten. Het getal dat men begeert te divideren, ofte deelen, dat set men altyde eerst, ende men haelt als dan een halve cirkelken achter aen, aldus

Ten tweeden. Het getal daer mede men begeert te divideren, ofte te deylen, set men altydt onder de voorste letter ofte letteren, van het getal dat men deelen wilt.

Wat

Wat nu meerder tot onderwyfinge dient, 't selve wordt by ieder veranderinge der Exempelen bygevoeght gelijk hier volgens te sien is.

Exempel. Divideert 352 met ofte door 2. hoe veel comter dan? Antwoordt, 176.

Onderwyfinge. Set eerst de 352, ende haelt dan daer achter een een halve circkelken, neemt dan de 2 ende set die onder de voorste letter van de 352, als volgt.

$$\begin{array}{r} 352 \\ 2 \end{array} \left\{ \right.$$

Vraecht nu, hoe menighmael 2 in 3. Antwoort, 1 mael. Set dese 1 achter het halve Circkelken.

Multiplieert dan dese 1 met de 2, comt 2 die treckt van syn boven-staende 3 rest noch 1. Set die 1 boven de selve 3.

Haelt dan de onder-letter 2 ende haer boven-staende letter 3 met streepkens door, als volgt,

$$\begin{array}{r} 1 \\ 352 \\ 2 \end{array} \left\{ \begin{array}{l} 1 \\ 2 \end{array} \right.$$

Set nu de onder-letter (zynde de 2 daer mede ghy deelt) een letter voordr, te weten onder de 5, als volgt.

$$\begin{array}{r} 1 \\ 352 \\ 2 \end{array} \left\{ \begin{array}{l} 1 \\ 2 \\ 1 \end{array} \right.$$

Vraecht nu hoe menighmael 2 in 15, Antwoort 7 mael, set nu dese 7 achter het halve Circkelken, te weten naer de 1.

Mul-

Multiplieert dan dese 7 met de 2, comt 14, die treckt van de boven-staende 15 rest 1, de welke set boven de 5.

Haelt dan de onder-letter 2 ende de boven-staende 15 met streepkens door, als volghr,

$$\begin{array}{r} 2 \ 1 \\ 3 \ 5 \ 2 \\ \times \times \end{array} \left\{ \begin{array}{l} 1 \ 7 \end{array} \right.$$

Set nu de onder-letter 2 wederom een letter vorder, te weten onder de 2, als volghr,

$$\begin{array}{r} 2 \ 1 \\ 3 \ 5 \ 2 \\ \times \times \ 2 \end{array} \left\{ \begin{array}{l} 1 \ 7 \end{array} \right.$$

Vraecht nu hoe menighmael 2 in 12. Antwoordt 6 mael. Set nu dese 6 wederom achter het halve Circelken, te weten naer de 7.

Multiplieert dan dese 6 met de 2, comt 12, die treckt van de boven-staende 12, rest nul, dat is niet.

Hierom dan haelt alleenlijck de onder-staende 2 ende de boven-staende 12 met streepkens door, als volghr, waer mede uw' werck is volmaeckct.

$$\begin{array}{r} 2 \ 1 \\ 3 \ 5 \ 2 \\ \times \times \ 2 \end{array} \left\{ \begin{array}{l} 1 \ 7 \ 6 \end{array} \right.$$

Op dese maniere leert men de waer-volgende sommekens.

Divideert 372 met 2 hoe veel comt dan? facit 188. gelijk volgens blijkt,

$$\begin{array}{r} 2 \ 1 \\ 3 \ 7 \ 2 \\ \times \times \ 2 \end{array} \left\{ \begin{array}{l} 1 \ 8 \ 8 \end{array} \right.$$

Item,

D I V I S I O

Item, divideert 392 met 2, facit 196.

Item, divideert 532 met 2, hoe veel comter dan, facit 266.

Item, divideert 796 met 2, soo comter facit 398.

Item, divideert 958 met 2, soo comter facit 479.

Item, divideert 795 met 3, hoe veel comter dan? facit 265, gelijk volgens blyckt,

$$\begin{array}{r} \cancel{2} \ \cancel{2} \ \\ 7 \ 9 \ 5 \ \left\{ \begin{array}{l} 2 \ 6 \ 5 \end{array} \right. \\ \cancel{3} \ \cancel{3} \ \cancel{3} \end{array}$$

Onderwyfinge van 't voorgaende Exempel.

Set eerst 795 neemt dan de 3 ende set die onder de voorste letter, te weten onder de 7, als volgt,

$$\begin{array}{r} 7 \ 9 \ 5 \ \left\{ \begin{array}{l} 2 \end{array} \right. \\ 3 \end{array}$$

Vraecht nu hoe menighmael 3 in 7. Antwoordt 2 mael. Set dese 2 achter het halve circkelken, als boven te sien is.

Multiplieert dan dese 2 met de 3, comt 6, die treckt van de 7, rest noch 1, dese resterende 1 set die boven de 7.

Haelt als dan de 3 ende de 7 met streepkens door, als volgt

$$\begin{array}{r} \cancel{2} \ \\ \cancel{7} \ 9 \ 5 \ \left\{ \begin{array}{l} 2 \end{array} \right. \\ \cancel{3} \end{array}$$

Set nu de 3 een letter verder, te weten onder de 9, als volgt,

$$\begin{array}{r} \cancel{2} \ \\ \cancel{7} \ \cancel{9} \ 5 \ \left\{ \begin{array}{l} 2 \ 6 \end{array} \right. \\ \cancel{3} \ \cancel{3} \end{array}$$

Vraecht

Vraecht nu wederom, hoe menighmael 3 in 19.
 Antwoordt 6. Set dese 6 achter het halve circkelken,
 te weten naer de 2, als voren te sien is.

Multipliceert dan dese 6 met de 3, comt 18, die
 treckt van de 19, rest noch 1, set die boven de 9.

Haelt dan de 3 ende de 19 met streepkens door,
 als volght,

$$\begin{array}{r} 3 \ 1 \\ 7 \ 9 \ 5 \\ 3 \ 3 \end{array} \left\{ \begin{array}{l} 2 \ 6 \end{array} \right.$$

Set nu de 3 wederom een letter verder, te weten
 onder de 5, als volght,

$$\begin{array}{r} 3 \ 1 \\ 7 \ 9 \ 5 \\ 3 \ 3 \ 3 \end{array} \left\{ \begin{array}{l} 2 \ 6 \ 5 \end{array} \right.$$

Vraecht nu hoe menighmael 3 in 15. Antwoordt
 5 mael, set dese 5 achter het halve Circkelken, te
 weten, naer de 6 als boven te sien is.

Multipliceert dan dese 5 met de 3, comt 15 die treckt
 van de 15, rest nul. Set 0 boven de 5, doch is on-
 noodigh.

Haelt dan de 3 ende de 15 met streepkens door, gelyck
 volgt: Soo is de Somme bewerckt.

$$\begin{array}{r} 3 \ 1 \ 0 \\ 7 \ 9 \ 5 \\ 3 \ 3 \ 3 \end{array} \left\{ \begin{array}{l} 2 \ 6 \ 5 \end{array} \right.$$

Op dese mantere leert oock de naer-volgende sommekens.

Divideert 567 met 3, hoe veel comter? facit 189.
 gelyck in't vervolgende blyckt.

$$\begin{array}{r} 3 \ 2 \\ 5 \ 6 \ 7 \\ 3 \ 3 \ 3 \end{array} \left\{ \begin{array}{l} 1 \ 8 \ 9 \end{array} \right.$$

Item,

D I V I S I O

Item, divideert 392 met 2, facit 196.

Item, divideert 532 met 2, hoe veel comter dan, facit 266.

Item, divideert 796 met 2, soo comter facit 398.

Item, divideert 958 met 2, soo comter facit 479.

Item, divideert 795 met 3, hoe veel comter dan? facit 265, gelijk volgens blyckt,

$$\begin{array}{r} \cancel{2} \ \cancel{2} \\ \cancel{7} \ \cancel{9} \ 5 \\ \cancel{3} \ \cancel{3} \ \cancel{3} \end{array} \left\{ \begin{array}{l} 265 \end{array} \right.$$

Onderwyfinge van 't voorgaende Exempel.

Set eerst 795 neemt dan de 3 ende set die onder de voorste letter, te weten onder de 7, als volgt,

$$\begin{array}{r} 795 \\ 3 \end{array} \left\{ \begin{array}{l} 2 \end{array} \right.$$

Vraecht nu hoe menighmael 3 in 7. Antwoordt 2 mael. Set dese 2 achter het halve circkelken, als boven te sien is.

Multiplieert dan dese 2 met de 3, comt 6, die treekt van de 7, rest noch 1, dese resterende 1 set die boven de 7.

Haelt als dan de 3 ende de 7 met streepkens door, als volgt

$$\begin{array}{r} \cancel{1} \\ \cancel{7} \ \cancel{9} \ 5 \\ \cancel{3} \end{array} \left\{ \begin{array}{l} 2 \end{array} \right.$$

Set nu de 3 een letter verder, te weten onder de 9, als volgt,

$$\begin{array}{r} \cancel{1} \\ \cancel{7} \ \cancel{9} \ 5 \\ \cancel{3} \ \cancel{3} \end{array} \left\{ \begin{array}{l} 26 \end{array} \right.$$

Vraecht

Of de Deyling.

Vraecht nu wederom, hoe menighmael 3 in 19.
 Antwoordt 6. Set dese 6 achter het halve circkelken,
 te weten naer de 2, als voren te sien is.

Multipliceert dan dese 6 met de 3, comt 18, die
 treckt van de 19, rest noch 1, set die boven de 9.

Haelt dan de 3 ende de 19 met streepkens door,
 als volght,

$$\begin{array}{r} 3 \ 1 \\ 7 \ 9 \ 5 \\ 3 \ 3 \end{array} \left\{ \begin{array}{l} 2 \ 6 \end{array} \right.$$

Set nu de 3 wederom een letter verder, te wveten
 onder de 5, als volght,

$$\begin{array}{r} 3 \ 1 \\ 7 \ 9 \ 5 \\ 3 \ 3 \ 3 \end{array} \left\{ \begin{array}{l} 2 \ 6 \ 5 \end{array} \right.$$

Vraecht nu hoe menighmael 3 in 15. Antwoordt
 5 mael, set dese 5 achter het halve Circkelken, te
 wveten, naer de 6 als boven te sien is.

Multipliceert dan dese 5 met de 3, comt 15 die treckt
 van de 15, rest nul. Set 0 boven de 5, doch is on-
 noodigh.

Haelt dan de 3 en de 15 met streepkens door, gelyck
 volgt: Soo is de Somme bewערckt.

$$\begin{array}{r} 3 \ 1 \ 0 \\ 7 \ 9 \ 5 \\ 3 \ 3 \ 3 \end{array} \left\{ \begin{array}{l} 2 \ 6 \ 5 \end{array} \right.$$

Op dese maniere leert oock de naer-volgende sommekens.

Divideert 567 met 3, hoe veel comter? facit 189.
 gelyck in't vervolgende blyckt.

$$\begin{array}{r} 3 \ 2 \\ 5 \ 6 \ 7 \\ 3 \ 3 \ 3 \end{array} \left\{ \begin{array}{l} 1 \ 8 \ 9 \end{array} \right.$$

Item,

30

D I V I S I O

Item, divideert 885 met 3, facit 295. Doet gelyck als boven.

Divideert 656 met 4, hoe veel comter? Antwoort 164, gelyck volgens blyckt;

$$\begin{array}{r} \times \quad \times \\ 6 \quad 5 \quad 6 \quad \left\{ \begin{array}{l} 1 \quad 6 \quad 4 \end{array} \right. \\ \times \quad \times \quad \times \end{array}$$

Item, divideert 984 door 4. Antw. doet gelyck als vooren, soo comter facit 246.

Divideert 795 met 5, hoe veel comter, Antwoort, 159, gelyck volgens blyckt;

$$\begin{array}{r} \times \quad \times \\ 7 \quad 9 \quad 5 \quad \left\{ \begin{array}{l} 1 \quad 5 \quad 9 \end{array} \right. \\ 5 \quad 5 \quad 5 \end{array}$$

Item, divideert 985 met 5. Antw. doet gelyck als vooren, soo comter facit 197.

Divideert 1524 met 6 hoe veel comter, Antw. 254, gelyck volgens blyckt,

$$\begin{array}{r} 3 \\ \times \quad \times \quad \times \quad \left\{ \begin{array}{l} 2 \quad 5 \quad 4 \end{array} \right. \\ 6 \quad 6 \quad 6 \end{array}$$

Nota. Als de letter daer men mede divideren wilt, meerder is dan de eerste letter van 't getal dat men heeft te divideren, soo moet men altydt de letter daer mede men divideren moet een letter voordr setten, te weten, onder de tweede letter van 't getal dat men heeft te divideren. 't Selve soo gedaen zynde, soo moet men vragen, ende doen als vooren, gelyck boven te sien is.

Item, divideert 1956 door 6. Antw. doet gelyck als vooren, soo comter facit 326.

Divi.

Divideert 1638 met 7, hoe veel comter? facit 234.
 gelijk volgens blijkt;

$$\begin{array}{r} \times \times \\ \times 6 \ 3 \ 8 \ 4 \left\{ \begin{array}{l} 2 \ 3 \ 4 \end{array} \right. \\ \underline{ 7 \ 7 \ 7} \end{array}$$

Item, divideert 4599 door 7. Antw. doet gelijk als vooren, soo comter facit 657.

Divideert 4696 door 8, hoe veel comter, facit 587.
 gelijk volgens blijkt;

$$\begin{array}{r} 6 \ 7 \\ * 6 \ 9 \ 6 \ 6 \left\{ \begin{array}{l} 5 \ 8 \ 7 \end{array} \right. \\ \underline{ 8 \ 8 \ 8} \end{array}$$

Item, divideert 7872 door 8, antw. doende als vooren, soo comter facit 984.

Item, divideert 8604 door 9, hoe veel comter, facit 956. gelijk volgens blijkt;

$$\begin{array}{r} 9 \ 9 \\ * 8 \ 6 \ 0 \ 4 \left\{ \begin{array}{l} 9 \ 5 \ 6 \end{array} \right. \\ \underline{ 9 \ 9 \ 9} \end{array}$$

Item, divideert 4941 met 9 antwoordt, doende als vooren, soo comter facit 549.

Item, divideert 39267 met 9, in maniere als vooren, soo comter facit 4363.

Divideert 4876 door 23, soo comter facit 212.

$$\begin{array}{r} 4 \ 8 \ 7 \ 6 \left\{ \begin{array}{l} 2 \end{array} \right. \\ \underline{ 2 \ 3} \end{array}$$

Onderwysinge van dit voor-gestelde Exempel.

Vraecht hoe menighmael 2 in 4. Antwoort 2 mael.
 Set dese 2 achter het halve circkelken, als boven te sien is.

Mul.

32

D I V I S I O

Multiplieert nu de 2 met de andere 2 comt 4, die treckt van 4 rest nul, haelt dan de 2 ende de 4 met streepkens door.

Multiplieert dan dese geantwoorde 2 met de 3, comt 6, die treckt van de 8 rest 2, set die boven de selve 8, haelt de 3 ende de 8 eerst met streepkens door, als volgt,

$$\begin{array}{r} 2 \\ * 876 \left\{ 2 \right. \\ \times 3 \end{array}$$

Verfct nu de 23 een letter verder naer de rechterhandt, te weten, alsoo dat de 2 onder de doorgehaelde 3, ende de 3 onder de 7 komt te staen, even gelijk als volgt,

$$\begin{array}{r} 2 \\ * 876 \left\{ 2 \right. \\ \times 33 \end{array}$$

Vraecht nu hoe menighmael 2 in de 2. Antwoort 1 mael: Set dese 1 achter het halve circkelken als boven te sien is.

Multiplieert dan dese 1 met de 2, comt 2, treckt die van de bovenstaende 2 rest nul. Waerom soo treckt alleenlijk de onder ende de bovenstaende 2 met streepkens door.

Multiplieert dan de beantwoorde 1 met de 3, comt 3, treckt die van de bovenstaende letter, die 7 is, rest 4, set die boven de 7, halende de 3 ende de 7 eerst met streepkens door, gelijk hier onder te sien is.

$$\begin{array}{r} \times 4 \\ * 876 \left\{ 2 \right. \\ \times 33 \end{array}$$

oft *Deylinge.*

33

Verfet nu de 23 (daer mede gy divideert) wederom een letter verder naar de rechterhandt, te weten, alfoo dat de 2 onder de door-ghaelde 3, ende de 3 onder de 6 comt te staen, gelijk als volgt,

$$\begin{array}{r} \times 4 \\ * 176 \\ \times 333 \\ \times 2 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{r} \times 4 \\ * 176 \\ \times 333 \\ \times 2 \end{array}} \right\} 212$$

Vraecht nu hoe menighmael 2 in de boven-staende letter 4, antwoord 2 mael, set dese 2 achter het halve circkelken, te vveten naar de 1 als boven te sien is;

Multiplieert dan dese beantwoorde 2 met de ander 2 comt 4, treckt die van de boven-staende 4 rest nul: Soo dan treckt alleenelyck de onder-staende 2 ende de boven-staende 4 met streepkens door.

Multiplieert dan de beantwoorde 2 met de 3 comt 6, treckt die van de boven-staende letter 6 rest nul; Daerom soo haelt simpelyck de 3 ende de 6 met streepkens door, gelijk hier naar te sien is. Ende de somme is gesolveert.

$$\begin{array}{r} \times * \\ * 176 \\ \times 333 \\ \times 2 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{r} \times * \\ * 176 \\ \times 333 \\ \times 2 \end{array}} \right\} 212$$

Divideert 8976 door 34, hoe veel comter dan?
Antw. 264.

$$\begin{array}{r} 8976 \\ 34 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{r} 8976 \\ 34 \end{array}} \right\} 2$$

Onderwyfinge van dit voorgestelde Exempel.

Vraecht nu hoe menighmael 3 in 8. Antw. 2 mael.

C

Set

Set dese beantwoorde 2 achter het halve circelken, als boven te sien is.

Multipliceert dese beantwoorde 2 met de 3 comt 6, treckt die van de 8 rest 2, set die boven de 8 halende de 3 ende de 8 eerst met streepkens door.

Multipliceert dan de beantwoorde 2 met de 4 comt 8, treckt die van de 9 rest 1, set die boven de 9, halende de 4 ende de 9 eerst met streepkens door, als volgt,

$$\begin{array}{r} 2 \ 1 \\ 8 \ 9 \ 7 \ 6 \left\{ \begin{array}{l} 2 \\ 2 \end{array} \right. \\ \hline 3 \ 4 \end{array}$$

Verfet nu de 34 daer mede gy divideert, een letter verder naer de rechter-handt, te weten, alsoo dat de 3 onder de door-ghaelde 4 comt, ende de 4 onder de 7 gelyck als volgt,

$$\begin{array}{r} 2 \ 1 \\ 8 \ 9 \ 7 \ 6 \left\{ \begin{array}{l} 2 \ 6 \\ 2 \ 6 \end{array} \right. \\ \hline 3 \ 4 \ 4 \\ 3 \end{array}$$

Vraecht nu hoe menighmael 3 in de boven-staende 21. Antwoort 6 mael. Set dese beantwoorde 6 achter het halve circelken, te weten naer de beantwoorde 2, gelijk als boven te sien is.

Multipliceert dan dese beantwoorde 6 met de onderstaende 3, comt 18, treckt die van de boven-staende 21 rest 3, set die boven de 1, halende de 3 eride de 21 eerst met streepkens door.

Multipliceert dan de beantwoorde 6 met de onderstaende letter 4 comt 24, treckt die van de boven-staende letter 7 dat niet mogelijk is;

Daerom soo estimateert de 7 op 27 soo hebt gy 2 tien ontleent van de naest-staende boven letter naer de linker-handt, te weten van de 3.

Treckt

Ofs Deylinge.

33

Trekk nu de 24 van dese 27 rest 3, set die boven de 7 halende de onder-staende 4 ende 7 eerst met streepkens door, als volght,

$$\begin{array}{r}
 3 \\
 \times 7 3 \\
 7 9 7 6 \left\{ 2 6 \\
 3 4 4 \\
 3
 \end{array}$$

De 2 die gy voor tien en tot de 7 ontleent hebt, die treckt nu van de 3 daer gyse af ontleent hebt, rest noch 1 set die boven de 3, halende de 3 eerst met streepkens door, gelijk als volght.

$$\begin{array}{r}
 1 \\
 3 \\
 \times 7 3 \\
 7 9 7 6 \left\{ 2 6 \\
 3 4 4 \\
 3
 \end{array}$$

Verset nu de 34 daer mede gy divideert wederom een letter verder naer de rechter-handt, te weten, alsoo dat de 3 onder de door-ghealde 4 ende de 4 onder de 6 comt gelijk als volght,

$$\begin{array}{r}
 1 \\
 3 \\
 \times 7 3 \\
 7 9 7 6 \left\{ 2 6 4 \\
 3 4 4 4 \\
 3 3
 \end{array}$$

Vraecht nu hoe menighmael 3 in de boven-staende 33, antwoordt 4 mael, set dese beantwoorde 4 achter

ter het halve circkelkén, te weten, naerde 6 als boven te sien is.

Multipliceert dan dese beantwoorde 4 met de onder staende letter comt 12, treckt die van de bovenstaende letter 13, rest 1, set die boven de 3, halende de onderstaende 3, ende de bovenstaende 13 eerst met streepkens door.

Multipliceert dan de beantwoorde 4 met de onderstaende 4, comt 16, treckt die van de bovenstaende 16 rest nul: Daerom soo treckt alleenlijk de onderstaende 4 ende de bovenstaende 16 met streepkens door, gelijk in de volgende Figure te sien is. Ende de somme is gesolveert.

$$\begin{array}{r}
 3 \ 2 \\
 2 \ 1 \ 3 \\
 1 \ 2 \ 7 \ 8 \ 2 \ 6 \ 4 \\
 3 \ 4 \ 4 \ 4 \\
 3 \ 3
 \end{array}$$

Nota. Als men het getal dat men uyt de Multiplicinge bekومت, van de bovenstaende letter niet af trecken en kan, soo moet men als dan van de naestbovenstaende letter 1, 2, ofte meer ontleenen, welke ontleende letter, ofte letteren, men voor tien toe-telt tot de letter daer men de Multiplicinge niet af trecken en kan. Ende van 't getal datse te samen dan uyt-brengen, daer treckt men dan af 't selve getal, dat men te voren niet af trecken en konde. *Ende*

Van de letter daer men dan af ontleent heeft, treckt men soo veel af, als men letteren (te weten 1, 2, ofte meer) van de selve ontleent heeft, ende het geen als dan van de selve letter noch over blijft, dat set men daer boven, gelijk in het voorgaende Exempel duydelyck verstoont ende geleert is.

Op dese onderwyfinge leert dese naer volgende be-
wercken.

Divideert 31518 met 34, soo comter facit 927, ge-
lijck in't volgende blyckt,

$$\begin{array}{r}
 * \\
 3 \quad * \\
 * \quad 3 \quad 3 \\
 3 \quad 1 \quad 5 \quad 1 \quad 8 \quad \Big\} \quad 9 \quad 2 \quad 7 \\
 3 \quad * \quad * \quad * \\
 3 \quad 3
 \end{array}$$

Item, divideert 8636 met 34, daer comt facit 254.

Item, divideert 11764 met 34, daer comt facit 346.

Item, divideert 15402 met 34, daer comt facit 453.

Item, divideert 19924 door 34, daer comt facit 586.

Divideert 16425 door 25, soo comter facit 657.

Divideert 26055 met 45, comt facit 579. gelijk in't
volgende blyckt,

$$\begin{array}{r}
 * \\
 3 \quad 7 \quad * \\
 6 \quad 3 \quad 6 \\
 * \quad 6 \quad 0 \quad 5 \quad 5 \quad \Big\} \quad 5 \quad 7 \quad 9 \\
 * \quad 7 \quad 5 \quad 5 \\
 * \quad *
 \end{array}$$

Nota. Men magh op de vraghe die men doet noynt
niet hooger als 9 beantwoorden, want wat men hoo-
ger als 9 tot beantwoordinge stelt, dat is altydt
valsch, gelijk als hier in 't voorige Exempel te con-
sidereren ende te sien is.

*Om altydt te kunnen weten ofte men wel ofte qualyck
Divideert.*

Soo moet men voor eerst wel neerstigh acht nethen,
dat

dat men de beantwoordinge op de vrage duydelyk ende wel uyt-voert, te weten dat men wel multiplicceert, de beantwoordinge met het getal daer mede men divideert, ende 't getal dat men dan uyt de multipliceringe bekomt wel af-treckt van de boven-ſtaende letteren, gelijk hier voren geleert is.

Het getal dan (dat men nyt het Multiplicceeren bekomen heeft) wel af-getrocken zynde van de boven-ſtaende letteren, ſoo moet men acht nemen op het getal dat als dan overſchiet;

Want indien het overſchietende getal meerder is, als het getal daer mede men divideert, het ſelve is een vaſt ende ſeker bewys, dat de vragete weynigh beantwoordt is, gelijk als by exempel,

Divideert eens 63684 met 87.

$$\begin{array}{r} 63684 \\ 87 \overline{) 63684} \end{array}$$

Vraecht nu hoe menighmael 8 in 63 en antwoord, (ick neem) 6 mael, gelyck wy boven geſtelt hebben.

Multiplicceert deſe 6 met de 8, comt 48, die af-getrocken van de boven-ſtaende 63 reſt 15, die ſette ick boven de 63, halende de onder-ſtaende 8 ende de 63 eerſt met ſtreepkens door, gelyck als volgt,

$$\begin{array}{r} 15 \\ 87 \overline{) 63684} \\ \underline{48} \\ 15 \end{array}$$

Multiplicceert nu de beantwoorde 6 met de onder-ſtaende 7, comt 42, treckt die van 6 dat niet en kan geſchieden, daerom eſtimeert de 6 op 46, hier van treckt de bekomen 42 reſt 4, ſet die boven de 6. Ende

Aengeſien de 6 is ge-eſtimeert op 46, ſoo heeft men 4 tienen ontleent, hierom ſoo treckt 4 van de boven-naeſt-

meest-ſtaende letter die 5 is, reſt noch 1; ſet die boven de 5, ſoo comt het werck gelyck als volght,

$$\begin{array}{r}
 1 \\
 1 \ 5 \ 4 \\
 6 \ 3 \ 6 \ 8 \ 4 \\
 1 \ 7
 \end{array}
 \left. \vphantom{\begin{array}{r} 1 \\ 1 \ 5 \ 4 \\ 6 \ 3 \ 6 \ 8 \ 4 \\ 1 \ 7 \end{array}} \right\} 6$$

Let nu op het getal dat nu boven overſchiet, 't welck is 114, ende het getal daer mede gedevideert wordt is 87. Ende aengeſien het overſchietende getal altydt minder moet weſen als het getal daer mede men divideert. Soo is het ſeker dat hier qualyck gedaen is, ende een vaſt bewys dat men de vrage hooger beantwoorde moet.

Het welke gedaen hebbende, ſoo werckt-men even als men te vooren gedaen heeft, gelyck hier volgens met het voorige exempel betoont wordt,

$$\begin{array}{r}
 2 \\
 2 \ 3 \ 2 \\
 7 \ 7 \ 7 \\
 6 \ 3 \ 6 \ 8 \ 4 \\
 1 \ 7 \ 7 \ 7 \\
 1 \ 1
 \end{array}
 \left. \vphantom{\begin{array}{r} 2 \\ 2 \ 3 \ 2 \\ 7 \ 7 \ 7 \\ 6 \ 3 \ 6 \ 8 \ 4 \\ 1 \ 7 \ 7 \ 7 \\ 1 \ 1 \end{array}} \right\} 7 \ 3 \ 2$$

Nota. Soo men op de vrage te veel beantwoordt heeft, 't ſelve bemercktmen als men de Multipliceeringe van de boven-ſtaende letteren niet en kan af-trekken, 't welck een teekken is dat men de gedacne beantwoordinge moet verminderen, het welke gedaen hebbende, doet men in het bewercken even als van te vooren.

Item, divideert 44520 met 56, comt facit 795.

Item, divideert 59568 met 68, comt facit 876.

Item, divideert 67551 met 89, comt facit 759.

Item, divideert 94866 met 97, comt facit 978.

Divideert 15129 met 123, soo comter facit 123.
gelyck hier onder blyckt by 't bewercken van ieder ant-
woordt in het besonder.

't Werck van de eerste beantwoordinge.

$$\begin{array}{r}
 2 \\
 3 \ 8 \\
 8 \ 5 \ 8 \ 2 \ 9 \\
 8 \ 2 \ 3
 \end{array}
 \left. \vphantom{\begin{array}{r} 2 \\ 3 \ 8 \\ 8 \ 5 \ 8 \ 2 \ 9 \\ 8 \ 2 \ 3 \end{array}} \right\} 1$$

't Werck van de tweede beantwoordinge.

$$\begin{array}{r}
 3 \\
 2 \ 4 \\
 3 \ 6 \\
 8 \ 5 \ 8 \ 2 \ 9 \\
 8 \ 2 \ 3 \ 3 \\
 8 \ 2
 \end{array}
 \left. \vphantom{\begin{array}{r} 3 \\ 2 \ 4 \\ 3 \ 6 \\ 8 \ 5 \ 8 \ 2 \ 9 \\ 8 \ 2 \ 3 \ 3 \\ 8 \ 2 \end{array}} \right\} 1 \ 2$$

't Werck van de derde beantwoordinge.

$$\begin{array}{r}
 3 \\
 2 \ 4 \\
 3 \ 6 \\
 8 \ 5 \ 8 \ 2 \ 9 \\
 8 \ 2 \ 3 \ 3 \ 3 \\
 8 \ 2 \ 2 \\
 8
 \end{array}
 \left. \vphantom{\begin{array}{r} 3 \\ 2 \ 4 \\ 3 \ 6 \\ 8 \ 5 \ 8 \ 2 \ 9 \\ 8 \ 2 \ 3 \ 3 \ 3 \\ 8 \ 2 \ 2 \\ 8 \end{array}} \right\} 1 \ 2 \ 3$$

Nota. Als men vraecht voor de eerste letter (van 't getal daer mede men divideert) hoe menighmael die is begrepen in de bovenstaende letter ofte letteren, soo vraecht ende beantwoort men (t'elcke reys)

42

D I V I S I O

Item, divideert 858368 met 958, comt fac. 896.

Item, divideert 858368 met 896, comt fac. 958.

Item, hoemenighmael 3256 heeft men in 17699616.

Antwoort 5436, gelyck volgens blyckt in 't bewercken van ieder beantwoordinge in 't bysonder.

't Werck van de eerste beantwoordinge.

$$\begin{array}{r}
 141 \\
 \times 64 \\
 \hline
 848 \\
 8480 \\
 \hline
 89616
 \end{array}
 \left. \vphantom{\begin{array}{r} 141 \\ \times 64 \\ \hline 848 \\ 8480 \\ \hline 89616 \end{array}} \right\} 5$$

't Werck van de tweede beantwoordinge.

$$\begin{array}{r}
 21 \\
 \times 3 \\
 \hline
 63 \\
 420 \\
 \hline
 63210
 \end{array}
 \left. \vphantom{\begin{array}{r} 21 \\ \times 3 \\ \hline 63 \\ 420 \\ \hline 63210 \end{array}} \right\} 54$$

't Werck van de derde beantwoordinge.

$$\begin{array}{r}
 1 \\
 \times \\
 \hline
 9 \\
 25 \\
 \hline
 277 \\
 2523 \\
 \hline
 27726
 \end{array}
 \left. \vphantom{\begin{array}{r} 1 \\ \times \\ \hline 9 \\ 25 \\ \hline 277 \\ 2523 \\ \hline 27726 \end{array}} \right\} 543$$

't Werck

't Werck van de vierde beantwoordinge.

$$\begin{array}{r}
 3 \\
 23 \\
 1193 \\
 2315 \\
 14177 \\
 264823 \\
 17898616 \} 5436 \\
 3256666 \\
 32555 \\
 322 \\
 3
 \end{array}$$

In 't bewercken van dese Somme, soo let op de instructie van den naer volgenden *Nota*.

Item, divideert 17699616 met 5436, soo comt facit 3256.

Item, 8092595 gedivideert met 3451, comt facit 2345.

Item, divideert 15734678 met 5437, comt facit 2894.

Item, 15734678 gedivideert door 2894, comt facit 5437.

Item, hoe menighmael 4768 heefmen in 37977120, facit 7965.

Item, 37977120 gedivideert door 7965, comt facit 4768.

Nota. Als men de ontleende tien en can af-trekken van de naest-boven-staende letter; soo treckt men de ontleende tien van de twee naest-boven-staende letteren; Ende soo men de ontleende tien van de twee naest boven staende letteren niet en can af-trekken soo trecktmense van de dry naest-boven-staende

Verklaringe , soo van 't Gelt als van de Grove Maten ende Gewichten.

Van's Gelt , waer mede men gemeynelyck in Hollandt de Koop-handelinge dryft.

HEt gemeyn Gelt waer mede de Koop-handelinge dagelijcks gedreven wordt , is guldens, stuyvers, penningen, ende ponden, schellingen, grooten.

Item, Goudt-guld. stuyv. penn.

16 penn. is 1. stuyv. 20. stuyv. is 1. guld. ende 28.

stuyv. is 1. Goudt-guld.

8. penn. is 1. grootken. 2. groot. is een stuyv. 6. stuyv.

offe 12. groot. is 1. schell. ende 20. schell. maecten een pondt Vlaems: van gelycken oock 6. guldens.

1. oort van 1. guld. is 5. stuyv. ende 1. oort van 1.

Goudt-guld. is 7. stuyv.

1. stooter is 5. groot. ende 1. reael is 7. groot.

1. grootjen doet 24. myten, ende 3 myten 1 pen.

Van 't grof Gewicht.

1. Schip-pondt is 20. lijf pondt, ende 1. lijf-pondt doet 15. pondt, alsoo dat 1. Schip-pondt doet 300. pondt.

1. Vat Boter weecht 320. pondt.

1. Centener is 100. pondt.

1. Pondt is 16. oncen, 1. once is 2. loot.

Item, 1. pondt is 2. Marck, ende 1. Marck 8. oncen, 1. onçe houdt 20. Engelschen, ende 1. Engelsch 32. asen.

Van de Lasten.

1. Last Granen wordt tot Amsterdam gereeckent tot 27. Mudden, 1. Mudde 4. Schepels, ende 3. Schepels 1. Sack: 36. sacken is oock een last.

12. Tonnen is 1. last, ende 1. Ton doet 4. Kinneken

14. Tonnen Haringhs is 1. Last Zee-stueks. 47.
1. Last Wyn is 6. Amen, 1. Aem hout 100. pot-
ten, 1. Pot 2. pinten.

Van den Tyds.

Het Jaer wordt gerekent tot 13. Maenen, de Maen
tot 28. dagen.

12. Maenden, telmen voor een Jaer, de maendt
tot 30. dagen.

Anders 365. dagen is een Jaer, behalven als't Schric-
kel-jaer is (dat alle 4. Jaren eens comt) soo telt men
366. dagen.

Dagh en nacht heeft 24. uren, ende 1. ure 60. mi-
nuten.

Wat nu meerder tot verklaringe dient, sal op zyn
behoorlycke plaetse beneffens de voor-gestelde Exem-
pelen gevonden vvorden.

A D D I T I O

I N G E L D E

Dient wanneer men verscheyde parceelen vangelt
heeft te ontfangen ofte uyt te geven, om als dan
te kunnen weten, hoe veel die selve te samen bedra-
gen, in eene somme, gelyck by *Exempel*. Indien
iemant my schuldigh waer in verscheyden parceelen
als volgt, te weten, 127 guld. 17 stuyv. 11 penn.
Noch 218 guld. 13 stuyv. 14. penn. Noch 356 guld.
16 stuyv. 12 penn. Noch 171 guld. 9 stuyv. 13 penn.
Ende 293 guld. 10 stuyv. 15 penn. Hoe veel bedraecht
hier van de somma in alles? Antw. facit.

Onderwys van dit voor-gestelde Exempel.

Voor eerst, stelt alle de parceelen recht onder mal-
kanderen, de guldens onder de guldens, de stuyvers
OR-

48. **A D D I T I O** *in Gelde.*

onder de stuyvers, ende de penningen onder de penningen, in maniere als volght.

guld.	—	stuyv.	—	pen.
127	—	17	—	11
218	—	13	—	14
356	—	16	—	12
171	—	9	—	13
293	—	10	—	15

De parcellen aldus onder malkanderen gestelt zynde, soo telt voor eerst de penningen te samen, ende sult bevinden datter zyn 65 penn. Dese 65 penn. brenghet in stuyvers, rekenende 16 penningen voor eenen stuyv. soo maeckense 4 stuyv. en 1 penningh.

Dese penningh (zynde den overschot van de effen stuyvers) set die onder det'samen-tellinge der penn.

Neemt dan de 4. stuyvers (die gy van de somme der penningen bekomen hebt) ende telt die tot de naest-op-klimmende letteren der stuyvers, te vveten tot 0,9,6,3,7, comt 29, makende met de tweede colomme der stuyvers, (die tien zyn) te samen 69. stuyvers.

Welcke 69 stuyvers brenghet in guldens, rekenende 20 stuyv. voor eenen gulden, soo makense 3 guldens en 9 stuyvers.

Dese 9 stuyv. (zynde den overschot van effen guld.) set die onder det'samen-tellinge der stuyvers.

Dan neemt de 3 guld. (die gy van de somme der stuyvers becomen hebt) ende telt die tot de naest-op-klimmende letteren der guldens, te vveten tot 3, 1, 6, 8, 7. Ende doet dan als hier vooren in Additio der getallen geleert is, comt dan somma in alles 1168 guldens 9 stuyv. 1 penningh. Gelyck in't volgende duydeleyck vertoont vwordt.

guld.

ADDITIO in Geldo

49

guld.	stuyv.	pen.	
127	17	11	
218	13	14	65 pen.
356	16	12	
171	9	13	69 stuyv.
293	10	15	

Somma 1168: 9 1

Op dese maniere leers mede dese naer-volgende.

guld.	stuyv.	pen.		guld.	stuyv.	pen.	
131	17	12		523	15	13	
190	10	9	56 p.	197	9	8	71 p.
187	16	11		259	17	15	
115	11	8		196	15	14	
109	9	6	79 ft.	318	19	10	87 ft.
250	13	10		472	8	11	
<hr/>				<hr/>			
985	19	8		1969	7	7	

Anderc.

guld.	stuyv.	pen.		guld.	stuyv.	pen.	
298	16	13		690	10	8	
356	19	6	54 p.	51	6	10	37 p.
200	5	12		9	12	0	
112	10	10		12	18	6	
200	11	8	70 ft.	250	15	3	72 ft.
109	6	5		122	9	10	
<hr/>				<hr/>			
1278	10	6		1137	12	5	

D

guld.

guld.	stuyv.	pen.		guld.	stuyv.	pen.	
507	— 9	— 5		85	— 7	— 8	
291	— 13	— 11	63p.	529	— 11	— 10	53P.
325	— 6	— 8		187	— 9	— 0	
197	— 15	— 10		96	— 0	— 15	
216	— 14	— 4	80ft.	901	— 17	— 6	75 ft.
285	— 8	— 15		258	— 18	— 14	
129	— 12	— 10		592	— 10	— 0	
<hr/>				<hr/>			
1954	— 0	— 15		2651	— 15	— 5	

Om ponden, schellingen en grooten te Adderen.

Item, indien my iemand schuldigh waer in verscheyden parceelen, te vveten, 110 pond. 16 schell. 8 groot. Noch 203 pond. 10 schell. 11 groot. Noch 319 pond. 15 schell. 10 groot. Noch 151 pond. 9 sch. 6 groot. Ende noch 325 pond. 17 schell. 9 groot. Hoe veel is de somma in alles? 1111 pond. 10 schell. 8 grooten.

pond. schell. groot.

110 — 16 — 8

203 — 10 — 11

319 — 15 — 10

151 — 9 — 6

325 — 17 — 9

44 groot. is 3 schell. en
8 groot.

70 schell. is 3 pond. en
10 schell.

Som 1111 — 10 — 8

Onderwys van dit voor-gefelde Exempel.

Voor eerst telt de grooten te samen, comt 44 groot-ende alsoo de 12 groot. maken eenen schellingh, soo zyn de 44 groot. 3 schell. en 8 groot. de over-blyvende 8 groot, set die onder de t'samen-getelde letteren der grooten; Ende

De 3 verkregen schell. telt die tot de naest op-klim-
letteren der schell. te weten, tot de 7, 9, 5, 0, 6, co-
men als dan te samen 70 schell. Ende 20 schell. gere-
kent voor 1 pond. soo maken de 70 schell. 3 pond. en
10 schellingen.

Set de 10 schell. (die over de effen pond. zyn over-
geschooten) onder de op-getelde schell. ende de ver-
kregen 3 pond. telt tot de naest-op-klimmende letteren
der pond. te weten tot 5, 1, 9, 3, 0, ende doet dan voorts
soo als geleert, ende boven duydelyck te sien is.

Op dese maniere leert mede dese naer-volgende.

pond.	schell.	groot.		pond.	schell.	groot.
150	— 17	— 7		315	— 10	— 9
127	— 19	— 10	45 gr.	157	— 12	— 10
56	— 6	— 9		144	— 9	— 7
100	— 15	— 3		132	— 16	— 11
32	— 12	— 11	90 sch.	216	— 14	— 10
295	— 18	— 5		100	— 6	— 7
<hr/>				<hr/>		
764	— 10	— 9		1067	— 11	— 6

pond.	schell.	groot.		pond.	schell.	groot.
156	— 17	— 10		976	— 19	— 9
415	— 10	— 8	46 gr.	89	— 10	— 6
170	— 9	— 7		27	— 8	— 7
521	— 15	— 6		259	— 17	— 11
219	— 12	— 10	74 sch.	98	— 10	— 4
307	— 8	— 5		817	— 9	— 10
<hr/>				<hr/>		
1791	— 14	— 10		2269	— 16	— 11

Onderwys om Goudt-guld. stuyv. en penn. te Adderen.

Soo iemand gout-guld. stuyv. en penn. wilt te samen-
tellen, soo moet hy de somma der penn. brengen tot
stuyv.

stuyv. ende de somma der stuyv. tot gout-guld. rekenende 28 stuyv. voor eenen gout-guld. Ende voorts niet anders doen als van te vooren is gelcert, ende by dese naer-volgende sommekens duydelijck ver-toont wordt.

g-guld.	stuyv.	pen.		g-guld.	stuyv.	pen.
315	— 19	— 12		219	— 21	— 14
159	— 17	— 15	71 p.	156	— 13	— 10
147	— 16	— 13		237	— 19	— 13
326	— 12	— 12		179	— 16	— 12
154	— 9	— 10	91 ft.	148	— 15	— 11
153	— 14	— 9		219	— 10	— 13
<hr/>				<hr/>		
1257	— 7	— 7		1161	— 14	— 9

g-guld.	stuyv.	pen.		g-guld.	stuyv.	pen.
156	— 18	— 10		315	— 27	— 15
295	— 23	— 14	67 p.	197	— 16	— 13
156	— 15	— 9		146	— 17	— 12
239	— 18	— 12		176	— 19	— 8
158	— 16	— 7	113 ft.	264	— 14	— 6
120	— 19	— 15		132	— 18	— 10
<hr/>				<hr/>		
1128	— 1	— 3		1234	— 3	— 0

Nota. Soo iemand wilt Lasten, Mudden, ende Schepels Adderen, soo moet hy de somma der Schepels tot Mudden brengen, ende de somma der Mudden tot Lasten, rekenende 4 Schepels voor een Mudden, ende 27 Mudden voor een Last, Amsterdamsche mate.

Wilt iemand Lasten, Sacken, Schepelste samen-tellen, soo moet hy de somma der Schepels tot Sac-ken brengen, ende de somma der Sacken tot Lasten; rekenende 3 Schepels voor een Sack, ende voor een Last 36 Sacken Amsterdams. Item

A D D I T I O *in Gelde.* 53

Item, wilt iemand ponden, oncen, engelschen Adderen, so moet hy de somma der engelschen tot oncen brengen, ende de somma der oncen tot ponden, rekenende 20 engelschen voor een once, ende 16 oncen voor een pond. Ende alsoo mede van alle andere gelden, maten, ende gewichten, brengende altydt de mindere specien tot grooter.

Hier volgen noch eenige andere Exempelen van t'samen-tellinge.

Iemand heeft ontfangen 15 guld. 17 stuyv. 8 pen. Noch 79 guld. 13 stuyv. 12 pen. Noch 135 guld. 9 stuyv. 5 pen. Noch 49 guld. 10 stuyv. Noch 20 guld. 15 stuyv. 11 pen. Noch 90 guld. 0 stuyv. 14 pen. Noch 9 guld. 5 stuyv. 7 pen. Noch 36 guld. 18 stuyv. 10 pen. Noch 124 guld. 16 stuyv. Noch 110 guld. 8 stuyv. 8 pen. Vrage, hoe veel beloopt dit te samen? Antw. 672 guld. 15 stuyv. 11 pen.

Item, soo ick bevinde dat B. my schuldigh is in verscheyden parcelen, als volght, te weten 119 guld. 17 stuyv. 10 pen. 115 guld. 12 stuyv. 9 pen. 47 guld. 9 stuyv. 133 guld. 13 stuyv. 14 pen. 11 guld. min 1 oort. 74 guld. 16 stuyv. 150 guld. 19 stuyv. 4 pen. 95 guld. ende 1 schellingh. 64 guld. en 1 stooter. 128 guld. 15 stuyv. 14. pen. Vrage, hoe veel is't in't geheel dat ick van hem hebben moet? Antw. &c.

Item, iemand moet van my hebben als volght, 101 pond. 11 schell. 7 groot. Noch 113 pond. 9 schell. 10 groot. Noch 97 pond. 0 schell. 4. groot. Noch 120 pond. 13 schell. Noch 54 pond. 12 schell. 8 groot. Noch 131 pond. 17 schell. 5 groot. Noch 119 pond. 15 schell. 6 groot. Noch 60 pond. Noch 127 pond. 13 schell. 9 groot. Noch 146 pond. 8 schell. 11 gr. Noch 10 pond. 5 schell. 3 groot. Vrage hoe veel beloopt dat te samen? Antw. &c.

Item, C. is schuldigh aen D. de volgende parcellen, te weten: Over koop van granen 691 pond. 14 schell. 8 groot. Over nagelen hem gesonden 510 pond. 15 schell. 10 groot. Over premie van assurance t' synent wegen betaelt 72 pond. Over eenen Wifsel-brief op hem getrocken 405 pond. 17 schell. 11 gr. Over verloopen intrest 4 pond. 15 schell. 4 groot. Vrage, hoe veel moet D. hebben in eene somme? Antwoort, &c.

Item, *Hendrick de Vries* moet hebben van *Sieur Wopkes* als volght, 96 gout-guld. 21 stuyv. 14 pen. 194 gout-g. 27 stuyv. 8 pen. 315 gout-g. 19 stuyv. 12 pen. 211 gout-g. 17 stuyv. min een oortjen. 80 gout-g. 11 stuyv. 8 pen. 151 gout-g. ende 1 oort. 117 gout-g. 6 stuyv. 243 gout-g. min 1 braspen. 30 gout-g. 13 ft. 110 gout-g. en onderhalf oort. Vrage, naer de somme in alles? Antwoort, &c.

Item, soo *Goosen Robbertsz.* moest hebben van *Dirick de Groot* in verscheyde parcellen, te weten, 125 guld. en 1 oort. 210 guld. $7\frac{1}{2}$ stuyv. 94 guld. min 5 groot. 156 guld. en 1 schellingh. 149 guld. 1 braspen. 218 guld. min $1\frac{1}{2}$ oort. 151 guld. min 6 stuyv. 8 pen. 130 gl. en 1 reael. 271 guld. min 4 stuyv. en 1 oortjen. Vrage, Hoe veel bedraecht de somme in alles? Antwoort, &c.

S U B S T R A C T I O

I N G E L D E ,

Dient wanneer men eenigh geldt ontfanght, ofte betaelt op een seker schult, om daer door te kunnen weten, wat als dan op sulcken schult noch restert te betalen. Ende om dit te weten, soo stelt men altydt de schult daer op betaelt wordt boven, ende tgerie

SUBTRACTIO in Geld.

55

't gene dat daer op betaelt wordt daer onder. 't Welck alsoo gedaen zynde, soo treckt men de betalingh van de schult, en dat in maniere gelyck als volght, by Exempel,

Iemant is my schuldigh 538 guld. 10 stuyv. 4 pen. ende betaelt daer op 254 guld. 14 stuyv. 8 pen. Vrage hoe veel resteert daer dan noch om te betalen, facit 283 guld. 15 stuyv. 12 pen.

Onderwys van dit voor-gefelde Exempel.

Voor eerst soo stelt de schult, 't welck gedaen zynde soo stelt de betalinge daer onder, in maniere als volght.

guld.	stuyv.	pen.
538	10	4
254	14	8
283	15	12

De betalingh aldus onder de schult gestelt zynde, soo treckt men eerst de penningen, daer naer de stuyvers, ende ten lesten oock de guldens van malkanderen, te weten, altydt het onderste van het bovenste getal. Ende dat in maniere gelyck als volght.

Treckt de 8 penningen van de 4 penningen, 't welck niet doenelyck en is, daerom soo ontleent 1 stuyver (van de bovenstaende 10 stuyvers) dien doet 16 penningen, hier toe Addeert de 4 penningen, maect t'samen 20 penningen. Treckt nu daer af de penningen, soo rester noch 12 penningen, set die onder de af-treckinge der penningen.

Daer naertreckt 14 stuyvers van de bovenstaende 9 stuyvers (want van de 10 stuyv. 1 stuyv. ontleent is) 't welck niet en can, daerom soo ontleent 1 gulden (van de naest-bovenstaende 8 guld.) dien doet 20 st. Hier toe Addeert de 9 stuyv. maect te samen 29 stuyv.

SUBTRACTIO in Geld.

Hier af treckt nu de 14 stuyv. soo restteert noch 15 stuyv. set die onder de af-treckinge der stuyv.

Dat gedaen zynde, soo treckt 4 guld. van de bovenstaende 7 guld. (want van de boven staende 8 guld. 1 guld. ontleent is) ende seght 4 van 7 rest 3. Voorts doet als hier vooren in Substractio der getallen geleert is, soo comter facit 283 guld. 15 stuyv. 12 pen. gelyck hier onder duydelck vertoont wordt.

	guld.	stuyv.	pen.
Schult.	538	10	4
Betalinge.	254	14	8
Rest.	283	15	12

Op dese maniere leert dese naer-volgende.

guld.	stuyv.	pen.	guld.	stuyv.	pen.
326	10	4	457	10	4
174	15	8	183	16	12
151	14	12	273	13	8

guld.	stuyv.	pen.	guld.	stuyv.	pen.
673	15	9	559	16	5
281	16	10	293	19	8
391	18	15	265	16	13

guld.	stuyv.	pen.	guld.	stuyv.	pen.
312	13	9	401	14	0
167	17	15	165	18	13
144	15	10	235	15	3

Om pond. schell. en grooten af te trecken.

Item, indien ick iemand schuldigh was 327 pond. 10 schell. 4 groot. ende dat ick daer op betaelde 163 pond. 13 schell. 6 groot. Hoe veel soude ick als dan noch schuldigh blyven? Antw. facit 163 pond. 16 sch. 10 groot.

	pond.	schell.	groot.
Schult.	327	10	4
Betalinge.	163	13	6
Rest.	163	16	10

Onderwys van dit voor-gefelde Exempel.

Trecket de 6 grooten vande boven-staende 4 groot. dat niet doenelyck is, daerom soo ontleent 1 schell. (van de boven-staende 10 schell.) die doet 12 groot. hier toe Addeert de 4 groot. maect te samen 16 groot. Trecket nu daer af de 6 groot. soo resteert noch 10 groot. de welke set onder de af-treckinge der grooten.

Daer naer trecket 13 schell. van de boven-staende 9 schell. (want van de 10 schell. 1 schell. ontleent is) 'twelek niet en kan geschieden, daerom soo ontleent 1 pond. (van de naest-boven-staende 7 pond.) dat doet 20 schell. hier toe Addeert de voorsz. 9 schell. maect te samen 29 schell. hier af trecket nu de 13 schell. rest 16 schell. die set onder de af-treckinge der schell.

Daer naer trecket de ponden van malkanderen, soo als hier vooren met de guldens gedaen is, comt facit ofte rest 163 pond. 16 schell. 10 groot. gelyck hier boven duydelyck vertoont word.

Op dese maniere leers mede dese naen-volgende.

pond.	schell.	groot.
736	— 10	— 4
174	— 15	— 8
<hr/>		
561	— 14	— 8

pond.	schell.	groot.
967	— 10	— 4
276	— 14	— 6
<hr/>		
690	— 15	— 10

pond.	schell.	groot.
629	— 11	— 7
176	— 17	— 9
<hr/>		
452	— 13	— 10

pond.	schell.	groot.
701	— 17	— 10
153	— 19	— 11
<hr/>		
547	— 17	— 11

	pond.	schell.	groot.
Schult.	3000	— 0	— 0
Betalinge.	1503	— 10	— 5
<hr/>			
Rest.	1496	— 9	— 7

Om den Leerlingh ten vollen te onderrichten, ende om lichtelyck alle Substractien te kunnen af-trekken, soo heeft my goet gedocht dit voorige Exempel met een besonder onderwys te verklaren. Daerom soo sal hy acht nemen op de naer-volgende ver-
tooninge, ende op d'Instructie van dien.

	Duysend. honderd. tien en eenen. sch. groot.					
		ss	ss	ss	ss	12
		9	9	9	19	
Schult.	3	0	0	0	0	0
Betalinge.	1	5	0	3	10	5
<hr/>						
Rest.	1	4	9	6	9	7
					<i>Extraor-</i>	

Extraordinaris onderwijs van dit voor-gestelde Exempel.

Treect 5 groot. van 0 groot. 't welck niet doenelyck en is, daerom soo ontleent 1 schell. 't welck niet wesen en kan, mits datter geen schell. en zyn daer men van ontleenen kan, daeromme ontleent een pond vande naest-boven-staende letter der pond. 't welck oock niet geschieden en kan, alsoo deselve letter oock een 0 is, als oock van gelijcken zyn de andere twee volgende letteren, daeromme ontleent 1 van de voorste letter der pond. te weten van de 3, springende alle de onvermogen letteren (die nullen zyn) over.

Dese ontleende 1 is 1 van de 3 duysend. ende doet soo veel als 10 honderden, daerom soo stelt 10 boven de 0, die met honderden geteeckent staet.

Van dese gestelde 10 honderd. daer af neemt nu wederom 1 (ende haelt de 10 honderd. met streepkens door, en set daer onder 9) welcke ontleende 1 is 1 hondert, ende doet soo veel als 10 tienem, dese 10 stelt boven de 0 die met tienem geteeckent staet.

Van dese gestelde 10 tienem, neemt daer af wederom 1 (en haelt de 10 tienem met streepkens door, en set daer onder 9) welcke genomen 1 is 1 tien, ende doet soo veel als 10 eenem, dese 10 stelt boven de 0 die met eenem geteeckent staet.

Van dese gestelde 10 eenem, daer af neemt nu wederom 1 (en haelt de 10 eenem met streepkens door, ende set daer onder 9) welcke genomen 1 is 1 pond. ende doet 20 schell. Dese 20 stelt boven de 0 die met schell. geteeckent staet.

Van dese gestelde 20 schell. ontleent daer nu 1 sch. af (en haelt de 20 schell. met streepkens door, ende set daer onder 19) welcken ontleenden 1 schell. doet 12 groot. Dese 12 groot. stelt die boven de 0 die met groot. geteeckent staet.

Dit

Dit alfoo voorzichtiglyck (naer de voorschreve onderrichtinge) gedaen hebbende, soo en heeft men niet anders te doen dan simpelyck af te trecken de onderstaende letteren, van de boven-gestelde letteren, die met streepkens niet door-trocken en zyn : gelyck boven duydelyck vertoont wordt.

Op dusdanige maniere doende, en kander geen soq sware af-trekinge voor-komen, ofte men false gemakelyck ende met goede kennisse kunnen bewercken.

Andere.

pond. schell. groot.

3000 - 0 - 0

1240 - 12 - 7

1759 - 7 - 5

pond. schell. groot.

5010 - 0 - 1

2064 - 14 - 3

2945 - 5 - 10

Om Gout-guld. stuyv. en pen. af te trecken.

Soo iemand wilt g. guld. stuyv. en pen. af-trecken, soo heeft hy alleen dit te considereren, dat wanneer de onderstaende penningen niet en connen af-getrocken worden van de bovenstaende penningen, soo moet hy (tot de bovenstaende penningen) ontleenen 1 stuyv. van de naest-bovenstaende stuyvers, doende 16 pen. en dan af-trecken als vooren.

Ende indien de onderstaende stuyv. niet en connen af-getrocken worden van de bovenstaende stuyv. soo moet hy (tot de bovenstaende stuyv.) ontleenen 1 g. guld. van de naest-bovenstaende letter der g. guld. doende 18 stuyv. ende dan af-trecken als vooren, gelyck in't volgende te bespeuren is.

g-guld. stuyv. pen.

1374 - 12 - 10

1248 - 18 - 15

125 - 21 - 11

g-guld. stuyv. pen.

1045 - 16 - 11

588 - 24 - 14

456 - 19 - 13

g-guld. stuyv. pen.

2003 - 23 - 9

705 - 27 - 13

1297 - 23 - 12

g guld. stuyv. pen.

1000 - 0 - 0

999 - 23 - 7

- 4 - 9

Nota. Soo iemand wilt af-treken Lasten, Mudden, Schepels, ende dat hy de onder-staende Schepels ofte Mudden niet af-treken en kan, soo moet hy tot de boven-staende Schepels ontleenen 1 Mudde, doende 4 Schepels. Ende tot de boven-staende Mudden ontleenen 1 Last, doende 27 Mudden, ende trecken dan af als vooren.

Af te trecken hebbende Lasten, Sacken, Schepels, in sulcker voegen als vooren niet konnende af-treken, soo moet men tot de boven-staende schepels ontleenen 1 Sack, doende 3 Schepels, ende tot de boven-staende Sacken 1 Last, doende 36 Sacken Amsterdams, ende trecken dan af als vooren.

Item, hebbende af te trecken ponden, oncen, engelschen, hy moet ontleenen tot de boven-staende engelsche 1 once, doende 20 engelschen, ende tot de boven-staende oncen 1 pondt, doende 16 oncen, ende dan af-treken als vooren.

Volgen noch eenige andere Exempelen van af-treckinge.

Iemand moet hebben 1070 guld. 10 stuyv. ende ontfanght

fanght op rekeninge 490 guld. 14 stuyv. 8 pen. Vrage, Hoe veel blyfter noch staen te betalen? facit 579 guld-15 stuyv. 8 pen.

Item, soo B. my schuldigh is 1596 pond. vlaems ende my daer op betaelt 797 pond. 10 schell. 5 groot. Wat blyft hy my dan noch schuldigh? facit 798 pond. 9 schell. 7 groot.

Item, indien *Freeck van Floris* moeste hebben, eens 569 guld. 14 stuyv. 6 pen. Ende noch eens 647 guld. 13 stuyv. 9 pen. Ende dat *Floris* daer op betaeldē 839 guld. 16 stuyv. 15 pen. Vrage, Hoe veel moet *Freeck* noch hebben? Antwoort, &c.

Item, D. moet hebben van C. in verscheyden par-celen de somme van 1685 pond. 3 schell. 9 groot. Maer C. heeft wederom aen D. over-gemaeckt ofte gere-mitteert, eens 506 pond. 12 schell. 6 groot. Ende eens 450 pond. 15 schell. 10 groot. Vrage, Hoe veel C. noch schuldigh blyft, Antw. &c.

Item, *Sieur Wopkes* aen *Hendrick de Vries* schuldigh wafende 1601 g-guld. 20 stuyv. 10 pen. Betaelt in ver-scheyde reysen, te weten, eens 450 g guld. 15 stuyv. 14 pen. Noch eens 375 g guld. 25 stuyv. 8 pen. Noch eens 550 g-guld. Vrage, Hoe groot blyft de schult? Antwoort, &c.

Item, soo *Dirick* aen *Goosen* betaelt op een schult van 1404 guld. en 1 stooter, als volght, eens 370 guld. min 1 oort. Noch eens 415 guld. min 7 stuyv. en 1 oortjen. Noch eens 256 guld. onderhalf oort. Noch eens 193 guld. Noch eens 419 guld. en 5 groot. Vrage, hoe veel blyft *Dirick* noch schuldigh? Antwoort *Goosen* moet wederom uyt-keeren, maer ree-kenent hoe veel.

Item, *P. Melberts* eyscht van *F. Jansz.* volgens zyn *Groot-boeck*, als vōight, over vercoop van Haringh 1205 guld. 17 stuyv. Over vercoop vangefoute visch, 793 guld. 15 stuyv. Over mangeling van Goederen,

MULTIPLICATIO in Gelde. 63

210 guld. *F. Jansz.* brengt wederom in Rekeninghe goet gedaen te hebben, eerstelijck een Wissel b. iet op hem getrocken, 519 guld. 12 stuyv. 8 pen. Voor soo veel door syn order, geremitteert aen *J. Tyleman* Facteur 869 guld. 10 stuyv. Par Assignatie betaelt aen *M. Lelyvels*, 750 guld. Ende par Cassa betaelt 70 guld. 10 stuyv. 8 pen. Vrage, Wat heeft d'een van d'ander te eyschen? Antwoort, &c.

MULTIPLICATIO

I N G E L D E,

Dient om alderleye specien van groot gelt te brengen tot alfulcken kleyn gelt als men begeert, ofte hebben wilt.

Ende om dit te doen, soo stelt men voor eerst de somme van het groot gelt dat men tot kleyn gelt brengen wilt;

'tWelck gedaen zynde, soo neemt men soo veel kleyn gelt als een stuck van't groot gelt in sich begrypt, 't welck men als dan set onder de achterste letter ofte letteren van het groot gelt, waer mede men als dan multipliciert, even gelyck hier vooren in Multiplicatio der getallen geleert is, ende hier naer genoegsaem vertoont wordt.

Item, Multiplicatio in gelde, dient mede om alle groote maten ende gewichten te brengen tot kleyne maten ende gewichten, gelyck in't volgende mede geleert wordt.

1. Iemand heeft 25 schell. hoe veel stuyv. maecken die, facit 150 stuyv.

Alsoo hier schell. tot stuyv. sullen gebracht worden, soo neemt soo veel stuyv. als een schell. doet, te weten 6 stuyv. ende Multipliciert hier mede de 25 schell.

en wat gy uyt de Multipliceringe verkryght dat zyn als dan stuyv. voor alle de schell. gelyck het selvehier onder verтоont wordt tot een Exempel ende voorbeet van de volgende,

schell.

$$\begin{array}{r} 25 \\ 6 \\ \hline \end{array}$$

Facit 150 stuyv.

2. Item, iemand heeft 36 schell. hoe veel stuyv. zyn't? Antw. doet gelyck als boven, comt facit 216 stuyv.

3. Item, 54 schell. hoe veel grooten ofte halve stuyv. maken die? facit 648 groot.

Multiplieert nu met 12, vermits 12 groot maken ofte doen 1 schell.

4. Hoe veel groot. maken 73 schell. fac. 876 groot.

5. Item, 73 stuyv. hoe veel pen. maken die? facit 1168 pen.

Multiplieert nu met 16 want 16 pen. maken eenen stuyv.

6. Item, 74 stuyv. hoe veel pen. maken die? facit 1184 pen.

7. Item, 85 stuyv. hoe veel pen. maken die? facit 1360 pen.

8. Als men heeft 36 Daeld. van 35 stuyv. het stuck, hoe veel stuyv. maken die? Antw. Multiplieert met 35 comt facit 1260 stuyv. gelyck hier blyckt:

Daeld.

$$\begin{array}{r} 36 \\ 35 \\ \hline 180 \\ 108 \\ \hline \end{array}$$

Fac. 1260 stuyv.

Item,

MULTIPLICATIO in Gelde. 65

9. Item, 38 Daeld. à 35 stuyv. het stuck, hoe veel stuyv. maken die? facit 1330 stuyv.

10. Item, 95 stucken van achten à 48 stuyv. het stuck, hoe veel stuyv. maken die? facit 4560 stuyv.

11. Item, 68 gout-gl. à 28 stuyv. het stuck, Hoe veel stuyv. zyn't? facit 1904 stuyv.

12. Item, 546 guld. hoe veel stuyv. zyn die? fac. 10920 stuyv.

Multipliceert met 20 want 20 stuyv. maken eenen gulden.

$$\begin{array}{r}
 \text{guld.} \\
 546 \\
 \underline{\quad\quad 20} \\
 10920
 \end{array}$$

13. Item, hoe veel stuyv. zyn 798 guld. fac. 15960 stuyv.

14. Item, 363 guld. hoe veel groot. maecken die? facit? 14520 groot.

Multipliceert met 40 want 40 groot. doen een guld. comt dan facit als vooren.

15. Item, 555 pond. hoe veel schell. zyn't? facit 21100 schell.

Multipliceert met 20 want 20 schell. maken een pond. vlaems.

16. Item, hoe veel stuyv. maken 98 Rycksdæld. à 50 stuyv. het stuck? facit 4900 stuyv.

17. Item, 263 stucken van achten, hoe veel grooten zyn't? facit 25248 groot.

Multipliceert de 263 stucken van achten eerst met 8 comen 2104 schell. welke schell. Multipliceert dan met 12, soo comender de groot. als volgt.

$$\begin{array}{r} 263 \\ 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2104 \text{ schell.} \\ 12 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4208 \\ 2104 \end{array}$$

Fac. 25248 grooten.

18. Item, 579 stucken van achten, hoe veel groot, zyn't? facit 5584 groot.

19. Item, 81 pond. hoe veel groot. zyn't? facit 19440 grooten.

Multipliceert eerst de 81 pond. met 20 tot schell. comen 1620 schell. die Mulpliceert dan met 12 tot grooten.

20. Hoe veel groot. heeft men in 95 pond. facit 22800 grooten.

21. Item, 55 guld. hoe veel pen. zyn't? facit.

Multipliceert de 55 guld. met 20 tot stuyv. ende daer-naer multipliceert de stuyv. met 16 tot pen. als volgt,

$$\begin{array}{r} 55 \\ 20 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1100 \text{ stuyv.} \\ 16 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6600 \\ 11 \end{array}$$

Fac. 17600 pen.

22. Item,

MULTIPLICATIO in Gelde. 67

22. Item, hoe pen. zyn 795 guld. facit 254400 pen.

23. Item, 563 daeld. à 30 stuyv. hoe veel pen. zyn't? facit 270240 pen.

24. Item, 37 pond. vlaems, hoe veel pen. zyn't? fac. 71040 pen.

Multiplieert de 37 pond. eerst met 20 tot schell. de schell. met 12 tot grooten, ende de grooten met 8 tot pen.

25. Hoe veel pen. sal men tellen in 243 pond. fac. 466560 pen.

26. Item, 531 gout-gl. à 28 stuyv. hoe veel pen. zyn't? Facit 237888 penning.

Multiplieert de 531 gout-gl. met 28 tot stuyv. comen 14868 stuyv. die multiplieert met 16 tot penningen.

27. Item, 710 gout-gl. hoe veel pen. zyn't? facit 318080 penningen.

28. Item, 183 Daeld. à 35 stuyv. hoe veel pen. zyn't? facit 102480 pen.

29. Item, 263 Kroonen en 36 stuyv. hoe veel stuyv. zyn't? facit 10556 stuyv.

Multiplieert de Kroonen met 40 stuyv. ende treckt de 36 stuyv. mede in, te weten, met de 0, treckt de 6 in, ende met de 4 treckt de 3 in: Aldus, seght o mael 3 is nul: ick set 6 inde plaets. Daer naer seght 4 mael 3 is 12 ende de 3 is 15, ick set 5 ende houdt 1, vervolght dan als van te vooren is gedaen, gelyck hier onder duydellyck te sien is.

kroonen	_____	stuyv.
2 6 3		3 6
4 0		

Fac. 10556 stuyvers.

30. Item, 963 guld. 14 stuyv. hoe veel pen. zyn't?
facit 308384 pen.

Multipliceert de guld. met 20 ende treckt de 14
stuyv. in, comen als dan 19274 stuyv. die Multipli-
ceert dan met 16 tot pen. soo comter facit als voren.

31. Item, 795 pond. 19 schell. hoe veel groot. zyn't?
fac. 191028 grooten.

Multipliceert de pond. met 20 tot schell. ende treckt
de 19 schell. in, comen 15919 schell. die Multipli-
ceert dan met 12 tot groot. soo comter facit als voo-
ren.

32. Item, 397 guld. 15 stuyv. 8 pen. hoe veel pen.
zyn dat? facit 127288 pen.

Multipliceert de guld. met 20 tot stuyv. ende treckt
de 15 stuyv. daer mede in, comen de stuyv. voor alle
de guld. die Multiplic. dan met 16 tot pen. ende treckt
de 8 pen. daer mede in, comt dan fac. alsboven.

33. Item, hoe veel groot. maecken 3059 pond.
13 schell. 9 grooten? facit 734325 groot.

Multipliceert de pond. met 20 tot schell. en treckt
de 13 schell. daer mede in, comen de schell. in alles.
Die Multipliceert dan met 12 tot groot. en treckt de
9 groot. daer mede in, soo comter fac. alsvooren.

34. Item, 1029 guld. 17 stuyv. 12 pen. hoe veel
pen. zyn't? fac. 329564 pen.

35. Hoe veel pen. zyn 710 gout. gl. 11 stuyv. 11 pen.
fac. 318267 pen.

36. Item, 214 Daeld. 4 stuyv. 15 pen. hoe veel pen.
zyn't? facit 102799 pen.

37. Hoe veel pen. zyn 595 Daeld. 10 stuyv. 10 pen.
den Daelder gerekent tot 35 stuyv. fac. 333370 pen.

38. Hoe veel pen. kan men bereeckenen in 357
Ryxdæld. 37 stuyv. 10 pen. fac. 286202 pen.

39. Item, 971 kroonen en 15 stuyv. hoe veel groot.
zyn dat? fac. 77710 groot.

40. Item, seght my hoe veel groot. dat men bere-
kenen

MULTIPLICATIO in Gelde.

69

kenen kan in 543 gout-gl. 13 stuyv. 8 pen. den gout-gl. gerekent voor 62 stuyv. fac. 67359 groot.

41. Item, 29 Last, 8 ton, 3 kinnekens Haringh, hoe veel kinnekens zyn dat? fac. 1427 kinnekens.

Multiplieert de lasten met 12 tot tonnen, ende treekt de 8 tonnen daer mede in; comen tonnen in alles, die Multiplieert met 4 tot kinnekens, ende treekt de 3 kinnekens daer mede in, soo comter fac. als boven.

42. Hoe veel kinnekens zynder in 35 last 0 ton 1 kinneken, fac. 1681 kinnekens.

43. Item, 33 last, 23 mudden, 3 schepels, hoe veel schepels zyn dat? fac. 3659 schep.

Multiplieert de lasten met 27 tot mudden, ende treekt de 23 mudden daer mede in, comen mudden in alles, die Multiplieert dan met 4 tot schepels, ende treekt de 3 schepels daer mede in, soo comter facit als vooren.

44. Hoe veel schepels heeft men in 21 last, 0 mudd. 1 schep. fac. 2169 schep.

45. Item, 19 Schip-pond. 10 lis-pond. en 9 pond. hoe veel pond. zyn't? facit 5859 pond.

Multiplie. de schip-pond. met 20 tot lis-pond. ende treekt de 10 lis-pond. in, daer naer Multiplie. de somme der lis-pond. met 15 tot pond. ende treekt de 9 pond. in, comt dan facit als vooren.

46. Hoe veel pond. heeft men in 11 schip-pond. 0 lis-pond. ende 14 pond. facit 3314 pond.

47. Item, 16 pond. en 6 loot, hoe veel loot is het? fac. 518 loot.

Multiplie. met 32 ende treekt de 6 loot mede in:

48. Item, 165 pond. 7 oncen 1 loot, hoe veel loot is't? facit 5295 loot.

Multiplie. de pond. met 16 oncen, daer naer de oncen met 2 tot looten, treckende de oncen met oncen in, ende dat 1 loot met de looten in.

70. **MULTIPLICATIO in Geld.**

49. Item, 15 Marck 6 oncen, 13 engelsch. hoe veel Engelschen zyn dat? fac. 2533 Engelf.

Multiplieert de Marcken met 8 tot oncen, ende daer naer de oncen met 20 tot Engelf. gelyck volght,

$$\begin{array}{r}
 15 \text{ — } 6 \text{ — } 13 \\
 \underline{\hspace{1.5cm}} \\
 126 \\
 \underline{\hspace{1.5cm}} \\
 20
 \end{array}$$

Fac. 2533 Engelf.

50. Een jaer reeckent men op 52 weken, hoe veel uren telt men daer in? fac. 8736 uren.

Multipl. de weken met 7 tot dagen, comen 364 dagen die Multipl. dan met 24 tot uren, want dagh ende nacht is 24 uren.

51. Seght my 27 Marck 5 oncen 11 Engelf. 23 asen, hoe veel asen dat het zyn? fac. 141815 asen.

Multipl. de marcken tot oncen, de oncen tot Eng. ende de engelf. met 32 tot asen.

52. Indien mynen ouderdom is 31 jaren, hoe veel dagen, uren ende minuten sal ick oudt zyn? facit 11315 dagen, 271560 uren, ende 16293600 minuten.

Multipl. de jaren met 365 dagen, soo comen de menigte der dagen: Multiplieert die met 24 tot uren, de uren Multiplieert met 60 tot minuten, soo comender de menigte der minuten, want 60 minuten gaender in een ure.

53. Item, indien men op de Merckt sagh 15 Huyslieden, ende dat men by ieder Huysman telden 3 Haenen, tot ieder Haen 6 Hinnen, ende dat ieder Hinnne hadde 8 Kiecxkens, vrage hoe veel pooten souden daer wel in alles zyn? Fac. 4950 pooten ende pootjes.

Mul-

D I V I S I O *in Gelde*

71

Multiplic. de 15 Huys-lieden met 3, comen de menigthe der Hanen, Multipliceert die met 6 soo comen de menigthe der Hinnen, de Hinnen Multipliceert met 8 comen de menigthe der Kiecxkens: Dat gedaen zynde, Addeert dan de menigthe der Hanen, de menigthe der Hinnen, en de menigthe der Kieckenien te samen, comt het getal der hoenderen in alles, welcke getal Multipliceert met 2 (want ieder 2 pooten heeft) comt als dan, facit als boven.

54. Item, soo in een Landt woonen 13 Edellieden, ieder onder sich hebbende 3 Huys-lieden, ieder Huys-man 2 peerden ende 7 koeyen, ende dat men telt by ieder koey 12 schapen, ende tot ieder schaep 1 lam: Vrage hoe veel beeste-voeten dat daer wel te bereeckenen zyn? Facit, 27612 voeten.

D I V I S I O

I N G E L D E,

Dient om alle specien van kleyn geltte brengen tot soodanige groote specie als men de selve begeert ofte hebben wilt.

Ende om dit te doen, soo stelt men voor eerst de somme van het kleyn gelt, dat men tot groot gelt brengen wilt.

't Welck gedaen zynde, soo neemt men soo veel kleyn gelt, als een stuck van 't groot gelt in sich begrypt, 't welck men als dan set onder de voorste letter ofte letteren van het kleyne gelt waer mede men als dan Divideert, even gelyck hier vooren in Divisio der getallen geleert is, ende hier volgens genoeghsaem vertoont wordt.

Item, Divisio in gelde, dient mede om alle kleyne maten ende gewichten te brengen tot groote mate ende

74

DIVIDED in Geld.

15. Item, hoe veel schell. magh men hebben voor 1387 grooten? fac. 115 schell. 7 groot.

16. Hebbende 1208 pen. hoe veel stuyv. zyn dat? facit 75 stuyv. 8 pen.

Divid. nu met 16 vermits 16 penningen 1 stuyv. doen.

17. Item, 1581 pen. hoe veel stuyv. zyn't? facit 98 stuyv. 13 pen.

18. Item, 11260 stuyv. hoe veel Daeld. zyn't? fac. 375 Daeld. 10 stuyv.

Divideert nu met 30 want 30 stuyv. doen eenen Daelder.

19. Item, 11260 stuyv. hoe veel Daeld. à 36 stuyv. het stuek, maken die? facit 312 daeld. 18 stuyv.

20. Item, 11762 stuyv. hoe veel Rycxd. van 50 stuyv. het stuek. maken die? facit 235 Rycxd. 12 stuyvers.

21. Hoe veel g-guld. à 28 stuyv. heeft men voor 4905 stuyv. fac. 175 g-guld. 5 stuyv.

8 e

4905 (5) 175

22. Item, 5809 stuyv. hoe veel g-guld. zyn dat? fac. 207 g guld. 13 stuyv.

23. Item, 19440 groot. hoe veel pond. maken die? facit 81 pond.

Divideert de groot. eerst met 12 tot schell. daer naech Divid. de schell. met 20 tot pond. als volgt,

24. Item,

$$\begin{array}{r} \text{#} \times \\ \text{#} \text{#} \text{#} \text{#} \text{#} \} \text{#} \text{#} \text{#} \text{#} \} 8 \text{ i pond.} \\ \text{#} \text{#} \text{#} \text{#} \text{#} \} \text{#} \text{#} \text{#} \\ \text{#} \text{#} \text{#} \quad \quad \text{#} \end{array}$$

24. Item, 22800 groot. hoe veel pond. vlaems zyn't? facit 95 pond.

25. Item, 27120 groot. hoe veel pond. maken die? fac. 113 pond.

26. Item, 17600 pen. hoe veel guld. maken die? fac. 55 guld.

Divid. de pen. met 16 tot stuyv. daer naer de stuyv. Divid. met 20 tot guld.

$$\begin{array}{r} \text{#} \\ \text{#} \text{#} \text{#} \text{#} \text{#} \} \text{#} \text{#} \text{#} \text{#} \} 55 \text{ guld.} \\ \text{#} \text{#} \text{#} \text{#} \text{#} \} \text{#} \text{#} \text{#} \\ \text{#} \text{#} \text{#} \end{array}$$

27. Als men heeft 254400 pen. hoe veel guld. konnen die wel uyt-maken? fac. 795 guld.

28. Item, 183360 pen. hoe veel guld. zyn't? fac. 573 guld.

29. Item, 308384 pen. hoe veel guld. zyn't? fac. 963 guld. 14 stuyv.

30. Soo men hadde 191028 groot. hoe veel pond. vlaems souden die konnen uyt-brengen? facit 795 pond. 19 schell.

31. Item, hebbende 127288 pen. hoe veel souden die in guld. uyt-brengen? fac. 397 guld. 15 stuyv. 8 pen.

32. Item, hoe veel guld. maken 329564 pen. facit 1029 guld. 17 stuyv. 12 pen.

33. Item,

33. Item, 734325 groot. hoe veel pond. maken die? fac. 3059 pond. 13 schell. 9 groot.

34. Item, 238172 pen. hoe veel g guld. zyn het? fac. 531 g-guld. 17 stuyv. 12 pen.

Divideert de penningen, met 16 tot stuyv. daer naer Divideert de stuyv. met 28 tot g-guld.

35. Item, 318267 pen. hoe veel zyn die weerdigh in g-guld. facit 710 g-guld. 11 stuyv. 11 pen.

36. Item iemand heeft 102799 pen. hoe veel Daelders sullen die konnen uyt-brengen? facit 214 daeld. 4 stuyv. 15 pen.

Brenght de pen. met 16 tot stuyv. ende daer naer de stuyv. met 30 tot Daelders.

37. Item, hoe veel Daeld. (van 35 stuyv. het stuck) maken 333370 pen. facit 595 Daeld. 10 stuyv. 10 penningen.

38. Item, 286201 pen. hoe veel konnen die uyt-brengen in Rycxd. à 50 stuyv. facit 357 Rycxd. 37 stuyv. 9 pen.

39. Item, 77711 groot. hoe veel Kroonen van 40 stuyv. kan men daer voor hebben? facit 971 Kroonen 15 stuyv. 8 pen.

Divideert de grooten eerst met 2 tot stuyv. ende daer naer de stuyv. met 40 tot Kroonen.

40. Item, 67359 grooten, hoe veel g-guld. maken die? de g-guld. gerekent tot 62 stuyv. fac. 543 g-guld. 13 stuyv. 8 pen.

41. Item, iemand heeft 1427 kinnekens Haring, hoe veel Lasten maken die? fac. 29 Lasten-8 Tonnen en 3 Kinnekens.

Divid. de Kinnekens met 4 tot tonnen, ende daer naer de tonnen met 12 tot Lasten.

42. Item, 1681 kinnekens, hoe veel Lasten maken die? facit 35 Last, 0 ton, en 1 kinneken.

43. Item, 3659 Schepels, hoe veel Lasten maken die? fac. 33 Last, 23 Mudd. 3 Schep.

Divid.

penningen voor eenen dagh, die Divideert dan met 16 tot stuyv.

52. Alser in een weke passeren 10080 minuten, hoe veel uren wort dan voor eenen dagh gerekent? facit 24 uren.

Divideert de minuten met 60 soo comender als dan uren voor eene weke, welke uren gedivideert met 7 dagen, soo comender uren vooreen Etmael.

53. Item, alseen huys is gemetselt aen beyde zyden (tot aen de latten) met 150000 steenen, ende dat de lenghde behout 300 steenen; hoe veel behout dan de hooghte aen d'eene zyde van 't selve huys? facit 250 steenen.

54. Soo iemand out is 16364160 minuten hoe veel jaren sal hy ourzyn? fac. 31 jaren en 7 weken.

R E D U C T I O,

Ofte Cassiers Rekeningē,

Bestaet in Multiplicatio ende Divisio, ende is dienstigh, wanneer men heeft cenige specie van gelt, om 't selve te veranderen ofte te verwisselen, in een minder ofte meerder specie.

Ende om dit te doen, soo brenghet men de somme van 't gelt (dat men voor grooter ofte minder gelt verwisselen wilt) door Multiplicatio tot alsulcken kleyne specie, als bequaem is om het selve te connen Divideren tot alsulcken gelt als men begeert ofte hebben wilt, gelijk hier in 't volgende duydelijck ver-toont wort.

1. Als men heeft 64 blancken, hoe veel stuyv. maken die? facit 48 stuyv.

Onderwys.

Multiplic. de 64 blancken met 3 totoortjens, comen

5. Item, 48 stuyv. hoe veel blancken zyn't? facit 64 blancken.

6. Item, als men heeft 72 stuyv. hoe veel blancken can men daer voor wisselen? fac. 96 blancken.

7. Item, 105 stuyv. hoe veel braspen. zyn't? fac. 84 braspen.

Multipliceert de stuyv. met 4 tot oortjens, ende de oortjens, Divid. die met 5 tot braspen.

8. Item, 120 stuyv. hoe veel braspen. zyn't? fac 96 braspen.

9 Item, 483 stooters, à 5 groot. het stuck, hoe veel realen van 7 groot. maken die? facit 345 realen.

Multipli. de stooters met 5 grooten, ende de groot. Divid. met 7 tot realen.

10. Item, 345 realen à 7 groot. hoe veel stooters à 5 groot. zyn die weerdigh? fac. 483 stooters.

11. Item, 64 stooters, hoe veel stuyv. zyn't? facit 160 stuyv.

12. Item, 56 realen à 7 groot. hoe veel schell. zyn't? fac. 32 schell. 8 groot.

Multipliceert met 7 ende Divideert daer naer met 12.

13. Item, men heeft 85 realen à 7 groot. hoe veel schell. can men daer voor hebben? facit 49 schell. ende 7 grooten.

14. Item, iemand heeft 75 stucken van 5 stuyv. ieder stuck, hoe veel schell. can hy daer voor wisselen? fac. 62 schell. ende 6 grooten.

15. Item, iemand heeft 240 halve schell. hoe veel guld. can hy daer voor hebben? fac. 36 guld.

Multiplie. met 3 tot stuyv. ende de stuyv. Divid. met 20 tot guld.

16. Hoe veel guld. heeft men voor 352 halve schell. fac. 52 guld. 16 stuyv.

17. Item, hoe veel guld. sal men kunnen hebben voor 187 schell. fac. 56 guld. 2 stuyv.

Multipl. met 6 tot stuyv. ende de stuyv. Divid. met 20 tot guld. comt fac. &c.

18. Item, hoe veel guld. heeft men voor 519 schell. facit 155 guld. 14 stuyv.

19. Item, hoe veel guld. heeft men te ontfangen voor 515 daeld. à 30 stuyv. stuck? facit 772 guld. 10 stuyv.

Multipl. met 30, de uyt-komst zyn stuyv. Divid. die met 20 tot guld.

20. Item, hoe veel daeld. van 30 stuyv. kan men hebben voor 702 guld. fac. 468 daeld.

21. Hoe veel guld. can men wisselen voor 629 g-guld. à 28 stuyv. fac. 880 guld. 12 stuyv.

22. Item, 796 g-guld. hoe veel guld. beloopendie? fac. 1114 guld. 8 stuyv.

23. Item, 227 stucken van achten, à 48 stuyv. het stuck hoe veel guld. sal men daer voor hebben? facit 544 guld. 16 stuyv.

Multipl. met 48, het uyt-comen zynde stuyv. Divid. dat met 20 tot guld.

24. Soo men heeft 308 quarten à 12 stuyv. hoe veel guld. sullen die maken? fac. 184 guld. 16 stuyv.

Multipl. met 12 het uyt-comen zynde stuyv. Divid. dat met 20 tot guld.

25. Item, soo men heeft 561 stucken van vieren à 24 stuyv. hoe veel beloopendie in guld. fac. 673 guld. 4 stuyv.

26. Soo men heeft 138 stucken à 5 stuyv. 8 pen. het stuck, hoe veel guld. can men daer voor ontfangen? fac. 37 guld. 19 stuyv.

Brenght eerst de 5 stuyv. 8 pen. tot pen. comen 88 pen. voor een stuck, Multipl. dan de 138 met dese 88 pen. comen de pen. voor alle de stucken, welcke pen. Divid. eerst met 16 tot stuyv. ende daer naer de stuyv. met 20 tot guld. als volgt.

facit.	{	864	Albertynen en 18 stuyv.
		813	Fond. Vlaems ende 15 schell.
		3487	Gout-gl. ende 14 stuyv.
		4882	Guld. ende 10 stuyv.

Naer-Oeffeninge

D E R S P E C I E N .

1. **D**Aer zyn 6 personen die met malkanderen spreken van het gelt, dat ieder van haer in't Comptoir heeft, A seyt hy heeft 656 Rycxdaeld. B seyt hy heeft 450 Ducatons meer 27 stuyv. à 3 guld. 3 stuyv. 't stuck. C seyd hy heeft 325 France Kroonen meer 35 stuyv. à 4 guld. 5 stuyv. 't stuck. D. seyt hy heeft 187 Ducaten à 4 guld. 10 stuyv. 't stuck. E. seyt hy heeft 213 halve Ryders à 6 guld. 6 stuyv. 't stuck, ende F seyt hy heeft 331 g-guld. à 3 guld. 5 stuyv. 't stuck, vrage hoe veel beloopt de somme van al haer gelt te samen in pond. Vlaems? fac. 1283 pond. 10 schell.

Brenght ieder specie van gelt eerst tot stuyv. daer naef Addeert de veelheyt der stuyv. tot malkanderen, en wat de selve in eener somme uyt-brengen dat Divid: eerste-lijck met 6 tot schell. en de uyt-comende schell. met 20 tot pond. Vlaems. Andersins halveert de geheele somme der stuyv. comen guld. die Divid. met 6 tot pond. Vlaems.

2. A Ontfanght 356 daeld. 17 stuyv. tot 45 stuyv. den daeld. 475 Daeld. 18 stuyv. tot 32 stuyv. den daeld. 478 daeld. 21 stuyv. tot 30 stuyv. den daeld. 356 daeld. 12 stuyv. tot 36 stuyv. den daeld. 580 daeld. tot 42 stuyv. den daeld. 294 Daeld. tot 48 stuyv. den daeld. 937 daeld. tot 28 stuyv. den daeld. Vrage, hoe veel

Ducaten à 4 guld. 15 stuyv. 't stuck sal hy daer voor
konnen wilsien? fac. 1119 Ducaten 47 stuyv.

Brenght alle de Daeld. elck besonder tot stuyv. daer
naer Addeert de menigthe der stuyv. te samen, de som-
me van dien, Divid. door soo veel stuyv. als een Du-
caet weerdigh is.

3. Item, een Kramer ofte uyt-flyter, coopt van eenen
Kruydenier tot Amsterdam dese naer volgende Spe-
ceryen, te weten, voor 3 guld. 15 stuyv. Nigelen.
Voor 35 guld. 10 stuyv. Pruymen. Voor 25 guld. min.
2 oort Corinten. Voor 42 guld. en 1 stooter Vygen.
Voor 12 guld. 16 stuyv. Peper. Voor 2 guld. min een
blanck Soet-hout. Voor 27 guld. 14 stuyv. Rys. Voor
53 guld. 18 stuyv. Syroop. Voor 71 guldens 12
stuyv. Suycker. Voor 15 guld. ende 2 braspen. Nooten-
Muscaeten. Voor 5 guld. min 3 groot. Gingham. Voor
9 guld. 13 stuyv. 10 pen. Anys. Voor 45 stuyv. Aluyn.
Voor 17 guld. Caneel. Voor 36 guld. Amandelen.
Vrage soo nu de betalinge sal geschieden met Duca-
tons à 3 guld. 3 stuyv. 't stuck, hoe veel Ducatons
daer moeten wesen? Facit 113 Ducatons 60 stuyv.
2 penningen.

Addeert alles te samen, comt facit 358 guld. 19
stuyv. 2 pen. Brenght dié tot stuyv. de somme van dien
Divid. door 63 (zynde de weerde van eenen Duca-
ton. comen Fac.

Ducatons, die der getelt moeten wesen meer
stuyv. en 2 pen.

4. Iemand bestect hebbende 1010 pond. 0 schell.
10 groot. aen verscheyde Koopmanschappen, de sel-
ve wederom verkoght hebbende bevint daer aen ver-
looren te hebben 19 pond. 10 schell. 11 groot. Vrage
hoe veel gelt hy van de geseyde Coopmanschappen
gemaect heeft. Fac. 990 pond. 9 schell. 11 groot.

5. Een Vat oft stuck wyn houdt 4 Ocxhoofden,
ieder

ieder Ocxhoofdt onderhalf Aem ofte 150 kannen , ieder kan 2 mingelen , ieder mingel 2 pinten , soo nu ieder pintjen hielt 15 Vinger-hoeden , ende ieder Vinger-hoedt 100 druppelen. Vrage , hoe veel druppelen alsoo een Vat inhoudt? Fac. 3600000 drupp.

Multiplic. de Ocxhoofden met 150 tot kannen , de selve brengt voorts tot pintjens , de pintjens tot Vinger-hoeden , de Vinger-hoeden tot druppelen sal comen..... druppelen , voor soo veel als een Vat sal in-houden.

6. Den Aerd-kloot van d'eene sicht-eynde tot het ander , houdt 180 graden , volgens dien den geheelen omme-loop 360 graden. Nu ieder graedt wordt gerekent tot 15 Duytsche mylen , elcke myl op 32 stadien , ende ieder stadien op 125 voet-stappen , ieder voet-stap tot 5 voeten , en ieder voet tot 12 duymen breed. Vrage hoe veel voet-stappen , voeten en Duym-breedten , de werelt in synen omme-loop is? Facit 21600000 voet-stapp. 108000000 voet. 129600000 duymen.

7. Soo een Rogge-koorntjen in een jaer voort-brengt , 60 andere koorntjens , ende dat elck koorntjen des anderen Jaers daer naer wederom voort-brachte 60 andere koorntjens , en dat voort van jaer tot jaer ieder koorntjen 60 andere koorntjens. Vrage hoe veel Lasten Rogge men ten eynde van 8 jaeren soude kunnen hebben , als men rekenen soude 1000000 koorntjens in 1 Schepel , 4 Schepels voor 1 Mudde , ende 27 Mudden Amsterdams voor 1 Last. Fac.

Multiplic. de eerste 60 voort-gebrachte koorntjens des eersten jaers met 60 , comen de menigthe der voort-gebrachte koorntjens des tweeden jaers , vervolgt soo voort tot de voort-gebrachte koorntjens des 8 jaers , die bevonden sullen worden te zyn 26796160000000. Brenght die eerst tot Schepels ende voorts tot Mudden en lasten.

8. Daer is eenen gracht wiens lenghde is 400 roeden, de breedte 12 voeten ende de diepte (van de kant des Landts af) 9 voeten, de vrage is, hoe veel voeten vierkants de selve Gracht in-houdt. Fac....., voeten vier-kants.

Brenght de 400 Roeden eerst met 12 tot voeten, t'uyt-comen Multiplic. met de breedte, t'voor-comende getal multipliceert met de diepte. Comt Cubic voeten.

9. Een voor-naem Heer hebbende een stuck on-bruyckbaer landt, t welck lanck is 58 ende breedt 46 Roeden, is van voor-nemen daer-van te maecten een Bosschagie van Eycken boomen, ende wilt ieder boom laten planten 8 voeten spatie van malkanderen. Vrage hoe veel heysters ofte pooten hy daer toe van nooden heeft? Fac..... Heysters ofte Potelingen.

Brenght de 58 ende de 46 Roeden met 12 tot voeten, ende Divideert ieders uyt-comen met 8 (zynde de distantie der boomen) comen in de lenghde 87 ende in de breedte 69 boomen, die Multiplic. door malkanderen, het nyt comen zyn de veetheydt der Heysters ofte Pootelingen die hy van nooden heeft.

Anders, Multiplic. de voeten van 58 ende 46 Roeden met malkanderen, comen de menighte der voeten vier-cants, die t gheele landt in-houdt, dit Divideert, door 8 mael 8 voeten, die de Boomen vier-cants van malkanderen staen, comt facit als voren.

Anders, Multiplic. 58 ende 46 Roeden met malkanderen, comen de Roeden vier-cants die t landt in-houdt, Multiplic. die met 12 mael 12 voeten (die een Roe vier-cants in-houdt) comen voeten vier-cants, die t gheele landt in houdt, die Divideert door 8 mael 8 voeten vier-cants, als voren.

10. Een hout-vlot t welck lanck is 100 voeten, breedt 64 en diep 6 voeten. Hoe veel door-gangen hout het selve, als men rekent 4 voet breedte, 4 voet diepte, ende

de 80 voeten lenghde voor een door-gangh: Fac.....
door-gangen.

Multiplic. de lenghde, breedte ende diepte des vloets door malkanderen, comen de veelheydt der voeten vier-cants des geheelen hout-vloets; die Divid. door de voeten vier-cants eens door-ganghs als 4-mael 4 mael 80.

11. Den Aerd-kloot begrypende in synen omloop 5400 Duytsche mylen, ende dater iemand waer die de selve wilde om-reyfen, ende ginck alle dagen 5 duytsche mylen. Vrage hoe veel yde hy daer toe van nooden hadde? fac..... jaren..... dagen.

12. Daer iszen Binne-lants vaorders Schip, 't welck met Eycken bevonden wordt, diep te wesen 8 voeten, breed 16 ende (van voor toe achter) lanck 45 voeten, Vrage van hoe veel lasten is't selve groot? als men rekent 180 voeten vier-cants voor 1 Last. Fac..... Lasten.

Multipliceert de diepte, breedte ende lenghde, comen de menigthe der voeten vier-cants; Die Divid. door 180:

13. Eenen Heer. bestet een genen Meester Metselaer, te maecten eenen Muer rondt om zyn Hofstede die ter weder-zyden lanck sal wesen elck 85 voeten, voor en achter, elck breed 63 voeten, hoogh 12 voeten, ende door-gangs dick 3 voeten, hy belooft voor de voeten vier-cants te betalen (soo voor de materialen als arbejyds loon) 16 stuyv. Vrage. Hoe veel dat den geheelen muer comt te costen in pond. Vlaems? Fac..... pond.

Addeert eerst de voeten der beyder zyden, tot de voeten breedte voor en achter, daer mede Multiplic. de hoogte ende breedte, comen de voeten vier-cant des geheelen Muers, die Multiplic. met 16 stuyv. doct voorts naer den eyseh.

14. Van het *Centrum* ofte middel-punt der Aerden,

(volgēns het beschryven der Natuer-kenders) zyn
 48104 Duytsche mylen; tot aen de Sonne 980120,
 Ende tot aen de vaste sterrens. 12026000 mylen: Soo
 nu eenen grooten Meulen-steen van boven nederwaerts
 quame te vallen tot het *Centrum* der Aerden ende viel
 alle uren 1200 mylen ofte datter een snel-vliegende
 lighaem ware snelder, even als een vogel, het welcke
 opwaerts klimmende, dede alle dagen 8 mylen,
 vrage hoe langen tydt den Meulen-steen nederwaerts,
 ende het lighaem opwaerts souden verblyven, soo be-
 langende de hoogte der Maene, der Sonne ende der
 Sterren? Fac.

Divid, eerst de hoogte door 1200 mael 24 mylen
 die den Meulen-steen desdaeghs valt, het uyt-comen
 zyn de dagen des vallens.

Vangelijcken Divid, eerst de hoogte door 8 die 't lie-
 haem des daeghs klimt, 't uyt-comen verthoont de da-
 gen des klimmens.

Den Regel van Dryen in't geheel.

Oeffent u sin nu hier,
 En let op de manier,
 Al speurt gy veel verdrieten;
 En oft het u valt swaer,
 Soo denckt dat gy daer naer
 Weer veel vruchts sult genieten.

De rechte wetenheydt
 Wordt hier voor u bereydt,
 Met onderwys; wilt leeren:
 Dees Regel, konstigh net,
 En soo gy daer op let
 Soo sal u lust vermeerren.

REGULA DE TRY,

Ofte

Regel van Dryen,

IS alsoo genoemd, om dat men werckt met dry bekende getallen, om het vierde onbekent getal te vinden. Ende om dit noch beter te verstaen, soo weet, dat desen Regel heeft in syn op settinge dry verscheyde deelen, te weten, een voorste, middelste, ende een achterste deel. Ende om dit noch wat naerder te begrypen, soo let op dese naer-volgende onderrichtinge, om desen Regel in zyn dry deelen duydelyck te onder-kennen.

1. Het voorste-deel, zynde het getal naer de slinckerhandt, is het geene dat men koopt ofte verkoopt.

2. Het tweede-deel, is altydt het gene dat men voor het eerste deel heeft te betalen, ofte te ontfangen.

3. Het derde-deel, zynde het getal naer de rechter-handt) is altydt het getal't welck vraeght wat men voor het selve sal betalen, ofte ontfangen, ende dat naer proportie ofte vergelykinge van het eerste deel, gelyck wy met dit volgende Exempel duydelyck aenwysen.

1. Als men 1 elle Laken koopt voor 5 guld. hoe veel moet men als dan betaelen voor 15 ellen? Stelt dit Exempel op in maniere als volght:

Elle		guld.		Ellen
	koopt men voor.		Hoe veel kosten	
1	_____	5	_____	15

Hier

Regel van Dryen

Hier can men nu duydelyck sien, dat het eerste deel is het gene dat men coopt ofte vercoopt.

Het tweede deel, het gene dat voor het eerste wordt betaelt ofte ontfangen.

Het derden-deel is eygentlyck een vrage wat men daer voor sal moeten betalen ofte ontfangen.

Dit selve moet men considereren, in't op-setten van den gantſchen Regel van Dryen.

Onderwys om desen Regel in syn op-settinge te konnen bewercken.

Desen Regel in maniere voorschreven wel op-geset zynde, soo bestaet de bewerckinge daer van hier inne, te weten:

Voor eerst, dat men altydt het middelste deel Multiplic. met het achterste-deel.

Ten tweeden, dat men het getal dat men verkryght door het Multipliceren van het middelste met het achterste deel, altydt Divideert door het voorste deel.

Welck gedaen zynde, soo verstaet dat het getal dat gy als dan door het Divideren bekomt, is het vierde onbekent getal dat men socht: 't selve getal behoudt altydt de beantwoordinge op de vrage gelyck hier volgens genoegsaem geleert wordt.

2. Als men 6 ellen coopt voor 24 guld. hoe veel moet men dan betalen voor 36 Ellen? Antwoordt, 144 guld.

Onderwys.

De somme als volgt wel op-geset zynde, soo multiplic. naer de voorschreven onderwylinge: Het middelste deel, zynde 24 met het achterste deel, zynde 36, comt 864. Welck getal door het voorste deel (zynde 6) gedevideert, comt facit 144 guld. gelyck hier onder te sien is.

Elle

In't geheel.

91.

Elle	voor	guld.	hoe veel voor	Ellen.
6	—————	24	—————	36
				24
				<hr/>
2 2				144
8 8 8	}	1 4 4 guld.		72
8 8 8				<hr/>
				864

Alsoo doet mede met dese naer-volgende.

3. Item, 5 Ellen kosten 20 guld. hoe veel 16 Ellen? fac. 64 guld.

4. Als 3 Ellen kosten 12 guld. wat kosten dan 27 Ellen? fac. 108 guld.

5. Item, de 7 Ellen tot 35 guld. hoe veel de 21 Ellen? fac. 105 guld.

6. d'Elle voor 5 stuyv. hoe veel dan 30 Ellen? fac. 7 guld 10 stuyv.

Elle	cost	stuyv.	hoe veel	Ellen.
1	—————	5	—————	30
				5
				<hr/>
(1	}	7 guld.	10 stuyv.	150
8 8 8				

Onderwys.

Multiplic. het middelste deel, zynde 5 stuyv. met het achterste deel comen 150 stuyv. want 5 maal 30 stuyv. zyn 150 stuyv.

Welcke 150 stuyv. men nu behoorte te Divideren met het voorste deel, 't welck onnoodigh is, vermits het voorste deel niet meer dan 1 is, ende wat met

Regel van Druyn

1 gedevideert wordt, comt het selve getal. altydt wederom uyt.

Daerom 100 neemt alleenlijck de 150 stuyvers ende Divideert die met 20 tot guldens comt facit 7 guldens 10 stuyv. voor de 30 ellen, gelyck boven ver-toont wordt.

Alsoo doet mede met dese naer-volgende.

7. Item, 1 Elle tot 7 stuyv. hoe veel 35 Ellen? fac. 12 guld. 5 stuyv.

8. d'Elle tot 9 stuyv. hoe veel 43 Ellen? fac. 19 guld. 7 stuyv.

9. Item, 1 Elle cost 12 stuyv. wat costen 49 Ellen? fac. 29 guld. 8 stuyv.

10. Item, 1 Elle tot 13 stuyv. wat costen 53 Ellen? fac. 34 guld. 9 stuyv.

11. Item, d'Elle tot 14 schell. wat costen 65 Ellen? fac. 45 pond. 10 schell.

12. Als d'Elle gelt 17 schell. hoe veel moet men dan wel betalen voor 63 Ellen? facit. 53 pond. 11 schell.

13. Als 1 Elle gelt 7 groot. hoe veel sullen dan costen 365 Ellen? facit 10 pond. 12 schell. 11 groot.

Elle	groot	Ellen.
1	7	365
		7
		2555

(1
 x 3 (1
 x 5 5 5 } x 2 (2 } 10 pond. 12 schell. 11 groot.
 x 2 2 2 } x 2 2 }
 x 2

Merckt. Het middelste deel met het achterste deel
ge-

gemultipliceert comen 2555 groot. Ende vermits het voorste deel maer 1 en is, soo Divideert de voorste grooten alleepelijck met 12 tot schell. ende de schell. met 20 tot pond. comt als dan facit als boven.

14. Als 1 Elle kost 9 groot. wat costen als dan 232 Ellen? fac. 8 pond. 14 schell.

15. De Elle tot 8 groot. hoe veel 197 Ellen? fac. 6 pond. 11 schell. 4 groot.

16. De Elle tot 10 groot. wat comende 217 Ellen? fac. 9 pond. 0 schell. 10 groot.

17. Item, 1 Elle Lint tot 6 pen. hoe veel 12 Ellen? fac. 4 stuyv. 8 pen.

Elle	_____	pen.	_____	Ellen
1	_____	6	_____	12
				6

				72

$\left. \begin{array}{l} 7 \text{ f } 8 \\ 7 \text{ x } \\ 8 \text{ b} \end{array} \right\} 4 \text{ stuyv. } 8 \text{ pen.}$

Multiplic. het middelste deel met het achterste deel, comen 72 pen. voor de 12 Ellen, welke pen. Divid. met 16 tot stuyvers comt als dan facit als voren.

18. d'Elle Lint voor 7 pen. hoe veel de 15 Ellen? fac. 6 stuyv. 9 pen.

19. Als 1 Elle Lint gelt 9 pen. wat dan 17 Ellen? fac. 9 stuyv. 9 pen.

20. De Elle koorde tot 11 pen. wat 23 Ellen? fac. 15 stuyv. 13 pen.

21. De Elle tot 13 pen. hoe veel dan 25 Ellen? fac. 20 stuyv. 5 pen.

22. Als men d'Elle koorde coopt voor 15 pen. hoe veel moet men dan betalen voor 39 Ellen? fac. 36 stuyv. 9 pen.

23. Item, 2 lootgaren costen 26 pen. hoe veel sal men dan betalen voor 129 loot? fac. 5 guld. 4 stuyv. 13 pen.

24. Voor

24. Voor 3 pond. betaelt men 48 stuyv. hoe veel sal men dan betalen voor 45 pond. fac. 36 guld.

pond.	stuyv.	L	1	pond.
3	48	—	—	45
				48
				—
				360
				180
				—
				2160

x x x x	} 7 x x	} 36 guld.
3 3 3	x x x	

Multiplie. het middelste-deel met het achterste-deel, comen 2160 stuyv. die de 45 ponden comen te costen, naer proportie van de 3 pond. Daerom soo Divideert de 2160 stuyv. met de 3 ponden, comen 720 stuyv. die de 45 ponden costen, naer proportie ofte vergelykinge van 1 pond. welke 720 stuyv. gedevid. met 20 tot guld. comt als dan fac. als voren.

25. Item, 4 Ellen coopt men voor 84 stuyv. hoe veel dan 36 Ellen? fac. 37 guld. 16 stuyv.

26. Item, 7 Ellen Lasten voor 42 guld. hoe veel de 26 Ellen? fac. 156 guld.

27. Item, 15 Ellen costen 60 guld. hoe veel 49 Ellen? fac. 196 guld.

28. Item, 17 Ellen tot 85 guld. hoe veel 52 Ellen? fac. 260 guld.

29. Echen Sack cost 85 stuyv. hoe veel 44 Sacken? fac. 77 guldens.

30. Het Last tot 65 guld. hoe veel bedragen 16 Lasten? fac. 1040 guld.

Onderwys van dese naer volgende Exempelen.

Voor eerst, soo Multiplie. het middelste-deel tot de minste specie vangelt, die in't selve benoemt wordt, dat is te verstaen, soo het middelste-deel is stuyv. pen. ofte

ofte guld. stuyv. pen. soo brenghet het selve tot penningen. Van gelycken, soo 't selve zyn gout-guld. stuyv. pen.

Item, soo het middelste-deel is schell. groot. ofte pond. schell. groot. soo brenghet het selve tot groot. 't welck gedaen zynde, soo Multiplic. de becomen mieste specien met het achterste-deel, ende het gene daer dan uyt-comt, dat Divid. met het voorste-deel, te-weten, soo het meerder dan 1 is, voorts doende soo als voren geleert is, ende gelyck hier onder ver-toont wordt.

31. Een Elle Bombosyn kost 8 stuyv. 12 pen. wat sullen kosten 82 Ellen? facit 35 guld. 17 stuyv. 8 pen.

Elle.	8	stuyv. pen.	82	Ellen.
	8		82	
	16		140	
	140		140	
			82	
			11480	
			35	

32. Item, 1 Elle tot 12 stuyv. 9 pen. hoe veel 93 Ellen? facit 58 guld. 8 stuyv. 5 pen.

33. Item, 1 pond. voor 10 schell. 7 groot. hoe veel sullen kosten 57 pond. facit 30 pond. vlaems 3 schell. 3 grooten.

In's geheel.

9 groot. wat sullen dan costen 100 pondt? facit 39
 pond-vlaems 7 schell. 6 groot. 97

40. Als men voor 1 pondt betaelt 2 pond-vlaems
 3 schell. 5 groot. wat moet men dan geven voor 23
 pondt? fac. 49 pond-vl. 18 schell. 7 groot.

pondt	pondt-vl.	schell.	groot.	pondt
1	2	3	5	23
	20			
	43			
	12			
	91			
	43			
	521			
	23			
	1563			
	1042			
	11983			

8 2 2
 2 2 5 (7 2 (1
 2 2 2 2 } 2 2 (8 } 49
 2 2

Brengt nu eerst het middelste-deel met 20 tot schell.en treckt de 3 schell. in, daer naer Multiplic. de schell. met 12 tot groot. en treckt de 5 grooten in, comen 521 groot. Die Multiplic. met het achterste-deel zynde 23, comen 11983 grooten, doet daer mede als voren geleert is.

41. Item, men betaelt voor 25 pondt specerye 2 pond-vl. 6 schell. 8 groot. hoe veel dan voor 100 pondt? fac. 9 pond-vl. 6 schell. 8 groot.

42. Men coopt 3 Ellen Laken door 18 guld. 9 stuyv. 6 pen. hoe veel de 35 Ellen? fac. 215 guld. 9 stuyv. 6 pen.

G

Ellen

Ellen	guld. stuyv. pen.	Ellen.
3	18 — 9 — 6	35

Brenght hier nu het middelste-deel eerst met 20 tot stuyv. ende treckt de 9 stuyv. in. Daer naer Multiplic. de stuyv. met 16 tot pen. ende treckt de 6 pen. in, komen 5910 pen. daer mede Multiplic. het achterste-deel, comen 206850 pen. die de 35 ellen costen, naer proportie van de 3 ellen, Daerom soo Divid. de 206850 pen. met het voorste-deel, sookomender 68950 pen. voor de 35 Ellen, naer proportie van 1 Elle, welcke 68950 pen. Divid. eerst met 16 tot stuyv. ende daer naer de stuyv. met 20 tot guldens als voren is geleert, comt facit 215 guld. 9 stuyv. 6 pen. als boven.

43. Item, 6 Ellen tot 4 guld. 12 stuyv. 4 pen. hoe veel moet men dan betalen voor 43 Ellen? fac. 33 guld. 1 stuyv. 2 pen.

44. Item, 1 Elle voor 3 guld. 5 stuyv. 3 pen. hoe veel sullen beloopden 29 Ellen? fac. 94 guld. 10 stuyv. 7 pen.

45. Item, voor 1 Last sal men betalen 35 guld. 17 stuyv. 10 pen. hoe veel dan voor 25 Last? fac. 897 guld. 0 stuyv. 10 pen.

46. Het Last tot 58 g-guld. 15 stuyv. 9 pen. wat beloopt dan 38 Lasten? facit 2225 g-guld. 3 stuyv. 6 pen.

47. Als men het Last coopt voor 27 g-guld. 12 stuyv. 5 pen. hoe veel beloopden dan 15 Lasten in guld. fac. 576 guld. 4 stuyv. 11 pen.

48. Iemand coopt 650 pondt wolle, ende soo hy betaelt voor het 100 pondt 8 pond-vl. 5 schell. 6 groot. Hoe veel beloopt de somme? fac. 53 pond-vl. 35 schell. 9 groot.

49. Item, als 100 pondt wollegekocht wordt voor

37 guld. 10 stuyv. hoe veel moet men dan betalen voor
593 pondt? fac. 222 guld. 7 stuyv. 8 pen.

50. Als het 100 gekoght wordt voor 13 guld. 2
stuyv. 8 pen. hoe veel moet men dan betalen voor 835
pondt? facit 109 guld. 11 stuyv. 14 pen.

Onderwys van dese naer-volgende Exempelen.

Multipliceert het achterste-deel tot alfulcken kleyne
mate ofte gewichte als is den naem van het voor-
ste-deel.

Ende om dit te doen, neemt soo veel kleyne mate
ofte gewichte als een grootte mate ofte gewichte in-
houdt, met het selve Multiplie. het getal der grootte
mate ofte gewichte van het achterste-deel, ende soo
daer eenige kleyne mate ofte gewichte in't achterste-
deel bevonden wordt, 't selve treckt met het multipli-
ceten in, in maniere gelyck hier voren met het
middelste-deel in 't in-treken der stuyv. pen. ende der
schell. groot. is geschiet.

't Welck gedaen zynde, soo Multipliceert men het
uyt-comen van het middelste-deel met het uyt-comen
van het achterste-deel, doende voorts soo als hier voren
is geleert, en gelyck hier volgens vertoont wordt.

Kinn.	guld.	stuyv.	pen.	Laft.	Ton.	Kinn.
2	4	8	10	1	7	3
<hr/>				<hr/>		
	20			12		
<hr/>				<hr/>		
	88			19		
	16			4		
<hr/>				<hr/>		
	528			79		
	89					
<hr/>				<hr/>		
	1418					
	79					
<hr/>				<hr/>		
	12762					
	9926					
<hr/>				<hr/>		
	112022					

3
 2 2 2 2 2 } 5611 } 350 } 175
 2 2 2 2 2 } 56666 } 222 5 }
 2 2 2

Bemerckt. Alsoo het voorste-deel Kinnekenszyn, soo moet het achterste-deel oock tot Kinnekens gebracht worden, daerom soo Multipliceert 1 Laft met 12 tot tonnen, ende treckt de 7 tonnen in, comen 19 tonnen, welke tonnen Multipliceert met 4 tot Kinnekens, ende treckt de 3 Kinnekens in, komen 79 Kinnekens, Multipliceert die met het uyt-comen van het middelste-deel, te weten, met 1418 pen. comen 112022. Die Divid. met het voorste-deel zynde 2, comen 56011 pen. die Divid. met 16 tot stuyv. ende de stuyv. met 20 tot guld. gelijk boven duydelyck te sien is, ende soo comter facit als voren.

Nota. Dat het getal dat door de eerste Divideringe ten voorschyn komt is altydt het minste in't middelste-deel in specie gelijk.

53. Als't Kinneken kost 35 stuyv. 1 pen. hoe veel heef

heeft men dan te betalen voor 3 Laft, 6 ton, 2 kin-
nckens? fac. 298 guld. 0 fluyv. 10 pen.

54. Item, 1 lis-pond. hennip voor 3 guld. 12 fluyv.
hoe veel moet men dan betalen voor 5 Schip-pond,
ende 13 lis-pond. fac. 180 guld. 16 fluyv.

Brenght hier het achterfte-deel tot Lis-ponden
met 20 en treckt de 13 Lis-pond. in, werckt dan
voorts als voren.

55. Item, als men coopt 1 pond. hennip voor 2
fluyv. 8 pen. hoe veel cost dan 16 Schip-pond. 17 lis-
pond. ende 5 pond. facit 632 guld. 10 fluyv.

Multiplie. het achterfte-deel eerst met 20 tot lis-pond.
ende treckt de 17 lis-pond. in, daer naer Multiplie.
de lis-pond. met 15 tot ponden, ende treckt de 5 in,
daer naer werckt als voren.

56. Item, 1 loot voor 2 fluyv. 3 pen. hoe veel 8
pond. 7 oncen, 0 loot? fac. 29 guld. 10 fluyvers
10 pen.

57. Item, 1 Mudde kost 3 guld. 16. fluyv. 8 pen,
hoe veel kost 1 Laft, ende 17 Mudden? fac. 168 guld.
6 fluyv.

58. Item; 3 Sacken Rogge tot 3 g. guld. 15 fluyv.
6 pen. warkomen 5 Laft 35 Sacken? facit 254 g. guld.
9 fluyv. 14 pen.

59. Item; een Schepel Rogge tot 33 fluyv. 13 pen,
hoe veel 15 Laft 9 Mudden 3 Schepels? fac. 2003 g. gl.
10 fluyv. 15 pen.

60. Als 1 Schepels kost 35 fluyv. 8 pen. hoe veel is
dat het Laft? fac. 191 guld. 14 fluyv.

Schep.	fluyv.	pen.	Laft.
1	35	8	1

61. Item, Als men voor 1 loot betaelt 3 fluyv. 5
pen. tegens hoe veel is dat het pond. fac. tegens 5 guld.
6 fluyv.

62. Item,

het getal.

103

62. loem, 1 ponden vas tot 10 stuyv. 7 pen. tegens hoe veel is dat het Schip p'fac. tegens 156 gul. 11 stuy. 4 pen.

Onderwijs van dese naer-volgende Exempelen.

Multiplie. het voorste-deel tot al sulcken kleyne mate ofte gewichte als is den naem van 't achterste-deel, even in sulcker manieren als boven in de vorige Exempelen geleert is.

't Welck gedaen zynde, soo Multiplie. het uyt-comen van het middelste-deel met het achterste-deel. Ende 't getal dat gy uyt de Multiplieeringe becomt, dat Divid. door het uyt-komen van het voorste-deel, Voorts doet even als te voren, gelijk hier volgens vertoont wordt.

63. Als men 1 pondt in koopt voor 3 guld. 14 stuyv. hoe veel kost dan een loot? fac. 1 stuyv. 5 pen.

pondt	guld. stuyv.	loot.
1	3 14	1
32 loot	20	
	74	
	16	
	444	
	74	
	1184	

$\times \times$
 $\times \times \times \times$ } 2(5)
 $\times \times \times$ } 37 } 2
 \times

Multiplieert nu het eerste-deel met 32 tot looten ende het middelste-deel oock met 20 tot stuyv. ende de stuyv. met 16 tot pen. komen 1184 pen. welke pen. behoorden gemultiplie. te worden met het ach-

terste-deel, maer vermits het achterste-deel alhier niet meer dan 1 en is, soo is het onnoodigh.

Daerom soo Divid. de voornoemde 1184 pen. met het voortte-deel, komen 37 pen. voor een loot, die Divideert met 16 tot stuyv. soo comter als dan facit als voren.

64. Item, 1 pondt ingekocht zynde voor 12 guld. 2 stuyv. hoe veel comt dan 1 loot? facit 7 stuyv. 8 penningen.

65. Item, iemand wilt 1 pondt verkoopen tegen 4 guld. 7 stuyv. hoe veel moethy dan een once vercoopen? fac. 5 stuyv. 7 pen.

pondt	guld.	stuyv.	once.
1	4	7	1
16			

66. Als men een-Last Haringh koopt voor 84 guld. 15 stuyv. Hoe veel is dat een kinneken? facit 35 stuyv. 5 pen.

67. Item, het Schip-pondt vlas ingekocht voor 122 guld. 16 stuyv. 4 pen. tegens hoe veel is dat het pondt facit 8 stuyv. 3 pen.

Schip-pondt	guld.	stuyv.	pen.	pondt.
1	122	16	4	1
300				

68. Item, als men 1 lis-pondt wilt verkoopen voor 7 guld. 18 stuyv. 7 pen. voor hoe veel is dat het pondt? fac. 10 stuyv. 9 pen.

69. Item, als d'Aeme Wyn verkocht wordt voor 46 guld. 5 stuyv. hoe veel komt dan 1 pot te staen? fac. 9 stuyv. 4 pen.

Aem	guld.	stuyv.	pot.
1	46	5	1
100			

70. Item, 2 pondt 7 onc. 1 loot voor 21 guld. 4 stuyv. 10 pen. ophoe veel komt het loot? fac. 5 stuyv. 6 pen.

71. Item, 3 Last Rogge te betalen voor 541 guld. 13 stuyv. 12 pen. tot hoe veel is het Schepel? fac. 33 stuyv. 7 pen.

72. Item, 4 Last 5 Mudden 3 Schepels gekocht voor 858 guld. 16 stuyv. 4 pen. wat kost een Schepel? facit 37 stuyv. 12 pen.

Onderwys van dese naer-volgende Exempelen.

Indien de Maten ofte gewichten in het voorste-deel ende in het achterste-deel ongelijk zyn, soo moet men beyde de deelen brengen tot de alderkleyne mate ofte gewichte, die in een van beyde de deelen worden benoemt. Dat is te verstaen

Soo het voorste-deel alleen heeft groote mate ofte gewichte, en dat het achterste-deel heeft beyde groote en kleyne mate ofte gewichten; soo moet men het voorste-deel alsoo wel tot kleyne mate ofte gewichte Multipliceren als het achterste-deel.

Item, Indien het achterste-deel alleenelyck heeft groote mate ofte gewichte, ende dat het voorste-deel heeft beyde groote ende kleyne maten ofte gewichten, soo moet men het achterste-deel alsoo wel tot kleyne maten ofte gewichten Multipliceren als het voorste-deel.

Alsoo, dat men altydt acht moet nemen, dat waer toe men het eene deel brengh, dat het ander oock

Regel van Druen

tot het selve gebracht moet worden, 't welck gedaen hebbende, soo werckt men voorts als hier van te voren gedaen is, gelijk 't selve hier vervolgens oock te sien is.

73. Als men voor 1 pondt betaelt 13 schell. 4 groot. hoe veel sal men dan moeten betalen voor 63 pondt 15 oncen 1 loot? fac. 42 pond. Vlaems 12 schell. 11 grooten.

pondt	schell. groot.	pondt onc. loot.
1	13 - 4	63 - 15 - 1
16	12	16
2		
<hr/>		
	30	383
32 loot.	13	64
	<hr/>	<hr/>
	160	1023 oncen.

22	2(1	2047 loot.
218	263(1	160
327520	1	<hr/>
322222	8512	122820
3333	42	<hr/>
		2047
		<hr/>
		327520

Bemerekt. Alsoo het achterste-deel zyn pond. onc. loot. soo Multipliceert de 63 pond. met 16 tot oncen, ende treckt de 15 oncen in, komen 1023 oncen, die Multiplic. met 2 tot looten, ende treckt het loot in, komen 2047 loot.

't Welck gedaen zynde, Multiplic. als dan het voorste-deel oock (eerst met 16 tot oncen, en daer naer met 2) tot looten, komen 32 loot.

Brenght dan het middelste oock tot zyn minste specie, te weten, tot groot. komen 160. Daer mede Multiplic.

tiplic. dan het achterste-deel, te weten, de 2047 loot, komen 327520 groot. die Divid. met het voorste-deel 32 komen 10235 groot. daer mede doet als voren, soo komter fac. als boven.

74. Item, als men voor 1 pondt betalen moet 4 pond-vlaems 8 schell. 0 groot. hoe veel dan voor 56 pondt 5 oncen 1 loot ? fac. 247 pond-vl. 18 schell. 3 groot.

75. Item, als een Last Haringh cost 87 guld. 15 stuyv. 0 pen. wat moet men dan betalen voor 9 Last 11 toanen 3 kinneken ? facit 875 guld. 13 stuyv. 7 penn.

Last	guld. stuyv. pen.	Last ton. kin.
1	87 - 15 - 0	9 - 11 - 3
12		12
4		—
		119
48 kinneken.		4
werckt voorts als voren,		—
		479

76. Item, 1 Last tot 85 guld. 10 stuyv. 0 pen. hoe veel beloopend dan 35 Last, 6 ton. 2 kin. fac. 3038 guld. 16 stuyv. 4 pen.

77. Item, 1 Schip-pondt tot 38 guld. 8 stuyv. 12 pen. hoe veel 17 Schip-pondt 18 Lis-pondt en 15 pondt facit 689 guld. 13 stuyv. 15 pen.

78. Als men voor 1 Last Rogge betaelt 98 g-guld. 11 stuyv. 11 pen. wat sullen dan kosten 39 Last, 15 Sack. 1 Schepel in guld. facit 5421 guld. 12 stuyv. 2 $\frac{60}{112}$ pen.

Last	g-guld. stuyv. pen.	Last.Sack.Schep.
1	98 - 11 - 11	39 - 15 - 1
44		44
		Mul.

Regel van Dryen

Multipliceert hier het achterste-deel ende het voorste-deel eerst met 44 tot Sacken, ende daer naer met 3 tot Schepels, het middelste brengt oock tot zyn minste specie, ende werckt dan voorts als geleert is.

Nota. Als gy de pen. Divid. door het voorste-deel, soo schietender op't lest 6 over, die set boven het getal daer medegy Divideert aldus $\frac{6}{111}$ Divideert dan voorts de uyt-komende pen. van uwe Divisio, tot stuyv. ende de stuyv. met 20 tot guld. comt dan facit als voren.

79. Item, als 1 Last Weyte kost 210 g. guld. 12 stuyv. 12 pen. wat moet men betalen voor 15 Last, 15 Mudden, 2 Schepels in guld.? fac. 4588 guld. 14 stuyv. 2 pen.

80. Als men voor 1 hondert Sout betaelt 42 pond-vl. 14 schell. 8 groot. hoe veel dan 21 hondert 2 quart? fac. 918 pond-vl. 15 schell. 4 groot.

Nota. 1 hondert heeft 4 quartieren.

81. Voor 1 hondert visch betaelt men 31 guld. 16 stuyv. 0 pen. hoe veel voor 27 hondert, 53 koppel? fac. 884 guld. 18 stuyv. 11 pen.

Nota. 1 hondert houdt 64 koppel, daer mede multipliceert.

82. Item, 1 Wage koopmanschap betaelt men met 42 guld. 15 stuyv. 15 pen. wat heeft men dan te betalen voor 5 wagen, 158 pondt reeknende een wage voor 165 pondt? facit 254 guld. 19 stuyvers 5 pen.

83. Item, als men betaelt voor 3 Schip-pondt 15 Lis pondt ende 10 pondt 141 guld. 17 stuyv. 8 pen. hoe veel moet men dan betalen voor 12 Schip-pondt 6 Lis-pondt ende 12 pondt fac. 462 guld. 15 stuyv.

Merckt. Brenght het voorste ende oock het achterste-deel tot het minste gewichte, ende doet dan vorders als voren geleert is, gelijk 't selve met dit Exempel duydelyck verthoont wordt.

Schip-

Schip-p. Lis-p. pond.	guld. st. p.	Schipp. Lis-p. pon.
3 1 15 1 10 —	141 1 17 1 8 —	12 1 6 1 12
20	20	20
<hr/>	<hr/>	<hr/>
75	2837	246
15	16	15
<hr/>	<hr/>	<hr/>
375	17030	1232
76	2837	247
<hr/>	<hr/>	<hr/>
1135 pond.	45400 pen.	3702 pond.

45400

1480800
18510
14808

168070800

xx
93
xxx
438
555324
56870800 } *44888*
55555555 } *56888* } *525(5)* } 462 gul.
5555555
5555
555

84. Soo men moet betalen voor 5 Schip-pondt 17 Lis-pondt ende 13 pondt 287 guld. 6 stuyv. 0 pen. hoe veel dan voor 17 Schip-pondt 10 Lis-pondt en 9 pondt? facit 854 guld. 11 stuyv. 12 pen.

85. Item, als men voor 4 Last, 2 ton, 3 kinneken sal betalen 461 guld. 3 stuyv. 13 pen. hoe veel sullen dan beloopten 17 Last 9 ton? facit 1935 guld. 12 stuyv. 12 pen.

Last

Laft. ton. kin.	guld. ftuyv. pen.	Laft. ton.
4 - 2 - 3	461 - 3 - 13	17 - 9
12	20	12
<hr/>	<hr/>	<hr/>
50 ton.	9223	43
4	16	17
<hr/>	<hr/>	<hr/>
203 kin.	55341	213 ton.
	9224	4
	<hr/>	<hr/>
	147581 pen.	852

Multiplie. nu het middelste met het achterste-deel, daer naer doet met het uyt-komen als voren, comt als dan facit als boven.

86. Voor 3 Laft, 0 ton, 2 kinnekens sal men betalen 258 guld. 13 ftuyv. 14 pen. hoe veel dan voor 13 Laften, 7 ton, 3 kinnekens fac. 1160 guld. 11 ftuyv. 9 pen.

87. Men moet voor 12 pondt 0 onc. 1 loot betalen 11 pondt-vl. 4 schell. 7 groot. hoe veel voor 185 ponden en 3 oncen? facit 172 pondt-vl. 16 schell. 10 groot,

88. Item, 9 laft, 10 Mudden, en 2 Schepels voor 1129 g-guld. 12 ftuyv. 2 pen. hoe veel 5 laft, 15 Mudd. en 3 Schepels in g-guld. facit 671 g-guld. 18 ftuyv. 1 pen.

Nota. Dese naer-volgende Exempelen zyn dienstigh wanneer men weet den prys van eenigh goedt, om altydt te kunnen weten hoe veel men van t selve goedt hebben moet voor soo veel gelt als men van sin is daer aen te willen besteden.

Onderwijs van dese naer-volgende Exempelen.

d'Op-settinge van de naer-volgende Exempelen bestaat :

1. Dat men voor het eerste deel altydt stelt de prys van't goedt.
2. Dat men voor het middelste-deel altydt stelt het goedt daer van men den prys weet.
3. Dat men voor het achterste-deel altydt stelt de somme van't gelt dat men van sin is aen het selve goedt te besteden.

De bewerskinge van dese naer-volgende Exempelen bestaat :

1. Dat men altydt het voorste ende het achterste-deel Multiplic. tot de alder-minste specie van 't gelt, die in een van beyde de deelen worden voor-gestelt.

2. Dat men het middelste-deel oock altydt Multipliceert tot zyn alderkleynste mate ofte gewichte, soo het selve sulcks vereyft.

3. Dat men altydt het uyt-komen van het middelste-deel moet Multipliceren met het uyt-komen van het achterste-deel, en het uyt-komen van beyde die deelen altydt Divideren door het voorste-deel, soo gelijk als hier voren geschiedt is. Het uyt-komen van het Divideren wyft aen hoe veel goedt dat men voor soodanigh gelt hebben kan.

89. Als men voor 13 schell. 4 groot. koopen kan 1 pondt specerye, hoe veel pondt sal men dan kunnen hebben voor 16 pond-vlaems 13 schell. 4 groot. facit 25 pondt.

schell.

schell. groot.	pondt.	pond-vl. sch. groot
13 - 4	1	16 - 13 - 4
12		20
30		333 schell.
13		12
160 groot.	3	670
	2 8	333
	* * * * }	4000 groot.
	* * * * }	
	* 8	

Bemerckt. Vermits het middelste niet meer dan 1 en is, soo en heeft men daer mede het achterste-deel niet te Multipliceren, maer in sulcken gevalle soo Divideert men het selve slechts met het voorste-deel, gelijk boven te sien is.

90. Item, men moet betalen 4 stuyv. 8 pen. voor 1 pondt boter, hoe veel pondt heeft men dan voor 22 guld. 10 stuyv. ? fac. 100 pondt.

91. Voor 3 guld. 7 stuyv. 8 pen. heeft men 1 Elle, hoe veel Ellen om 124 guldens 17 stuyv. 8 penningen? facit 37 Ellen.

92. Als men voor 97 guld. 7 stuyv. kan koopen 1 Last, wat sal men dan kunnen hebben als men besteedt. 2433 guld. 15 stuyv. fac. 25 Lasten

93. Item, men kan om 3 pondt-vl. 15 schell. hebben 100 pond., hoe veel heeft men dan om 9 groot. fac. 1 pond.

94. Item, om 52 guld. 10 stuyv. kan men koopen 100 pond? hoe veel als men wilt besteden 510 guld. 16 stuyv. 8 pen. fac. 973 pond.

95. Iemand

95. Iemand verteert 7 schell. 2 groot. ter weeck, hoe veel weecken sal hy kunnen teeren voor 111 gl. 16 stuyv. fac. 52 weecken.

96. Om 7 stuyv. 8 pen. koopt men een pondt boter, hoe veel sal men kunnen hebben, bestedende 240 guld. fac. 640 pondt, ofte 2 vaten ieder van 320 pondt.

97. Iemand begeert te besteden 937 guld. 16 stuyv. 9 pen. aen wolle: hoe veel Sacken sal hy daer voor kunnen ontfangen tot 351 pondt iederen sack, als hy voor 1 pondt moet betalen 19 stuyv. 11 penningen? facit 5 Sacken.

98. Voot 31 pond-vl. 5 schell. koopt men 750 Ellen, hoe veel voor 2 schell. en 6 grooten? facit 3 Ellen.

99. Item, voor 11 pond-vl. 5 schell. heeft men 2 pond. 13 onc. hoe veel voor 108 pond-vl.? fac. 27 pond.

pond-vl. schell.	pond. onc.	pond-vl.
11 - 5	2 - 13	108
20	16	20
225	45 oncen.	2160
745	84	45
2968	} 27 pondt.	10800
87200		864.
22558	166	97200
222	8	
2		

Bemerket. Het uyt-komen van het middelste gemultiplieert zynde met het uyt-komen van't achterste-deel,

101. Item, iemand besteedt 17 pond-wl. 17 schell. 6 groot. voor 26 pondt 13 oncen, hoe veel soude hy dan hebben indien hy noch wilde besteden 38 pond-wl. 12 schell. 11 groot. fac. 57 pondt 15 oncen 1 loot.

102. Men kan om 96 g-guld. 12 stuyv. koopen 1 Last rogge, hoe veel dan voor 606 g-guld. 7 stuyv. fac. 6 Last 7 Mudden 3 Schepels.

g-guld. stuyv.	Last.	g-guld. stuyv.
96 - 12	1	606 - 7
28	27	28
-----	4	-----

108 Schepels.		

103. Item, voor 859 g-guld. 5 stuyv heeft men 9 Lasten Rogge, hoe veel voor 1835 guld. 5 stuyv. min 12 pen. facit 13 Last 19 Mudden 3 Schepels.

104. Item, 387 guld. 3 stuyv. 12 pen. moet men besteden voor 7 Schip-pond. hoe veel heeft men dan om 634 guld. 12 stuyv. 6 pen. fac. 11 Schip-p. 9 Lis-pond. en 7 pond.

105. Item, om 937 guld. 6 stuyv. 7 pen. koopt men 11 Last 0 ton. 1 kinneken, hoe veel om 770 guld. 15 stuyv. 5 pen. facit 9 Last, 0 ton. 3 kinneken.

106. Item, hoe veel Lasten Rogge kan men koopen voor 3534 g-guld. 25 stuyv. 5 pen. Als men moet betalen 841 guld. 19 stuyv. 10 pen. voor 5 Last, 0 Sack, 2 Schepels? fac. 29 Last, 21 Sacken, 't Last à 44 Sack.

Hier volgen noch 6 andere Exempelen tot besluyt van den Regt van Dryen in 't geheel.

107. Men koopt eenen Sack goetd wrgende 576 pondt

pontd tot 5 stuyv. 3 pen. het pontd, hoe veel ardet goedt sal men daer voor in betalinge doen, tegen 6 schell. 11 groot. het pontd? fac. 72 pontd.

Onderwys:

Besiet eerst hoe veel dat de 576 pontd in geldt belooppen, komt facit, &c. guld. stuyv. Daer naer stelt op den regel voor 6 schell. 11 groot. 11 pontd, hoe veel voor, &c. guld. stuyv.

108. Item, als 12 Appelen soo veel gelden als 21 Peeren, hoe veel sal men dan moeten betalen voor 84 Appelen als men voor 3 Peeren betaelt 8 pen. fac. 1 guld. 4 stuyv. 8 pen.

Besiet eerst hoe veel de 21 Peeren in geldt belooppen, komt facit, &c. Daer naer stelt dan op den Regel 12 Appelen gelden, &c. hoe veel 84 Appelen.

109. Als 4 pontd Suycker soo goedt zyn als 2 pontd Anys; ende 64 pontd Rosynen als 20 pontd Anys; voor hoe veel wordt dan 1 pontd Rosynen verkocht als men voor 2 pontd Suycker betalen moet 18 stuyv. fac. 5 stuyv. 10 pen.

Onderwys. Besiet eerst hoe veel de 4 pontd Suycker kosten, fac. stuyv. soo veel kosten oock de 2 pontd Anys. Daer naer besiet hoe veel de 20 pontd Anys komen te staen, facit... stuyv. soo veel oock mede de 64 pontd Rosynen. Stelt dan op den Regel 64 pontd Rosynen gelden, &c. stuyv. hoe veel 1 pontd, komen dan facit als voren.

110. Iemand koopt 2 Lakens waer van het eene lanck is 41 Ellen tot 5 guld. 15 stuyv. 12 pen. d'Elle, het ander is lanck 36 Ellen, ende kosten de 3 Ellen soo

foo veel als de 2 Ellen van het vorige. Vrage naerde
 somme in alles? facit 376 guld. 3 stuyv. 12 pen.

111. Iemand is schuldigh 123 Rycdaalders en 15
 stuyv. ende geeft daer op in betalinge 4 stucken lynwaet,
 lanck 56, 55, 58 ende 62 Ellen, tot 15 stuyv. d'Elle,
 ende daer toe noch 25 g-guld. à 28 stuyv. Vrage wat
 hy dan noch schuldigh blyft? facit 100 guld.

112. Item, iemand koopt 5 stucken lakens, lanck
 32, 30, 36, 37, ende 45 Ellen, à 17 schell. 6 groot.
 d'Elle. Item, 3 stucken Fusteynen, 't samen lanck
 85 Ellen à 13 stuyv. 8 pen. d'Elle. Vrage, hoe veel
 Satyn van 22 schell. 6 groot. hy gekocht heeft soo hy
 in alles heeft besteedt 215 pondt 8 schell. 9 groot. fac:
 43 Ellen Satyn.

Nota. Hier mede eyndigen wy den Regel van Dryen
 in't gheheel, ende vervolgen daer op de Specien in't ge-
 brocken, met weynigh onderwys, ende dat om red-
 nen. Soo nuden Leerlingh wel wilt doen, soo leert
 hy eerst wel vast Numeratio ende Abreviatio in't
 gebrocken, op dat hy de gebrocken getallen verstaet,
 ende weet uyt te spreken. Item, het vervolgh van dien,
 om te kunnen weten de weerde van eenigh gebroe-
 ken. Ende als dan vervoege hy hem tot den Regel van
 Dryen in't gebrocken, die wy met korte ende goede
 onderwysinge op ieder veranderinge vermengen, die
 oock bestaet in de selve bewerckinge als den Re-
 gel van Dryen in't gheheel. Als dan daer naer begeve
 hy hem tot het leeren der Specien in't gebrocken,
 soo sal hy met een goet en vast Fundament wel de
 rest leeren.

NUMERATIO

IN'T GEBROKEN,

IS anders niet dan dat men weet nyt te spreken alle de gebroken getallen hoe danigh die mogen zyn, 't zy dat men daer mede werckt, ofte dat men se doot 't wercken bekomat; Ende om 't selve vastelijck ende met een goet onderscheyt te kunnen doen, soo tet voort al op dese naer-volgende onderwysinge, te weten:

Dat een gebroken getal altydt wordt gestelt met twee getallen, te weten, een boven ende een ondergetal, als by Exempel $\frac{1}{2}$. Altydt staende met een streepken tusschen beyde de getallen door trocken. Waer van het boven-getal wordt geheeten Teller, om dat hy aenwyft de hoe menighste gedeelte dat het gebroken is van een geheel. Ende het onder-getal wordt geheeten Number: om dat hy aen-wyft de menighste der gedeelten die een geheel in hem begrypt, Als by

Exempel. Ick noem datter zyn $\frac{1}{2}$. Soo wyft my het boven-getal aen datter deelen zyn, ende het onder getal wyft my aen dat acht der selver deelen maken het geheel: 't zy dan van 1 pondt, 't zy van 1 Elle, 't zy van 1 poud vlaems, 't zy van 1 golden, 't zy van 1 stuyser, 't zy van 1 schell. 't zy van 1 groot. 't zy van 1 pen. ofte eenigh ander geheel, wat dat het oock wesen magh.

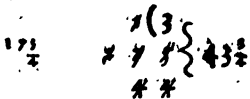
I Benaminge der Gebroken.

$\frac{1}{2}$ Is een half.	$\frac{8}{9}$ Is acht-negenstedeel.
$\frac{2}{3}$ Dry vierendeel.	$\frac{7}{12}$ Seven-twelstedeel.
$\frac{3}{4}$ Vier-vyfdendeel.	$\frac{8}{9}$ Achtien-negentiendeel.
$\frac{4}{5}$ Vyftendeel.	$\frac{10}{11}$ Dertien-elfendeel.
$\frac{5}{6}$ Twee derdendeel.	$\frac{12}{13}$ feventien-achtendeel.
$\frac{6}{7}$ Seven achstedeel.	$\frac{14}{15}$ vyf twee-enderstedeel.
$\frac{7}{8}$ Negen-elfendeel.	$\frac{16}{17}$ negen-vier-en-elfstedeel.
	deelen.

Bemerckt. Dat wannet men eenigh gebroken getal benoemen wilt soo noemt men eerst den Telder, ende daer naer den Nomberegelijk selve. bovendydelijk in acht te nemen is. Op welke maniere men alle gebroken getallen met verkertheyt inagh uitspreken, waer op noch dienen dese naer-volgende.

$\frac{29}{31}$	$\frac{17}{37}$	$\frac{55}{67}$	$\frac{23}{37}$	$\frac{13}{17}$	$\frac{119}{137}$	$\frac{297}{377}$
$\frac{20}{31}$	$\frac{25}{31}$	$\frac{57}{72}$	$\frac{20}{37}$	$\frac{72}{117}$	$\frac{229}{317}$	$\frac{520}{1077}$

Nota. Soo menighmael als men met den Number in den Telder kan, soo menigh geheel is in sulcken gebroken getal begrepen, ende wat als dan van den Telder moecht over-blyven, het selve zyn gedeelten van de bekomen heelen, Als by Exempel, Dividert $\frac{17}{2}$ in syn nomber, komt facit 33 heelen, ende noch $\frac{1}{2}$. Gelijek het selve hier onder blyckt.

Item, $\frac{17}{8}$ is $5 \frac{1}{8}$. Item, $\frac{22}{16}$ is $6 \frac{1}{4}$. Item, $\frac{297}{28}$ is $9 \frac{3}{28}$.

A B R E V I A T I O

IN'T GEBROKEN,

Dient om een gebroken getal (hoe groot het selve oock souden mogen zyn) te kunnen verkleyen. Ende om het selve te doen, soo bedenckt men by syn selven een soodanigh getal, waer mede men den Telder ende Number kan verminderen, sonder jet over te schieten. Acht nemende dat indien den Telder ende den Number eyen getal is, men als dan neme 2, 4, 6, ofte 8, ende soo die on-eyen getal zyn 3, 5, 7, ofte 9, om daer mede het gebroken te verminderen, als by Exempel, Abrevieert ofte verkleynt $\frac{8}{12}$.

Onderwys.

Om dit te doen stelt de $\frac{8}{12}$ in order aldus: $\frac{8}{12}$

12 |

Bedenckt dan een getal 't welck in den Telder ende oock mede in den Number kan sonder overschieten, ende sult bevinden dat het 4 is, want 4 kan in den Telder, zynde 8 ende oock in den Number, zynde 12 sonder overschieten, te weten, in den Telder 2 mael, ende in den Number 3 mael. Daerom soo seght men dat $\frac{8}{12}$ vermindert, verkleynt, ofte abrevieert zynde, is sagit $\frac{2}{3}$. Alsoo dat $\frac{8}{12}$ is even soo veel als $\frac{2}{3}$. Ende komt de maniere om alle gebroken getallen te verkleyen in't bewercken als hier in't volgende wordt verthoont.

$$\begin{array}{r} 4 \\ 8 \mid 2 \\ \hline 12 \mid 3 \end{array}$$

Item, Abbr. $\frac{32}{82}$. fac. $\frac{1}{2}$.

Abbr. $\frac{12}{18}$. fac. $\frac{2}{3}$.

Abbr. $\frac{12}{24}$. fac. $\frac{3}{4}$.

Abbr. $\frac{15}{27}$. fac. $\frac{7}{9}$.

Abbr. $\frac{12}{18}$. fac. $\frac{2}{3}$.

Abbr. $\frac{12}{18}$. fac. $\frac{3}{4}$.

Abbr. $\frac{12}{18}$. fac. $\frac{11}{13}$.

Item, Abbr. $\frac{153}{187}$. fac. $\frac{9}{11}$.

Abbr. $\frac{12}{18}$. fac. $\frac{1}{2}$.

Abbr. $\frac{12}{24}$. fac. $\frac{1}{3}$.

Abbr. $\frac{12}{24}$. fac. $\frac{2}{3}$.

Abbr. $\frac{12}{24}$. fac. $\frac{3}{4}$.

Abbr. $\frac{12}{24}$. fac. $\frac{17}{18}$.

Abbr. $\frac{12}{24}$. fac. $\frac{4}{5}$.

Abbr. $\frac{12}{24}$. fac. $\frac{11}{13}$.

Om dan een getal te vinden tot verkleyninge van dit gebroken, soo Divideert den Number, zynde 187 door den Teller, zynde 153, soo resteert ten lesten 34 over, daer mede Divideert nu den Teller 153 soo schietender 17 over, met welckē 17 Divideert het vorige overschot 34 soo schietet 9 over. 't Welck een seker ende vast bewys is, dat het laetste overschot 17, is het getal daer mede gy het voorschreven gebroken $\frac{153}{187}$ kont verkleynen, gelijk hier onder ver- toont wōrdt.

$$\begin{array}{r} (34) \quad (17) \quad (9) \\ \begin{array}{l} 34 \\ 34 \\ 34 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} 34 \\ 34 \\ 34 \end{array}} \right\} 1 \quad \begin{array}{l} 34 \\ 34 \\ 34 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} 34 \\ 34 \\ 34 \end{array}} \right\} 4 \quad \begin{array}{l} 34 \\ 34 \\ 34 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} 34 \\ 34 \\ 34 \end{array}} \right\} 2 \end{array} \quad \begin{array}{r} 17 \\ 153 \mid 9 \\ \hline 187 \mid 11 \end{array}$$

Abbr. $\frac{34}{187}$. fac. $\frac{7}{13}$.

Abbr. $\frac{34}{187}$. fac. $\frac{11}{13}$.

Item, Abbr. $\frac{97}{187}$. Het is niet mogelijk.

Abbr. $\frac{172}{187}$. fac. $\frac{2}{13}$.

Abbr. $\frac{172}{187}$. fac. $\frac{25}{13}$.

Om

Om te kunnen weten of men een gebroken getal kan verkleynen ofte niet, soo neemt tot Exempel het voorschrevengebroken $\frac{27}{97}$, ende Divideert den Nombert, zynde 27 voor den Teller, zynde 97 soo rest 62 over, daer mede Divideert den Teller 97 soo rest noch 35 over, daer mede Divideert het vorige overschot 62 ende continueert alsoo vervolgens tot eynde (als hier voren gekent is) soo sult gy bewinden dat in de alderlaetste Divideringe 1 overschiet. Welck een seker ende een vast bewys is, dat het onmogelyk is een sulcken gebroken getal te verkleynen. Het Divideren doet men in't vervolgh, als hier voren een d'ander zyde verdoont wordt.

$$\begin{array}{cccccc}
 (6 & & (2 & & & & \\
 7(2 & & 3(7 & & 2(8 & & (3 \\
 \times 7 \ 8 \} 2 & & 6 \ 2 \} 1 & & 5 \ 7 \} 1 & & 27 \} 3 \\
 9 \ 7 & & 5 \ 2 & & 2 \ 7 & & 7 \\
 \\
 (2 & & (1 & & & & \\
 9 \ 5 \} 2 & & 3 \ 5 \} 1 & & & & \\
 3 \ 2 & & 2 & & & &
 \end{array}$$

Om de Weerde van een gebroken getal te kunnen vinden.

Om de weerde van een gebroken getal te vinden, soo neemt men soo veel kleyns munten, match, ofte gewichten, als een groote munte, mate, ofte gewichte inhoudt (waer van het gebroken een gedeelte is) ende men Multipliceert daer mede den Teller, ende het uyt-komert van dien divideert men door den Nombert, 't geen men als dan uyt de Divideringe bekومت, is de rechte weerde van het gebroken:
Als by

Exempel:

Out de waarde van een guldensvinder. 187
 Exempel: $\frac{1}{2}$ gulden, hoe veel is de waarde van
 dien in stuyv.? fac. 15 stuyv.

Onderwijs.

• Neemt 20 stuyvers die eenenguld. doen, ende Multipliceert daer mede den Teller, komt 60, die Divideert door den Number, komt facit als boven, gelijk hier onder vertoont wordt.

$$\begin{array}{r} \frac{1}{2} \text{ guld.} \\ \hline 20 \\ \hline 60 \end{array} \quad \begin{array}{l} \times \\ 15 \\ \hline 300 \end{array} \quad \left. \begin{array}{l} \times \\ 15 \\ \hline 300 \end{array} \right\} 15 \text{ stuyv.}$$

2. Item, $\frac{1}{4}$ pond vl. hoe veel is de waarde in schell. fac. 16 schell.
3. Item, $\frac{1}{7}$ stuyv. hoe veel doen die in pen. facit 6 penningen.
4. Item, $\frac{1}{8}$ schell. veel grooten maken die? facit 10 grooten.
5. Item, $\frac{1}{12}$ schellingen hoe veel grooten zyn die Weerdigh? facit $6\frac{1}{2}$ groot.

$$\begin{array}{r} \frac{1}{12} \text{ schel.} \\ \hline 12 \\ \hline 108 \end{array} \quad \begin{array}{l} \times \\ 6\frac{1}{2} \\ \hline 639 \end{array} \quad \left. \begin{array}{l} \times \\ 6\frac{1}{2} \\ \hline 639 \end{array} \right\} 6\frac{1}{2} \text{ groot.}$$

Bemerckt. Het overschot zynde 12 geset boven 108 aldus $\frac{12}{108}$ ende als dan verkleynit met 4 maect noch $\frac{3}{27}$ groot. Soo komter fac. 6 en $\frac{3}{2}$ grooten als boven.

6. Item, $\frac{1}{7}$ stuyv. hoe veel pen. maken die? facit $13\frac{1}{7}$ pen.
7. Item.

124 Om de waarde van een gebroken te vinden.

7. Item, $\frac{11}{21}$ stuyv. hoe veel zyn die weerdigh in pen. fac. $11\frac{1}{2}$ pen.

8. Hoe veel groot. maken $\frac{14}{17}$ schell. fac. $6\frac{2}{3}$ gr.

9. Item, $\frac{11}{18}$ guld. hoe veel zyn die weerdigh in stuyv. ende pen, fac. 13 stuyv. 12 pen,

$$\begin{array}{r}
 11 \\
 20 \\
 \hline
 220
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{l}
 (1 \\
 3 \\
 \times 6 (2 \\
 \times \times \times \left. \vphantom{\begin{array}{l} 1 \\ 3 \\ 6 \end{array}} \right\} 13\frac{1}{2} \text{ stuyv.} \\
 \times 6 6
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 3 \\
 16 \\
 \hline
 48
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{l}
 \times \times \left. \vphantom{\begin{array}{l} 1 \\ 3 \\ 6 \end{array}} \right\} 12 \text{ p.} \\
 \times \times
 \end{array}$$

Bemerckt. Het overschot zynde 12 gestelt boven 16 ende alsoo met 4 verkleynt, komt het selve te zyn $\frac{3}{2}$ stuyv. waer van de waarde gesocht in pen. komen daer voor 12 pen. Soo heeft men facit 13 stuyv. en 12 pen. gelijk hier boven vertoont wordt.

10. Item, $\frac{7}{12}$ guld. hoe veel stuyv. zyn't? fac. 11 stuyv. $10\frac{2}{3}$ pen.

11. Item $\frac{2}{3}$ pond-vl. hoe veel schell. zyn't? facit 12 schell. $7\frac{2}{3}$ groot.

12. Item, $\frac{3}{5}$ g-guld. à 28 stuyv. hoe veel stuyv. zyn't? fac. 21 stuyv. $13\frac{1}{3}$ pen.

13. Item, $\frac{3}{4}$ g-guld. hoe veel stuyv. zyn't? facit 16 stuyv. $12\frac{4}{7}$ pen.

14. Item, $\frac{2}{3}$ Rycdaeld. à 50 stuyv. hoe veel stuyv. zyn't? fac. 18 stuyv..

15. Hoe veel Sacken brengen uyt $\frac{5}{12}$ last? facit 18 Sacken 1 Schepel.

$$\begin{array}{r}
 5 \\
 44 \\
 \hline
 220
 \end{array}
 \left. \begin{array}{l}
 \times \\
 \times \\
 \times \\
 \times \\
 \times
 \end{array} \right\}
 \begin{array}{l}
 (4 \\
 18\frac{1}{3} \text{ Sack, } \frac{1}{3} \text{ Sack is 1 Schep.}
 \end{array}$$

16. Item, $\frac{11}{14}$ last, hoe veel Mudden zyn't? fac. 25 Mudden $1\frac{1}{4}$ Schepel.

17. Item, $\frac{25}{33}$ Rycxd. hoe veel stuyv. zyn't? faci: 39 stuyv. 1 pen.

18. Item, $\frac{3}{17}$ Schip-pondt hoe veel Lis-pondt en pond. zyn't? fac. 10 Lis-pond. en 10 pond.

19. Item, $\frac{2}{5}$ last, hoe veel tonnen zyn't? fac. 5 ton $1\frac{2}{3}$ kinnekens.

20. Item, $\frac{59}{64}$ pond. hoe veel oncen maken die uyt? fac. 14 oncen 1 loot 5 Engelschen.

Hebbende twee gebroken getallen, om te kennen weten wat van beyde het meeste is.

Hebbende twee gebroken getallen, ick neme $\frac{2}{3}$ ende $\frac{3}{4}$, om te weten wat van beyde het meeste is; soo stelt de gebroken in een kruys, in maniere als volgt.

$$\begin{array}{c}
 2 \\
 \hline
 3
 \end{array}
 \begin{array}{c}
 \times \\
 \times \\
 \times \\
 \times \\
 \times
 \end{array}
 \begin{array}{c}
 3 \\
 \hline
 4
 \end{array}$$

Dit soo gedaen hebbende, soo Multipliceert den Teller van 't een gebroken kruys-wys met den Nomb-
ber

26 Om de weerde van een gebroken te vinden.
 ber van 't ander gebroken, het gene daer uyt komt,
 dat set boven ieder Teller, gelijk volgt.

$$\begin{array}{r} 8 \qquad 9 \\ \hline 2 \quad X \quad 3 \\ - \qquad \quad - \\ 3 \quad X \quad 4 \end{array}$$

Bemerckt. Multipliceert den Teller van $\frac{2}{3}$ met den
 Nombes van $\frac{1}{2}$, komt 8, die set boven den Teller 2.
 Daer naer Multiplic. den Teller van $\frac{3}{4}$ met den Nom-
 ber van $\frac{3}{2}$ komt 9, die set boven den Teller 3.

Dit alsoo gedaen zynde, soo is't seker ende vast dat
 het gebroken boven wiens Teller het meeste komt te
 staen, oock het meeste gebroken is in weerde. Ende
 volgens dien, soo is $\frac{2}{3}$ meerder als $\frac{3}{4}$, gelijk boven
 is verthoont, alsoo verstaet mede dese naer-volgende.

2. Wat is meerder $\frac{1}{2}$ ofte $\frac{3}{4}$? fac. $\frac{1}{2}$ is meerder.
3. Item, wat is meerder $\frac{4}{5}$ ofte $\frac{1}{2}$? fac. $\frac{1}{2}$.
4. Item, wat is meerder $\frac{2}{3}$ ofte $\frac{2}{5}$ fac. $\frac{2}{3}$.
5. Item, wat is meerder $\frac{1}{2}$ ofte $\frac{3}{4}$? fac. $\frac{1}{2}$.
6. Wat is meerder $\frac{2}{3}$ ofte $\frac{3}{4}$? fac. even veel.

$$\begin{array}{r} 692 \qquad 691 \\ \hline 3 \quad X \quad 93 \\ - \qquad \quad - \\ 7 \quad X \quad 2+7 \end{array}$$

Bemerckt. Wanneer boven beyde de Tellers de
 getallen gelijk komen, gelijk hier te sien is, dat is
 een seker ende vast bewys dat de gebroken even veel
 zyn,

227

ADDITIO in't Gebroken

zyn, ende dat d'een gebroken niet meerder in weerde is als d'ander.

A D D I T I O

I N T G E B R O K E N ,

Dient om alle gebroken getallen t'samen te tellen ende om 't selve te doen, soo let op dese naervolgende Exempelen.

1. Addeert $\frac{1}{2}$ ende $\frac{3}{4}$ te samen, hoe veel is't? fac. $1\frac{1}{4}$.
Stelt de gebrokens in't kruys als volght.

$$\begin{array}{r} \frac{1}{2} \\ \times \\ \frac{3}{4} \\ \hline \end{array}$$

Onderwys.

De gebrokens op dese manieren in't kruys gestelt zynde, soo multiplicceert den Teller van $\frac{1}{2}$ kruys-wys met den Number van $\frac{3}{4}$ komt 6. Die stelt boven ter zyden het kruys, achter het liniicken.

Daer naer multiplicceert den Teller van $\frac{3}{4}$ kruys-wys met den Number van $\frac{1}{2}$ komt 4 die stelt onder ter zyden het kruys, achter het liniicken.

Als dan multiplic. beyde de Numbers te samen, komt 8 die stelt onder in't kruys, ende behoudt die voor den Number daer gy made Divideren moet.

Ten lesten addeert beyde de getallen die ter zyden het kruys gestelt zyn te samen, komt 10 die David door de 8 die onder in't kruys gestelt is, 't geene daer uyt komt behoudt voor uwen facit, zynde hier $1\frac{1}{4}$ gelijk

lijck hiet onder duydelijck verতোont wordt, alsoo doet oock met de volgende.

$$\begin{array}{r} 1 \\ - \\ 2 \end{array} X \begin{array}{r} 3 \\ - \\ 4 \\ 8 \end{array} \begin{array}{r} \text{---} \\ \text{---} \\ \text{---} \\ \text{---} \end{array} \begin{array}{r} 6 \\ \\ 4 \end{array} \quad \left(\begin{array}{l} 2 \\ 2 \\ 2 \\ 2 \end{array} \right) \left. \begin{array}{l} \\ \\ \\ \end{array} \right\} \begin{array}{l} 1 \\ 1 \\ 1 \\ 1 \end{array}$$

2. Addeert $\frac{1}{2}$ ende $\frac{2}{3}$ te samen, fac. $1\frac{1}{6}$.
3. Add. $\frac{4}{7}$ ende $\frac{5}{7}$ te samen, fac. $1\frac{9}{7}$.
4. Item, Add. $\frac{3}{4}$ ende $\frac{5}{4}$ te samen, fac. $1\frac{8}{4}$.
5. Item, Add. $\frac{2}{5}$ ende $\frac{7}{12}$ te samen, fac. $1\frac{5}{6}$.
6. Item, Add. $\frac{2}{3}$ ende $\frac{1}{2}$ te samen, fac. $1\frac{7}{6}$.
7. Item, Add. $\frac{1}{2}$ ende $\frac{1}{4}$ te samen, fac. $1\frac{3}{4}$.
8. Item, Add. $\frac{2}{3}$ ende $\frac{7}{8}$ te samen, fac. $1\frac{7}{24}$.
9. Item, Add. $\frac{2}{3}$ ende $\frac{1}{3}$ te samen, fac. $1\frac{1}{3}$.
10. Add. $\frac{2}{3}$ ende $\frac{1}{3}$, fac. $\frac{11}{3}$.
11. Add. $\frac{2}{3}$ ende $\frac{2}{3}$, fac. $\frac{4}{3}$.
12. Add. $\frac{3}{4}$ ende $\frac{1}{4}$, fac. $\frac{4}{4}$.
13. Add. $\frac{1}{2}$ ende $\frac{1}{2}$, fac. $\frac{2}{2}$.

Nota. Als de Numbers gelijk zyn, soo Addeert men alleenelijck de Tellers te samen, ende het Product stelt men boven een van de Numbers, waer mede men doet als voren.

14. Add. $\frac{5}{8}$ ende $\frac{7}{8}$, fac. $1\frac{12}{8}$.

15. Item, Add. $2\frac{1}{2}$ ende $1\frac{1}{4}$, fac. $3\frac{3}{4}$.

Stelt de getallen onder malkanderen; ende Add. de gebrokenen door't kruys als te voren geleert is, en gelijk hier onder verতোont wordt.

$$\begin{array}{r}
 2\frac{1}{4} \\
 \underline{\quad} \\
 \text{Fac. } 3\frac{1}{4}
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 1 \quad 1 \quad \text{---} \quad 2 \\
 \text{X} \\
 2 \quad 4 \quad \text{---} \quad 4 \\
 \hline
 8 \quad \text{---} \quad 6
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 2 \\
 6 \overline{) 3} \\
 \underline{\quad} \\
 8 \overline{) 4}
 \end{array}$$

16. Add. $3\frac{1}{3}$ ende $2\frac{1}{3}$ te samen, fac. $5\frac{2}{3}$.

17. Add. $4\frac{1}{4}$ ende $5\frac{3}{4}$ te samen, fac. $9\frac{1}{2}$.

18. Add. $1\frac{1}{2}$ ende $3\frac{3}{4}$ te samen, fac. $5\frac{1}{4}$.

19. Add. $2\frac{2}{3}$ ende $3\frac{2}{3}$ te samen, fac. $6\frac{1}{3}$.

Nota. De geheelen die men bekomt door 't Adderen van de gebrokenen, die Addeert men tot de ander geheelen.

20. Add. $5\frac{6}{7}$ ende $6\frac{2}{7}$ te samen, fac. $12\frac{1}{7}$.

21. Add. $7\frac{7}{8}$ ende $7\frac{5}{8}$ te samen, fac. $15\frac{1}{4}$.

22. Item, Add. $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$ ende $\frac{1}{4}$ te samen, fac. $1\frac{1}{2}$.

Onderwys.

Stelt de gebrokenen, die te Adderen zyn recht onder malkanderen, ende haelt dan voor ende onder de gebrokenen een lineken. Daer naer neemt den grootsten Number (die onder de gebrokenen gevonden wordt) ende Divideert alle de Numbers in dien selven grootsten Number, het product multiplicceert met ieders Teller, ende het geen van ieders multipliceringe komt, dat set recht tegen over zyn gebrokenen.

Daer naer Addeert alle de producten der gebrokenen te samen. De somme van dien Divideert door den grootsten Number, het uyt-komen van dien behoudt voor uwen facit, gelijk het selve met het vorige Exempel hier boven vertoont wordt.

$$\begin{array}{r}
 8 \\
 4 \\
 0 \\
 5 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 (7) \\
 7 \\
 7 \\
 7 \\
 \hline
 \end{array}$$

Facit $3\frac{7}{8} | 45$

- 23. Item, Add. $\frac{2}{3}$, $\frac{5}{8}$ ende $\frac{1}{2}$ te samen, fac. $1\frac{7}{12}$.
- 24. Item, Add. $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{5}{16}$ ende $\frac{11}{32}$ te samen, facit $2\frac{5}{32}$.
- 25. Item, Add. $\frac{2}{3}$, $\frac{1}{4}$ ende $\frac{2}{7}$ te samen, fac. $1\frac{62}{84}$.

Nota. Als de Numbers van de gebroken ongelijk zijn (gelijk in dit Exempel) soo Multipliceert alle de Numbers door malkanderen, ende 't uyt komen van dien behoudt voor uwen grootsten Number, ende doet daer mede als voren is geleert, en gelijk hier onder vertoont wordt.

$$\begin{array}{r}
 60 \\
 \frac{2}{3} | 40 \\
 \frac{1}{4} | 15 \\
 \frac{3}{8} | 24 \\
 \hline
 \end{array}$$

Facit $4\frac{1}{6} | 79$

- 26. Item, Add. $\frac{2}{3}$, $\frac{5}{8}$ ende $\frac{1}{2}$ te samen, fac. $2\frac{23}{24}$.
- 27. Item, Add. $\frac{5}{8}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{6}{7}$ ende $\frac{2}{5}$ te samen, fac. $2\frac{228}{140}$.

Addeert dese naer-volgende Exempelen.

103 $\frac{3}{8}$	176 $\frac{1}{2}$	352 $\frac{1}{2}$
171 $\frac{1}{8}$	187 $\frac{1}{3}$	287 $\frac{1}{3}$
296 $\frac{3}{8}$	143 $\frac{3}{8}$	143 $\frac{7}{8}$
28, 140 $\frac{3}{8}$	29, 127 $\frac{1}{3}$	30, 194 $\frac{1}{16}$
163 $\frac{1}{2}$	158 $\frac{1}{2}$	325 $\frac{1}{8}$
275 $\frac{3}{16}$	194 $\frac{7}{8}$	289 $\frac{11}{16}$
<hr/>		
fac. 1150 $\frac{13}{16}$	986 $\frac{1}{2}$	1593 $\frac{3}{8}$

S U B S T R A C T I O

I N ' T G E B R O K E N ,

Dient om alle gebroken getallen te können af-trec-ken. Ende om 't selve te können doen, soo neemt acht op 't bewercken van dese naer-volgende Exempelen.

1. Substraheert $\frac{2}{4}$ van $\frac{2}{3}$, hoe veel resteerter? facit.

Stelt de gebrokers in't kruys als volgt.

$$\begin{array}{r} 1 \\ - \\ 4 \end{array} \begin{array}{r} 2 \\ X \\ - \\ 3 \end{array}$$

Onderwijs.

De gebrokers in deser manieren in't kruys gestelt zynde, soo multiplicceert den Teller van $\frac{2}{3}$ met den Number van $\frac{1}{4}$ komt 2, die stelt boven ter zyden het kruys, achter het liniicken.

I a

Dae

Daer naer Multiplic. den Teller van $\frac{1}{3}$ met den
 Nummer van $\frac{2}{3}$ komt 2, die set onder ter zyden het
 kruys, achter het linicken.

Als dan Multiplic. beyde de Numbers te samen,
 komt 12 die set onder in't kruys, ende behoudt die
 voor uwen Nummer, voor 't gene in't af-trecken
 resteert.

Ten laetsten Substraheert beyde de getallen die ter
 zyden van 't kruys gestelt zyn, altyd het onderste
 van het bovenste, resteert hier 5 die stelt nu boven
 de 12 die onder in het kruys zyn: Sookomter $\frac{5}{12}$ voor
 uwen facit, gelijk hier onder klaerlijk ver-
 toont wordt, alsoo doet oock met de naer-volgende.

$$\begin{array}{r}
 \text{O} \quad \text{I} \quad \text{A} \quad \text{B} \quad \text{C} \quad \text{D} \quad \text{E} \\
 \begin{array}{r}
 1 \\
 - \\
 4
 \end{array}
 \begin{array}{c}
 \text{X} \\
 \text{X} \\
 \text{X}
 \end{array}
 \begin{array}{r}
 2 \\
 - \\
 3
 \end{array}
 \begin{array}{r}
 \text{—} \\
 \text{—} \\
 \text{—}
 \end{array}
 \begin{array}{r}
 8 \\
 10 \\
 3
 \end{array}
 \begin{array}{r}
 \text{—} \\
 \text{—} \\
 \text{—}
 \end{array}
 \begin{array}{r}
 5 \\
 12
 \end{array}
 \end{array}$$

Nota. Men stelt altyd het gebroken dat men af-
 trecken moet voor, ende het gebroken daer van men
 trecken moet achter in't kruys, even als boven ge-
 toont wordt.

2. Substr. $\frac{1}{6}$ van $\frac{2}{3}$, wat rester? fac. $\frac{1}{6}$
3. Substr. $\frac{1}{3}$ van $\frac{1}{2}$, wat rester? fac. $\frac{1}{6}$
4. Substr. $\frac{3}{4}$ van $\frac{7}{8}$, wat rester? fac. $\frac{1}{8}$
5. Substr. $\frac{1}{2}$ van $\frac{5}{12}$, wat rester? fac. $\frac{1}{4}$
6. Item, Substr. $\frac{4}{5}$ van $\frac{5}{8}$, fac. $\frac{7}{40}$

$$\begin{array}{r}
 4 \\
 \hline
 9
 \end{array}
 \times
 \begin{array}{r}
 5 \\
 \hline
 6
 \end{array}
 =
 \begin{array}{r}
 45 \\
 \hline
 24 \\
 \hline
 21
 \end{array}$$

Nota. Stelt het gebroken dat gy af-trekken sult altydt in't kruys naer de sinckerhandt, ende het gebroken daer gy van af-trekken sult, altydt in't kruys naer de rechterhandt, soo zyt gy altydt seker van te konnen af-trekken ofte niet.

7. Substr. $\frac{5}{12}$ van $\frac{7}{8}$, wat resteert? fac. $\frac{11}{24}$

8. Substr. $\frac{14}{27}$ van $\frac{7}{9}$, fac. $\frac{7}{27}$

9. Substr. $\frac{3}{8}$ van $\frac{37}{40}$, fac. $\frac{19}{40}$

10. Substr. $\frac{13}{37}$ van $\frac{77}{90}$, fac. $\frac{10}{45}$

11. Substr. $\frac{13}{65}$ van $\frac{27}{37}$, fac. $\frac{24}{37}$

12. Substr. $\frac{2}{44}$ van $\frac{77}{36}$, fac. $\frac{74}{36}$

13. Item, Substr. $\frac{3}{8}$ van $\frac{7}{8}$, fac. $\frac{1}{2}$

$$\begin{array}{r}
 3 \\
 \hline
 8
 \end{array}
 \times
 \begin{array}{r}
 7 \\
 \hline
 8
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 7 \\
 \hline
 3 \\
 \hline
 4
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 4 \\
 \hline
 4 \mid 1 \\
 \hline
 8 \mid 2
 \end{array}$$

Nota. Als de Nombers gelijk zyn, sootreckt men maer de Tellers van malkanderen ende 't geen resteert, stelt men boven een van de Nombers, alsboven te sien is.

14. Substr. $\frac{5}{6}$ van $\frac{2}{3}$ fac. $\frac{1}{6}$

15. Substr. $\frac{7}{12}$ van $\frac{11}{12}$, fac. $\frac{1}{12}$

16. Item, Substr. $1\frac{1}{2}$ van $1\frac{1}{2}$, wat resteert? fac. $\frac{1}{2}$

$$\begin{array}{r}
 1\frac{1}{2} \\
 \hline
 5 \\
 - 4 \\
 \hline
 1
 \end{array}
 \times
 \begin{array}{r}
 1\frac{1}{2} \\
 \hline
 3 \\
 - 2 \\
 \hline
 1
 \end{array}
 =
 \begin{array}{r}
 12 \\
 - 10 \\
 \hline
 2
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 2 \\
 2 \overline{) 4} \\
 \hline
 8 \mid 4
 \end{array}$$

Bemerckt. Multiplic. ieder geheel met den Nummer van syn gebroken ende Addeert den Teller daer toe, heruyt-komen van elck set in't kruys boven ieders Nummer, 't welck gedaen hebbende, soo werckt ende doet even als van te voren, en gelijk boven vertoont wordt.

17. Substr. $1\frac{1}{3}$ van $1\frac{1}{2}$, wat resteerter? fac. $\frac{2}{6}$

18. Substr. $2\frac{1}{4}$ van $2\frac{1}{2}$, fac. $\frac{1}{4}$.

19. Substr. $2\frac{1}{2}$ van $4\frac{1}{2}$, fac. $1\frac{1}{2}$

$$\begin{array}{r}
 2\frac{1}{3} \\
 \hline
 7 \\
 - 3 \\
 \hline
 4
 \end{array}
 \times
 \begin{array}{r}
 4\frac{1}{2} \\
 \hline
 25 \\
 - 6 \\
 \hline
 19
 \end{array}
 =
 \begin{array}{r}
 75 \\
 - 42 \\
 \hline
 33
 \end{array}$$

(1
2(5
3 3 } $1\frac{1}{2}$
2 2

20. Substr. $2\frac{1}{3}$ van $5\frac{1}{2}$ wat resteerter? fac. $3\frac{1}{6}$

21. Substr. $3\frac{1}{3}$ van $9\frac{1}{3}$, fac. $5\frac{2}{3}$

22. Substr. $5\frac{1}{3}$ van $10\frac{1}{3}$, fac. $4\frac{2}{3}$

23. Substr. $21\frac{1}{3}$ van $37\frac{1}{3}$, fac. $15\frac{2}{3}$

24. Substr. $13\frac{1}{4}$ van $30\frac{1}{4}$, fac. $16\frac{3}{4}$

25. Item, Substr. $\frac{1}{2}$ van 3, fac. $2\frac{1}{2}$

SUBTRACTIO In't Gebroken

$$\begin{array}{r}
 5 \\
 \hline
 6
 \end{array}
 \times
 \begin{array}{r}
 3 \\
 \hline
 1
 \end{array}
 =
 \begin{array}{r}
 18 \\
 \hline
 5 \\
 \hline
 13
 \end{array}$$

Nota. Soo men af te trekken heeft een gebroken getal van een geheel getal, soo stelt men onder het geheel getal alleenelyk een 1, voor synen Number, werckende als dan soo als van te voren is gefchiedt, en gelijk hier boven vertoont wordt.

26. Substr. $\frac{2}{3}$ van 6, fac. $5\frac{2}{3}$

27. Substr. $\frac{2}{6}$ van 8, fac. $7\frac{2}{6}$

28. Substr. $3\frac{4}{7}$ van 11, fac. $7\frac{4}{7}$

29. Substr. $9\frac{1}{2}$ van 25, fac. $15\frac{1}{2}$

MULTIPLICATIO

I N T G E B R O K E N ;

Dient om alderleye gebroken getallen met malkanderen te vermenigvuldigen. Ende om het selve te kunnen doen, soo neemt acht op't onderwys van dese naer-volgende Exempelen.

1. Multipliceert $\frac{2}{3}$ ende $\frac{1}{4}$ te samen, hoe veel is't facit $\frac{1}{6}$

Stelt de gebrokens altydt in maniere als volght.

$$\begin{array}{r}
 2 \quad \hline
 3
 \end{array}
 \times
 \begin{array}{r}
 1 \quad \hline
 4
 \end{array}$$

Onderwijs.

De gebrokenen in defter manieren gefelt hebbende, foo Multipliceert eerst de twee Tellers te samen, komen 6, die fet boven de boventte linie tuffchen de twee Tellers.

Dat naer Multiplieert de twee Nombers te samen, comt 12, die fet onder de onderfte linie, tuffchen de twee Nombers.

Ten leften stelt het uyt-komen van de Tellers, zynde 6 boven het uyt-komen van de Nombers, zynde 12 ende behoudt het felve voor uwen facit, gelijk hier onder duydelyk vertoont word.

$$\begin{array}{r}
 2 \quad \frac{6}{3} \\
 \hline
 3 \quad \frac{4}{4} \\
 \hline
 12
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 6 \\
 \hline
 12
 \end{array}
 \text{ verkleyn}
 \quad
 \begin{array}{r}
 6 \mid 1 \\
 \hline
 12 \mid 2
 \end{array}$$

Nota. Stellende 6 boven 12 is $\frac{6}{12}$ die verkleynt zynde, foo komter $\frac{1}{2}$.

Alfoo verftaet mede defe naer-volgende, ende oock alle Exempelen die u in Multiplicatio in't gebroken voor-vallen.

2. Multiplic. $\frac{2}{3}$ met $\frac{6}{7}$, hoe veel is't? fac. $\frac{4}{7}$.
3. Hoe veel is $\frac{2}{3}$ macl $\frac{3}{5}$, fac. $\frac{2}{5}$.
4. Multiplic. $\frac{3}{4}$ met $\frac{4}{7}$, fac. $\frac{3}{7}$.
5. Multiplic. $\frac{4}{5}$ met $\frac{5}{8}$, fac. $\frac{2}{8}$.
6. Multiplic. $\frac{5}{7}$ met $\frac{2}{10}$, fac. $\frac{1}{7}$.
7. Hoe veel is $\frac{2}{3}$ macl $\frac{7}{8}$, fac. $\frac{7}{12}$.
8. Hoe veel is $\frac{7}{8}$ macl $\frac{2}{11}$, fac. $\frac{7}{44}$.

9. Mul-

MULTIPLICATIO in's Gebroken.

137

9. Multiplic. $\frac{1}{2}$ met $\frac{1}{2}$, fac. $\frac{1}{4}$.
10. Multiplic. $\frac{2}{3}$ met $\frac{1}{3}$, fac. $\frac{2}{9}$.
11. Hoe veel is $\frac{4}{4}$ mael $\frac{1}{1}$, fac. $\frac{4}{1}$.
12. Multiplic. $\frac{1}{2}$ met $\frac{1}{4}$ hoe veel is't? fac. $\frac{1}{8}$.
13. Multiplic. $\frac{1}{2}$ met $\frac{1}{3}$, hoe veel is't? fac. $\frac{1}{6}$.
14. Multiplic. $\frac{1}{2}$ met $\frac{1}{4}$, hoe veel is't? fac. $\frac{1}{8}$.
15. Item, Multiplic. $1\frac{1}{2}$ met $1\frac{1}{2}$, komt fac. $1\frac{7}{4}$.

$$\begin{array}{r}
 1\frac{1}{2} \quad 1\frac{1}{2} \\
 \hline
 3 \quad 3 \\
 \hline
 2 \quad 4 \\
 \hline
 8
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 (7 \\
 1\frac{7}{4}
 \end{array}$$

Bemerk. Multipliceert ieder geheel met den Number van zyn gebroken ende Addeert den Teller daer toe, het uyt-comen van elk set boven ieders Number, 't welck gedaen hebbende, soo werckt even als van te voren, gelijk hier boven vertoont wordt.

16. Multiplic. $1\frac{1}{2}$ mael $1\frac{1}{2}$, komt fac. $2\frac{1}{4}$.
17. Multiplic. $1\frac{1}{2}$ met $2\frac{1}{2}$, komt fac. $3\frac{3}{4}$.
18. Multiplic. $2\frac{1}{2}$ mael $2\frac{1}{2}$, komt fac. $6\frac{1}{4}$.
19. Multiplic. $3\frac{1}{2}$ met $2\frac{1}{2}$, hoe veel is't? fac. $7\frac{7}{4}$.
20. Multiplic. $3\frac{1}{2}$ met $3\frac{1}{2}$, hoe veel is't? fac. $12\frac{1}{4}$.
21. Hoe veel is $5\frac{1}{2}$ mael $7\frac{1}{2}$, fac. $43\frac{1}{4}$.
22. Item, Multiplic. $3\frac{1}{2}$ met 6, fac. $20\frac{1}{2}$.

238 **MULTIPLICATIO der Gebroken.**

$$\begin{array}{r}
 3\frac{2}{7} \\
 \hline
 17 \text{ --- } 6 \\
 \hline
 5 \text{ --- } 1 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{l}
 \times 2 \\
 \times 2 \\
 \hline
 20\frac{2}{7}
 \end{array}$$

Nota. Als men te Multipliceren heeft een gebroken getal met een geheel getal, soo stelt men een 1 onder het geheel getal voor den Number van dien, werckende dan voorts even als van te voren is geschiet, gelijk boven vertoont wordt.

- 23. Multiplic. $5\frac{1}{2}$ met 8, fac. 46.
- 24. Multiplic. $7\frac{1}{4}$ met 10, fac. $78\frac{1}{4}$.
- 25. Item, Mult. $\frac{2}{4}$, $\frac{2}{5}$ ende $\frac{2}{7}$ te samen, fac. $\frac{2}{105}$.

$$\begin{array}{r}
 30 \\
 \hline
 3 \text{ --- } 2 \text{ --- } 5 \\
 \hline
 4 \text{ --- } 3 \text{ --- } 6 \\
 \hline
 72
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 6 \\
 30 \mid 5 \\
 \hline
 72 \mid 12
 \end{array}$$

Bemerckt. Multiplic. de Tellers te samen, komt 30 daer naer Multiplic. de Numbers te samen, komt 72. Dese twee getallen stelt boven malkanderen, ende verkleynse als boven te sien is.

- 26. Multiplic. $\frac{2}{7}$ uyt $\frac{1}{2}$ mael $\frac{2}{3}$, komt fac. $\frac{2}{105}$.
- 27. Multiplic. $\frac{2}{5}$ uyt $\frac{1}{4}$ mael $\frac{4}{7}$ uyt $\frac{1}{2}$, Antw. $\frac{2}{35}$.
- 28. Multiplic. $3\frac{1}{2}$ met $\frac{1}{7}$ uyt $6\frac{1}{2}$, fac. $4\frac{1}{2}$.
- 29. Multiplic. $\frac{4}{7}$ uyt $9\frac{1}{4}$ mael $8\frac{1}{2}$ fac. $36\frac{1}{7}$.
- 30. Multiplic. $5\frac{1}{4}$ mael $2\frac{3}{7}$ mael $4\frac{4}{7}$, fac. $67\frac{1}{56}$.
- 31. Item, Mult. $13\frac{2}{3}$ mael $15\frac{1}{4}$, komt fac. $205\frac{7}{12}$.

Doet

MULTIPLICATIO In't Gebroken. 139

Doet als voren, oft gelijk hier onder vertoont wordt.

32. Multiplic. insgelijcx $14\frac{1}{2}$ mael $35\frac{1}{4}$, komt fac. $509\frac{7}{8}$.

$$\begin{array}{r} 15\frac{1}{4} \\ 13\frac{1}{2} \\ \hline 45 \\ 15 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 35\frac{1}{4} \\ 14\frac{1}{2} \\ \hline 140 \\ 35 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \frac{1}{2} \text{ mael } 15 \text{ is } = 7\frac{1}{2} \\ \frac{1}{4} \text{ mael } 13 \text{ is } = 3\frac{1}{4} \\ \frac{1}{8} \text{ mael } \frac{1}{2} \text{ is } = \frac{1}{8} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \frac{1}{2} \text{ mael } 35 \text{ is } = 17\frac{1}{2} \\ \frac{1}{4} \text{ mael } 14 \text{ is } = 3\frac{1}{2} \\ \frac{1}{8} \text{ mael } \frac{1}{2} \text{ is } = \frac{1}{16} \end{array}$$

Fac. $205\frac{7}{8}$

Fac. $509\frac{7}{8}$

33. Multiplic. $49\frac{1}{2}$ met $27\frac{1}{2}$, fac. $1355\frac{1}{2}$.

34. Multiplic. $36\frac{3}{4}$ ende $47\frac{1}{2}$, fac. $1760\frac{3}{4}$.

35. Multiplic. $56\frac{1}{2}$ met $61\frac{1}{2}$, fac. $3483\frac{1}{4}$.

D I V I S I O

IN'T GEBROKEN,

Dient om alle gebroken getallen door malkanderen te deyen, ofte om te weten hoe veel dat d'een gebroken in d'ander kan genomen worden. Ende om 't selve te kunnen doen, soo neemt acht op het onderwys van dese naer-volgende Exempelen.

1. Divid. $\frac{1}{2}$ door $\frac{1}{4}$, hoe veel is't? fac. $1\frac{1}{2}$.

Stelt de gebrokens altydt in 't kruys, als volght.

DIVISIO in's Gebroken.

$$\begin{array}{r} 1 \\ - \\ 2 \end{array} X \begin{array}{r} 3 \\ - \\ 4 \end{array}$$

Onderwys.

De gebrokenen in deser manieren in't kruys gestelt zynde, soo Multipliceert den Teller van $\frac{1}{2}$ met den Number van $\frac{3}{4}$ komt 6, die set boven ter zyden het kruys achter het lineken.

Daer naer Multipliceert den Teller van e met den Number van $\frac{1}{2}$, komt 4, die set onder ter zyden het kruys, achter het lineken.

Ten lesten, neemt het getal dat geset is boven ter zyden het kruys ende Divideert het selve door, ofte met het getal dat geset is onder ter zyden het kruys, ende wat daer dan uyt-komt, dat behoudt voor uweri facit dat hier $1\frac{1}{2}$ is, gelijk hier onder duydelyck ver-toont word. Alsoo doet oock de naer-volgende.

$$\begin{array}{r} 1 \\ - \\ 2 \end{array} X \begin{array}{r} 3 \\ - \\ 4 \end{array} \begin{array}{r} \text{---} \\ \text{---} \end{array} \begin{array}{r} 6 \\ 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} (2 \\ 6 \\ 4 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} (2 \\ 6 \\ 4 \end{array}} \right\} 1\frac{1}{2}$$

Nota. Stelt altydt het gebroken daer mede gy Divi-deren moet voor in't kruys, ende het gebroken't welck gy Divideren ofte deylen moet altydt achter in't kruys, ende werckt als dan in alle manieren als hier ver-toont ende geleert word.

2. Divid. $\frac{2}{3}$ door $\frac{1}{4}$ hoe veel is't? fac. $2\frac{2}{3}$.
3. Hoe menighmael $\frac{1}{4}$ heeft men in $\frac{1}{2}$, Antwoordt $1\frac{1}{2}$ mael.

4. Hoe

ADDITIO In's Gebroketen. 141

4. Hoe menighm. $\frac{3}{4}$ heeft men in $\frac{1}{2}$, Antw. $2\frac{1}{2}$ mael.
 5. Hoe menighm. $\frac{2}{3}$ heeft men in $\frac{7}{8}$, Antw. $1\frac{1}{6}$ mael.
 6. Hoe menighm. $\frac{3}{4}$ heeft men in $\frac{7}{8}$, Antw. $1\frac{1}{6}$ mael.
 7. Hoe menighm. $\frac{7}{8}$ heeft men in $\frac{1}{4}$, Antw. $\frac{6}{7}$ mael.

$$\begin{array}{r} 7 \\ \hline 8 \end{array} \text{X} \begin{array}{r} 3 \\ \hline 4 \end{array} \begin{array}{r} \text{---} \\ \text{---} \end{array} \begin{array}{r} 24 \\ 18 \end{array} \quad \begin{array}{r} 4 \\ 24 \mid 6 \\ \hline 18 \mid 7 \end{array}$$

8. Hoe menighm. $\frac{3}{4}$ heeft men in $\frac{1}{4}$, Antw. $\frac{1}{3}$ mael $\frac{3}{4}$.
 9. Hoe menigmael $\frac{1}{4}$ heeft men in $\frac{1}{8}$, Antw. $\frac{2}{3}$ mael $\frac{1}{4}$.
 10. Hoe menigmael $\frac{3}{4}$ heeft men in $\frac{1}{2}$, Antw. $\frac{2}{3}$ mael $\frac{3}{4}$.
 11. Hoe menigmael $\frac{1}{2}$ heeft men in $\frac{2}{3}$, Antw. $\frac{3}{4}$ mael $\frac{1}{2}$.
 12. Item, Divid. $\frac{5}{8}$ in $\frac{1}{2}$, komt fac. $\frac{4}{3}$.
 13. Divid. $\frac{5}{8}$ in $\frac{3}{4}$, fac. $\frac{3}{2}$.
 14. Divid. $\frac{5}{8}$ in $\frac{2}{3}$, fac. $\frac{3}{4}$.
 15. Divid. $\frac{7}{16}$ door $\frac{4}{7}$, facit $\frac{7}{2}$.
 16. Divid. $\frac{9}{14}$ door $\frac{5}{7}$, facit $\frac{9}{10}$.
 17. Item, hoe menigmael $1\frac{1}{4}$ heeft men in $2\frac{1}{2}$, facit 2 mael.

$$\begin{array}{r} 1\frac{1}{4} \\ 5 \\ \hline 4 \end{array} \text{X} \begin{array}{r} 2\frac{1}{2} \\ 5 \\ \hline 2 \end{array} \begin{array}{r} \text{---} \\ \text{---} \end{array} \begin{array}{r} 20 \\ 10 \end{array} \quad \begin{array}{r} 20 \\ 10 \\ \hline 2 \end{array}$$

Bemerckt. Multiplieert ieder geheel met den Nömber van zyn gebroken, ende Addeert den Teller daer toe,

toe, het wyt komen van elck set in't kruys boven ieders Number, 'twelck gedaenhebbende, soo werckt ende doet even als van te voren, ende gelijk hierboven vertoont wordt.

18. Divid. $3\frac{1}{2}$ door $2\frac{1}{2}$, facit $1\frac{1}{2}$.

19. Divid. $2\frac{3}{4}$ door $1\frac{1}{2}$, facit $2\frac{1}{2}$.

20. Divid. $4\frac{3}{8}$ door $3\frac{1}{2}$, facit $1\frac{1}{2}$.

21. Divid. $2\frac{1}{3}$ in $7\frac{2}{3}$, facit $3\frac{2}{7}$.

22. Divid. $11\frac{11}{16}$ met $3\frac{1}{2}$, facit $3\frac{3}{8}$.

23. Divid. $3\frac{3}{8}$ in 9 , facit $2\frac{3}{8}$.

$$\begin{array}{r} 3\frac{1}{2} \\ 27 \overline{) 9} \longrightarrow 72 \\ \underline{8} \quad \quad \quad \underline{1} \longrightarrow 27 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} (1 \\ 3(8 \\ \underline{7} \times \left. \begin{array}{l} 2 \\ 2 \end{array} \right\} 2\frac{3}{8} \\ \underline{2} \end{array}$$

Nota. Als men te Divideren heeft een gebroken getal met een geheel getal, soo stelt men altydt een 1 onder het geheel getal voor den Notnber. der selver, werckende als dan even als van te voren is geschiedt, en gelijk hier boven vertoont wordt.

24. Divid. $4\frac{1}{2}$ in 15 , facit $3\frac{1}{3}$.

25. Divid. 9 in $3\frac{3}{8}$, facit $\frac{3}{8}$.

$$\begin{array}{r} 3\frac{3}{8} \\ 9 \overline{) 27} \longrightarrow 27 \\ \underline{1} \quad \quad \quad \underline{8} \longrightarrow 72 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \\ 27 \overline{) 3} \\ \underline{72} \uparrow 8 \end{array}$$

26. Divid. 12 in $9\frac{1}{2}$, facit $\frac{15}{11}$.

27. Divid. $15\frac{1}{2}$ door 25 , facit $\frac{5}{8}$.

28. Divid.

DIVISIO In's Gebroken.

143

28. Divid. $34\frac{2}{3}$ door $6\frac{2}{3}$, komt fac. $5\frac{2}{3}$.
 29. Divid. $93\frac{2}{3}$ door $12\frac{7}{8}$, fac. $7\frac{1}{2}$.
 30. Divid. $509\frac{7}{16}$ door $14\frac{9}{16}$, komt fac. $35\frac{1}{2}$.
 31. Divid. $876\frac{1}{2}$ door $87\frac{1}{4}$, komt fac. $10\frac{1}{4}$.
 32. Divid. $619\frac{1}{2}$ door $65\frac{7}{8}$, komt fac. $9\frac{1}{2}$.
 33. Divid. $1760\frac{1}{2}$ door $47\frac{1}{2}$, komt fac. $36\frac{7}{8}$.
 34. Divid. $3483\frac{3}{4}$ door $61\frac{1}{4}$, komt fac. $56\frac{3}{4}$.

O E F F E N I N G E

der Specien,

IN'T GEBROKEN,

*Wilt gy (tot uwen dienst) gebrokens meer
 begeeren,
 Soo stelt u sin daer toe om dese noch te
 leeren.*

1. Addeert $2\frac{1}{2}$ vierendeel ende $2\frac{1}{2}$ achtstendeel te samen, facit $\frac{1}{16}$.
2. Addeert $3\frac{1}{2}$ sestiendeel tot 2 mael $3\frac{1}{2}$ vierendeel, facit $2\frac{1}{2}$.
3. Substraheert $5\frac{1}{2}$ sestiendeel Elle van $2\frac{1}{2}$ vierendeel, facit $\frac{2}{32}$.
4. Multipliceert $4\frac{1}{2}$ sestiendeel met $2\frac{1}{2}$ derden-deel, facit $\frac{1}{4}$.
5. Divid. $1\frac{1}{2}$ vierendeel mael $13\frac{1}{4}$ door $7\frac{1}{2}$ achtstendeel, facit $5\frac{1}{8}$.

6. Soeckt

6. Soeckt my een getal waer af men Substraheert $3\frac{1}{2}$ mael $2\frac{1}{2}$ ende $5\frac{1}{2}$ vierendeel, dat daer noch te-steert $1\frac{1}{2}$ derdendeel, fac. $19\frac{1}{4}$.

7. Wat voor een getal sal dat zyn, 't welck indien men daer toe Addeerde $8\frac{1}{4}$ ende $1\frac{1}{2}$ dat de somma zy $15\frac{2}{3}$, fac. $5\frac{11}{4}$.

8. Vertoont my een soodanigh getal, 't welck ge-divideert zynde door $9\frac{1}{2}$ vierendeelm. $9\frac{1}{5}$ datter uyt-komt 13, facit $288\frac{1}{2}$.

9. Vindt my eens een getal 't welck gemultipliceert zynde met $12\frac{1}{2}$ vierendeel mael $16\frac{1}{2}$ achtendeel, uyt 6 dat de somma zy $128\frac{22}{3}$, fac. $3\frac{1}{8}$.

10. Item, soeckt een soodanigh getal, dat indien men daertoe Addeerde $5\frac{1}{2}$ derdendeel ende van de somma substraheert $3\frac{1}{2}$ vierendeel mael 6. Daer naer de reste Multipliceert met 5 mael $7\frac{1}{2}$. Endeten lesten noch Divideerde met $5\frac{1}{3}$ datter uyt-komt $27\frac{21}{27}$. Vra-ge wat getal is dat? fac. $7\frac{1}{2}$.

11. Als een stuck Tapyt lanck is $7\frac{1}{4}$ Elle, ende breed $6\frac{1}{4}$ Ellen? hoe veel houdt het selve in't vierkant? facit $48\frac{11}{16}$ Ellen.

12. Indien een Kamer lanck is $15\frac{1}{2}$ voeten, de voeten à 12 duym, ende breed 13 voeten 4 duym, niet hoe veel steenen van 2 voeten in't vier-kant soude men de selve kunnen bevloeren? fac. $103\frac{1}{2}$ steenen.

13. Soo eenen Eycken balck lanck is $35\frac{1}{4}$ voeten; dick $2\frac{1}{4}$, ende breed $1\frac{1}{4}$ voeten: Vrage hoe veel voeten houdt den selven in? facit $143\frac{3}{16}$ voeten vierkants.

14. Als eenen Balck inhoudt $230\frac{1}{2}$ voeten vierkants, ende

ende dat de selve lanck is $30\frac{1}{2}$ voeten, ende dick $2\frac{1}{2}$ voeten, van hoe veel is syn breedte? facit $2\frac{2}{3}$ voeten.

15. Daer is eenen post ofte styl die inhoudt 156 $\frac{1}{2}$ voeten vier-kants, is dick 2 voeten en 6 duym, ende breedt 2 voeten en 3 duym, Vrage naer syne lenghte? fac. $27\frac{1}{4}$ voeten.

D E N R E G E L V A N D R Y E N

I N ' T G E B R O K E N ,

DEN Regel van Dryen in't gebroken is in't bewerken anders niet als den Regel van Dryen in't geheel, alleenelyck bestaet het onderscheydt in't bewerken van de gebrokens. Waer van wy boven elke veranderinge korte ende goede onderrichtinge doen. Ende voor eerst:

Onderwys van dese naer-volgende Exempelen, waer van in het voorste-deel een gebroken komt.

Ten eersten, brenghet het middelste-deel tot syn minste specie, ende Multipliceert het selve met het achterste-deel.

Daer naer Multipliceert het voorste-deel met den Number van syn gebroken, ende treckt den Teller mede in.

Ten lesten, Multipliceert dan het middelste-deel met den Number van 't gebroken in't voorste-deel.

Regel van Dryen

Het uyt-komen van dien Divideert door 't voorste-deel, het product behoudt voor uwen facit, gelijk hier onder getoont wordt.

1. Voor $2\frac{1}{2}$ Ellen sal men betalen 9 guld. 4 stuyv. 3 pen. hoe veel dan voor 15 Ellen? fac. 55 guld. 5 stuyv. 2 pen.

Ellen	guld. stuyv. pen.	Ellen
$2\frac{1}{2}$	9 - 4 - 3	15
	20	
5	184	
	16	
	1107	
	184	
	2947	
Het achtersted.	15	
	14735	
	2947	
	44205	
Nomb. van 't voorst. 2		
	88410	

33	3	
88410	} 17682 (2	} 11015
55555	} 16666	} 55
333		

Nota. Als men met het voorste-deel gedevideert heeft, soo moet men verstaen, dat het uyt-komen van dien altydt van sulcken naem als daer is de minste specie in 't middelste-deel.

Ende volgens dien, soo is alhier het uyt-komen van de eerste divideringe, penningen, zynde 17682 die men

men moet divideren met 16 tot stuyvers, ende de stuyv. met 20 tot guld. als te vooren is geleert. Alsoo verstaet mede alle dese naer-volgende Exempelen.

2. Item, $1\frac{1}{2}$ Ellen kost 15 stuyv. 6 pen. hoe veel 26 Ellen? faeit 13 guld. 6 stuyv. 8 pen.

3. Item, $1\frac{1}{4}$ Elle tot 6 guld. 5 stuyv. 10 pen. hoe veel kost dan 37 Ellen? fac. 185 guld. 18 stuyv. 8 pen.

4. Als $3\frac{1}{3}$ pondt kosten 3 pond-vl. 0 schell. 10 gr. hoe veel kost dan 54 pondt? fac. 49 pond-vl. 5 schell. 6 grooten.

5. Item, $5\frac{1}{8}$ Ellen voor 11 pond-vl. 16 schell. 7 groot. hoe veel is dat 90 Ellen? fac. 189 pond-vl. 5 schell. 4 groot.

6. Item, $9\frac{3}{4}$ Ellen tot 47 guld. 11 stuyv. 13 pen. hoe veel sullen dan beloopen 117 Ellen? fac. 571 guld. 1 stuyv. 12 pen.

Onderwijs van dese naer-volgende Exempelen, waer van in het achterste-deel een gebroken komt.

Ten eersten, Breyght het middelste-deel tot syn minste specie.

Daer naer Multipliceert het achterste-deel met den Number van syn gebroken, ende treckt den Teller mede in, met het uyt-komen van dien Multiplic. als dan noch het middelste-deel.

Ten lesten. Neemt den Number van 't gebroken in't achterste-deel, ende multiplic. daer mede het voorste-deel. Met het uyt-komen van dien Divideert als dan het gene gy bekomen hebt in't middelste-deel, gelijk hier onder vertoont word.

148

Regel van Dryen

7. Item, 3 pondt kosten 5 guld. 14 stuyv. 6 pen. wat kosten dan $9\frac{1}{2}$ pondt? facit 18 guld. 2 stuyv. 3 pen.

pondt	guld. stuyv. pen.	pondt.
3	5 - 14 - 6	$9\frac{1}{2}$
2	10	<hr style="width: 50px; margin-left: auto; margin-right: 0;"/>
<hr style="width: 50px; margin-left: 0; margin-right: 0;"/>		19
6	114 16	
	<hr style="width: 50px; margin-left: 0; margin-right: 0;"/>	
	690	
	114	
	<hr style="width: 50px; margin-left: 0; margin-right: 0;"/>	
	1830	
	19	
	<hr style="width: 50px; margin-left: 0; margin-right: 0;"/>	
	16470	
	1830	
	<hr style="width: 50px; margin-left: 0; margin-right: 0;"/>	
	34770	

31		
53	293(3	
34770	579 9	3612
6666	166 6	<hr style="width: 50px; margin-left: auto; margin-right: 0;"/>
	11	18

8. Als 2 Ellen kosten 9 guld. 13 stuyv. 8 pen. hoe veel kost dan $13\frac{1}{2}$ Ellen? facit 64 guld. 1 stuyv. 15 pen.

9. De 4 Ellen tot 5 guld. 8 stuyv. 0 pen. hoe veel is dat voor $8\frac{1}{2}$ Ellen? facit 11 guldens 16 stuyv. 4 penning.

10. Een Elle Laken tot 5 guld. 7 stuyv. 8 pen. hoe veel beloopt dan $23\frac{1}{2}$ Ellen? facit 127 guld. 13 stuyv. 2 pen.

11. Als men voor 1 pondt betaelt 3 guld. 12 stuyv. 6 pen. hoe veel sullen dan beloopt $35\frac{1}{2}$ pondt? facit 129 guld. 13 stuyv. 7 pen.

12. Item, voor 1 pondt moet men geven 2 pond-vl. 13 schell.

In's Gebroken.

145

13 schell. 5 groot. hoe veel is dat dan voor $27\frac{2}{7}$ pondt
 fac. 73 pond-vl. 14 schell. $3\frac{2}{7}$ groot.

pondt	pond vl.	schell.	groot.	pondt.
1	2	13	5	$27\frac{2}{7}$
5	20			<u>138</u>
	53			
	12			
	111	33 (3	555 (3	(L
	53	88458 } 5769 }		14714
	641	55555 } 22222 }		<u>73</u>
Multipl. met	138		555	
	88458			

13. Het pondt tot 3 pond-vl. 13 schell. 5 groot.
 hoe veel is dat voor $37\frac{2}{7}$ pondt? facit 138 pond-vl.
 2 schell. $3\frac{2}{7}$ groot.

14. Als men voor 1 ton geeft 5 guld. 14 stuyv. 8 pen.
 hoe veel moet men dan betalen voor 2 Last $6\frac{1}{2}$ ton.
 fac. 176 guld. 0 stuyv. 14 pen.

Ton.	guld.	stuyv.	pen.	Last.	Ton.
1	5	14	8	2	6 $\frac{1}{4}$
4		20			12
		<hr/>			<hr/>
		114			30
		16			$\frac{1}{4}$
		<hr/>			<hr/>
		692			123
		114			
		<hr/>			

Multipl. 1822

Brenght hier het achtste-deel tot syn minste maat, te weten, tot Tonnen, ende treckt de 6 Tonnen in, komen 30 Tonnen. Die Multipliceert met den Number van 't gebroken, ende treckt den Teller die 3 is mede in, komt 123 vierendeels Tonnen, multipliceert daer mede het nyt-komen van 't middelste-deel, zynde 1822. Doet dan voorts soo als van te voren is gedaen. Ende van gelycken met dese naer-volgende.

15. Als een Mude Rogge kost 7 guldens 13 stuyv. 12 pen. wat sullen dan kosten 3 Lasten; $5\frac{1}{4}$ Mudden? fac. 666 guld. 17 stuyv. 13 pen.

16. Als 1 once kost 2 guld. 9 stuyv. open. hoe veel moet men dan betalen voor 59 pondt $5\frac{1}{4}$ oncen? fac. 2325 guld. 19 stuyv. 4 pen.

17. Eenem Sack Tarwe tot 2 g. guld. 19 stuyv. 15 pen. hoe veel 1 Last $\frac{1}{2}$ Sack? facit 121 g. guld. 3 stuyv. 14 pen. het Last à 44 Sacken.

...T

8 1

Sack.

Sack.	g-guld.	stuyv.	pen.	Sack.
1	2	19	15	44 $\frac{2}{3}$

18. Als men een Lis-pondt koopt voor 7 guld. 17 stuyv. 8 pen. wat moet men dan betalen voor 9 Schip-pondt 13 $\frac{2}{3}$ Lis-pondt? facit 1524 guld. 12 stuyv.

Onderwijs van dese naer-volgende Exempelen, waer van in't middelste ende in't achterste-deel een gebroken komt.

Ten eersten. Multiplieert het middelste ende het achterste-deel door den Number van haer gebroken, en treckt ieders Teller mede in.

Daer naer Multiplieert den Number van't middelste-deel ende den Number van't achterste-deel te samen, ende 't geen gy daer door bekomt stelt dat onder het voorste-deel

Ten lesten, Multiplieert het uyt-komen van't achterste-deel, ende het uyt-komen van het middelste-deel te samen, ende 't geen gy daer door bekomt, de-videreert door 't voorste-deel, het product van dien is uwen facit, gelijk hier onder duydelyck ver-toont wordt.

19. Item, 1 pondt kost 5 $\frac{2}{3}$ stuyv. hoe veel 135 $\frac{1}{2}$ pondt? facit 38 guld. 6 $\frac{1}{2}$ stuyv.

pondt	stuyv.	pondt
1	$5\frac{2}{3}$	$135\frac{1}{2}$
12	<hr/>	<hr/>
	17	541
33		17
277(5		<hr/>
8888 } 7616		3787
8888 } <hr/>		541
55	38 guld. $6\frac{2}{3}$ stuyv.	<hr/>
		9197

Bemerckt. De 766 (zynde het getal dat gy door het Divideren bekomt) zyn stuyv. ende volgens dien soo wordt het selve met 20 gebrocht tot guldens.

20. Een Elle kost $5\frac{1}{2}$ guld. wat kosten $10\frac{1}{2}$ Ellen? fac. $59\frac{1}{2}$ guld.

21. Soo 1 Elle kost $4\frac{2}{3}$ guld. wat kosten dan $25\frac{1}{2}$ Ellen? facit 119 guld.

22. Als 1 pondt kost $6\frac{4}{7}$ guld. wat kosten dan de $23\frac{1}{2}$ pondt? facit $94\frac{1}{7}$ guld.

Bemerckt. Breyght de $\frac{1}{17}$ guld. tot stuyvers ende penningen, soo komter facit 94 guld. 1 stuyver $5\frac{1}{2}$ penningen.

23. Item, 1 Elle Lint koopt men voor 1 stuyv. $7\frac{1}{2}$ pen. hoe veel $15\frac{1}{2}$ Ellen? facit 4 guld. 3 stuyv. $6\frac{1}{2}$ penningen.

Elle

Elle.	stuyv. pen.	Elle.
1	5 - 7½	15½
8	16	61
	87	
	2	
	175	
	61	
	175	
	1050	
	10675	

2 2 3 (3	2 2 (6	
2 2 2 2 }	2 2 2 }	813
2 2 2 2 }	2 2 2 }	4

Multiplieert het middelste-deel met 16 tot pen. ende treckt de 7 pen. mede in, komen 87 pen. die Multiplieert met den Number van 2 ende treckt synen Teller daer mede in, komen 175 halve pen. die Multiplieert met het uyt-komen van het achterste-deel, zynde 61. Doet dan soo als van te voren geleert is, ende gelijk boven vertoont wordt.

24. Een Elle kost 13 stuyv. 8½ pen. wat kosten 17½ Ellen? fac. 11 guld. 19 stuyv. 5½ pen.

25. Hoe veel sullen kosten 18½ Ellen, als men voor d'Elle moet betalen 12 stuyv. 6½ pen. fac. 11 guld. 13 stuyv. 12½ pen.

26. Als 1 pondt kost 15 stuyv. 10½ pen. wat moet men dan betalen voor 20½ pondt? facit 16 guld. 1 stuyv. 2½ pen.

27. Item, voor 2 pondt moet men betalen 18 schell.

154

Regel van Driyen

schell. $7\frac{1}{2}$ groot. hoe veel voor $56\frac{1}{2}$ pondt? facit 26
 pond-vl. 5 schell. $6\frac{1}{2}$ groot.

pondt	schell.groot.		pondt.
2	18	- $7\frac{1}{2}$	$56\frac{1}{2}$
8	12		113
16	43		
	18		
	223		
	4		
	893		
	113		
	2679		
	893		
	893		
	100909		

# (1		#	
# # # # (3	# # #		
# # # # #	# # # (6	# # #	} 5215
# # # # #	# # # # #	# #	} 26

28. Voor 3 pondt sal men betalen 17 schell. $8\frac{1}{2}$ groot. wat moet men dan betalen voor $64\frac{1}{2}$ pondt? fac. 19 pond-vl. 2 schell. $2\frac{1}{2}$ groot.

29. Als 5 pondt worden gekocht voor 19 stuyv. $4\frac{1}{2}$ pen. wat sulken dan belooopen $97\frac{1}{2}$ pondt? fac. 18 guld. 9 stuyv. $13\frac{1}{4}$ pen.

30. Item, voor 4 Elle sal men betalen 3 guld. 17 stuyv. $8\frac{1}{2}$ pen. wat sal dan voor $33\frac{1}{2}$ Ellen? fac. 130 guld. 5 stuyv. 12 pen.

Brenght het middelste-deel eerst tot stuyv. ende daer naer

naer de stuyv. tot pen. Voorders doet soo als vante voren is getoont.

31. Als 1 pondt kost 5 pond-vl. 13 schell. $7\frac{1}{2}$ gr. wat sullen dan kosten $41\frac{1}{4}$ pondt? fac. 234 pond-vl. 5 schell. $10\frac{1}{4}$ groot.

32. Als men voor d'Elle betaelt 7 guld. 15 stuyv. $15\frac{1}{2}$ pen. wat moet men dan geven voor een Laken lanck zynde $43\frac{1}{4}$ Ellen? facit 338 guld. 5 stuyv. $2\frac{1}{4}$ penningen.

Onderwys van dese naer-volgende Exempelen, waer van in 't voorste ende in 't achterste-deel een gebroken komt.

Ten eersten, Multipliceert het voorste-deel ende het achterste-deel met den Number van ieder syn gebroken, ende treckt ieders Teller mede in.

Daer naer brenghet het middelste-deel tot syn minste specie, ende multipliceert het selve met het achterste-deel: het uyt-komen van dien multipliceert noch met den Number van 't gebroken in 't voorste-deel.

Ten lesten Multipliceert dan het voorste-deel met den Number van 't gebroken in 't achterste-deel. Ende met het uyt comen van dien Divideert het product. Het selve behont voor uwen facit, soo alhier voren geleert, ende hier onder verstoont wordt.

33. Item, $1\frac{1}{4}$ Elle coopt men voor 1 guld. 7 stuyv. hoe veel moet men dan betalen voor $8\frac{1}{2}$ Ellen? fac. 7 guld. $17\frac{1}{2}$ stuyv.

Elle.	guld. stuyv.	Elle.
$1\frac{1}{2}$	1 - 7	$8\frac{3}{4}$
	20	
3		35
4	27	
	35	
12		
	135	
	81	
	945	
	2	
	1890	

x			
x x (6	(1		
x x x x	} 1517		
x x x x	} 7		

Bemerekt. Dividerende het uyt-comen van 't middelste-deel, zynde 1890 met het voorste-deel, zynde 12. Soo schietender ten lesten 6 over 't welck is $\frac{6}{12}$ stuyv. verkleynt zynde komt $\frac{1}{2}$ stuyv.

34. Item, voor $1\frac{1}{4}$ Elle betaelt men 1 guld. 2 stuyv. 8 pen. hoe veel voor $6\frac{2}{3}$ Ellen? fac. 6 guld.

35. Als $2\frac{1}{3}$ pondt kosten 2 guld. 2 stuyv. wat kosten dan $15\frac{1}{3}$ pondt? fac. 13 guld. 16 stuyv. 12 pen.

36. De $2\frac{2}{3}$ pondt tot 2 guld. 13 stuyv. 2 pen. wat dan $12\frac{2}{3}$ pondt? fac. 15 guld. 15 stuyv.

37. Men betaelt voor $3\frac{4}{7}$ Ellen 4 guld. 15 stuyv. hoe veel sullen dan beloopē $26\frac{1}{10}$ Ellen? fac. 32 guld. 17 stuyv. 8 pen.

38. Voor $4\frac{1}{3}$ Ellen betaelt men 6 guld. 4 stuyv. 14 pen. wat voor $27\frac{2}{15}$ Ellen? fac. 37 guld. 0 stuyv. 13 penningen.

39. Item,

39. Item, $5\frac{2}{7}$ pondt kosten 7 guld. 19 stuyv. 2 pen. hoe veel $30\frac{1}{4}$ pondt? fac. 44 guld. 9 stuyv. $13\frac{1}{2}$ penningen.

40. Voor $6\frac{2}{3}$ Ellen sal men betalen 12 guld. 14 stuyv. 6 pen. hoe veel sullen dan belooopen $35\frac{1}{2}$ Ellen? fac. 66 guld. 10 stuyv. $13\frac{1}{2}$ pen.

41. Als $15\frac{1}{4}$ Ellen kosten 9 pond-vl. 3 schell. 9 groot. hoe veel sullen dan kosten $123\frac{7}{8}$ Ellen? fac. 74 pond-vl. 6 schell. 6 groot.

Onderwys van dese naer volgende Exempelen, waer van in's voorste, middelste, ende in's achterste-deel een gebroken komt.

Ten eersten, Multipliceert het voorste ende het achterste-deel met den Number van ieder gebroken, ende treckt ieders Teller mede in, als voren geleert is.

Daer naer brengt het middelste-deel tot syn minste specie, ende Multipliceert het selve met den Number van syn gebroken, ende treckt den Teller mede in. Het uyt-komen van dien Multiplic. met het achterste-deel. Ende het gene 't selve te samen uyt-brengh, dat Multiplic. dan noch met den Number van 't gebroken in't voorste-deel.

Ten lesten, Multiplic. den Number van 't gebroken in't middelste met den Number van 't gebroken in het achterste-deel ende 't gene gy daer door bekomt multiplic. daer mede het voorste-deel. Met het uyt-komen van dien divideert, het product der selve behoudt vour uwen facit, soo als voren is geleert, ende hier onder vertoont wordt.

42. Item, als men voor $3\frac{1}{2}$ Ellen betalen sal 6 guld.

158 *Regel van Dryen*
 guld. 9 stuyv. $8\frac{3}{4}$ pen. hoe veel sullen dan beloopē
 79 $\frac{1}{8}$ Ellen? facit 147 guld. 7 stuyv. $3\frac{1}{16}$ pen.

Ellen	guld. stuyv. pen.	Ellen
$3\frac{1}{2}$	6 - 9 - $8\frac{3}{4}$	$79\frac{1}{8}$
<hr/>	20	<hr/>
7		637
<hr/>		
32	129	
<hr/>	16	
224		
	782	
	129	
	<hr/>	
	2072	
	4	
	<hr/>	
	8291	
	637	
	<hr/>	
	58037	
	24873	
	49746	
	<hr/>	
	5281367	
	2	
	<hr/>	
	10562734	

	$\times 3 \times$	
	$\times 6 \times \times \times$	
	$\times 7 \times \times 3 (1$	} 47155 pen.
	$\times \times \times 6 \times 7 3 (4$	
	$\times \times \times \times \times \times \times$	
	$\times \times \times \times \times$	
	$\times \times \times$	
	\times	
	$\times 6 3 \times$	
	$\times 5 7 2 (3$	} 29417
	$\times 7 \times 5 5$	
	$\times 6 6 6 6$	
	$\times \times \times$	147

43. Item, $1\frac{2}{3}$ Ellen wordt betaelt met 3 guld. 7 stuyv. $8\frac{3}{4}$ pen. hoe veel sullen kossen $32\frac{4}{7}$ Ellen fac 79 guld. 2 stuyv. $8\frac{3}{4}$ pen.

44. Voor $1\frac{1}{4}$ pondt betaelt men 5 guld. 13 stuyv. $6\frac{1}{2}$ pen. hoe veel dan voor $75\frac{3}{4}$ pondt? fac. 263 guld. 15 stuyv. $4\frac{1}{4}$ pen.

45. Item,

In't Gebroken.

159

45. Item, $5\frac{2}{3}$ Ellen voor 10 guld. $15\frac{1}{2}$ stuyv. hoe veel beloopden $159\frac{1}{2}$ Ellen? fac. 292 guld. 17 stuyv.

$6\frac{5}{7}$ pen.

46. Als $3\frac{1}{12}$ pondt kosten 13 pond-vl. 15 schell. $9\frac{1}{3}$ groot. wat sullen dan kosten $85\frac{1}{2}$ pondt? fac. 344 pond-vl. 6 schell. $1\frac{1}{3}$ groot:

47. Item, $2\frac{2}{7}$ Ellen tot 13 guld. 10 stuyv. $15\frac{1}{2}$ pen. hoe veel $15\frac{2}{3}$ Ellen? fac. 602 guld. 14 stuyv. $10\frac{2}{3}$ pen.

48. Men koopt $15\frac{1}{3}$ pondt voor 40 pond-vl. ofsch. $6\frac{1}{4}$ groot. waer voor sal men mogen hebben $100\frac{2}{16}$ pondt? fac. 262 pond-vl. 10 schell. $5\frac{409}{3744}$ groot.

Hier volgen noch eenige andere Exempelen.

49. Als $\frac{2}{3}$ Ellen kosten $\frac{1}{4}$ stuyv. wat kost dan $\frac{1}{2}$ Elle? facit $\frac{3}{16}$ stuyv. ofte 3 pen.

Elle.	stuyv.	Elle.
$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$
2	1	1
8	3	
16		$\frac{3}{16}$ stuyv.

Onderwys.

Stelt de Tellers van de gebrokens onderieder synen Number. Als dan Multipliceert de middelste ende achterste Tellert te samen (son die meer als 1 zyn) ende het

het uyt-komen van dien Multipliceert noch met den Number van het gebroken in't voorste-deel.

Ten lesten, Multipliceert den Number in't middelste met den Number in't achterste-deel. Met het uyt-komen van dien Multipliceert den Teller van't gebroken in't voorste-deel. Ende wat gy daer doorbekomt, daer mede Divideert (soo het mogelijk is) het product behoudt voor uwen facit, gelijk boven vertoont wordt.

50. Item, $\frac{1}{2}$ pondt kost $\frac{2}{3}$ stuyv. wat kost dan $\frac{3}{4}$ pond?
fac. 1 stuyv.

51. Item, $\frac{3}{4}$ Ellen voor $\frac{2}{7}$ stuyv. hoe veel is dat de $\frac{7}{8}$ Ellen? fac. $\frac{3^2}{8}$ stuyv. ofte $15\frac{3}{8}$ pen.

52. Item, $\frac{3}{4}$ Elle tot $\frac{1}{2}$ guld. hoe veel is dat de $\frac{7}{8}$ Ellen? fac. $3\frac{1}{8}$ guld. ofte 3 guld. 14 stuyv. ac $\frac{2}{3}$ pen.

53. Item, $\frac{3}{4}$ pondt voor $\frac{2}{16}$ pond-vl. waer voor $\frac{3^2}{16}$ pondt? fac. 6 schell. $6\frac{3}{4}$ groot.

54. Item, $\frac{3^2}{16}$ pondt voor $\frac{7}{16}$ schell. waer voor $\frac{7}{16}$ pondt? facit 9 groot.

55. Item, $\frac{3}{4}$ Ellen voor 1 stuyv. waer voor $\frac{9}{16}$ Ellen?
fac. 12 pen.

Elle.	stuyv.	Elle.
$\frac{3}{4}$	1	$\frac{9}{16}$
3	1	9
16		4

56. Item, voor $\frac{2}{3}$ schell. heeft men $\frac{1}{4}$ pondt hoe veel voor 1 schell. fac. 2 pondt.

57. Item, voor 2 stuyv. koopt men $\frac{2}{3}$ Elle, hoe veel

veel voor $\frac{3}{4}$ stuyvers? facit $\frac{3}{4}$ Ellen.

58. Item, voor $\frac{7}{8}$ pond-vl. heeft men 1 Sack Rogge, wat heeft men voor $1\frac{1}{2}$ pond-vl. facit $1\frac{1}{2}$ Sack, ofte 4 Schepels.

59. Item, Als men besteeft $5\frac{1}{2}$ guld. soo kryght men $\frac{3}{4}$ Mudden Cooren, wat sal men dan kunnen hebben om 35 stuyv. fac. 1 Schepel.

60. Als men voor 1; Last Haringh betalen moet 108 Guld. 16 stuyv. hoe veel sullen dan beloopē 9 Last $5\frac{1}{2}$ ton? fac. 771 guld. 16 stuyv.

Laft.	guld. stuyv.	Laft. ton.
$1\frac{1}{3}$	108 - 16	9 - $5\frac{1}{2}$
<hr/>	20	<hr/>
4		12
<hr/>	2176	<hr/>
12	227	113
<hr/>		<hr/>
48		$\frac{1}{2}$
<hr/>	15232	<hr/>
2	4352	227
<hr/>	4352	
96		
	<hr/>	
	493952	
	3	
	<hr/>	
	1481856	
		771

Onderwys.

Voor eerst, brenght het middelste-deel tot zyn minste specie.

Daer naer brenght het achterste-deel tot sijn minste mate, dat hier tonnen zyn, comen 113 tonnen. Die Multipliceert noch met den Number van't gebroken,

142 *Regel van Dryen*
ken, ende treckt den Teller mede in, comen 227 halve tonnen (want het gebroken is $\frac{1}{2}$.) Daer mede Multipliceert het middelste-deel.

Ten derden, Multiplic. het voorste-deel met den Number van syn gebroken, ende treckt den Teller mede in, comt 4 t welck derden-deelen van Lasten zyn. Daerom Multiplic. die 4 met 12 soo hebt gy derden-deelen van Tonnen, Hier op

Notteert nu, dat het voorste ende het achterste-deel ongelijck in gedeelten zyn, want het voorste-deel zyn derden-deelen van Tonnen, ende het achterste-deel zyn halve Tonnen, ende om het selvete vergelijken,

Soo multiplic. dan noch het middelste-deel met den Number van 't gebroken in't voorste-deel. Ende het voorste-deel met den Number van 't gebroken in't achterste-deel, ende als dat Divideert gelijk hier boven vertoont word.

61. Item, als men $3\frac{1}{2}$ Lasten heeft voor 264 guld. 12 stuyv. waer voor heeft men dan 13 Lasten, $9\frac{1}{2}$ tonnen? fac. voor 1044 guldens 4 stuyvers 8 pennin-
gen.

62. Item, $1\frac{1}{3}$ Last Rogge kost 281 guld. 14 stuyv. wat sullen dan kosten 5 Lasten $7\frac{1}{2}$ Mudden? fac. 1113 guld. 2 stuyv. 2 pen.

63. Als men voor $3\frac{1}{2}$ pond. Drogien betalen sal 16 guld. 13 stuyv. 10 $\frac{1}{2}$ pen. hoe veel sullen dan belooopen 15 pondt $10\frac{1}{2}$ oncen? fac. 80 guld. 7 stuyv. 6 pen.

64. Als $4\frac{1}{2}$ Schip pondt Vlas comt te staen op 506 guld. 14 $\frac{1}{2}$ stuyv. hoe veel moet men dan betalen voor
10 Schip

In't Gebroken.

163

16 Schip-pondt $6\frac{1}{2}$ Lis-pondt ? fac. 1111 guld. 10 stuyv. 15 pen.

65. Item, voor $\frac{1}{4}$ Last Haringh heeft men betaelt 74 guld. $16\frac{1}{4}$ stuyv. op hoe veel comt 1 kinneken ? fac. 41 stuyv. 9 pen.

	Last	guld.	stuyv.	kinneck.
	$\frac{1}{4}$	74	$16\frac{1}{4}$	1
		20		9
Teller	3			81 9
	12	1496		
		4		144 16 stuyv.
	36			
	4	1985		
			2(8	
	244		232(1	
			5985	41 st. 9 pen.
			22222	
			22	

Bemerckt. Aengefien het voorste-deel gedeeltens van Lasten zyn, en het achterste-deel Kinnekens, soo stelt de Teller van't gebroken in't voorste-deel onder synen Number, en Multiplic. die met 12 soo komender vierendeelen van Tonnen, die Multipliceert dan noch met 4 soo komender vierendeelen van Kinnekens.

Nu het middelste-deel gebracht zynde tot stuyvers ende de stuyvers wederom gemultipliceert met den Number van't gebrocken, soo komender vierendeelen van stuyvers die gemultipliceert souden moeten wesen door't achterste-deel, dan 't selve is hier maer 1. Ende

Overmits nu het uyt-komen van het middelste-deel, ende het uyt-komen van het achterste-deel malkande-

ken, ende treckt den Teller mede in, comen 227 halve tonnen (want het gebroken is $\frac{1}{2}$.) Daer mede Multipliceert het middelste-deel.

Ten derden, Multiplic. het voorste-deel met den Number van syn gebroken, ende treckt den Teller mede in, comt 4 t welck derden-deelen van Lasten zyn. Daerom Multiplic. die 4 met 12 soo hebt gy derden-deelen van Tonnen, Hier op

Notert op, dat het voorste ende het achterste-deel ongelijck in gedeelten zyn, want het voorste-deel zyn derden-deelen van Tonnen, ende het achterste-deel zyn halve Tonnen, ende om het selvete vergelijcken.

Soo multiplic. dan noch het middelste-deel met den Number van 't gebroken in't voorste-deel. Ende het voorste-deel met den Number van 't gebroken in't achterste-deel, ende als dat Divideert gelijk hiet boven vertoont wordt.

61. Item, als men $3\frac{1}{2}$ Lasten heeft voor 264 guld. 12 stuyv. waer voor heeft men dan 13 Lasten, $9\frac{1}{2}$ tonnen? facit voor 1544 guldens 4 stuyvers 8 pennin-gen.

62. Item, $1\frac{1}{3}$ Last Rogge kost 281 guld. 14 stuyv. wat sullen dan kosten 5 Lasten $7\frac{1}{2}$ Mudden? fac. 1113 guld. 2 stuyv. 2 pen.

63. Als men voor $3\frac{1}{2}$ pond. Drogien betalen sal 16 guld. 13 stuyv. 10 $\frac{1}{2}$ pen. hoe veel sullen dan belooopen 15 pondt $10\frac{1}{2}$ oncen? fac. 80 guld. 7 stuyv. 6 pen.

64. Als $4\frac{1}{2}$ Schip pondt Vlas comt te staen op 506 guld. 14 $\frac{1}{2}$ stuyv. hoe veel moet men dan betalen voor
10 Schip-

In't Gebroken.

16 Schip-pondt $6\frac{1}{2}$ Lis-pondt ? fac. 1111 guld. $16\frac{3}{4}$ stuyv. 15 pen.

65. Item, voor $\frac{3}{4}$ Last Haringh heeft men betaelt 74 guld. $16\frac{1}{4}$ stuyv. op hoe veel comt 1 kinneken ? fac. 41 stuyv. 9 pen.

	Last	guld.	stuyv.	kinneck.
	$\frac{3}{4}$	74	$16\frac{1}{4}$	1
	-----	20		9
Teller	3	-----		81 9
	12	1496		-----
	-----	4		144 16 stuyv.
	36	-----	8	
	4	5985	*(8	
	-----		* 3 * (1	
244			* * * * }	41 st. 9 pen.
			* * *	

Bemerckt. Aengefien het voorste-deel gedeeltens van Lasten zyn, en het achterste-deel Kinnekens, soo stelt de Teller van't gebroken in't voorste-deel onder synen Number, en Multiplic. die met 12 soo komender vierendeelen van Tonnen, die Multipliceert dan noch met 4 soo komender vierendeelen van Kinnekens.

Nu het middelste-deel gebracht zynde tot stuyvers ende de stuyvers wederom gemultiplieert met den Number van't gebrocken, soo komender vierendeelen van stuyvers die gemultiplieert souden moeten wesen door't achterste-deel, dan 't selve is hier maer 1. Ende

Overmits nu het uyt-komen van het middelste-deel, ende het uyt-komen van het achterste-deel malkande-

ren gelijk zyn in gedeeltens, te weten, in vieren-deelen van Kinneken. Soo en behoeft men de Nombers niet over te dragen, maer alleenelyk het uyt-komen van't middelste-deel, door het voorste Divi-deren, als boven vertoont wordt.

Nota Om onnoodigh werck te schouwen, soo moet men altydt letten op het overdragen der Nombers. Wanheer den Number van't voorste-deel gelijk is met den Number van't middelste ofte achterste-deel, soo en draeght men maer den ongelijcken Number van het middelste oft achterste-deel, over in't voorste-deel. Andersins doet men in alle manieren als hier voren is geleert.

66. Iemandt heeft gekoght $1\frac{1}{2}$ Last Haring voor de somme van 155 guld. $9\frac{1}{2}$ stuyv. Vrage, hoe veel kost de ton? fac. 8 guld. 12 stuyv. 12 pen.

67. Item, als men heeft betaelt voor $\frac{11}{16}$ pondt specerye 1 pond-vl. $5\frac{1}{2}$ schell. op hoe veel komt het loot? fac. 5 stuyv. 13 pen.

68. Voor $1\frac{1}{2}$ Last Rogge moet men betalen 281 g-guld. 4 stuyv. Vrage, wat kost 1 Mudden? fac. 10 guld. 18 stuyv. $10\frac{2}{3}$ pen.

69. Item, men heeft gekocht $\frac{7}{8}$ Schip-pondt Vlas voor 72 guld. $14\frac{1}{16}$ stuyv. hoe veel is dat het pondt? fac. 8 stuyv. 5 pen.

70. Als $\frac{2}{3}$ Last Cooren wordt gekoght voor 11647 g-guld. hoe veel is dat het Schepel? fac. 2 guld. 5 stuyv. 7 pen.

71. Item, soo men voor 4 pondt $3\frac{1}{2}$ once heeft betaelt 9 pond-vl. 13 schell. $1\frac{1}{2}$ groot. wat is dat voor het loot? facit 1 schell. $5\frac{1}{6}$ groot.

72. Iemandt

72. Iemandt heeft gekoght 1 Schip-pondt 10 $\frac{3}{4}$ Lis-pondt voor 75 guld. 6 stuyv. 1 $\frac{1}{2}$ pen. wat geeft hy dan voor 14 pondt? fac. 2 guld. 5 stuyv. 15 pen.

73. Item, als men moet betalen 98 guldens 14 stuyv. voor 1 Last Haringh, hoe veel sal ons dan ge-levvert moeten worden voor 360 guld. 7 stuyv. 2 $\frac{1}{2}$ pen. fac. 3 Last 7 ton. 3 $\frac{1}{2}$ Kirneken.

74. Item, iemandt koopt 3 stucken Lynwaer, lanck 50 $\frac{1}{2}$, 32 $\frac{1}{2}$, ende 45 $\frac{1}{2}$ Ellen, tot 13 $\frac{1}{2}$ stuyv. de Elle. Vrage, hoe veel moet hy daer voor tellen? fac. 86 guld. 9 stuyv. 11 pen.

Elle.	stuyv.	Ellen.
50 $\frac{1}{2}$		50 $\frac{1}{2}$
32 $\frac{1}{2}$		32 $\frac{1}{2}$
45 $\frac{1}{2}$		45 $\frac{1}{2}$
16	13 $\frac{1}{2}$	128 $\frac{1}{2}$
	27	

Addeert hier d'Ellen van de stucken te samen, ende werckt soo als van te voren is gedaen.

75. Item, gekoght 4 stucken Lynwaer, lanck 47 $\frac{1}{2}$, 35 $\frac{1}{2}$, 40 $\frac{1}{2}$, ende 57 $\frac{1}{2}$ Ellen tot 9 $\frac{1}{2}$ stuyv. d'Elle; Vrage hoe veel beloopt de somme? fac. 88 guld. 2 stuyv. 5 pen.

76. Eenen Koopman koopt 5 Sacken Wolle, we-gende 370 $\frac{1}{2}$, 296 $\frac{1}{2}$, 348 $\frac{1}{2}$, 343 $\frac{1}{2}$, ende 278 $\frac{1}{2}$ pondt. Tarra voor iederen Sack 6 $\frac{1}{2}$ pondt, soo kost hem het 100 pondt netto 53 $\frac{1}{2}$ guld. Vrage wat beloopt de somme in alles? facit 852 guld. 15 stuyv. 12 $\frac{1}{2}$ pen.

Addeert de gewichten van de Sacken te samen, ende treckt

werckt als dan den Tarra af, ende daer naer stek op den Regel, ende werckt als voren.

pondt.	guld.	pondt.
100	53 $\frac{1}{4}$	160 $\frac{1}{2}$

77. Item, 4 Balen Wolle, wegende 595 $\frac{1}{2}$, 274 $\frac{1}{2}$ 976, ende 740 pondt. Tarra 7 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{4}$, 10 $\frac{1}{2}$ ende 6 $\frac{3}{4}$ pondt, kost het 100 pondt netto 57 $\frac{1}{2}$ guldens, hoe veel bedraecht de somme in alles? fac. 1470 guld. 9 stuyv. 5 $\frac{1}{2}$ pen.

78. Item, als men 5 mael 7 en 5 ontfanght voor 43 guld. waer voor ontfanght men dan 215 $\frac{1}{4}$? fac. voor 231 guld. 18 stuyv. 10 pen.

79. Iemandt koopt 2 stucken Damasten, het eerste is lanck 37 $\frac{1}{4}$ Ellen, ende kost 6 schell. 7 $\frac{1}{2}$ groot, d'Elle. Het tweede is lanck 35 $\frac{1}{4}$ Ellen, en kost 8 schell. 9 $\frac{1}{4}$ groot, d'Elle: Vrage hoe veel dese twee stucken t'samen beloopen? facit 31 pond-vl. 14 schell. 6 $\frac{1}{4}$ groot.

80. Als men 1 Elle Laken gekoght heeft om 5 $\frac{1}{4}$ guld. Ende 1 Elle Kaffa voor 17 $\frac{1}{4}$ schell. Ende 1 Elle Fluweel om 1 $\frac{1}{4}$ pond-vl. Hoe veel staet d'Elle dan door malkanderen? fac. 8 guld.

Om kleyne Munten , Maten ofte Gewichten te brengen tot gedeelte van groote.

's Selve words alhier gefelt als een bequame inleiding tot de Pratyck.

Kleyne Munten, Maten, ofte Gewichten te brengen tot gedeelte van groote, geschiedt wanneer men heeft een seker getal van kleyne Munte, Maten; ofte Gewichten, om te konnen weten, wat voor een gedeelte dat die zyn van een grooter Munte, Maten ofte Gewichten. Om dit nu te weten, soo let op het onderwys van dese natr-volgende Exempelen.

1. Als iemandt heeft 8 pen. wat gedeelte is daarvan 1 stuyv. fac. $\frac{1}{8}$

$$\begin{array}{r} .8 \\ 8 \mid 1 \\ \hline 16 \mid 8 \end{array}$$

Onderwys.

Stelt het getal van 8 pen. boven soo veel pen. als eenen stuyv. doet, ende abbreviert dan gelijk boven vertoont wordt.

2. Item, 12 pen. wat gedeelte zyn die van 1 stuyv. fac. $\frac{1}{4}$

3. Item, 10 pen. wat gedeelte zyn die van 1 stuyv. fac. $\frac{1}{4}$

L 4

4 Item.

4. Item, 8 grooten wat gedeelte zyn die van 1 schell. fac. $\frac{2}{3}$

Bemerckt. Stelt 8 boven soo veel grooten als eenen schelling doet, ende abbrevieert dan als voren.

5. Item, 9 grooten wat gedeelte zyn die van 1 schell. fac. $\frac{3}{4}$

6. Item, 10 groot. wat gedeelte zyn die van 1 schell. facit $\frac{4}{5}$

7. Item, 12 stuyv. wat gedeelte zyn die van 1 guld. facit $\frac{2}{3}$

Stelt de 12 stuyv. boven soo veel stuyv. als eenen guld. doet, ende abbrevieert als voren.

8. Item, 15 stuyv. wat gedeelte is dat van 1 guld. facit $\frac{3}{4}$

9. Item, 14 schell. wat gedeelte zyn die van 1 pond-vl. fac. $\frac{7}{8}$

10. Item, 16 stuyv. wat gedeelte zyn die van 1 g.guld. fac. $\frac{4}{5}$

11. Item, 2 stuyv. 8 pen. wat gedeelte is dat van 1 guld. fac. $\frac{1}{4}$

stuyv. pen.
2 — 8
16

stuyv. 1
20
26 8

40
40 1

4009	1200	310	1200	320	8
------	------	-----	------	-----	---

Bemerckt. Breyght eerst de 2 stuyv. 8 pen. tot pen. daer naer neemt 20 stuyv. voor 1 guld. ende breyght die oock tot pen. t welck gedaen zynde, soo stelt de getallen boven malkanderen, ende abbrevieert als voren; ende gelijck boven vertoont wort.

12. Item,

12. Item, 6 stuyv. 4 pen. wat deel is dat van 1 guld. facit. $\frac{2}{3}$

13. Item, 7 schell. 6 groot. wat deel is dat van 1 pond-vl. fac. $\frac{1}{4}$

14. Item, 1 schell. 3 groot. wat gedeelte is dat van 5 schell. facit $\frac{3}{5}$

15. Item; 13 stuyv. 2 pen. wat gedeelte is dat van 1 Daelder à 30 stuyv. fac. het $\frac{7}{8}$

16. Item, 1 guld. 3 stuyv. 12 pen. wat gedeelte is dat van 1 Kroon à 40 stuyv. fac. het $\frac{9}{12}$

17. Item, 1 guld. 12 stuyv. 13 pen. wat gedeelte is dat van 1 Rycxdaelder à 50 stuyv. fac. het $\frac{2}{3}$

18. Item, 9 Mudden wat gedeelte zyn die van 1 Last? facit. $\frac{2}{3}$

Stelt de 9 Mudden boven soo veel Mudden als een Last inhoudt, ende abbrevieert als voren.

19. Item, 9 tonnen, wat gedeelt is dat van 1 Last? facit. $\frac{2}{3}$

20. Item, 5 tonnen 1 kinneken, wat gedeelte van 1 Last is't? fac. $\frac{7}{8}$ van 1 Last.

Tonn. kinn.

5 - 1
4

21

Tonn.

12
4

48

3
21 | 7

48 | 16

Brenght hier de 5 tonnen 1 kinneken, tot kinneken. Van gelijcken oock de 12 tonnen, die een Last zyn, daer naer stelt beyde de getallen boven maekanderen, ende abbrevieert.

21. Item, 13 Lis-pondt ende 5 pondt wat gedeelte is dat van 1 Schip-pondt? facit. $\frac{2}{3}$

22. Item,

170

Inleydinge tot

22. Item, 8 oncen 15 engellche wat deel is't van 1 pond? facit $\frac{3}{4}$

23. Item, 13 Sacken 1 $\frac{1}{2}$ Schep. wat deel is't van 1 Last? fac. $\frac{3}{4}$

24. Item, 16 $\frac{1}{4}$ Mudden, wat deel is't van 1 Last? facit $\frac{3}{4}$

$\begin{array}{r} \text{Mudd.} \\ 16\frac{1}{4} \\ \hline 135 \end{array}$	$\begin{array}{r} \text{Mudd.} \\ 27 \\ 8 \\ \hline 126 \end{array}$	$\begin{array}{r} 27 \\ 135 \mid 5 \\ \hline 216 \mid 8 \end{array}$
--	--	--

Multiplieert 16 $\frac{1}{4}$ Mudden met den Number van 't gebroken desgelijcks bock 27 Mudden die 1 Last zyn. Daer naet stelt beyde de getallen boven inalkanderen, ende Abbrevieert.

25. Item, 8 Lis-pond. 13 $\frac{1}{5}$ pond. wat gedeelte is dat van 1 Schip-pond facit. $\frac{3}{7}$

$\begin{array}{r} \text{Lis-pond.} \\ 8 \\ 15 \\ \hline 133 \\ 3 \\ \hline 455 \end{array}$	$\begin{array}{r} \text{pond.} \\ 13\frac{1}{5} \end{array}$	$\begin{array}{r} \text{Lis-pond.} \\ 20 \\ 15 \\ \hline 300 \\ 3 \\ \hline 955 \end{array}$
---	--	--

Multiplieert de 8 Lis-pond. ende 13 $\frac{1}{5}$ pondt tot ponden, de ponden Multiplieert met den Number van 't gebroken. Van gelijcken de 20 Lis-ponden, die een

Schip-pondt zyn. Daer naer stelt de getallen boven malkanderen, ende Abbrevieert.

26. Item, $3\frac{1}{2}$ kinneken wat gedeelte is't van 1 Last² facit. $\frac{7}{2}$

27. Item, 3 pond-vl. 12 schell. $10\frac{7}{8}$ groot. wat voor een gedeelte is dat van 25 guld. 4 stuiv. 8 pen² facit het $\frac{1}{17}$

Hoe men het getal weten kan daer een ander getal een gedeelte van is.

28. Als 8 is $\frac{2}{3}$ wat is dan het geheel, te weten, het geheel daer 8 het $\frac{2}{3}$ van is? fac. 12.

Onderwijs.

Multiplieert de 8 met den Number van't gebroken, het uyt-komen Divideert door den Teller, alsoo doet mede met dese naer-volgende.

29. Item, $1\frac{1}{2}$ is $\frac{2}{3}$, wat is het geheel? fac. 20.

30. Wat is dat voor een getal daer 35 af is het $\frac{1}{6}$ facit 42.

31. Item, van wat getal is $16\frac{1}{2}$ het $\frac{1}{2}$? facit van 22.

$$\begin{array}{r} 16\frac{1}{2} \\ \hline 33 \\ 4 \\ \hline 133 \end{array}$$

$$\frac{1}{2} \text{ ——— } 6$$

$$\begin{array}{r} 1 \\ 3 \times 5 \ 22 \\ 66 \end{array}$$

Onderwys.

Multipliceert $16\frac{1}{2}$ met den Nombèr van 't gebroken. Het uyt-komen zynde 33 Multipliceert met den Nombèr van $\frac{2}{3}$, Daer naer Multipl. den Teller van $\frac{2}{3}$ met den Nombèr van $\frac{9}{2}$ komt 6. Daer mede Divid. dan. Het product behoudt voor uwen facit als hier boven duydelyck verтоont wordt. Alsoo doet mede met dese naer-volgende.

32. Item, $12\frac{1}{2}$ is $\frac{1}{2}$, wat is het geheel? fac. $32\frac{1}{2}$.
 33. Item, $26\frac{2}{3}$ is $\frac{2}{3}$, wat is 'het geheel? fac. $33\frac{1}{3}$.
 34. Item, waer van is $35\frac{1}{4}$ het $\frac{1}{4}$, facit van $114\frac{3}{4}$.
 35. Van wat getal is $17\frac{1}{3}$ het $\frac{1}{3}$ fac. van 26.

Vermits de Nombèrs van de gebrokens gelijk zyn, soo Multipliceert de $17\frac{1}{3}$ met den Nombèr van 't gebroken, ende het uyt komen van dien (zynde 52) Divideert met den Teller van $\frac{2}{3}$. Het product is uwen facit.

36. Item, $27\frac{1}{2}$ is $\frac{1}{2}$, wat is het geheel? fac. $36\frac{1}{2}$.
 37. Van wat getal is $45\frac{1}{3}$ het $\frac{1}{3}$? fac. van $72\frac{2}{3}$.

De Tafel van de Practyck

Waer in men sien kan hoe men de kleyne Munte, Mate ende Gewichte moet veranderen in gedeelte van de groote.

Om Grooten te veranderen in gedeelten van Schell. Ende Tonnen in gedeelte van Lasten.

1. Verandert ende stelt daer voor $\frac{1}{2}$.
2. Verandert in $\frac{1}{2}$.
3. Verandert in $\frac{1}{4}$.
4. Verandert in $\frac{1}{3}$.
5. Verandert in 3 ende in 2: en stelt voor 3, $\frac{1}{4}$, ende voor 2, $\frac{1}{2}$.
6. Verandert in $\frac{1}{2}$.
7. Verandert in 4 en 3: de 4 is $\frac{1}{3}$, ende de 3 is $\frac{1}{4}$.
- De 8. Verandert in 6 en 2: de 6 is $\frac{1}{2}$, ende de 2 is $\frac{1}{3}$ van de 6.
9. Verandert in 6 en 3: de 6 is $\frac{1}{2}$, ende de 3 is $\frac{1}{2}$ van de 6.
10. Verandert in 6 en 4: de 6 is een halfende de 4 is $\frac{1}{2}$.
11. Verandert in 6, 3 en 2; de 6 is $\frac{1}{2}$, de 3 is $\frac{1}{4}$: ende de 2 is $\frac{1}{3}$ van de 6, ofte $\frac{1}{6}$ van 't geheel.

Om

Om pen. te veranderen in gedeelte van stuyvers ende
oucen in gedeelte van ponden.

1. Verandert ende stelt daer voor $\frac{1}{12}$.
2. Verandert ende stelt daer voor $\frac{1}{6}$.
3. Verandert in 2 en 1: de 2 is $\frac{1}{3}$, ende de 1 is $\frac{1}{2}$ van de 2.
4. Verandert in $\frac{1}{2}$.
5. Deelt in 4 ende 1: de 4 is $\frac{1}{2}$, ende de 1 is $\frac{1}{2}$ van de 4.
6. Deelt in 4 en 2: de 4 is $\frac{1}{2}$, ende de 2 is $\frac{1}{2}$ van de 4.
7. Deelt in 4, 2, en 1: 4 is $\frac{1}{4}$, 2 is $\frac{1}{2}$ van de 4, ende 1 is $\frac{1}{2}$ van de 2.
8. Verandert in $\frac{1}{2}$.
- De 9. Deelt in 8 en 1: de 8 is $\frac{1}{2}$, en 1 is $\frac{1}{8}$ van de 8.
10. Deelt in 8 en 2: de 8 is $\frac{1}{2}$, en 2 is $\frac{1}{4}$ van de 8.
11. Deelt in 8, 2, en 1: 8 is $\frac{1}{2}$, 2 is $\frac{1}{2}$ van de 8, ende 1 is $\frac{1}{2}$ van de 2.
12. Deelt in 8 en 4: de 8 is $\frac{1}{2}$, ende de 4 is $\frac{1}{2}$ van de 8.
13. Deelt in 8, 4, en 1: 8 is $\frac{1}{2}$, 4 is $\frac{1}{2}$ van de 8, en 1 is $\frac{1}{4}$ van de 4.
14. Deelt in 8, 4, en 2: 8 is $\frac{1}{2}$, 4 is $\frac{1}{2}$ van de 8, en 2 is $\frac{1}{2}$ van de 4.
15. Deelt in 8, 4, 2, en 1: 8 is $\frac{1}{2}$, 4 is $\frac{1}{2}$ van de 8, 2 is $\frac{1}{2}$ van de 4, en 1 is $\frac{1}{2}$ van de 2.

Om

*Om fuyvers te veranderen in gedeelte van guldens ende
 ſchellingen in gedeelte van Ponden-vlaems. Item,
 Engeliſche in gedeelte van oncen. Ende Lis-
 ponden in gedeelte van Schip-ponden.*

1. Verandert en ſtelt daer voor $\frac{1}{2}$.
2. Verandert en ſtelt daer voor $\frac{1}{4}$.
3. Deelt in 2 en 1: de 2 is $\frac{1}{2}$ ende de 1 is $\frac{1}{2}$ van de 2.
4. Verandert ende ſtelt daer voor $\frac{1}{3}$.
5. Verandert in $\frac{1}{4}$.
6. Verandert in 4 en 2: de 4 is $\frac{2}{3}$, ende 2 is $\frac{1}{3}$ van de 4.
7. Deelt in 4, 2, en 1: 4 is $\frac{2}{3}$, en 2 is $\frac{1}{3}$ van de 4, ende 1 is $\frac{1}{6}$ van de 2.
8. Deelt in 4 en 4: voor ieder 4 ſtelt $\frac{1}{2}$.
9. Deelt in 5 en 4: de 5 is $\frac{1}{2}$, ende de 4 is $\frac{1}{4}$.
10. Verandert ende ſtelt daer voor $\frac{1}{2}$.
11. Deelt in 5, 5 en 1, ieder 5 is $\frac{1}{2}$, ende 1 is $\frac{1}{5}$ van de 5.
12. Deelt in 10 en 2: de 10 is $\frac{2}{3}$, ende 2 is $\frac{1}{3}$ van de 10.
13. Deelt in 10, 2, en 1: 10 is $\frac{2}{3}$, 2 is $\frac{1}{3}$ van de 10, ende 1 is $\frac{1}{6}$ van de 2.
14. Deelt in 10 en 4: de 10 is $\frac{2}{3}$, ende 4 is $\frac{1}{3}$.
15. Deelt in 10 en 5: de 10 is $\frac{2}{3}$, ende 5 is $\frac{1}{3}$ van de 10.
16. Deelt in 10, 5 en 1: 10 is $\frac{2}{3}$, 5 is $\frac{1}{3}$ van de 10, ende 1 is $\frac{1}{6}$ van de 5.
17. Deelt in 10, 5, en 2: 10 is $\frac{2}{3}$, 5 is $\frac{1}{3}$ van de 10, ende 2 is $\frac{1}{3}$ van de 10.

18. Deelt

8 grooten is van 1 schelling $\frac{1}{2}$, ende 2 grooten is van 6 grooten $\frac{1}{7}$.

Welck gedaen zynde, too moet gy verstaen, dat dewylt de 6 groot. is eenen halven schell. dat de 18 Ellen voor eerst bedragen 18 halve schell. zynde 9 heele schell. welke 9 schell. stelt beneden het linicken, onder de 18 Ellen.

Ende overmits de 2 groot. is van 6 groot. het $\frac{1}{7}$, soo neemt dan noch het $\frac{1}{7}$ uyt de 9 schell. komt 3 schell. die set onder de 9 schell.

Treckt alsdan een linicken, en Addeert de 3 ende de 9 schell. te samen soo komter facit 12 schell. Ge-lyck hier voren d'ydelyck wordt vertoont.

2. Item, 1 Elle kost 10 pen. hoe veel dan 24 Ellen? facit 15 stuyv.

pen. $\frac{1}{8}$ is van 1 stuyv. $\frac{1}{2}$
2 is van 8 pen. $\frac{1}{4}$

24 Ellen.

12
3

Facit 15 stuyv.

Bemerckt. Dewyle 8 pen. is van 1 stuyv. $\frac{1}{2}$. Soo vraght met desselfs Numbers, hoe menighmael 2 in de 24 Ellen? facit 12. Welck stuyv. zyn want 24 halve maken 12 heele stuyv. daerom too set die onder de 24 Ellen.

Ende overmits 2 pen. is van de 8 pen. het $\frac{1}{4}$. Soo vraght met desselfs Number, hoe menighmael 4 in de 12 stuyv. komt 3, set die onder de 12 stuyv. ende Addeert als dan te samen, komt fac. 15 stuyv. als boven d'ydelyck vertoont wordt.

3. d'Elle

3. d'Elle tot 10 pen. wat kosten dan 32 Ellen?
facit 20 stuyv.

4. Als 1 Elle kost 8 groot. wat dan 36 Ellen? fac.
24 schell.

5. Item, 1 onte kost 9 groot. hoe veel dan 24 on-
cen? fac. 18 schell.

		<u>24 oncen.</u>
groot.	6 is van 1 schell. :	<u>12</u>
	3 is van 6 groot. :	<u>6</u>

Facit 18 schell.

6. Item, 1 Elle voor 12 pen. wat beloopend dan 48
Ellen? fac. 36 stuyv.

7. Als 1 Elle kost 6 pen. wat dan 16 Ellen? fac.
6 stuyv.

8. d'Elle voor 4 stuyv. wat geeft men dan voor 30
Ellen? fac. 6 guld.

Bemerckt. 4 stuyvers is het $\frac{1}{3}$ van 1 guld. Daarom
Too vraecht met deffels Nömber, hoe menighmael
5 in 30 Ellen, komt 6, 't welck guld. zyn.

9. Een Elle voor 5 stuyv. wat kosten dan 32 Ellen?
fac. 8 guld.

10. Als 1 pondt kost 15 stuyv. wat kosten dan 28
pondt? fac. 21 guld.

11. Voor 1 Elle 6 stuyv. wat beloopt dan 50 Ellen?
fac. 15 guld.

12. Item, 1 Elle voor 11 penningen, wat kosten dan 64 Ellen? facit 44 stuyv. ofte 2 guld. 4 stuyv.

	64 Ellen
	<hr style="width: 100%;"/>
pen. (8 is van 1 stuyv. $\frac{1}{2}$	32
2 is van 8 pen. $\frac{1}{4}$	8
1 is van 2 pen. $\frac{1}{2}$	4
	<hr style="width: 100%;"/>
	Facit 44 stuyv.

Bemerckt. De 8 pen. is van 1 stuyv. de $\frac{1}{2}$ daerom soo vraecht met desselfs Number, hoe menighmael 2 in 64 Ellen. Antw. 32 stuyv.

De 2 pen. is van de 8 pen. het $\frac{1}{4}$. Daerom soo vraecht met desselfs Number, hoe menighmael 4 in de 32 stuyvers. Antwoordt 8 zynde het vierendeel van 32 stuyvers.

Den 1 pen. is van de 2 pen. de $\frac{1}{2}$. Daerom neemt noch de helft van de 8 stuyv. komt 4 stuyv. Addeert dan 4, 8 ende 13 stuyv. te samen, soo komter fac. 44. stuyvers, als hier vooren duydelyck verstoont wordt.

13. d'Elle voor 11 pen. waer voor 48 Ellen? fac. 33 stuyv.

14. d'Once tot 14 pen. hoe veel dan 32 oncen? fac. 28 stuyv.

15. Als 1 once kost 10 groot. wat kosten 48 oncen? fac. 40 schell.

26. Item, 1 pondt kost 7 groot. hoe veel 27 pondt
facit 15 schell. 9 groot.

		27 pondt	
Groot.	6 is van 1 schell. $\frac{1}{7}$	13	6
	1 is van 6 groot. $\frac{1}{7}$	2	9
		Fac. 15	9

Bemerckt. 6 groot. is van 1 schell. de $\frac{1}{7}$. Daerom
soo vraecht met deffels Number, hoe menighmael
2 in de 27 pondt, komt 13. Soo schieter 1 over, het
welck $\frac{1}{7}$ schell. is, daer voor set 6 groot.

De 1 groot. is van 6 groot. het $\frac{1}{7}$. Daerom neemt
het sesde-deel nyt de 13 schell. 6 groot. komt 2 schell.
en 3 groot.

Addeert dan 2 schell. 3 groot. ende 13 schell. 6 groot.
te samen, soo komter facit 15 schell. 9 groot. Gelijk
als boven duydelijk ver'toont wordt.

17. Het pondt kost 7 groot. hoe veel kosten dan 37
pond. fac. 21 schell. 7 groot.

18. Het pondt voor 8 groot. wat kosten dan 32 pond.
fac. 21 schell. 4 groot.

19. Als 1 Elle kost 5 groot. wat kost dan 15 Ellen?
fac. 6 schell. 3 groot.

20. Voor 1 pondt 10 groot. wat kosten dan 39
pondt? fac. 32 schell. 6 groot.

21. Item, 1 Elle voor 14 pen. wat kosten 29 Ellen? fac. 25 stuyv. 6 pen.

		29 Ellen.
pen.	(8 is van 1 stuyv. ;	14 — 8
	(4 is van 8 pen. ;	7 — 4
	(2 is van 4 pen. ;	3 — 10
		Fac. 25 — 6

22. d'Elle voor 14 pen. waer voor 37 Ellen? fac. voor 32 stuyv. 6 pen.

23. Als d'Elle kost 14 pen. wat kost dan 35 Ellen? fac. 30 stuyv. 10 pen.

24. 1 Elle kost 14 pen. wat kost, de 36 Ellen? fac. 31 stuyv. 8 pen.

25. d'Elle tot 13 pen. wat kosten dan 49 Ellen? fac. 39 stuyv. 13 pen.

26. d'Elle tot 13 pen. wat kosten dan 57 Ellen? fac. 46 stuyv. 5 pen.

27. d'Elle tot 13 pen. wat kosten dan 47 Ellen? fac. 38 stuyv. 3 pen.

		47 Ellen:
pen.	(8 is van 1 stuyv. ;	23 — 8
	(4 is van 8 pen. ;	11 — 12
	(1 is van 4 pen. ;	2 — 15
		Fac. 38 — 3

Bemerckt. Seght met den Number van $\frac{1}{2}$ stuyv. hoe menighmael 2 in de 47 Ellen, komt 23, schiet $\frac{1}{2}$ stuyv. over daer voor set 8 pen.

Daer

Daer men neemt de $\frac{1}{2}$ uyt 23 stuyv. 8 pen. komt 12 stuyv. 12 pen.

Als dan neemt de $\frac{1}{4}$ uyt de 11 stuyv. 12 pen. komt 2 stuyv. 15 pen.

Addeert dan te samen gelijk men in Additio doen moet. Soo komter facit 38 stuyv. 3 pen. als boven duydelijk te sien is.

28. d'Elle voor 13 pen. wat kosten 67 Ellen? fac. 54 stuyv. 7 pen.

29. Als 1 Elle kost 11 pen. wat kosten dan 43 Ellen? fac. 29 stuyv. 9 pen.

pen. (8 is van 1 stuyv. $\frac{1}{2}$
 2 is van 8 pen. $\frac{1}{4}$
 1 is van 2 pen. $\frac{1}{2}$

43 Ellen

21 ——— 8

5 ——— 6

2 ——— 11

Fac. 29 ——— 9

30. Voor 1 Elle 11 pen. wat belopen dan 69 Ellen? facit 47 stuyv. 7 pen.

31. d'Elle tot 11 pen. wat kosten dan 78 Ellen? fac. 53 stuyv. 10 pen.

32. Als d'Elle kost 15 pen. wat kosten dan 59 Ellen? fac. 55 stuyv. 5 pen.

33. Item, 1 pondt kost 4 stuyv. 12 pen. wat kosten
31 pondt? fac. 7 guld. 7 stuyv. 4 pen.

	31 pondt.	
	4 — 12	
	124	
pen.	15 — 8	
(8 is van 1 stuyv. $\frac{1}{2}$	7 — 12	
4 is van 8 pen. $\frac{1}{2}$		
	147 — 4	

Fac. 7

Bemerekt. Multipl. de 31 pondt met 4 stuyv. komen 124 stuyv. De pen. deelt in 8 en 4. De 8 is van 1 stuyv. de $\frac{1}{2}$. En vraecht met desselvs Number, hoe menighmael 2 in 31 pondt, komt 15. Soo schieter een halve stuyv. over, daer voor set 8 pen.

De 4 penningen is van 8 pen. de $\frac{1}{2}$ daerom neemt de helft uyt 15 stuyvers 8 pen. komt 7 stuyvers 12 Penningen.

Addeert dan te samen, soo komter fac. 147 stuyv. 4 pen. ofte 7 guld. 7 stuyv. 4 pen. Gelijk hier boven daydelijck vertoont wordt.

34. Als 1 Elle kost 6 stuyvers 12 pen. wat kosten dan 25 Ellen? fac. 8 guld. 8 stuyv. 12 pen.

35. Soo men voor d'Elle betaelt 7 stuyv. 10 pen. wat kosten dan 63 Ellen? facit 24 guld. 0 stuyv. 6 penning.

36. Soo 1 pondt kost 5 schell. 7 groot. wat moet men dan betalen voer 75 pondt? fac. 20 pond-vl. 18 schell. 9 groot.

37. Als 1 pondt kost 9 schell. 10 groot. wat kosten dan 27 pondt? facit 13 pond-vl. 5 schell. 6 groot.

38. Een pondt voor 15 schell. 9 groot wat kosten dan

ofte korte Rekeninge.

185

dan 21 pondt? facit 16 pond-vl. 10 schell. 9 groot.

39. Een Elle Lynwaet voor 7 stuyv. 11 pen. wat kosten dan 57 Ellen? facit 21 guld. 18 stuyv. 3 pen.

40. Een Elle Armofyn tot 13 schell. 10 groot. hoe veel beloopend dan 26 Ellen? facit 17 pond-vl. 19 schell. 8 groot.

41. d'Elle voor 17 stuyv. 15 pen. wat kosten dan 38 Ellen? fac. 34 guld. 1 stuyv. 10 pen.

42. Een pondt kost 11 schell. 5 groot. wat moet men dan betalen voor 39 pondt? facit 22 pond-vl. 5 schell. 3 groot.

43. Het pondt voor 16 schell. 7 groot. hoe veel is dat voor 47 pondt? facit 38 pond-vl. 19 schell. 5 groot.

44. Alseer Elle kost 19 stuyv. 15 pen. wat beloopend dan 105 Ellen? fac. 104 guld. 13 stuyv. 7 pen.

45. Item, 1 Elle Bombafyn voor 13 stuyv. 13 pen. wat kosten dan $53\frac{1}{2}$ Ellen? facit 36 guld, 18 stuyv. $15\frac{1}{2}$ pen.

		$53\frac{1}{2}$ Ellen.	
		13	- 13
		159	
		53	
pen.	(8 is van 1 stuyv. $\frac{1}{2}$	26	—— 8
	(4 is van 8 pen. $\frac{1}{2}$	13	—— 4
	(1 is van 4 pen. $\frac{1}{4}$	3	—— 5
		Ellen $\frac{1}{2}$ 6 ——— 14 $\frac{1}{2}$	
		7318 ——— 15 $\frac{1}{2}$	
		Facit 36 — 18 — 15 $\frac{1}{2}$	

Be-

Bemerckt. Multipl. eerst de 53 Ellen met de 13 stuyv. Daer naer deelt de 13 pen. in 8, 4 en 1. Ende werckt daer mede soo als geleert is.

Als dan stelt de $\frac{1}{2}$ Elle, ende neemt met desselfs Number de helft uyt de 13 stuyv. 13 pen. Aldus, seght de helft uyt 13 stuyv. is 6, soo schiet 1 stuyv. over, die schietert voor 16 pen. ende Addeert daer toe de 13 pen. maect te samen 29 pen. Seght dan wederom (met de $\frac{1}{2}$ Elle) de helft uyt 29 pen. is 14 $\frac{1}{2}$.

Welck gedaen zynde, soo Addeert te samen, komen fac. 738 stuyv. 15 $\frac{1}{2}$ pen. zynde 36 guld. 18 stuyv. 27 $\frac{1}{2}$ pen. gelijk hier voren duydelyck wordt vertoont. Alsoo doet mede met dese naer-volgende.

46. 4 Elle voor 16 stuyv. 14 pen. wat kost dan 68 $\frac{1}{2}$ Ellen? fac. 57 guld. 15 stuyv. 15 pen.

47. Als 1 pondt kost 19 schell. 7 groot. wat kosten dan 43 $\frac{1}{2}$ pondt? fac. 42 pond-vl. 8 schell. 7 $\frac{1}{2}$ groot.

48. Men betaelt voor 1 Elle voedingh 15 stuyv. 9 pen. wat moet men dan betalen voor 74 $\frac{1}{2}$ Ellen? fac. 57 guld. 15 stuyv. 8 $\frac{1}{2}$ pen.

94. Item, 1 pondt tot 16 schell. 11 groot. watko-
sten dan 46 $\frac{3}{4}$ pondt? fac. 39 pond-vl. 10 schell. 10 $\frac{1}{4}$
grooten.

	46 $\frac{3}{4}$ pondt.	
	16 - 11	
	<hr style="width: 50px; margin: 0 auto;"/>	
	276	
	46	
	23	
groot. (11	6
(7	8
)	<hr style="width: 50px; margin: 0 auto;"/>	
	8	5 $\frac{1}{2}$
	4	2 $\frac{1}{2}$
	<hr style="width: 50px; margin: 0 auto;"/>	
	790	10 $\frac{1}{4}$

Facit 39 - 10 - 10 $\frac{1}{4}$

Bemerckt. Dewyle 2 groot. is van 6 groot. het $\frac{1}{3}$.
Soo moet gy het derdendeel nemen uyt de 23 schell.
die van de grooten verkregen zyn.

Daer naer deelt $\frac{1}{4}$ pondt gelijk bovente sien is, en-
de neemt voor het $\frac{1}{4}$ pondt de helft uyt de 16 schell.
11 groot. komt 8 schell. 5 $\frac{1}{2}$ groot.

Ende overmits $\frac{1}{2}$ is van de $\frac{2}{4}$ de $\frac{1}{2}$. Soo neemt dan
noch de helft uyt de 8 schell. 5 $\frac{1}{2}$ groot. aldus. Seght de
helft uyt de 8 schell. is 4. Item, de helft uyt 5 $\frac{1}{2}$ groot.
is 2 groot. soo schietender noch 1 $\frac{1}{2}$ groot. over, daer
van de helft is $\frac{3}{4}$ groot.

Addeert als dan te samen, komt facit 790 schell.
10 $\frac{1}{4}$ groot.

10 $\frac{1}{4}$ groot. maeckende 39 pond-vl. 10 schell. 10 $\frac{1}{4}$ groot.
Gelijck voren duydelijk vertoont wordt.

50. Een Elle voor 16 stuyv. 15. pen. wat kosten 38 $\frac{3}{4}$
Ellen? facit 32 guldens 16 stuyvers 5 $\frac{1}{2}$ penningen
51. d'Elle tot 12 stuyv. 9 pen. wat kosten 57 $\frac{3}{4}$ Ellen?
fac. 36 guld. 5 stuyv. 7 $\frac{3}{4}$ pen.

52. Als een Elle kost 14 stuyv. 10 pen. wat kosten
dan 63 $\frac{3}{8}$ Ellen? facit 46 guld. 6 stuyv. 13 $\frac{3}{8}$ pen.

53. Voor 1 pondt geeft men 10 schell. 11 groot.
wat kosten dan 93 $\frac{5}{8}$ pondt? fac. 51 pond-vl. 2 schell.
0 $\frac{7}{8}$ groot.

54. Het pondt tot 11 stuyvers 13 penningen wat
kosten dan 89 $\frac{7}{8}$ pondt? facit 53 guldens 1 stuyver 10 $\frac{3}{8}$
penning.

55. Als 1 Elle kost 16 stuyv. 12 pen. wat kosten
dan 94 $\frac{3}{8}$ Ellen? fac. 78 guld. 19 stuyv. 11 $\frac{3}{8}$ pen.

56. d'Elle tot 20 stuyv. 13 pen. wat beloopt dat de
31 $\frac{13}{16}$ Ellen? fac. 33 guld. 2 stuyv. 1 $\frac{9}{16}$ pen.

57. d'Elle voor 19 schell. 10 groot. wat belooopen
dan 49 $\frac{7}{8}$ Ellen? facit 49 pond-vl. 0 schell. 6 $\frac{7}{8}$ groot.

58. Als d'Elle kost 12 stuyv. 15 pen. wat sullen dan
belooopen 99 $\frac{11}{16}$ Ellen? facit 64 guldens 12 stuyvers
15 $\frac{11}{16}$ penning.

59. Item, 1 Elle wordt gekoght voor 18 stuyv. 11 $\frac{3}{4}$

pen. op hoeveel komen dan te staen 45 $\frac{1}{2}$ Ellen? fac.
42 guld. 16 stuyv. 6 $\frac{1}{2}$ pen.

	45 $\frac{1}{2}$ Ellen.	
	18 — 11 $\frac{1}{2}$ pen.	
	<hr style="width: 100%;"/>	
	360	
	45	
pen. (8 is van 1 stuyv. $\frac{1}{8}$	22 ——— 8	
(2 is van 8 pen. $\frac{1}{4}$	5 ——— 10	
(1 is van 2 pen. $\frac{1}{2}$	2 ——— 13	
($\frac{1}{2}$ is van 1 pen. $\frac{1}{2}$	1 ——— 6 $\frac{1}{2}$	
	<hr style="width: 100%;"/>	
Elle. ($\frac{2}{3}$ is van 1 Elle $\frac{1}{3}$	9 ——— 5 $\frac{1}{2}$	
($\frac{1}{3}$ is van de $\frac{2}{3}$, $\frac{1}{3}$	4 ——— 10 $\frac{7}{8}$	
	<hr style="width: 100%;"/>	
	85 6 ——— 6 $\frac{1}{2}$	
	<hr style="width: 100%;"/>	

Fac. 42

Bemerckt. Dewyle $\frac{2}{3}$ is van 1 Elle de $\frac{1}{3}$. Soo neemt de helft uyt de 18 stuyv. 11 $\frac{1}{2}$ pen. soo komt daer voor 9 stuyv. 5 $\frac{1}{2}$ pen.

Ende overmits $\frac{1}{4}$ is van de $\frac{2}{3}$ Elle de $\frac{1}{6}$. Soo neemt daer voor noch de helft uyt 9 stuyv. 5 $\frac{1}{2}$ pen. Ende komt 4 stuyv. 10 $\frac{7}{8}$ pen. voor de $\frac{1}{6}$ Elle.

Daer naer Addeert als voren, komt facit 42 guld. 16 stuyv. 6 $\frac{1}{2}$ pen. als boven duydelyck te sien is.

60. d'Elletot 17 stuyv. 13 $\frac{1}{2}$ pen. wat kosten dan 77 $\frac{7}{8}$ Ellen? facit 69 guld. 9 stuyv. 9 $\frac{1}{16}$ pen.

61. Als d'Elle kost 10 stuyv. 11 $\frac{1}{2}$ pen. hoe veel beloopden dan 103 $\frac{1}{2}$ Ellen? fac. 55 guld. 8 stuyv. 9 $\frac{1}{4}$ penning.

62. Een pondt kost 5 schell. $7\frac{1}{2}$ gr. wat costen dan $235\frac{2}{4}$ pondt? facit 66 pond-vl. 8 schell. $6\frac{1}{2}$ groot.

63. Het pondt tot 9 schell. $9\frac{1}{16}$ groot. wat is dat voor $174\frac{1}{2}$ pondt? facit 85 pond-vl. 17 schell. $5\frac{1}{16}$ groot.

$174\frac{1}{2}$ pondt.
9 - $9\frac{1}{16}$ groot.

groot. (6 is van 1 schell. $\frac{1}{16}$
(3 is van 6 groot. $\frac{1}{2}$
($\frac{2}{16}$ is van 3 groot. $\frac{1}{8}$
($\frac{4}{16}$ is van $\frac{2}{16}$ gr. $\frac{1}{2}$
($\frac{2}{16}$ is van $\frac{4}{16}$ gr. $\frac{1}{2}$
($\frac{1}{16}$ is van $\frac{2}{16}$ gr. $\frac{1}{2}$

1566
87
43 — 6
7 — 3
3 — $7\frac{1}{2}$
1 — $9\frac{3}{4}$
0 — $10\frac{7}{8}$

pondt. ($\frac{2}{4}$ is van 1 pondt. $\frac{1}{2}$
($\frac{1}{4}$ is van de $\frac{2}{4}$, $\frac{1}{2}$

4 — $10\frac{3}{8}$
2 — $5\frac{3}{4}$
1717 — $5\frac{1}{2}$

Facit 85

64. Voor d'Elle betaelt men 8 stuyv. $6\frac{1}{2}$ pen. wat kosten dan $154\frac{1}{4}$ Ellen? facit 65 guld. 3 stuyv. $12\frac{1}{4}$ penning.

65. Als 1 kanne wyn kömt te staen op 12 stuyv. $13\frac{1}{2}$ pen. wat kosten dan $105\frac{1}{2}$ kannen? fac. 67 guld. 18 stuyv. $12\frac{1}{2}$ pen.

66. Het pondt tot 6 schell. $9\frac{1}{8}$ groot. wat belöpen dan $177\frac{1}{8}$ pondt? facit 60 pond-vl. 10 schell. $10\frac{1}{8}$ groot.

67. Als

67. Als 1 Elle kost 15 stuyv. $7\frac{1}{4}$ pen. wat sellen als dan belooopen $73\frac{1}{8}$ Ellen? facit 58 guld. 11 stuyv. $15\frac{3}{4}$ pen.

$73\frac{1}{8}$ Ellen.
 $15 - 7\frac{1}{4}$ pen,

	<u>375</u>	
	75	
pen. (4 is van 1 stuyv. $\frac{1}{4}$)	18 —	12
(2 is van 4 pen. $\frac{1}{2}$)	9 —	6
(1 is van 2 pen. $\frac{1}{2}$)	4 —	11
($\frac{1}{4}$ is van 1 pen. $\frac{1}{2}$)	2 —	$5\frac{1}{2}$
($\frac{1}{4}$ is van $\frac{1}{4}$ pen. ,)	1 —	$2\frac{3}{4}$
Elle. ($\frac{1}{8}$ is van 1 Ell. $\frac{1}{8}$)	7 —	$11\frac{7}{8}$
($\frac{1}{8}$ is van de $\frac{1}{8}$ de $\frac{1}{4}$)	1 —	$14\frac{3}{8}$
($\frac{1}{8}$ is van de $\frac{1}{8}$ de $\frac{1}{8}$)	0 —	$15\frac{3}{8}$
	1171 —	$15\frac{3}{4}$

Facit 58

68. d'Elle tot 14 stuyv. $9\frac{1}{8}$ pen. wat kosten dan $68\frac{1}{4}$ Ellen? facit 50 guld. 2 stuyv. $3\frac{7}{8}$ pen.

69. Voor d'Elle wordt betaelt 7 schell. $8\frac{1}{2}$ groot. wat kosten dan $201\frac{1}{2}$ Ellen? facit 112 pond-vl. 13 schell. $7\frac{1}{2}$ groot.

70. d'Elle tot 11 stuyv. $13\frac{1}{2}$ pen. hoe veel sal dat belooopen voor $257\frac{1}{2}$ Ellen? facit 152 guld. 13 stuyv. $3\frac{1}{8}$ pen.

71. Item,

71. Item, 1 pondt tot 6 schell. 9 groot. wat kosten dan 15 pondt 12 oncen? facit 5 pond-vl. 6 schell. $3\frac{1}{4}$ groot.

	15 ——— 12 oncen.
	6 — 9 groot.
	—————
	90
groot. (6 is van 1 schell. $\frac{1}{2}$)	7 ——— 6
(3 is van 6 groot. $\frac{1}{2}$)	3 ——— 9
	—————
onc. (8 is van 1 pondt $\frac{1}{2}$)	3 ——— $4\frac{1}{2}$
(4 is van 8 onc. $\frac{1}{2}$)	1 ——— $8\frac{1}{4}$
	—————
	1016 ——— $3\frac{1}{4}$
	—————
	Facit 5

Bemerckt. Met het gelt doet ende werckt even als gy van te voren gedaen hebt. Daer naer deelt de oncen in 8 ende 4.

De 8 oncen is van 1 pondt de $\frac{1}{2}$ daer voor neemt de helft uyt de 6 schell. en 9 groot. komt 3 schell. $4\frac{1}{2}$ grooten.

De 4 oncen is van de 8 oncen de $\frac{1}{2}$. Daerom neemt de helft uyt de 3 schell. $4\frac{1}{2}$ groot. komt 1 schell. $8\frac{1}{4}$ grooten. Als dan Addeert te samen, soo komter facit als boven.

Ingelijcks doet mede met dese naer-volgende Exempelen.

72. Het pondt tot 14 stuyv. 12 pen. wat belopen dan 23 pondt 10 oncen? facit 17 guld. 8 stuyv. $7\frac{1}{2}$ penningen.

73. Een pondt tot 19 stuyv. 8 pen. wat kosten dan 11 pondt 9 onc.? facit 11 guld. 5 stuyv. $7\frac{1}{2}$ pen.

74. Het pondt tot 14 schell. 8 groot. wat is dat voor 19 pondt 13 oncen? facit 14 pond-vl. 10 schell. 7 grooten.

75. Als 1 pondt kost 17 schell. 4 groot. wat kosten 39 pondt 15 oncen? facit 34 pond-vl. 12 schell. 3 grooten.

76. Een pondt voor 18 stuyv. 14 pen. wat belopen 25 pondt 12 oncen? facit 24 guld. 6 stuyv. $0\frac{1}{2}$ penningen.

77. Voor het pondt betaelt men 11 schell. 4 groot. wat kosten dan 43 pondt 23 loot? facit 24 pond-vl. 15 schell. $5\frac{1}{4}$ groot.

78. Als 1 pondt betaelt wordt met 13 schell. 8 groot. wat sal men dan betalen de 51 pondt 19 loot? fac. 35 pond-vl. 5 schell. $1\frac{1}{4}$ groot.

79. Item, soo 1 pondt kost 3 guld. 16 stuyv. 12 pen. wat kosten dan 27 pondt 6 oncen? facit 105 guld. 1 stuyv. $0\frac{1}{2}$ pen.

	27 ——— 6 onc.
	3 — 16 — 12 pen.
	—————
	81
stuyv. (10 is van 1 guld. $\frac{1}{2}$)	13 ——— 10
(5 is van 10 stuyv. $\frac{1}{2}$)	6 ——— 15
(1 is van 5 stuyv. $\frac{1}{5}$)	1 ——— 7
pen. (8 is van 1 stuyv. $\frac{1}{2}$)	0 ——— 13 — 8
(4 is van 8 pen. $\frac{1}{2}$)	0 ——— 6 — 12
onc. (4 is van 1 pond. $\frac{1}{4}$)	0 ——— 19 — 3
(2 is van 4 onc. $\frac{1}{2}$)	0 ——— 9 — $9\frac{1}{2}$
	—————
Facit	105 ——— 1 — $0\frac{1}{2}$
	N ——— ——— ——— 0

Onderwijs.

Voor eerst Multipliceert 27 ponden met de 3 guld. Daer naer verdeelt de stuyv. tot gedeelte van guld. De pen. tot gedeelte van stuyv. ende de oncen tot gedeelte van ponden, gelijk hier boven vertoont wordt. 't Welck gedaen hebbende, soo be merckt.

Dat dewyle 10 stuyv. is van 1 guld. de $\frac{1}{2}$. Soo neemt met desselvs Number de helft in de 27 ponden, soo komt daer voor 13 guld. 10 stuyv.

Voorts alsoo de 5 stuyv. is vande 10 stuyv. de $\frac{1}{2}$. Soo neemt daer voor de helft uyt de 13 guld. 10 stuyv. comt 6 guld. 15 stuyv.

De 1 stuyv. is van de 5 stuyv. het $\frac{1}{5}$. Daerom neemt daer voor het vyfde-deel uyt de 6 guld. 15 stuyv. comt 3 guld. 7 stuyv.

De 8 pen. is van de 1 stuyv. de $\frac{1}{2}$. Daerom neemt daer voor de helft uyt de 1 guld. 7 stuyv. comt 13 stuyv. 8 pen.

De 4 pen. is van 8 pen. de $\frac{1}{2}$. Daerom neemt daer voor de helft uyt de 13 stuyv. 8 pen. comt 6 stuyv. 12 penning.

De 4 oncen is van 1 pondt het $\frac{1}{4}$. Daerom neemt daer voer het vierendeel uyt het gene 1 pondt kost, te weten, uyt 3 guld. 16 stuyv. 12 pen. comt 19 stuyv. 3 pen.

De 2 oncen is van 4 oncen de $\frac{1}{2}$. Daerom neemt daer voor de helft uyt de 19 stuyv. 3 pen. comt 9 stuyv. 9 $\frac{1}{2}$ penningen.

Dit alles met goeden verstande bewerckt ende gestelt hebbende in alsalcken vervolgh ende order gelijk als voren duydelyck aangewesen wordt, soo Addeert als dante samen, als voren geleert is, comt facit 105 guld.

guld. 1 stuyv. $0\frac{1}{2}$ pen. als voren. Alsoo bewerekt mede dese naer-volgende Exempelen.

80. Als 1 pondt kost 4 guld. 13 stuyv. 6 pen. wat sul-
len dan beloopen 35 pondt 10 oncen? facit 166 guld.
6 stuyv. $7\frac{1}{2}$ penningen.

81. Soo het pondt kost 5 guld. 15 stuyv. 13 pen. wat
kosten dan 29 pondt 14 oncen? facit 172 guld. 19 stuyv.
 $14\frac{1}{2}$ penningen.

82. Het pondt voor 3 pond-vl. 17 schell. 9 groot.
wat sal dan beloopen 31 pondt 6 oncen? facit 121
pond-vl. 19 schell. $4\frac{1}{2}$ groot.

83. Indien 1 pondt kost 5 guld. 18 stuyv. 3 pen. wat
kosten dan 52 pondt 11 oncen? facit 311 guld. 7 stuyv.
 $0\frac{1}{2}$ pen.

84. Voor het pondt wordt betaelt 12 guld. 19 stuyv.
15 pen. hoe veel dan voor 37 pondt 15 oncen? fac. 493
guld. 1 stuyv. $6\frac{1}{4}$ pen.

85. Item, als 1 Last Haringh kost 96 guld. 15 stuyv.
8 pen. wat betaelt men dan voor 13 Last 10 tonnen?
facit.

	13	—	10 ton.
	96	—	15 — 8 pen.
	78		
	117		
stuyv. (10 is van 1 guld. $\frac{1}{2}$)	6	—	10
(5 is van 10 stuyv $\frac{1}{2}$)	3	—	5
pen. (8 is van 1 stuyv. $\frac{1}{2}$)		—	6 — 8
ton. (6 is van 1 Last. $\frac{1}{2}$)	48	—	7 — 12
(3 is van 6 ton. $\frac{1}{2}$)	24	—	3 — 14
(1 is van 3 ton. $\frac{1}{3}$)	8	—	1 — $4\frac{1}{2}$
	Fac. 1338		
		—	14 — $6\frac{1}{2}$
	N 2		Voor

... 86 guld. 13
 ... voor 17
 ... 13 stuivers
 ... gerecht
 ... 3 stuivers
 ... 16 stuiv.
 ... voor 39
 ... 16 stuiv.
 ... 13
 ... 43
 ... yv.
 ... yv.
 ... d-
 da
 wet
 3 pe
 D
 voor
 penn
 Di
 stelt
 als vo
 als da

Laft Mudd. Schep.

15 - 14 - 3
95 - 17 - 14 pen.

75

135

7 - 10

3 - 15

1 - 10

stuyv. (10 is van 1 guld. $\frac{1}{2}$
(5 is van 10 stuyv. $\frac{1}{2}$
(2 is van 10 stuyv. $\frac{1}{7}$

pen. (8 is van 2 stuyv. $\frac{1}{4}$
(4 is van 8 pen. $\frac{1}{2}$
(2 is van 4 pen. $\frac{1}{2}$

0 - 7 - 8

0 - 3 - 12

0 - 1 - 14

(9 is van 1 laft. $\frac{1}{3}$
(3 is van 9 mud. $\frac{1}{3}$
(3 is van 3 mud. $\frac{1}{3}$
noch van 3, $\frac{1}{3}$

31 - 19 - $4\frac{2}{3}$

10 - 13 - $1\frac{1}{3}$

3 - 11 - $0\frac{14}{27}$

3 - 11 - $0\frac{14}{27}$

van 1 mud. $\frac{1}{2}$

1 - 15 - $8\frac{7}{7}$

van 2 schep. $\frac{1}{2}$

0 - 17 - $12\frac{7}{7}$

Facit 1490 - 15 - $13\frac{22}{24}$

Mudden ingedeelte van 1 Laft,
gedeelte van Mudden, ende doet
men geleert is ende hier voren

as wordt gekoght voor
vloopen dan 19 Schip-
pondt

86. Voor een Last Haringh betaelt men 86 guld. 13 stuyv. 10 pen. wat moet men dan betalen voor 15 Lasten. 11 tonnen? facit 1379 guldens 13 stuyvers $8\frac{1}{2}$ penningen.

87. Als men voor 1 Schip-pondt Hennip betaelt 36 guld. 14 stuyv. 9 pen. wat kosten dan 23 Schip-pondt 15 Lis-pondt? facit 872 guldens 5 stuyvers $13\frac{1}{4}$ pen.

88. Als het Schip-pondt kost 43 guld. 16 stuyv. 11 pen. wat heeft men dan te betalen voor 39 Schip-pondt 12 Lis-pondt? facit 1735 guld. 16 stuyv. $13\frac{1}{2}$ pen.

89. Het Schip-pondt voor 37 guld. 17 stuyv. 13 pen. hoe veel moet men dan betaelen voor 43 Schip-pondt 19 Lis-pondt? facit 1665 guld. 5 stuyv. $13\frac{1}{4}$ pen.

90. Als een Last Rogge kost 95 guld. 11 stuyv. 10 pen. wat sullen dan kosten 27 Last, 12 Mudden? fac. 2623 guld. 3 stuyv. $7\frac{2}{3}$ pen.

91. Item, een Last saet kost 95 guld. 17 stuyv. 14 pen. hoe veel sal men dan betalen voor 15 Lasten, 14 Mudden 3 Schepels? 1490 guld. 15 stuyv. $13\frac{3}{4}$ penningen.

	Laft Mudd. Schep.
	15 - 14 - 3
	95 - 17 - 14 pen.
	<hr/>
	75
	135
Stuyv. (10 is van 1 guld. $\frac{1}{2}$)	7 - 10
(5 is van 10 stuyv. $\frac{1}{2}$)	3 - 15
(2 is van 10 stuyv. $\frac{1}{7}$)	1 - 10
	<hr/>
pen. (8 is van 2 stuyv. $\frac{1}{4}$)	0 - 7 - 8
(4 is van 8 pen. $\frac{1}{2}$)	0 - 3 - 12
(2 is van 4 pen. $\frac{1}{2}$)	0 - 1 - 14
	<hr/>
mud. (9 is van 1 laft. $\frac{1}{8}$)	31 - 19 - $4\frac{2}{3}$
(3 is van 9 mud. $\frac{1}{3}$)	10 - 13 - $1\frac{1}{3}$
(1 is van 3 mud. $\frac{1}{3}$)	3 - 11 - $0\frac{1}{3}$
(1 is noch van 3, $\frac{1}{3}$)	3 - 11 - $0\frac{1}{3}$
	<hr/>
Schep. (2 is van 1 mud. $\frac{1}{2}$)	1 - 15 - $8\frac{1}{2}$
(1 is van 2 Schep. $\frac{1}{2}$)	0 - 17 - $12\frac{1}{2}$
	<hr/>
	Facit 1490 - 15 - $13\frac{2}{3}$

Bemerckt. Deelt de Mudden ingedeelte van 1 Laft, ende de Schepels ingedeelte van Mudden, ende doet dan voorts soo als voren geleert is ende hier voren duydelijk wórdt vertoon.

92. Als een Schip pondt Vlas wordt gekoght voor 48 guld. 15 stuyv. 9 pen. wat beloopn dan 19 Schip-pondt

pōndt 13 Lis-pōndt ende 5 pōndt? facit 959 guld. 6 stuyv. 1 pen.

93. Men betaelt voor het pōndt 11 guld. 5 stuyv. 13 pen. hoe veel kosten dan 95 pōndt 7 oncen 1 loot? fac. 1077 guld. 18 stuyv. $0\frac{12}{12}$ pen.

94. Voor 1 Last Haringh moet men betalen 83 guld. 13 stuyv. 7 pen. wat dan voor 17 Lasten, 7 tonnen, 2 kinnekens? facit 1474 guld. 14 stuyv. $5\frac{1}{2}$ pen.

95. Als 1 Last Haringh kost 105 guld. 19 stuyv. 13 pen. wat sal men dan moeten betalen voor 27 Last 11 tonnen, 3 kinnek. fac. 2965 guld. 10 stuyv. $9\frac{1}{4}$ penning.

96. Soo 1 Last Rogge kost 98 gout-gl. 14 stuyv. 6 pen. wat moet men dan betalen voor 5 Last, 18 Sacken, 1 Schepel? facit 533 gout-gl. 17 stuyv. $3\frac{1}{2}$ pen.

Bemerekt. Deelte stuyv. in gedeelte van gout-guldens à 28 stuyv. De pen. in gedeelte van stuyvers. De Sacken in gedeelte van 1 Last à 44 Sacken. En de Schepels in gedeelte van 1 Sack à 3 Schepels. Werckt dan als te voren is geleert.

Hier volgen noch diergelycke Exempelen.

97. Soo 1 Last kost 97 guld. 0 stuyv. 13 pen. wat kosten dan 13 Last, 5 tonnen 3 kinnekens? facit 1308 guld. 0 stuyv. $8\frac{2}{2}$ pen.

98. Een Schip-pōndt Vias tot 43 guld. 14 stuyv. 11 pen. wat kosten dat 19 Schip-pōndt, 19 Lis-pōndt, ende 13 pōndt? facit 874 guld. 7 stuyv. $14\frac{7}{2}$ pen.

99. Als een Last Koorn betaeldt wordt voor 103 guld. 7 stuyv. 11 pen. op hoe veel komendā te staen 21 Lasten, 22 Mudden, 3 Schepels? fac. 2258 guld. 3 stuyv. $10\frac{10}{11}$ pen.

ofte haren Rekentuge.

100

100. Item, men koopt een Laft Rogge voor 98
gout-guld. 0 fluyv. 9 $\frac{1}{2}$ pen. wat kosten dan 25 Laften,
0 Mudden, 2 $\frac{1}{2}$ Schepel? facit 2453. gout-guld. 0 fluyv.

14 $\frac{217}{112}$.

25 - 0 - 2 $\frac{1}{2}$ Schepel.
98 - 0 - 9 $\frac{1}{2}$ pen.

200

225

fluyv. (1 is van 1 guld. $\frac{1}{2}$)

8 - 7

(1 is van 7 fluyv. $\frac{1}{7}$)

0 - 27

pen. (8 is van 1 fluyv. $\frac{1}{8}$)

0 - 12 - 8

(1 is van 8 pen. $\frac{1}{8}$)

0 - 1 - 9

($\frac{1}{2}$ is van 1 pen. $\frac{1}{2}$)

0 - 0 - 12 $\frac{1}{2}$

($\frac{1}{4}$ is van $\frac{1}{2}$ pen. $\frac{1}{4}$)

0 - 0 - 3 $\frac{1}{2}$

mud. (1 is van 1 laft $\frac{1}{2}$)

27 - 27 - 27 $\frac{1}{2}$

(1 is van 9 mud. $\frac{1}{9}$)

8 - 27 - 27 $\frac{1}{2}$

schep. (1 is van 1 mud. $\frac{1}{2}$)

1 - 22 - 13 $\frac{11}{14}$

($\frac{1}{2}$ is van 2 schep. $\frac{1}{2}$)

0 - 12 - 11 $\frac{11}{14}$

($\frac{1}{4}$ is van $\frac{1}{2}$ schep. $\frac{1}{4}$)

0 - 6 - 11 $\frac{11}{14}$

Facit 2453 - 0 - 14 $\frac{217}{112}$

Bemerckt. Alsoo hier geen fluyvers en zyn, ende dat overfulcx de penningen een al te grooten gedeelte van 1 gout-gulden sonde wesen, soo neemt men soo veel fluyvers als ons dienlich is, om de penningen bequamenlyck te deelen. Van gelijcken oock de Schepels

pels die al te grooten gedeelte van 1 Last fouden wesen, daeromme neemt men soo veele mudden als ons dienstigh is, om deselve Schepels te deelen. Het werck doet men even als van te voren.

Allēenelijck moet men wel letten, dat men de valsche getallen die men tōt onsen dienste nootsaeckelijck heeft genomen, ende de getallen die men daer door verkryght, met streepkens doortreect soo haest als men die gestelt heeft, op dat men die in't Adderen niet mede toe en telt. Gelijck het selve hier voren duydelijck wordt verতোont.

Alsoo bewerckt mede dese naer-volgende Exempelen.

101. Soo een Last Rogge kost 87 goud-guld. 0 stuyv. $10\frac{1}{2}$ pen. hoe veel dan 21 Last, 0 Mudden, 3 $\frac{1}{2}$ Schepel? fac. 1830 goud guld. 9 stuyv. $1\frac{1}{4}\frac{1}{2}$ pen.

102. Een Last Haringh tot 93 guld. 0 stuyv. 7 pen. waer voor heeft men 19 Last, 0 tonnen, 2 $\frac{1}{2}$ kinnek. fac. voor 1772 guld. 14 stuyv. $14\frac{77}{100}$ pen.

103. Een Schip-pondt Vlas voor 47 guld. 0 stuyv. $0\frac{7}{8}$ pen. wat sullen dan kosten 13 Schip-pondt 0 Lis-pondt, $0\frac{1}{2}$ pondt? facit. 611 guld. 2 stuyv. $12\frac{25}{100}$ pen.

104. Als een pondt kost 9 guld. 5 stuyv. $0\frac{1}{2}$ pen. wat heeft men dan te betalen voor 57 pondt 0 oncen $5\frac{1}{2}$ engelschen? facit 527 guld. 10 stuyvers $13\frac{63}{100}$ penningen.

105. Het pondt voor 6 pond-vl. 0 schell. $0\frac{1}{2}$ groot. wat beloopē dan 95 pondt, 0 oncen, 0 engelschen, $0\frac{1}{2}$ asen? facit 570 pond-vl. 6schell. $7\frac{117}{100}$ groot.

106. Item, 1 $\frac{1}{2}$ Elle voor 5 guld. 3 stuyv. 6 pen. hoe

ofte korte Rekeninge. 207

hoe veel kosten $35\frac{1}{2}$ Ellen? facit 121 guld. 9 stuyv
5 penningen.

	<u>1$\frac{1}{2}$</u> ——— 35 $\frac{1}{2}$ Ellen.
	3 5 - 3 - 6 pen.
	<hr style="width: 50%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/>
stuyv. (2 is van 1 guld. $\frac{1}{16}$	175
(1 is van 2 stuyv. $\frac{1}{8}$	3 - 10
	1 - 15
	<hr style="width: 50%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/>
pen. (4 van 1 stuyv. $\frac{1}{4}$	0 - 8 - 12
(2 is van 4 pen. $\frac{1}{2}$	0 - 4 - 6
	<hr style="width: 50%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/>
Ellen $\frac{1}{4}$	1 - 3 - 13 $\frac{1}{2}$
	<hr style="width: 50%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/>
	182 - 3 - 15 $\frac{1}{2}$
	<hr style="width: 50%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/>
	364 - 7 - 15
	<hr style="width: 50%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/>
	3
Facit	121 - 9 - 5

Bemerckt. Wetckt voor eerst in alle manieren als voren geleert is, en als dan Addeert te samen, komt 182 guld. 3 stuyv. 15 $\frac{1}{2}$ pen. Die Multiplieert met den Number van 1 $\frac{1}{2}$ zynde de 2, komt 364 guld. 7 stuyv. 15 penningen.

Daer naer Multiplieert 1 $\frac{1}{2}$ met den Number van het gebroken, entreckt den Teller mede in, komt 3. Daer mede deelt de 364 guldens 7 stuyvers 15 penningen. Soo komter facit als voren, gelijk boven duydelijk te sien is.

107. Als $1\frac{1}{2}$ Elle kosten 6 guld. 7 stuyv. 8 pen. hoe veel kosten dan $43\frac{1}{2}$ Ellen? fac. 206 guld. 7 stuyv. 13 penningen.

108. Hoe veel kosten $29\frac{1}{2}$ pondt als $1\frac{1}{2}$ pondt kost 2 pond-vl. 9 schell. 10 groot. facit 58 pond-vl. 11 schell. 1 groot.

109. Wat moet men betalen $38\frac{1}{2}$ pondt als $1\frac{1}{2}$ pondt kost 3 pond-vl. 10 schell. 7 groot. fac. 113 pond-vl. 4 schell. $6\frac{7}{8}$ groot.

110. Voor $2\frac{1}{2}$ Ellen 5 guld. 6 stuyv. 11 pen. hoe veel is dat voor $163\frac{1}{2}$ Ellen? fac. 367 guld. 15 stuyv. $13\frac{1}{3}$ pen.

111. Men geeft voor $5\frac{1}{4}$ Ellen 16 guld. 13 stuyv. 13 pen. hoe veel voor $40\frac{1}{4}$ Ellen? fac. 128 guld. 8 stuyv. $6\frac{1}{4}$ pen.

112. De $3\frac{1}{2}$ pondt kosten $7\frac{1}{2}$ guld. wat kosten dan $32\frac{1}{2}$ pondt? fac. 78 guld. 9 stuyv. $10\frac{1}{4}$ pen.

113. Soo men betaelt $8\frac{1}{2}$ guld. voor $1\frac{1}{2}$ mael $1\frac{1}{2}$ Ellen, hoe veel kosten dan $15\frac{1}{2}$ mael $4\frac{1}{2}$ Ellen? facit 208 guld. 12 stuyv. $6\frac{1}{4}$ pen.

114. Hoe veel heeft men te betalen voor $\frac{1}{2}$ uyt $\frac{3}{4}$ tot $41\frac{1}{2}$ pondt, als $\frac{1}{2}$ ende $\frac{1}{4}$ tot $\frac{1}{2}$ kost $\frac{1}{2}$ uyt $\frac{1}{16}$ ende 16 schell. fac. 19 pond-vl. 8 schell. $5\frac{1}{4}$ groot.

115. Men betaelt voor $3\frac{1}{2}$ mael $\frac{1}{4}$ en $12\frac{1}{4}$ pondt, 50 pond-vl. 17 schell. $2\frac{1}{2}$ gr. min $\frac{1}{2}$ mael 13 pond-vl. wat sullen dan belooplen $109\frac{1}{2}$ pondt min $\frac{1}{16}$ ende $\frac{1}{2}$ mael $7\frac{1}{2}$ pond. fac. 161 pond-vl. 10 schell. $5\frac{1}{4}$ gr.

Hier volgen noch eenige gemeyne Exempelen.

Waer door geleert wordt de dagelycksche neeringe (van koopen ende verkoopen) op een ander maniere geheel kort en goet te bereeckenen.

1. Item, 1 Elle Bombafyn voor 17 stuyv. 12 pen. wat kosten dan 15 Ellen? facit 13 guld. 6 stuyv. 4 penningen.

$$\begin{array}{r}
 17 \text{ ————— } 12 \\
 \hline
 \text{Facit } 13 \text{ — } 6 \text{ — } 4
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 12 \\
 15
 \end{array}$$

Onderwijs.

Multiplieert 15 mael 12 pen. komen 180 pen. die brengh tot stuyvers komt 11 stuyvers 4 penningen. Daer af set de 4 penningen onder de linie, ende behoudt de 11 stuyv.

Daer naer Multiplieert 15 mael 17 stuyv. ende Addeert daer toe de voorsz. 11 stuyv. maken te samen 266 stuyv. die brengh tot guld. komt 13 guld. 6 stuyv. die set onder de linie als voren.

Soo komter facit 13 guld. 6 stuyv. 4 penningen, gelijk boven vertoont wordt, alsoo doet mede met dese naer volgende.

2. d'Elle tot 12 stuyv. 9 pen. hoe veel dan 17 Ellen? fac. 10 guld. 13 stuyv. 9 pen.

3. Als een Elle kost 19 stuyv. 6 pen. wat dan 27 Ellen? Facit 26 guld. 3 stuyv. 3 pen.

4. d'Elle

4. d'Elle koordet tot 2 stuyv. 3 pen. hoe veel 95 Ellen?
fac. 10 guld. 7 stuyv. 13 pen.

5. d'Elle tot 3 stuyv. 14 pen. wat kosten dan 110
Ellen? fac. 21 guld. 6 stuyv. 4 pen.

6. Een pondt Rosynen voor 5 stuyv. mineen oortjen
hoe veel kosten 23 pondt? facit 5 guldens 9 stuyv.
4 penningen.

7. Een Elle Satyn tot 17 schell. 11 groot. waer voor
19 Ellen? fac. 17 pond. vl. 0 schell. 5 groot.

8. Item, als men d'Elle koopt voor 16 stuyv. 12
pen. wat kosten dan $18\frac{1}{2}$ Ellen? facit 15 guld. 14 stuyv.
1 penning.

	16	—	12	
				$18\frac{1}{2}$ Ellen.
	15	—	1	
$(\frac{2}{4}$ is van 1 Elle $\frac{1}{2}$	8	—	8	
$(\frac{1}{4}$ is van $\frac{2}{4}$, $\frac{1}{8}$	4	—	6	
	4	—	3	
Fac. 15	14	—	1	

Bemerckt. Multipliceert 16 stuyv. 12 pen. met de
18 Ellen. als voren is geleert, soo komt daer voor
15 guld. 1 stuyv. 8 pen.

Daer naer deelt de $\frac{1}{2}$ Ellen in gedeelte van 1 Elle,
en neemt dan voor de $\frac{2}{4}$ de helft uyt de 16 stuyv. 12
pen. komt 8 stuyv. 6 pen. voor $\frac{1}{2}$ Elle.

Ende vermits $\frac{1}{4}$ is van $\frac{2}{4}$ de helft. Soo neemt dan
noch de helft uyt de 8 stuyv. 6 pen. komt 4 stuyv. 3 pen.
voor $\frac{1}{4}$ Elle.

Addeert dan te samen, soo komter facit 15 guld.
14 stuyv. 1 pen.

9. d'Elle voor 19 stuyvers 10 penningen waer voor
 $12\frac{1}{2}$ Ellen

12 $\frac{1}{2}$ Ellen? facit 12 guldens 10 stuyvers 3 $\frac{1}{2}$ pen.

10. Een Elle tot 15 stuyv. 6 pen. wat kosten dan 13 $\frac{1}{2}$ Ellen? facit 10 guld. 3 stuyv. 11 $\frac{1}{2}$ pen.

11. d'Elle Armofyn tot 11 schell. 7 groot. hoe veel 25 $\frac{1}{2}$ Ellen? facit 14 pond-vl. 12 schell. 5 $\frac{3}{4}$ groot.

12. Als men d'Elle koopt tot 13 schell. 9 groot. wat kosten dan 21 $\frac{1}{2}$ Ellen? facit 14 pond-vl. 19 schell. 0 $\frac{1}{4}$ groot.

13. Voor een Elle Lint 5 stuyv. 11 pen. hoe veel dan voor 33 $\frac{1}{2}$ Ellen? facit 9 guld. 10 stuyv. 8 $\frac{1}{2}$ pen.

14. Een Elle koorde tot 4 stuyv. 11 pen. wat kosten dan 97 $\frac{1}{2}$ Ellen? facit 22 guldens 18 stuyvers 3 $\frac{1}{2}$ penningen.

15. d'Elle voor 3 stuyvers 7 penningen waer voor dan 57 $\frac{1}{2}$ Ellen? facit 9 guld. 16 stuyv. 1 $\frac{1}{2}$ pen.

16. Een Elle Kassa ofte Tarsenilie tot 18 schell. 11 groot. hoe veel dan 14 $\frac{1}{2}$ Ellen? fac. 13 pond-vl. 19 schell. 0 $\frac{1}{4}$ groot.

17. Item, een Elle Laken kost 5 guld. 9 stuyv. 6 pen. hoe veel 12 Ellen? facit 65 guldens 12 stuyv. 8 pen.

$$\begin{array}{r}
 5 \text{ ——— } 9 \text{ ——— } 6 \\
 \hline
 \text{Fac. } 65 \text{ ——— } 12 \text{ ——— } 8 \quad 12 \text{ Ellen.}
 \end{array}$$

Bemerckt. Voor eerst, Multipliceert 12 mael 6 pen. maken 72 pen. ende doen 4 stuyv. en 8 pen. Set de 8 pen. ende behoudt de 4 stuyv.

Daer naer Multipliceert 12 mael 9 stuyv. ende Addeert daer toe de voorschreven 4 stuyv. maken te samen 112 stuyvers ende is 5 guld. 12 stuyvers, set de 12 stuyvers ende behoudt de 5 guld.

Ten lesten, Multipliceert 12 mael 5 guldens ende Addeert daer toe de voorschreven 5 guldens maect te samen 65 guldens, set die ten vollen uyt. Soo komender facit 65 guld. 12 stuyv. 8 pen. als voren ver-
toont wordt.

18. Het pondt tot 4 guld. 10 stuyv. 7 pen. hoe veel dan 15 pondt? fac. 67 guld. 16 stuyv. 9 pen.

19. Een Elle Laken tot 6 guld. 11 stuyv. 9 pen. hoe veel 23 Ellen, facit 151 guldens 5 stuyvers 15 penningen.

20. Als d'Elle kost 3 guld. 17 stuyv. 13 penningen wat kosten dan 30 Ellen, facit 116 guld. 14 stuyv. 6 pen.

21. Als een Elle kost 7 guld. 13 stuyv. 14 penningen wat kosten dan 19 Ellen, facit 146 guld. 3 stuyv. 10 penningen.

22. d'Elle voor 8 guld. 19 stuyv. 15 pen. hoe veel 21 Ellen, facit 188 guld. 18 stuyv. 11 pen.

23. Item, als men voor 1 Elle Laken moet betalen 7 guld. 15 stuyv. 9 pen. wat sullen dan kosten 16½ Ellen, facit 126 guld. 7 stuyv. 14½ pen.

7	15	9	16½ Ellen.
-124	9	0	
voor ½ Ell. 1	18	14½	
Facit 126	7	14½	

24. d'Elle tot 3 guld. 9 stuyv. 8 pen. hoe veel 35½ Ellen, fac. 123 guld. 7 stuyv. 4 pen.

25. Een pondt wordt gekoght voor 4 guld. 17 stuyv. 6 pen. wat kosten dan 18½ pondt, facit 88 guld 17 stuyv. 1½ pen.

26. Als

26. Als d'Elle kost 5 guld. 16 stuyv. 11 pen. hoe veel kosten dan $20\frac{1}{4}$ Ellen, facit 118 guld. 2 stuyv. $14\frac{3}{4}$ pen.

27. Item, een Elle voor 4 guld. 11 stuyv. 10 pen. hoe veel kosten $13\frac{3}{4}$ Ellen, facit 62 guld. 19 stuyv. $13\frac{3}{4}$ pen.

	4	—	11	—	10	
						$13\frac{3}{4}$ Ellen.
	59	—	11	—	2	
Elle $\frac{2}{4}$ is $\frac{1}{2}$	2	—	5	—	13	
$\frac{1}{4}$ is $\frac{1}{4}$	1	—	2	—	$14\frac{3}{4}$	
Facit	62	—	19	—	$13\frac{3}{4}$	

28. d'Elle tot 6 guld. 7 stuyv. 8 pen. wat kosten dan $17\frac{3}{4}$ Ellen, facit 113 guld. 3 stuyv. 2 pen.

29. Voor een Elle wordt betaelt 7 guld. 13 stuyv. 6 pen. wat kosten dan wel $15\frac{3}{8}$ Ellen, facit 117 guld. 18 stuyv. $2\frac{1}{4}$ pen.

30. Hoe veel belopen $25\frac{3}{16}$ Ellen, als een Elle kost 9 guld. 17 stuyv. 4 pen. facit 250 guld. 17 stuyv. 8 penningen.

*In lanck en moey'lyck werck practyskigh
kort te wesen,
Dat wordt by ieder mensch ten hooghst' voor
't best geprefen.*

Onderwys van dese naer-volgende Exempelen.

Verkleynt het voorste tegen het achterste-deel, ende wat u als dan in't achterste-deel overblyft, daer mede Multipliceert het middelste-deel, het product is uwen facit.

Anderfins, verkleynt het voorste tegen het middelste-deel, ende wat u als dan in't middelste-deel overblyft, Multipliceert dat met het achterste-deel, het product is uwen facit als voren, en gelyck hier volgt by Exempel.

31. Soo 15 Ellen kosten 39 guldens 12 stuyvers 8 penningen, wat kosten dan 45 Ellen, facit 118 guld. 16 stuyv. 12 pen.

$$\begin{array}{r}
 15 \text{ ——— } 39 - 12 - 4 \text{ ——— } 45 \\
 3 \text{ ——— } \text{Fac. 118 - 16 - 12} \text{ ——— } 3 \\
 3 \text{ ——— } 1 \text{ ——— } 3 \text{ ——— } 3
 \end{array}$$

Bemerckt. Verkleynt voor eerst het voorste-deel met 5 komt 3. Met de selve 5 verkleynt het achteste-deel, komt 9.

Daer naer verkleynt wederom het voorste-deel met 3 komt 1. Met de selve 3 verkleynt oock het achterste-deel komt 3. Daer mede Multiplic. het middelste-deel, het uyt-komen van dien is uwen facit. Gelyck boven vertoont wordt.

Anders, ende swaerder.

$$\begin{array}{r}
 25 \text{ ---} \quad 39 - 22 - 4 \text{ ---} \quad 45 \\
 3 \text{ ---} \quad 3 \text{ ---} \\
 8 \quad 23 - 4 - 3\frac{1}{5} \\
 5 \text{ ---} \quad 5 \text{ ---} \\
 1 \quad 2 - 12 - 13\frac{1}{7} \\
 \text{Facit } 118 - 16 - 12 \quad 45
 \end{array}$$

Bemerckt. Verkleynt voor eerst het voorste-deel met 3 komt 5. Met de selve 3 verkleynt het middelste-deel, komt 13, 4, $1\frac{1}{5}$.

Daer naer verkleynt wederom het voorste-deel met 5 komt 1. Met dese 5 verkleynt oock het middelste deel, komt 2, 12, $13\frac{1}{7}$; het selve Multipliceert met het achterste-deel, het uyt-komen behoudt voor uwen facit als voren, en gelijk boven vertoont wordt.

Nota. Om te verkleynen meught gy altydt nemen een getal naer u eygen believen, alleenlijck daer op lettende, dat het getal foodanigh zy, dat gy daer mede het voorste tegen het middelste, ofte tegen het achterste-deel verkleynt sonder over-schieten, immers soo naer als 't mogelijk is, om het moeyelijck ende swaer werck van de gebrokens te myden.

32. Als men 18 Ellen koopt voor 25 guld. 16 stuyv. 5 pen. waer voor heeft men dan 54 Ellen, facit voor 77 guld. 8 stuyv. 15 pen.

33. De 12 Ellen tot 37 guld. 10 stuyv. 9 pen. wat kosten 60 Ellen? facit 187 guld. 12 stuyv. 13 pen.

34. Voor

34. Voor 27 Ellen heeft men betaelt 33 guld. 8 stuyv. 6 pen. wat kosten dan 108 Ellen, facit 133 guld. 13 stuyv. 8 pen.

35. Hoe veel 72 Ellen, als men voor 25 guld 9 stuyv. 6 pen. koopt 9 Ellen? facit 203 guld. 15 stuyv.

36. Item, 6 Ellen tot 18 guld. 10 stuyv. 5 pen. hoe veel dan 10 Ellen? facit 30 guldens 17 stuyvers 3 pen.

$$\begin{array}{r}
 \beta \longrightarrow 18 - 10 - 5 \longrightarrow \text{18} \\
 \times \longrightarrow 3 \longrightarrow \text{5} \\
 \hline
 3 \qquad 6 - 3 - 7 \qquad 5 \\
 \hline
 \text{facit } 30 - 17 - 3
 \end{array}$$

Bemerckt. Verkleynt het voorste-deel met 2 komt 3. Ende het achterste-deel met de selve 2 komt 5. Daer naer Divideert het middelste-deel met het voorste-deel 3 komt guld. 6, 3, 7. Dat selve Multipliceert met het achterste-deel 5, komt facit 30 guld. 17 stuyv. 3 pen. als boven te sien is.

Nota. Multipliceert het middelste-deel 18, 10, 5 met het achterste-deel 5, ende het vyt-komen Divideert door het voorste-deel 3. Soo komter oock facit als voren.

Anders, ende oock bequaem.

$$\begin{array}{r}
 \beta \longrightarrow 18 - 10 - 5 \longrightarrow \text{18} \\
 \hline
 \qquad \qquad \qquad 18 - 10 - 5 \qquad \text{1} \frac{2}{3} \qquad \beta \longrightarrow \\
 \qquad \qquad \qquad 6 - 3 - 7 \qquad \qquad \qquad \text{1} \frac{2}{3} \\
 \qquad \qquad \qquad 6 - 3 - 7 \\
 \hline
 \text{Facit } 30 - 17 = 3
 \end{array}$$

Be-

36	35 - 16 - 12	168
4	71 - 13 - 8	42
8	501 - 14 - 8	14
3	167 - 4 - 13½	
	Facit	

Bemerckt. Verkleynt het voorste ende het achterste-deel tegen malkanderen, als voren is geleert. Soo komter in 't voorste-deel 3 ende in't achterste-deel 14.

Om nu de Multipliceringe subtielijck te doen, soo neemt twee getallen, die in malkanderen gemultiplieert zynde effen 14 uyt-brengen, 't welck 2 en 7 is, want 2 mael 7 is 14.

Multiplieert dan het middelste-deel eerst met 2, ende het uyt-komen noch eens met 7. Ende 't gene u daer uyt voor-komt, dat Divideert door het voorste-deel. Sook komter facit als voren, gelijk boven wordt-vertoot. Alsoo doet mede met dese naer-volgende.

51. Soo 24 Ellen kosten 75 guld. 15 stuyv. 10½ pen. wat kostendā 180 Ellen, fac. 568 guld. 7 stuyv. 8½ pen.

52. Voor 45 Ellen geeft men 179 guld. 13 stuyv. 9 pen. hoe veel voor 108 Ellen? fac. 431 guld. 5 stuyv. 8½ pen.

53. De 120 Ellen tot 96 guld. 7 stuyv. 8½ pen. wat kosten dan 432 Ellen, facit 346 guld. 19 stuyv. 1½ penning.

54. Men koopt 168 Ellen om 100 guld. 9 stuyv. 7½ pen.

7 $\frac{1}{2}$ pen. waer voor dan 1120 Ellen, facit 669 guld.
16 stuyv. 9 pen.

55. Item, een Last Haring voor 92 guld. 14 stuyv.
12 pen. wat belooopen 5 Lasten, 3 tonnen, fac. 486
guld. 17 stuyv. 7 pen.

Last.	guld: stuyv. pen.	Last. Ton.
1	92 - 14 - 12	5 - 3
2	184 - 28 - 24	10 - 6
3	278 - 4 - 4	15 - 9
4	362 - 18 - 16	20 - 12
5	456 - 32 - 32	25 - 15
6	550 - 46 - 44	30 - 18
7	644 - 60 - 60	35 - 21
8	738 - 74 - 78	40 - 24
9	832 - 88 - 84	45 - 27
10	926 - 102 - 90	50 - 30
11	1020 - 116 - 96	55 - 33
12	1114 - 130 - 102	60 - 36
13	1208 - 144 - 108	65 - 39
14	1302 - 158 - 114	70 - 42
15	1396 - 172 - 120	75 - 45
16	1490 - 186 - 126	80 - 48
17	1584 - 200 - 132	85 - 51
18	1678 - 214 - 138	90 - 54
19	1772 - 228 - 144	95 - 57
20	1866 - 242 - 150	100 - 60
21	1960 - 256 - 156	105 - 63
22	2054 - 270 - 162	110 - 66
23	2148 - 284 - 168	115 - 69
24	2242 - 298 - 174	120 - 72
25	2336 - 312 - 180	125 - 75
26	2430 - 326 - 186	130 - 78
27	2524 - 340 - 192	135 - 81
28	2618 - 354 - 198	140 - 84
29	2712 - 368 - 204	145 - 87
30	2806 - 382 - 210	150 - 90
31	2900 - 396 - 216	155 - 93
32	2994 - 410 - 222	160 - 96
33	3088 - 424 - 228	165 - 99
34	3182 - 438 - 234	170 - 102
35	3276 - 452 - 240	175 - 105
36	3370 - 466 - 246	180 - 108
37	3464 - 480 - 252	185 - 111
38	3558 - 494 - 258	190 - 114
39	3652 - 508 - 264	195 - 117
40	3746 - 522 - 270	200 - 120
41	3840 - 536 - 276	205 - 123
42	3934 - 550 - 282	210 - 126
43	4028 - 564 - 288	215 - 129
44	4122 - 578 - 294	220 - 132
45	4216 - 592 - 300	225 - 135
46	4310 - 606 - 306	230 - 138
47	4404 - 620 - 312	235 - 141
48	4498 - 634 - 318	240 - 144
49	4592 - 648 - 324	245 - 147
50	4686 - 662 - 330	250 - 150
51	4780 - 676 - 336	255 - 153
52	4874 - 690 - 342	260 - 156
53	4968 - 704 - 348	265 - 159
54	5062 - 718 - 354	270 - 162
55	5156 - 732 - 360	275 - 165
56	5250 - 746 - 366	280 - 168
57	5344 - 760 - 372	285 - 171
58	5438 - 774 - 378	290 - 174
59	5532 - 788 - 384	295 - 177
60	5626 - 802 - 390	300 - 180
61	5720 - 816 - 396	305 - 183
62	5814 - 830 - 402	310 - 186
63	5908 - 844 - 408	315 - 189
64	6002 - 858 - 414	320 - 192
65	6096 - 872 - 420	325 - 195
66	6190 - 886 - 426	330 - 198
67	6284 - 900 - 432	335 - 201
68	6378 - 914 - 438	340 - 204
69	6472 - 928 - 444	345 - 207
70	6566 - 942 - 450	350 - 210
71	6660 - 956 - 456	355 - 213
72	6754 - 970 - 462	360 - 216
73	6848 - 984 - 468	365 - 219
74	6942 - 998 - 474	370 - 222
75	7036 - 1012 - 480	375 - 225
76	7130 - 1026 - 486	380 - 228
77	7224 - 1040 - 492	385 - 231
78	7318 - 1054 - 498	390 - 234
79	7412 - 1068 - 504	395 - 237
80	7506 - 1082 - 510	400 - 240
81	7600 - 1096 - 516	405 - 243
82	7694 - 1110 - 522	410 - 246
83	7788 - 1124 - 528	415 - 249
84	7882 - 1138 - 534	420 - 252
85	7976 - 1152 - 540	425 - 255
86	8070 - 1166 - 546	430 - 258
87	8164 - 1180 - 552	435 - 261
88	8258 - 1194 - 558	440 - 264
89	8352 - 1208 - 564	445 - 267
90	8446 - 1222 - 570	450 - 270
91	8540 - 1236 - 576	455 - 273
92	8634 - 1250 - 582	460 - 276
93	8728 - 1264 - 588	465 - 279
94	8822 - 1278 - 594	470 - 282
95	8916 - 1292 - 600	475 - 285
96	9010 - 1306 - 606	480 - 288
97	9104 - 1320 - 612	485 - 291
98	9198 - 1334 - 618	490 - 294
99	9292 - 1348 - 624	495 - 297
100	9386 - 1362 - 630	500 - 300

Bemerckt. Breyght het-voorste ende het achterste-
deel tot tonnen, ende werckt dan voorts sooals van
te voren is geleert, gelijk boven duydelyck wordt
vertoont.

56. Een Last Haring kost 105 guld. 12 stuyv. 6
pen. hoe veel kosten 8 Lasten, 9 tonnen, fac. 924 guld.
3 stuyv. 4 $\frac{1}{2}$ pen.

57. Een Last Rogge kost 87 g-guld. 15 stuyv. 8
pen. hoe veel kosten 6 Lasten en 18 Mudden, fac. 583
g-guld. 19 stuyv. 5 $\frac{1}{2}$ pen.

58. Het Schip-pondt Vlas tot 39 guld. 16 stuyv. 4
pen. wat kosten 10 Schip-pondt, 16 Lis-pondt, facit
429 guld. 19 stuyv. 8 pen.

59. Het pondt voor 12 guld. 15 stuyv. 9 pen. hoe
veel kosten 13 pondt 12 oncen, fac. 175 guld. 13
stuyv. 15 $\frac{1}{2}$ pen.

60. Als een Schip-pondt kost 47 guld. 11 stuyv.
9 pen. hoe veel sal men dan moeten betalen voor 10
Schip-

ofte korte Rekeninge. 215
 Schip-pondt 5 Lis-pondt en 5 pondt, fac. 488 guld.
 9 stuyv. 6 pen.

61. Item, 15 Ellen kosten 97 guld. 17 stuyv. 13 pen. wat kost dan 1 Elle? fac. 6 guld. 10 stuyv. 8 $\frac{1}{2}$ penningen.

Ellen.	guld.	stuyv.	pen.	Ellen.
15	97	17	13	1
5	5	19	11	9
3	3	6	10	8 $\frac{1}{2}$
Facit	6	10	8 $\frac{1}{2}$	

62. Als men 45 Ellen betaelt voor 263 guld. 4 stuyv. 4 $\frac{1}{2}$ pen. wat kost dan 1 Elle? facit 5 guld. 16 stuyv. 15 $\frac{1}{2}$ penningen.

63. Soo 100 pondt kosten 35 guld. 17 stuyv. 3 pen. op hoe veel comt 1 pondt te staen? facit 7 stuyvers 2 $\frac{1}{2}$ penningen.

64. Men koopt een Last Rogge voor 106 goud-gl. 11 stuyv. 12 pen. hoe dier is dat het Schepel? facit 27 stuyv. 2 $\frac{1}{2}$ pen.

65. Het Schip-pondt Vlas voor 56 guld. 10 stuyv. waer voor heeft men dan het pondt, fac. voor 3 stuyv. 12 $\frac{1}{2}$ pen.

Cassiers Rekeningen in

P R A C T Y C K.

1. Eenen Cassier ontfanght 2138 guld. 10 stuyv. op een schuld van 376 pond. vl. Vrage hoe veel resteer-
 ter

ter noch tot volle betalinge? facit 19 pond-vl. 11
schell. 8 groot.

376 pond-vl.				
	6			
guldens 2256				
Betact 2138			10	
	6	117		10
Facit 19			11	8

Bemerckt. 1 pond-vl. is 6 guld. Daeromme. Multi-
pliceert de 376 pond-vl. met 6 tot guld. komen 2256
gulden. Daer af substraheert de betalinge. Soe re-
siceert 117 gulden 10 stuyvers. Die Divideert met
6 tot pond-vl. komt facit als voren, ofte doet als
volght.

Divideert de betaling met 6 tot pond-vl. ende treckt
die van de schuldt, soo komt facit als voren, gelijk
hier onder vertoont wordt.

guld.	stuyv.	pond-vl.	schell.	groot.
2138	— 10			
6				
pond-vl. 356	— 8	— 4		
			8	4
		Facit 19	— 11	— 8

2. Eenen Cassier sal ontfangen 261 Rycxdaelders
hoe veel Daelders van 30 stuyv. maken die? fac. 435
Daelders.

Bemerckt. Eenen Rycxdaelder doet 5 halve gul-
den, en eenen Daelder 3 halve gulden. Daeromme
Multiplieert de Rycxdaelders met 5 ende het uyt-ko-
men Divideert met 3, het product is uwen facit.

3. Hog

3. Hoe veel guld. zyn 157 Daelders à 30 stuyvers?
facit 235 guld. 10 stuyv.

4. Men ontfanght van eenen Cassier 250 gont-gl.
à 28 stuyv. die ons betalen moet 358 guldens, Vra-
ge. hoe veel gebreeckt noch aen de betalinge? facit
8 guldens.

$\begin{array}{r} 250 \\ \hline 1750 \\ 5 \hline 350 \end{array}$	<p>Schuldt. 358 Betaling. 350</p> <hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/> <p>Facit 8 guldens.</p>
---	---

Bemerckt. Multiplieert de 250 gont-guldens met
7 tot vier-stuyvers-pen. ende daer naer de 4 stuyvers-pen.
Divideert met 5 tot guldens komen 350 guldens. Die
Substraheert van de schuldt, soo komter facit als
voren.

5. Eenem Cassier ontfanght 395 gont-gl. 24 stuyv.
8 pen. in betalinge van 650 guld. 12 stuyv. 4 pen.
Vrage, hoe veel gebreeckter noch? fac. 96 guld. 7
stuyv. 12 pen.

6. Men ontfanght 214 stucken van achten, à 8
schell. hoe veel pond-vl. zyn't? facit 85 pond-vl. 12
schell.

7. Hoe veel Ducatons à 3 guld. 4 stuyv. het stuck
sal men ontfangen voor 550 guld. fac. 171 Ducatons
56 stuyv.

8. Men telt 3 stucken à 5 stuyv. in een worp, hoe
veel guld. bedragen dan 35 worpen, facit 26 guldens
5 stuyv.

$\begin{array}{r} \text{Worp } 35 \\ \hline 105 \\ 4 \hline \end{array}$	<p>3 Vyf-stuyvers-pen.</p> <hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/> <p>Facit 26 ——— 5</p>
--	--

118. *Gaffers Rekeningen in Proeflyck*

9. Soo men 3 stucken à 5 stuyv. telt voor 1 werp, hoe veel worpen moet men dan tellen voor 26 guld. 5 stuyv. facit 35 worpen.

10. De worp van 5 stucken à 12 stuyv. hoe veel Daelders à 30 stuyvers zyn 350 worpen, facit 700 Daelders.

11. Men doet 578 worpen, ieder worp 4 stucken à 4 stuyv. hoe veel gebreecker dan in een schuld van 120 pond-vl. 7 schell. facit noch 43 pond-vl. 5 schell. 8 grooten.

12. Soo men 5 stucken à 2 pond-vl. 10 schell. telt voor eenen hoop, hoe veel pond-vl. sullen dan uyt-brengen 481 hoopen, facit 6012 pond-vl. 10 schell.

13. Men is ons schuldigh 568 guld. Daer op men treckt 213 worpen, hoe veel pond-vl. gebreeckt ons dan, als de worp is 5 stucken à 3 stuyv. fac. 68 pond-vl. 0 schell. 10 groot.

14. Hoe veel worpen moet men tellen voor 178 pond-vl. als men telt 4 stucken in eenen worp à 12 stuyv. het stuck, facit 445 worpen.

15. Als 594 worpen uyt brengen 237 guldens 12 stuyv. tot hoe veel is de worp dan getelt, facit tot 8 stuyvers.

16. Item, 4 schell. in een worp hoe veel guldens doen dan 97 worpen, fac. 116 guld. 8 stuyv.

$$\begin{array}{r}
 \frac{1}{7} \quad 97 \\
 \frac{1}{7} \quad 19 \text{ ——— } 8 \\
 \hline
 \text{Facit } 116 \text{ ——— } 8
 \end{array}$$

Bemerckt. Iederen worp doet 1 guld. 4 stuyvers Daerom soo set voor eerst 97 guldens ende vermits 4 stuyvers is van 1 gulden het $\frac{1}{7}$. Soo neemt danoch het

het vyfde deel uyt de selve 97 guld. ende Addeert dan te samen, komt facit als voren.

17. Men heeft 4 braspenningen in eenen worp, wat bedragen dan 231 worpen, facit 57 guldens 15 stuyvers.

18. Item, 4 halve schell. in eenen worp, hoe veel bedragen dan 295 worpen, facit 177 guld.

$$\begin{array}{r} 295 \\ \frac{1}{3} \quad 59 \\ \hline 354 \\ 2 \quad \hline \text{Facit } 177 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{Anders.} \\ 295 \\ \hline 3 \\ 885 \\ \hline 5 \quad \hline \text{Facit } 177 \end{array}$$

Bemerckt. Eenen worp doet 12 stuyvers daeromme set voor eerst 295 halve guldens ende neemt voor de 2 stuyvers noch het $\frac{1}{3}$ uyt de selve halve guldens ende Addeert dan te samen, komen 354 halve guldens, die halveert soo komter facit als voren.

Anders. Neemt voor 12 stuyv. 3 vier-stuyvers-pen. ende Multipliceert daer mede, het uyt-komen Divideert met 5 vier-stuyvers-pen. soo komter facit als voren.

19. De worp 4 vier-stuyvers-pen. hoe veel bedragen 231 worpen, fac. 184 guld. 16 stuyv.

$$\begin{array}{r} 231 \\ \frac{1}{3} \quad 46\frac{1}{3} \\ \hline \text{Facit } 184\frac{1}{3} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{Anders.} \\ 231 \\ \hline 4 \\ 924 \\ \hline 5 \quad \hline \text{Facit } 184 - 16 \\ \text{Bemerckt.} \end{array}$$

210 *Cassiers Rekeninge in Practyck.*

Bemerckt. 4 vier-stuyvers-pen. is 16 stuyvers ontbreekt van 1 gulden noch het $\frac{1}{2}$. Dacrom 100 neemt het $\frac{1}{2}$ uyt de 231 ende Subtraheert het selve, het product is uwen facit.

Anders. Multipliseert 231 worpen met 4 vier stuyvers-pen. ende Divideert het uyt komen door 5 vier-stuyvers-pen. Soo komter facit als voren.

20. Item, 4 stucken à 5 stuyv. 1 oortjen in eenen worp, hoe veel bedragen 195 worpen, facit 204 guld. 15 stuyv.

Bemerckt. Ieder worp is eenen stuyver meer als 1 guld. Dacrom Addeert 9 guld. 15 stuyv.

21. Vier stucken à $10\frac{1}{2}$ stuyv. de worp, hoe veel bedragen 315 worpen, fac. 661 guld. 10 stuyv.

Set voor iederen worp 2 guld, ende Addeert noch $\frac{1}{3}$ voor de overige 2 stuyv.

22. De worp 4 stucken à $3\frac{1}{2}$ stuyv. hoe veel bedragen 175 worpen, facit 122 guld. 10 stuyv.

Set voor ieder worp voor eerst eenen halve gulden ende halveert die tot guldens. Addeert dan daer toe het $\frac{1}{3}$ uyt de worpen voor de overige 4 stuyv.

23. Item, iemandt verwisselt guld. voor Daelders van 35 stuyv. die men hem telt voor 36 stuyv. Vrage, hoe veel guld. hy verwisselt heeft als hy verlieden moet 1 pond vl. 14 schell. 10 groot. facit 376 guld. 4 stuyv.

24. Iemandt is schuldigh 262 pond-vl. 15 schell. ende betaeldt daer op 328 Daelders à 30 stuyv. en 578 halve Realen van achten, den halven Reael à 24 stuyv. Vrage, hoe veel Rycxdaelders à 50 stuyv. hy noch betalen moet, fac. 156 Rycxd. en 18 stuyv.

25. Item,

25. Item, soo men ons presentceert te betalen met Rycxdaeld. tot 51 stuyv. die niet meer en doen als 50 stuyv. ofte met gout-gl. tot 3 guld. 1½ stuyv. die niet meer en doen als 3 guld. wat van beyde specien sal men nemen om de minste schade, facit de Rycxd.

51	—————	1	—————	61½
3	—————			41
34		7		48
		* 7	} 1½	
		3 *		
61½	—————	1½	—————	51
3	—————			41
		3	(10	
		* 7	} 1½	
		* 7		

26. Item, eenen Cassier moet ontfangen 217 pond-vl. Die gepresentceert wordt tot voldoeninge van dien Realen van achten tot 48 stuyv. die men niet hooger kan begeben als 47 stuyv. ofte Daelders tot 35 stuyv. die niet meer en doen als 34½ stuyv. Vrage, welck van beyden hy om de minste schade nemen sal, ende hoe veel het verschielt op de voorschreven somme, facit de Realen, het welck verschielt 15½ stuyvers.

27. Item, Iemandt brenghet te verwisselen 180 Rycxdaeld. ende wilt daer voor hebben Guld. Daeld. en Kroonen van elck even veel, Vrage hoe veel hy ontfangen sal, fac. 100 stucken van elck.

*'s Practyck is tot hier toe heel grondig u geleert;
 's Geen volgt heeft weynigh meeyt, dus u al voors uleert.
 Want die konst lievend' is, altyds moet sever tracht
 De konst te vol-doen, tot by sijn lust wolbracht.*

Den Verkeerden

REGEL VAN DRYEN.

Onderwys.

Stelt de vrage altydt in het voorste-deel, ende multiplicceert als dan het middelste ende het achterste-deel te samen, het uyt komen van beyde Divideert door de vrage, het product der selve is uwen facit. Ofte,

Stelt de Vrage in het achterste-deel, ende Multipliceert het voorste ende het middelste-deel te samen, het uyt-komen Divideert door het achterste-deel (zyn-
de de vrage) 't product is uwen facit, gelijk hier onder verdoont wordt.

1. Met 1 Tapyt die breed is 3 Ellen kan men behangen een Sale met 36 Ellen, hoe veel Ellen sal men dan van doen hebben als men neemt een Tapyt zynde breedt 2 Ellen? fac. 54 Ellen.

Breet. Ell. Breet.	Anders.
$\begin{array}{r} 2 \text{ — } 36 \text{ — } 3 \\ \hline 3 \\ \hline 108 \end{array}$	$\begin{array}{r} 3 \text{ — } 36 \text{ — } 2 \\ \hline 3 \\ \hline 108 \end{array}$
$\left. \begin{array}{l} \text{ } \\ \text{ } \end{array} \right\} 54$	$\left. \begin{array}{l} \text{ } \\ \text{ } \end{array} \right\} 54$

2. Item, 12 Timmer-lieden kunnen een schuyt maken in 9 dagen, hoe lange sullender 8 Timmer-lieden mede doende zyn? fac. 13½ dagen.

3. Een Reael van achten doet 48 stuyv. ende 1 gout-guld. 28 stuyv. hoe veel stueckelt van achten sal men

men kunnen ontfangen voor 780 goud-guld. facit 455 Realen van achten.

4. Hoe veel Ducatons à 3 guld. 5 stuyv. heeft men voor 35 Albertinen à 7 guld. 8 stuyvers? facit $79\frac{2}{11}$ Ducatons.

5. Item, als eenen steen dick is 3 voeten, soo heeft men van doen tot het metselen van eenen muer in de hoogte 14 steenen, hoe veel steenen sal men daer toe nemen, zynde dick $3\frac{1}{2}$ voet? facit 12 steenen.

Voeten.	steenen.	Voeten.
3	14	$3\frac{1}{2}$
2		7
6		
14	} 12 steenen.	
84	} 12 steenen.	

Nota. Alffer gebrookens zyn, soo draeght men altydt de Nombres over, even als in den Regel van Dryen in't gebroken geleert is. Het werck doet men soo als van te voren is gedaen, en gelijk hier voren wordt vertoont.

6. Soo eenen goeden vriendt my op eenen tydt ontfette, ende my leende 500 guldens, den tydt van 3 maenden. Hoe veel ben ick gehouden aan den selven wederom te leenen den tydt van acht maenden, om de voorz. vriendtschap te voldoen? facit 187 guld. 10 stuyv.

7. Indien ick eenen goeden vriendt leene 280 guld. voor 4 maenden, hoe veel is hy dan gehouden my in gelijcke vriendtschap te leenen den tydt van 7 maenden? Antw. 160 guld.

8. Eens leenden my mynen vriendt 700 guld. voor 6 maenden, hoe langen tydt ben ick gehouden hem in gelijke vriendschap te doen 450 guld. Antw. 9 Maenden 10 dagen.

9. Item, soo een Stadt ofc Fort belegert is, ende dat ieder hoofd voor hoofd des daeghs magh verteiren 18 stuyv. den tydt van 5 Maenden. Op hoe veel sal men ieder des daeghs setten, om een jaer toe te komen? Antw. op 7 stuyv. 8 pen.

10. Eeri Schip ten Oorlogh zynde voorsien met 250 koppen, is gevirtualieert voor 1 jaer: Naer 3 Maenden worden 50 man over-geset in een ander Schip. Vrage, hoe veel langer kunnen sy met de selve Virtualie toe-komen? Antw. $2\frac{1}{2}$ Maenden.

$$\begin{array}{r}
 \text{Man} \qquad \qquad 12 \qquad \qquad \qquad 250 \\
 \qquad \qquad \qquad 3 \qquad \qquad \qquad 50 \\
 \hline
 50 \text{ ---} \quad 9 \text{ ---} \quad \text{---} \quad 200 \text{ Man.} \\
 \qquad \qquad \qquad 50 \\
 \hline
 \qquad \qquad \qquad 45 \text{ } \} \text{ * } (5 \text{ } \} 2\frac{1}{2} \text{ Maend.} \\
 \qquad \qquad \qquad \text{ } \text{ } \} \text{ } \text{ } \} \text{ } \text{ } \}
 \end{array}$$

Bemerckt. Substraheert 50 Man vande 250 soo resterter noch 200 Man, Substraheert dan 3 Maenden van 1 Jaer, resteert 9 Maenden, voor welcken tydt de 50 Mannen noch waren gevirtualieert. Daerom soo stelt op den Regel,

De 50 Mannen, laten haer virtualie voor 9 Maenden, hoe veel te langer sullen daer mede strecken 200 Man: want,

Dewyle de over-gesette 50 Mannen, haere voor 9 Maenden virtualie afgaen, soo valt de vrage daer op, hoe langé de resterende 200 Mannen daer mede kunnen toe-komen.

11. Item, 250 Mannen worden gevirtualieert voor 1 Jaer, hoe veel Mannen sal men doen uyt-gaen naer 3 Maenden, om met de selve virtualie noch $2\frac{1}{2}$ Maenden langer te strecken? Antw. 50 Man.

Maend.	Man.	Maend.
$2\frac{1}{2}$	250	$11\frac{1}{2}$
9		45
250		
2250	} 50 Mannen,	
	* * *	

Bemerekt. Subtraheert 3 Maenden van 12 Maenden, refteren 9 Maenden. Hier toe Addeert $2\frac{1}{2}$ Maenden, diefe langer met de virtualie willen toe komen, komen $11\frac{1}{2}$ Maenden, daerom foo stelt op den Regel.

Om $2\frac{1}{2}$ Maenden met de virtualie langer te strecken, foo zynder te veel den 250 Man. Hoe veel zynder dan te veel om met de virtualie $11\frac{1}{2}$ Maenden te strecken.

12. Soo ten sterck Fort, waer in zyn 1000 Man, gevirtualieert is voor 16 Maenden, hoe veel Man sullen ten eynde van 5 Maenden daer uyt moeten om met de virtualie noch $3\frac{2}{3}$ Maenden langer te strecken? Antw. 250 Mannen.

13. Op eenen tydt, soo my mynen vriendt leenden 300 guld. voor eenen sekeren tydt, leenden ick hem wederom 200 guldens den tydt van 1 Jaer: die hy my wederom restitueerde per assignatie over 7 Maenden. Vrage, hoe veel te vroeger ben ick wederom

gehouden heeft het syn te voldoen? Antw. $3\frac{1}{2}$ Maenden vroeger.

14. Iem, eenen Capiteyn ter Zee, uyt-geweest hebbende, heeft gehad 32 vaten Bier, tot $78\frac{1}{2}$ kannen het vat, ende soo hy nu geordonneert wordt op sulck een Voyage te nemen vaten van $26\frac{1}{2}$ kannen, hoe veel sal hy van sulcken vaten strocken nemen? Antwoort 96 vaten.

15. Nem, als men tot eenen mantel neemt $5\frac{1}{2}$ Elle Laken, dat breed is $2\frac{1}{4}$ Ellen, hoe veel voedinge sal men daer toe van doen hebben dat breed is $1\frac{1}{2}$ Ellen? facit $8\frac{1}{2}$ Ellen.

16. Als eenen Bode zyn ordinarische reyse kan beschicken in den tyde van 15 dagen, den dag tot $16\frac{1}{2}$ uren, hoe lange sal hy over de selve reyse besigh zyn, soo hy des daeghs gebruyekt $13\frac{1}{2}$ uren? facit 18 dagen 8 uren.

Den Regel van

V Y V E N.

DEn Regel van Vyven, wordt alsoo genoemd, om dat hy in sich begrypt eenen twee-voudigen Regel van Dryen, werekende door 6 getallen, om het zevende te verkrygen.

Anderfins soo werckt men simpelijck met vyf voorgestelde bekende getallen, om daer door te bekomen den begeerde facit, zynde het selde (onbekent) getal.

Om het selve te komen doen, soo dient voor al dat

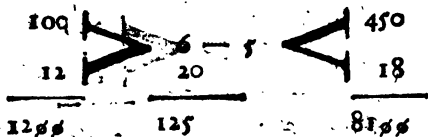
Daer naer Multipliceert het achterste-deel (zynde 200 guld. vraegh-winnende Capitael) met synentydt (zynde 12 maenden) komen 2400 Capitael en tydt te samen gemultipliceert. Het selve Multipliceert met het middelste-deel, zynde de bekende winst.

't Welck gedaen zynde, komen 72000 Capitael, tydt ende bekende winst met malkanderen gemultipliceert. Het selve Divideert door het uyt-komen van 't voorste-deel; te weten, door 4800, het product is uwen facit, gelijk boven daydelijk wordt vertoont.

Alsoo verstaet ende doet oock met dese naer-volgende Exempelen.

2. Item, als 100 guld. winnen in een jaer 5 guld. hoe veel winnen naer advenant 400 guld. in den tydt van 6 maenden? fac. 10 guld.

3. Item, 100 men met 100 guld. windt in een jaer 6 guld. 5 stuyv. hoe veel sal men dan winnen met 450 guld. in $1\frac{1}{2}$ jaer? fac. 42 guld. $3\frac{1}{2}$ stuyv.

Bemerckt. Multipliceert het middelste-deel met 20 tot stuyv. ende doet dan voorts 100 als geleert is, 100 komter facit als voren.

Anders te bewercken in een rechte settinge sonder kruys.

guld. maend. guld. stuyv. guld. maend.
 100 — 12 — 6 — 5 — 450 — 18

— 1288

— 125

— 8188

On-

Onderwys.

Multiplie. het eerste ende het tweede-deel te samen, komen 1200 Capitael, ende tydt gemultiplieert. Van gelijken Multiplieert het vierde ende het vyfde-deel te samen, komt 8100 Capitael ende tydt gemultiplieert.

Daer naer brengt het derden-deel tot stuyv. ende Multiplieert daer mede het uyt komen van het vierde ende vyfde-deel, zynde 8100, komen 1012500 Capitael, tydt ende winst met malkanderen gemultiplieert. Het selve Divideert door het uyt. komen van't voorste. ende tweede-deel. Soo komter facit als voren.

Anders te bewercken door twee Regels van Dryen.

$$\begin{array}{r} \text{guld.} \quad \text{guld. stuyv.} \quad \text{guld.} \\ 100 \quad \text{---} \quad 6 \quad \text{---} \quad 5 \quad \text{---} \quad 450 \\ \text{Facit } 28 \text{ guld. } 2\frac{1}{2} \text{ stuyv.} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{maend.} \quad \text{guld. stuyv.} \quad \text{maend.} \\ 12 \quad \text{---} \quad 28 \quad \text{---} \quad 2\frac{1}{2} \quad \text{---} \quad 18 \\ \text{Facit } 42 \text{ guld. } 3\frac{1}{2} \text{ stuyv.} \end{array}$$

Onderwys.

Voor eerst seght 100 guld. winnen 6 guld. 5 stuyv. wat 450 guld. werckt naer den Regel van Dryen. Soo komter facit 28 guld. $2\frac{1}{2}$ stuyv.

Daer naer seght in 12 maenden wint men 28 guld. $2\frac{1}{2}$ stuyv. hoe veel in 18 maenden. Het selve werckt mede naer den Regel van Dryen, soo komter facit 42 guld. $3\frac{1}{2}$ stuyv. als voren.

4. Als 450 guld. winnen in $1\frac{1}{2}$ Jaer 42 guld. $3\frac{1}{2}$ stuyv.

stuyv. hoe veel winnen dan 100 guld. in een jaer? facit 6 guld. 5 stuyv.

5. Soo men met 75 guld. in een jaer windt 4 guld. 13 stuyv. 12 pen. hoe veel wint men dan met 580 guld. in 8 maenden? fac. 24 guld. 3 stuyv. 5 $\frac{1}{2}$ pen.

6. Als men van 580 guld. voor 8 maenden tydts moet geven 24 guld. 3 stuyv. 5 $\frac{1}{2}$ pen. hoe veel moet men dan geven van 75 guld. voor een jaer? facit 4 guld. 13 stuyv. 12 pen.

7. Item, 5 Schoen-maekers kunnen in 3 dagen maekken 8 paer schoenen, hoe veel paer Schoenen kunnen dan 15 Schoen-maekers leveren in 12 dagen? fac. 96 paer.

8. Eenen Metselaer neemt aen met syn 2 hulpers te metselen in 24 uren tydts 30 voeten muers, hoe veel voeten muers soude hy naer advenant kunnen metselen met 7 hulpers in 6 uren? facit 20 voeten muers.

9. Soo 25 werck-lieden in 23 dagen kunnen verdienen 230 guld. hoe veel verdient dan een ieder des daeghs? facit 8 stuyv.

10. Eenen Schipper neemt aen 35 Lasten koorn te voeren 45 mylen weegs, voor de somme van 140 guld. hoe veel sal men naer advenant betalen eenen anderen Schipper, dat hy ons vervoere 85 Lasten 78 mylen? fac. 589 guld. 6 stuyv. 10 $\frac{2}{3}$ pen.

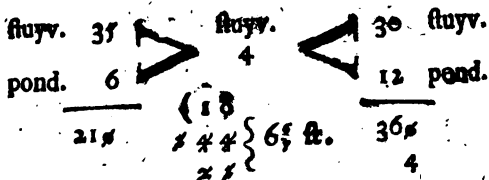
11. Soo men voor 85 Lasten te voeren 78 mylen betalen moet 589 guld. 6 stuyv. 10 $\frac{2}{3}$ pen. hoe veel moet men dan naer advenant betalen voor 25 Lasten te voeren 45 mylen? fac. 140 guld.

12. Als een Schepel Rogge kost 35 stuyv. soo koopt men een broodt van 6 pondt voor 4 stuyv. hoe veel sal dan een broodt van 12 pondt kosten, als men het Schepel

Regel van Vyven.

231

Schepel koopt om 30 stuyv. facit 6 stuyv. 13 $\frac{1}{2}$ pen.
ofte 6 $\frac{1}{2}$ stuyv.

Bemerckt. De Vrage van dit ende diergelijke Exempels, is gelijk of men seyde, 35 stuyvers geven 6 pondt broodts om 4 stuyv. waer voor geeft dan 30 stuyv. 12 pondt broodt, het werck geschiedt even als voren.

13. Als men voor een Schepel Rogge betaelt 34 stuyv. soo kost een broodt van 10 pondt 5 stuyv. 5 pen. hoe veel moet dan kosten een broodt van 8 pondt als het Schepel kost 39 stuyvers fac. 5 stuyvers min een duyv.

14. Soo 6 Ellen Grof greyn soo goedt worden gehouden als 10 Ellen Borat, hoe veel Grof greyn heeft men dan voor 17 $\frac{1}{2}$ guld. als 2 $\frac{1}{2}$ Elle Borat worden betaeldt met 3 $\frac{1}{4}$ guldens? facit 7 Ellen Grof greyn.

Verklaringe van dit 14 Exempel.

Genomen, voor	<hr style="width: 100%;"/>	10 Ell. Borat
tot	<hr style="width: 100%;"/>	3 $\frac{1}{4}$ guld.
de	<hr style="width: 100%;"/>	2 $\frac{1}{2}$ Ellen.

Kan men hebben, of syn soo goedt als 6 Ellen Grof

Grof-greyn, hoe veel Grof-greyn kan men dan hebben voor $17\frac{1}{2}$ guld.

De bewerckinge is als volgt.

$$\begin{array}{r}
 10 \\
 \underline{3\frac{3}{4}} \\
 15 \\
 \underline{10} \\
 15\text{g}
 \end{array}
 \begin{array}{c}
 \triangleright \\
 2\frac{1}{2} \\
 \hline
 5
 \end{array}
 \begin{array}{r}
 6 \\
 \underline{17\frac{1}{2}} \\
 35 \\
 \underline{210} \\
 105\text{g}
 \end{array}
 \begin{array}{c}
 \triangleleft \\
 7 \text{ Ellen} \\
 \left. \begin{array}{l} 3 \\ 3\frac{3}{4} \\ 3\frac{1}{2} \end{array} \right\}
 \end{array}$$

Maer om dese ende diergelijke Exempelen met volkomender verstandt nyt te vinden, soo is't beter dat men se bewerckt door twee Regels van Dryen als volgt.

Seght eerst, als de $2\frac{1}{2}$ Ellen Borat kosten $3\frac{3}{4}$ guld. hoe veel kosten dan de 10 Ellen Borat? facit 15 guld. Bemerkct de 6 Ellen Grof-greyn zyn van gelijke weerde.

Daerom seght ten tweeden, voor 15 gulden heeft men 6 Ellen Grof-greyn, hoe veel Ellen Grof-greyn heeft men dan voor $17\frac{1}{2}$ gulden? facit 7 Ellen Grof-greyn.

Ell.	guld.	Ell.	guld.	Ell.	guld.
$2\frac{1}{2}$	—	$3\frac{3}{4}$	—	10	—
				15	—
				6	—
				$17\frac{1}{2}$	—
				Facit 7 Ellen.	

15. Indien 5 Ellen Borat soo goedt worden gesacht als

als 3 Ellen Carfay, ende dat men 10 Ellen Borat betaeldt niet 15 guld. hoe veel Carfeyen van 39 Ellen het stuck kan men dan hebben voor 195 guld. facit 2 stucken Carfey.

16. Soo men voor een seker stuck gewerf, 't welck lanck is 45 Ellen, ende breedt 3 Ellen, betaeldt 205 guld. 5 stuyv. $10\frac{1}{2}$ penningen hoe veel sal men naer advenant betalen voor een ander stuck 't welke lanck is 63 Ellen, en breedt $3\frac{1}{2}$ Ellen, fac. 335 guld. 5 stuyv. 15 penningen.

17. Eenem Schipper neemt aen te voeren 95 Lasten 125 mylen weeghs, tot 6 guldens $7\frac{1}{2}$ stuyv. het Laet, maer gevaren zynde 35 mylen wordt hy genootsaecht het Schip te lichten. Daerom soo set hy over in een ander Schip 50 Lasten, belovende vracht-loon naer advenant als hy bedongen heeft. Vrage, hoe veel den voorz. Schipper (naer gedaene reyse) van de bedongen vracht sal behouden? facit 376 guld. 2 $\frac{1}{2}$ stuyv.

Den Verkeerden Regel

Van

V Y V E N.

DEn verkeerden Regel van Vyven, anders genoemd den Gecomposeerden Regel. Begrypt in syn selven eenen verkeerden ende eenen rechten Regel van Dryen. Hoe wel nochtans de selve in twee rechte Regelen van Dryen kan worden bewerckt, gelijk hier onder vertoont wordt.

Ende eer wy komen tot het bewercken der Exempelen, soo heb-ick noodigh geacht eerst te stellen het

on-

onderscheydt datter is tuschen den rechten ende den werckenden Regel van Vyven. Welck bestaat in dry opmerckingen, te weten.

I. Daer den Rechten Regel van Vyven zyn vrage doet naer de winste van seker Capitael dat men uyt doet. Soo doet ende sluyt desen Regel daer en tegen syn vrage naer het Capitael van seker gedaene winst.

II. Daer den Rechten Regel van Vyven syn vrage doet naer het werck, 't welck, uyt ofte van het werckende voor-komt, soo sluyt desen Regel daer en tegen zyn vrage naer het werckende, waer uyt het werck spruyt.

III. Daer den Rechten Regel van Vyven zyn vrage doet naer seker winst die in sulcken tydt gesehieden moet. Soo doet ende sluyt desen Regel daer en tegen zyn vrage naer den tydt van sulcken winst.

Onderwijs in't op-setten van desen Regel.

I. Als de Vrage is naer het Capitael van seker gedaene winst. Soo set altydt de Tyden boven aen beyde zyden van 't kruys, ieder met syn winst. In voegen dat de vraegh-winst altydt komt te staen aen de rechter zyde van 't Kruys. Het bekende Capitael stelt altydt in't midden.

II. Als de vrage is naer het werckende, waer uyt seker werck spruyt, soo set altydt de tyden boven aen beyde zyden van 't Kruys, ieder boven syn werck. In voegen, dat het vraegh-werck altydt komt te staen aen de rechter zyde van 't Kruys. Het, ofte de bekende werckende stelt altydt in't midden.

III. Als de vrage is naer den tydt, soo set altydt het winnende boven aen beyde zyden van 't Kruys, ieder boven syn winst. In voegen, dat het vraeg-winnende al-

altydt komt te staen naer de rechter-handt van 't Kruys.
Den bekende tydt stelt altydt in't midden.

1. Als men in 6 maenden tydt wint 30 guld. met 800 guld. Capitaels. Hoe veel Capitaels sal men dan uyt-doen om in een jaer te winnen 15 guldens? facit 200 guld.

maend. 6	>	guld. 800	<	12 maend.
win. 30				15 winst.
12				6
360				90
	2	}		800
	3 3 3 3	} 200 gl.		72000
	3 3			

Ondercrus.

Multiplieert het onder-achter-getal (zynde 15) Kruys-wys met het boven-voor-getal, zynde 6, comt 90 tydt ende winst met malkanderen gemultiplieert 't selve Multiplieert noch met het middelste deel, zynde 800 guldens, comt als dan 72000 Capitael, tydt ende winst met malkanderen gemultiplieert.

Daer naer Multiplieert het onder-voor-getal (zynde 30) Kruys-wys met het boven-achter-getal, zynde 12 comt 360 tydt ende winst met malkanderen gemultiplieert.

't Welck gedaen zynde, soo Divideert het uyt komen van het achterste-deel zynde 72000 (bekende Capitael, tydt ende winst met malkanderen gemultiplieert) het product is uwen facit, zynde 200 guld. gefochte Capitael, gelyck boven duydelyck vertoont wordt.

Alfo verhaet ende doet oock met defe naer-volgen-
de Exempelen.

2. Soo men in 12 maendentydt wint 15 guld. met
200 guld. Capitaels, hoe veel Capitaels moet men
dan uyt-doen om in 6 maenden te winnen 30 guld.
facit 800.

3. Als men met 100 guld. Capitaels in't jaer wint
6 guld. 5 stuyv. hoe veel Capitaels heeft men dan van
nooden om in $1\frac{1}{2}$ jaer te winnen 42 guld. $3\frac{1}{2}$ stuyv.
facit 450 guld.

$\begin{array}{r} 12 \\ 6 - 5 \\ \hline 20 \end{array}$	\triangleright	100	\triangleleft	$\begin{array}{r} 18 \\ 42 - 3\frac{1}{2} \\ \hline 20 \end{array}$
$\begin{array}{r} 125 \\ 4 \\ \hline 500 \\ 18 \\ \hline 918 \end{array}$	$\} 450 \text{ guld.}$		$\begin{array}{r} 843 \\ 4 \\ \hline 3375 \\ 12 \\ \hline 6750 \\ 3375 \\ \hline 40500 \\ 100 \\ \hline 40500 \end{array}$	

Bemerckt. Voor eerst Multipliceert het onder-achter-
getal met 20 tot stuyv. ende treckt de 3 stuyv. in,
komen 843. Die Multipliceert met den Number van
tgc-

Regel van Vyven.

137

'tgebrooken, en treckt den Teller in, comen 3375 vierendeels van stuyv.

Daer naer Multipliceert het onder-voor-getal met 20 tot stuyv. ende treckt de 5 stuyv. in, comen 125 stuyv. die Multipl. met den Number van 'tgebrooken in 't onder-achter-getal, comen 500 vierendeels van stuyvers.

't Welck gedaen zynde, soo werckt dan voorts, soo als vante voren, en gelijk boven duydelyck te sien is.

Anders, te bewercken in een rechte settinge sonder Kruys.

Maend. guld. stuyv. Cap. maend. guld. stuyv.

12	6	5	100	18	42	3 $\frac{1}{2}$
20				20		
-----				-----		
125				843		
4				4		
-----				-----		
500				3375		

Bemerckt. Het tweede ende het vyfde-deel tot vierendeelen van stuyv. gebracht hebdende, soo Multipliceert als dan noch het vyfde-deel met het eerste, ende derden-deel comen 405000 winst, tydt ende bekende Capitael met malkanderen gemultipliceert.

Daer naer Multipliceert het tweede-deel met het vierde-deel, comt 900 tydt, ende winst met malkanderen gemultipliceert. Daer mede Divideert het uyt comen van het achterste-deel. Soo comt er facit 450 guld. Capitael als voren.

Den Verkeerden

Anders, te betwercken door twee Regels, te wieten, door eenen Verkeerden ende eenen Rechten Regel van Dryen.

Maend.	guld. Cap.	Maend.
12	100	18
<hr/> 100	(1	
	2 6	
1200	6 x (2	
	x x x x } 66 $\frac{2}{3}$	
	x x x	
	x	

guld. stuyv.	Capit.	guld. stuyv.
6 - 5	66 $\frac{2}{3}$	42 - 3 $\frac{3}{4}$
<hr/> 20	<hr/> 200	<hr/> 20
125		843
<hr/> 4	x	<hr/> 4
500	6 x x x } 450	3375
<hr/> 3	x x x x	<hr/> 200
1500	x x	675000

Anders door eenen Rechten ende eenen Verkeerden Regel van Dryen.

guld. stuyv.	Capit.	guld. stuyv.
6 - 5	100	42 - 3 $\frac{3}{4}$
<hr/> 20		<hr/> 20
125	x	843
<hr/> 4	8 x x x } 675	<hr/> 4
500	x x x	3375
		<hr/> 100
		Macn.

Maend.	Capit.	Maend.
12	675	12
8		8
2	2350	3
	3	
	Fack 450 guld.	

Anders, seer bequaem ende verstaenbaer door twee
Regels van Dryen.

Maend.	guld. stuyv.	Maend.
12	6 - 5	12
8	20	8
2	125	3
	3	
	375	
	187½ stuyv. ofte 9 guld. 7½ stuyv.	

stuyv.	Capit.	guld. stuyv.
187½	100	42 - 3½
375		20
4		843
1500	xx	4
	6750 } 450	3375
	2550 }	2
	88	6750

Bemerekt. Voor eerst, stelt op den Regel 12 Maenden geven 6 guld. 5 stuyv. winst, wat 18 Maenden? comt facit $187\frac{1}{2}$ stuyv.

Daer naer stelt op den Regel $187\frac{1}{2}$ stuyv. winst, comt van 100 guldens Capitael, wat Capitael sal men dan moeten hebben om te bekomen 42 guldens $3\frac{1}{2}$ stuyv. winst. werckt beyde dese op-settingen naer den Rechten Regel van Dryen, gelijk voren duydelyck te sien is, Soo comter facit als voren.

4. Als 450 guld. winnen in $1\frac{1}{2}$ jaer $4\frac{1}{2}$ guld. $3\frac{1}{2}$ stuyv. hoe veel Capitaels moet men dan uyt-doen om ten eynde van 1 jaer te winnen 6 guld. 5 stuyvers, facit 100 guldens.

5. Indien men van 75-guld. voor een jaer interest ontfanght 4 guld. 13 stuyv. 12 pen. hoe veel Capitaels sal men iemandt doen 8 maenden, om te ontfangen 24 guld. 3 stuyv. $5\frac{1}{2}$ pen. facit 580.

6. Als my 580 guld. Capitaels in 8 maenden konnen winnen 24 guld. 3 stuyv. $5\frac{1}{2}$ pen. hoe veel Capitaels sal ick iemandt doen voor 1 jaer om te winnen 4 guld. 13 stuyv. 12 pen. facit 75 guld.

7. Item, soo men 150 guld. op interest doet voor 3 maenden, om te hebben $2\frac{1}{2}$ guld. winst, hoe langh sal men dan 380 guldens laten staen om daer van te ontfangen 13 guldens 6 stuyvers winst? facit 7 maenden.

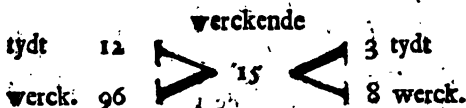
Cap.	150	}	tydt	}	380 Cap.
winst.	2 - 5	}	3	}	13 - 6 winst.
	20				20
	—				—
	45				266
	380				150

Soo

8. Soo men van 100 guld. in 't Jaer ontfanght 6 guldens 5 stuyvers, hoe langh sal men dan 450 guld. uyt-doen om te winnen 42 guld. 3 stuyv. 12 pen. fac. 18 maenden.

9. Van 75 guld. moet men geven van interest 4 guld. 13 $\frac{3}{4}$ stuyv. in 't jaer, hoe langh sal men dan 580 guld. mogen besigen als men daer vangeeft 24 guld. 3 stuyv. 5 $\frac{1}{2}$ pen. facit 8 maenden.

10. Item, als 15 Schoen-makers. in 12 dagen afveerdigen konnen 96 paer schoenen, hoe veel Schoen-makers moetender dan besich zyn om in dry dagen te maecken 8 paer schoenen? facit 5 Schoen-maeckers.

11. Soo 5 goede gefellen sich met malkanderen verheugen, ende drincken te samen in 3 uren tydts 8 potten Wyn, hoe veel moeten sy noch stercker zyn om naer advenant in 12 uren tydts te drincken 96 potten? fac. noch 10 stercker.

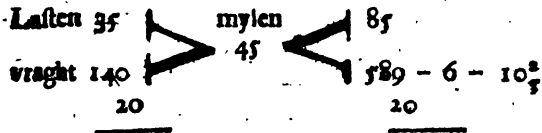
Bemérekt. Sy zyn onder haer vyven. Daerom soo Substraheert van 't product 5, soo comter fac. 10 die sy meerder moeten zyn.

12. Soo 1 Meester Metselaer met syn 2 hulpers aenneemt in 24 uren te metselen 30 voeten muers, hoe veel hulpers sal hy dan moeten nemen om in 6 uren te connen metselen 20 voeten muers? facit 7 hulpers.

13. Als men aen 25 werck-lieden in 23 dagen voor arbeits-loon betaelt 230 guld. hoe veel werck-lieden kan

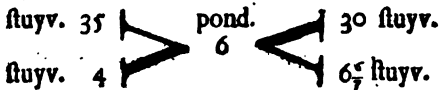
kan men dan daeghs belponen met 8 stuyv. facit 2 werck-man.

14. Eenen Schipper neemt een te voeren 85 Lasten Koorn voor 589 guld. 6 stuyv. $10\frac{2}{7}$ pen. hoe verre heeft hy die aengenomen te brengen, soo men hem naer advenant eenen anderen Schipper beloont die men geven sal 140 guld. voor 35 Last Koorn te voeren 45 mylen weeghs? facit 78 mylen.

15. Eenen Schipper neemt een 35 Lasten te voeren 45 mylen weeghs voor de somme van 140 guld. hoe veel Lasten sal ons eenen anderen Schipper voeren 78 mylen weeghs voor 589 guld. 6 stuyv. $10\frac{2}{7}$ pen. fac. 85 Lasten.

16. Als een Broodt van 6 pondt kost 4 stuyv. ende dat als dan het Schepel Rogge kost 35 stuyv. hoe veel sal dan een Broodt moeten wegen als men daer voor betaelt $6\frac{5}{7}$ stuyv. ende dat het Schepel kost 30 stuyv. fac. 12 pondt.

Bemerckt. De vrage van dit ende diergelijke Exempelen is, gelijk of men seyde, als het Schepel kost 35 stuyvers soo heeft men een 4 stuyv. 6 pondt broodt. Hoe swaer moet dan een broodt wegen, als het Schepel

pel kost 30 stuyv. ende men daer voor betaelt 6° stuyv.
Het werck geschiedt even als voren.

17. Als men voor een Schepel Rogge betaelt 34 stuyv. soo heeft men voor 5 stuyv. 5 pen. een broodt van 10 pondt, hoe swaer moet dan een broodt zyn als het Schepel kost 39 stuyv. ende men daer voor betaelt 5 stuyv. min 1 duyts? fac. 8 pondt.

18. Als men een Schepel Rogge koopt voor 39 stuyv. soo koopt men een broodt van 8 pondt voor 5 stuyv. min 1 duyts, hoe veel kost dan het Schepel als men een broodt van 10 pondt heeft voor 5 stuyv. 5 pen. fac. 34 stuyv.

19. Als men voor 195 guld. heeft 2 stukken Casseyen, ieder lanck 39 Ellen, waer van de 3 Ellen gestimeert worden te zyn soo goedt als 5 Ellen Borat, hoe veel Ellen Borat heeft men dan om 15 guld. fac. 10 Ellen.

20. Soo men voor een seecker stuck geweeft, het welck lanck is 63 Ellen, ende breed $3\frac{1}{2}$ Ellen, betaelt 335 guld. 5 stuyv. 15 pen. hoe breed moet dan zyn naer advenant 1 ander stuck waer voor men betaeldt 205 guld. 5 stuyv. $10\frac{4}{7}$ pen. lanck zynde 45 Ellen? fac. 3 Ellen.

21. Seeckeren Schipper neemt aen te voeren 95 Lasten 125 mylen weeghs, voor 6 guld. $1\frac{1}{2}$ oort het Last, maer gevaren zynde 35 mylen, wordt hy genootsaecht het Schip te lichten. Derhalven set hy over in een ander Schip sekere Lasten, beloovende loot naer advenant als hy bedongen heeft, naer gedaene reyse bevindt hy dat als hy den anderen Schipper betaelt, hem noch overigh is 376 guld. en 1 stooter. Vrage, hoe veel Lasten hy over-geset heeft? fac. 50 Lasten.

Simpelen Interest.

HOe wel in den Rechten Regel van Vyven geleert is den Interest van eenigh uyt-gestelde Capitael te berekenen, soo hebbe ick (des niet te min) even wel dienstigh geacht, daer van noch dese naer-volgende te stellen; om die door den gemeynen Regel van Dryen te solveten.

1. Iemandt neemt op Interest 570 guld. voor 3 maenden, à 6 per cento 's jaers, hoe veel beloopt den Interest? fac. 8 guld. 11 stuyv.

Maend.	maend.	guld.	inter.	guld.
12	6	570	1½	3
12	6	2	3	171½
	1½			

Facit 8 - 11

2. Item, soo iemandt neemt op Interest 850 guld. voor 8 maenden, à 6 per cento 's jaers wat beloopt den Interest? fac. 34 guld.

3. Iemandt doet op Interest 675 guld. voor 5 maenden, tegen 6½ ten hondert 's jaers. Vrage, hoe veel bedraecht den Interest? facit 17 guldens 11 stuyvers 9 pen.

Maend.

Maend.	maend.	guld.	Inter.	guld.
12 — 6 $\frac{1}{2}$ — 5		100	— 12 $\frac{1}{2}$ —	675
<hr/>	4	<hr/>	<hr/>	<hr/>
48	25	4	12 $\frac{1}{2}$	3375
	<hr/>	48	25	
125		<hr/>	5	
		192		3375 } 192 }

4. Item, iemandt heeft op Interest voor 9 maenden 1000 pond-vl. à 7 per cento s'jaers, hoe veel bedraecht den Interest? facit 315 guld.

5. Item, iemandt neemt op Interest 795 pond-vl. voor 15 maenden à 6 $\frac{1}{2}$ per cento, hoe veel is den Interest.

Maend.	maend.	pond-vl. schell.	pond-vl.
12 — 6 $\frac{1}{2}$ — 15		100	— 162 $\frac{1}{2}$ — 795
	162 $\frac{1}{2}$ schell.	Fac. 64	pond-vl. 11 schell. 10 $\frac{1}{2}$ gr.

Van Rabatteren.

Rabatteren geschiedt wanneer men eenige goederen heeft gekocht op tydt, 't zy op 3, 4, 5, 6, ofte meer maenden, ende dat men den verkooper 't selve gereet betaelt, mits kortende 5, 6, 7, (meer ofte min) ten hondert in't jaer.

Het Rabatteren, wordt gedaen op twee manieren, waer van d'eene valsch, ende d'ander alleen oprecht en goet is. Gelyck wy betoonen met dit eerste Exempel hier volgende,

Q 3

6. Iemandt

Van Rabatteren.

Capitaels geven my dan 727 guld. 5 stuyn. $7\frac{1}{4}$ pen. gereet gelt, comt fac. 800 guld. Capitaels gelijk die gerabatteert zyn. Ergo, soo is de tweede maniere van Rabatteren oprecht ende goedt.

100	—	110	—	727	—	5	—	$7\frac{1}{4}$
20				20				
<hr/>					<hr/>			
2000				14545				
16				16				
<hr/>					<hr/>			
32000				87277				
88				14545				
<hr/>					<hr/>			
				232727				
				11				
<hr/>					<hr/>			
				232730				
				232727				
<hr/>					<hr/>			
				2560000				
				888				
<hr/>					<hr/>			

32

Fac. 800 guld.

Waer uyt nu klaerlijck blijkt dat men altydt het Rabat tot de 100 moet toe tellen, ende seggen door den Regel 110 op tydt, geven 100 gereet. Hoe veel gereet geven 800 gelijk het selve tot hier toe krachtigh genoegh isbewesen. Het welck men moet practiferen ende gebruycken in alle partyen die te Rabatteren zyn.

7. Item, iemandt is schuldigh op een jaer 580 guld. die hy presenteert gereet te betalen, mits kortende

Van Rabatteren

de 8 ten 100. Vrage, hoe veel is het gereede gelt?
 fac. 537 guld. 0 stuyv. $11\frac{2}{3}$ pen.

8. Item, iemandt is schuldigh over 6 maenden 760 guld. en die wilt hy gereet betalen, mits kortende 8 ten 100 in't jaer. Vrage, hoe veel is het gereet gelt?
 fac. 730 guld. 15 stuyv. $6\frac{2}{3}$ pen.

Maend.	Maend.	104	—	100	—	760
$8x$	— 8 — 6					
x	—					100
	4	$3x(8$				—
		$760(0$				76000
		$760(0$	}	$730 - 15 - 6\frac{2}{3}$		
		760				

9. Hoe veel bedraecht het gereede gelt van 578 guld. 11 stuyv. te Rabatteren voor 3 maenden, tegen 6 ten 100 voor een jaer? fac. 570 guld.

10. Als men Rabatteert 6 per cento in een jaer, hoe veel is dan het gereede gelt van 884 guld. te betalen over 8 maenden? fac. 850 guld.

11. Iemandt is schuldigh 692 guld. 11 stuyv. 9 pen. over 5 maenden, hoe veel moet hy daer voor gereet betalen, als hy Rabatteert $6\frac{1}{4}$ per cento in't jaer? fac. 675 guld.

Maend.	Maend.	102	—	100	—	692	—	11	—	9
12	— $6\frac{1}{4}$ — 5									
	Fac. $2\frac{2}{3}$									— Fac. 675 guld. gereet.

12. Item, 1052 pond-vl. 10 sch. hoe veel zyn die gereet weerdigh, als men die Rabatteert voor 9 maenden, tegens 7 per cento in's jaers? facit 1000 pond-vl.

13. Iemandt moet betalen over 15 maenden 859 pond-vl. 11 schell. 10 $\frac{1}{2}$ groot. hoe veel sal hy daer voor gereet tellen, af-kortende tegens $6\frac{1}{2}$ per cento in's jaers? fac. 795 pond-vl.

14. 500

250

Van den Tarra.

14. Soo iemandt schuldigh is 2250 guld. te betalets in 3 achter-een-volgende jaeren, iederjaet het rechtē derden-deel, hoe-veel sal hy mogen rekenen voor het Rabat, als hy sal af-korten $6\frac{1}{4}$ ten 100 ineenjaet? fac. 245 guld. 17 stuyv. $7\frac{4}{8}$ pen.

Van den Tarra.

Tarra, dat is den af-slagh die den Kooper geniet voor het onsuiver van de Waren die men hem vercoopt.

15. Iemandt koopt 3 Balen Koopmanschappen we-gende 250, 237, ende 543 pondt. Tarra 14, 11, ende 25 pondt, het pondt netto betaelt hy voor 5 stuyv. 6 pen. Vrage, hoe veel beloopt de somme? fac. 263 guld. 7 stuyv. 8 pen.

	Gewichte.	Tarra.
	250	14
	237	11
	543	25
	<hr style="width: 100%;"/>	<hr style="width: 100%;"/>
	1030	50
	Subtraheert 50	
pond.	<hr style="width: 100%;"/>	
1 ——— 5 — 6 ———	980 pond. netto.	
	<hr style="width: 100%;"/>	5 stuyv.
	4900	
voor de 6 pen.	367	
	<hr style="width: 100%;"/>	
	5267 — 8	
	<hr style="width: 100%;"/>	

Fac. 263 — 7 — 8

16. Item, iemandt heeft gekocht 3 Balen Spece-rye, wegende N°. A. 356 $\frac{1}{2}$ pond. Tarra 15 pond. N°. B. 235 $\frac{1}{2}$ pond. Tarra 11 $\frac{1}{4}$ pond. N°. C. 463 $\frac{1}{2}$ pond. Tarra 19 $\frac{1}{2}$ pond. tot 2 schell. 7 $\frac{1}{2}$ groot. het ponds

Van den Tarra.

251

netto, hoe veel bedraecht de Somme? fac. 132 pond-vl.
10 schell. 7½ groot.

17. Item, 3 Cassen Indigo wegende te samen 795
pond. Tarra voor ieder Cassé 8½ pondt, tot 30 schell.
7 groot. het pondt netto, facit 1175 pond-vl. 10 schell.
11½ groot.

18. Item, iemandt koopt 4 Balen Koopmanschape
wegende als volght, N°. 1. 696 pond. N°. 2. 809
pond. N°. 3. 893 pond. N°. 4. 572 pond. Tarra
10 ten 100, kost het hondert pondt netto 6 pond-vl.
9 schell. 5 groot. hoe veel bedraecht de Somme? fac.
174 pond-vl. 14 schell. 3 groot.

		pond.
		696
		809
		893
		572
pond.	pond.netto.	—————
11½	100	2970
		10½

$\left. \begin{array}{l} 2970 \\ 2970 \\ 2970 \\ 2970 \end{array} \right\} 2700 \text{ pondt netto.}$

pond.	pond-vl. schell. groot.	pond.
2970	6 - 9 - 5	2700
		6
		162
	voor de 9 schell.	12 - 3
	voor de 5 grobt.	0 - 11 = 3
		—————

Fac. 174 - 14 - 3

Nota. Sommige trecken den Tarra 10 van de 100.
Ende

Ende stellen 100 pondt Brutto (dat is met het onsfyver.) geven 90 pondt netto, hoe veel pondt netto heeft men dan te betalen voor 2970 pondt Brutto, comen als dan 2673 pond. netto, werckende als volght.

pond. Brutto.	pond. netto.	pond. Brutto.
100	90	2970
		90
		<u>2673</u>

pond. netto.	pond-vl. sch. gr.	pond. netto.
100	6 - 9 - 5	2673
		<u>6 pond-vl.</u>
		16038
voor de 9 schell. comt		1202-17
voor de 5 groot. comt		<u>55-13-9</u>
		pond-vl. 1721-96-10-9
		20
		<u>schell. 19130</u>
		12
		<u>groot. 3169</u>

Fac. 172 pond-vl. 19 schell. 3169 groot. 100

Aldus werckende, is het verschil 1 pond-vl. 14 schell. 11 $\frac{1}{2}$ groot. tot na-deel van den vercooper, ende tot profyt van den kooper.

Maer aengsien dat den vercooper syne Waeren verkoopt by de 100, ende niet by de 90 pondt, soo kan men lichtelycken verstaen dat dese maniere niet behoort toe-gestaen te worden. Te meer alsoo (ten aensien van de koop) den Tarra den kooper niet anders

Van den Tarra:

253

ders en is als een toe-gift, die hy op ieder 100 pond. geniet, in voegen dat de 100 pond. netto moet worden goëdt gedaen. Gelyck dit selve van veele treffelijke Autheuren deses konst, soo oude als nieuwegeapprobeert wordt. Edoch ten ware sake, dat het in den Koop expres ware geconditionneert te korten den Tarra van ofte in het 100 ende in sulcken gevallen heeft men dese maniere dan te gebruycken. Andersins heeft men sich te reguleren naer de eerste manier, die wy den Leerlingh recommanderen.

19. Item, 3 Balen peper wegende 195, 215 ende 211 pond. Tarra 8 ten 100 tot 5 schell. $4\frac{1}{2}$ groot. het pondt netto, facit 154 pondt 10 schell. $7\frac{1}{2}$ groot.

20. Iemandt koopt 3 Balen Waren, wegende 368, 296 $\frac{1}{2}$ ende 389 pondt, Tarra $7\frac{1}{2}$ ten 100 kost hem het 100 pondt netto 13 guld. 17 stuyv. hoe veel bedraecht de somme? fac. 135 guld. 14 stuyv. $9\frac{1}{2}$ pen.

21. Item, eenen Koopman koopt 4 Balen, wegende 395 $\frac{1}{2}$, 374 $\frac{1}{2}$, 387 ende 353 $\frac{3}{4}$ pond. Tarra 5 ten 100, kost het 100 pondt netto 63 guld. 3 oorden fac. 917 guld. 1 stuyv. $12\frac{1}{2}$ pen.

pond. Brutto. pond. netto. pond. Brutto.

105 ——— 100 ——— 1510 $\frac{1}{2}$

komt fac. 1438 $\frac{1}{2}$ ponden netto.

ponden. guld. stuyv. ponden.

100 ——— 63 - 15 ——— 1438 $\frac{1}{2}$

————— 63 guld.

90594

(10 stuyv. is van 1 guld. $\frac{1}{3}$

719 $\frac{1}{2}$

(5 stuyv. is van 10 stuyv. $\frac{1}{2}$

359-10

. voor het $\frac{1}{2}$ pond.

36-8-9 $\frac{1}{2}$

Fac. guld. 917/08-18-9 $\frac{1}{2}$

917

$$917108 - 18 - 9\frac{1}{2}$$

20

$$\text{fluyv. } 1778$$

16

$$\text{pen. } 12157$$

Fac. 917¹/₂ gl. 1 ft. 12¹/₂ pen.

4¹/₂7¹/₂

22. Iemandt koopt een kiste Suycker, wegende 850 pondt met Tarra 5 van 't 100 tot 9 fluyv. 3 pen. het pondt netto, fac. 370 guld. 18 fluyv 14¹/₂ pen.

$$100 \text{ ————— } 95 \text{ ————— } 850$$

23. Item, eenen Koopman koopt 5 Sacken Wolle, wegende N°. 1. 176¹/₄ pondt, N°. 2. 234¹/₂ pondt, N°. 3. 247¹/₂ pond, N°. 4. 178¹/₂ pond, N°. 5. 345¹/₂ pondt. Tarra 6 van 't 100 kost hem als dan het 100 pondt netto 7 pond-vl. 10 schell. facit 83 pond-vl. 7 schell. 31¹/₂ groot.

$$100 \text{ ————— } 94 \text{ ————— } 1182\frac{1}{2}$$

94

111108

voor $\frac{1}{2}$ macl 94

47

komt 1111¹/₂ pondt netto. 111155111

100 120

pond.

pond. pond. vl. schell. pond.
 100 7 — 10 IIIII¹/₂
 Fac. 83 pond. vl. 7 schell. 3²/₅ groot.

Van Winst ende Verlies.

Winst ende Verlies, dient om te kunnen bereekenen het profyt ofte de schade, die in't koopen ende verkoopen der goederen voor-valt.

1. Iemandt koopt een Laecken lanck 47¹/₂ Ellen, tot 4 guld. 7 stuyv. d'Elle, ende verkoopt d'Elle wederom tot 5 guld. min eenen stooter. Hoe veel be-
 loopt nu zyn winst aen't selve Laken? fac. 24 guld.
 18 stuyv. 12 pen.

4		17		8
4		7		
Elle.				Elle.
1		10		8 — 47 ¹ / ₂
				10 — 8
				470
				23 — 8
				5 — 4
				498 — 12
				Fac. 24 — 18 — 12

2. Item, iemandt koopt een Last Haringh voor 97 guld. 7 stuyv. ende verkoopt het Kinneken wederom voor 39¹/₂ stuyv. hoe veel is dan zyn winst op de voorfa.
 Ha-

Haringh, als hy voor vracht ende onkosten noch rekent 3 guldens 2 stuyvers? facit 5 guld. 13 stuyv. is syn verlies.

3. Als men 1 Last Rogge koopt voor 93 goud-guld. en 1 oort, ende men het Schepel wederom verkoopt voor $30\frac{1}{2}$ stuyv. wat voor-deel sal men dan kunnen hebben op 7 Lasten 13 Mudden 2 Schepels? fac. 256 guld. 1 stooter.

4. Item, iemandt koopt 3 Balen, wegende te samen 795 pondt tot 37 guld. 10 stuyv. het 100, hie veel sal hy ieder pondt wederom verkoopen om te winnen 15 ten hondert, fac. 8 stuyv. 10 pen.

Addeert 15 tot hondert, ende stelt op den Regel; 100 komen my op 115, waer op 37 guld. 10 stuyv. comt fac. 43 guld. $2\frac{1}{2}$ stuyv. Seght dan, als ick 100 pondt verkoop voor $43\frac{1}{2}$ guld. hoe veel sal ick dan moeten verkoopen 1 pondt? fac. als boven.

5. Item, soo men koopt een Bale Anys, wegende 3 cento ende 75 pond. Tarra 15 pondt voor den Sack: ende voor 't fusty ofte onsuiver 6 van 't 100, tot 8 pond-vl. 15 schell. het 100 pondt netto. Ende men die wederom verkoopt à $21\frac{1}{2}$ groot. het pondt Brutto. Hoe veel sal als dan de winningh zyn op den voorsz. Anys? facit 16 guldens 6 stuyvers 4 penningen.

286

Haringh, als hy voor ver-
kent 3 guldens 2 stuyver
sijn verlies.

3. Als men 1 Last Rogge
1 oort, ende men hier
voor $30\frac{1}{2}$ stuyv. wat voor
hebben op 7 Lasten 13 Mo
guld. 1 stooter.

4. Item, iemandt koop
men 795 pondt tot 37 guld
veel sal hy ieder pondt
winnen 15 ten hondert.

Addeert 15 tot hondert
100 komen my op 115
comt fac. 43 guld. $2\frac{1}{2}$ stuyv.
pondt verkoop voor 43
moeten verkoopen 1 pondt

5. Item, soo men koop
de $3\frac{1}{2}$ cento ende 75
den Sack: ende voor
van 't 100, tot 8 pondt
netto. Ende men die w
het pondt Brutto. Hoe
zyn op den voorsz. Any
4 penningen.

pond. pond. pond. pond. pond. vl. sch. gr. pond.
 105 - 100 - 194 100 - 25 - 16 - 8 - 262
 Fac. 280

18 Fac. 67 pond. vl. 13 schell. 8 groot.

162 pond. netto.

pond. schell. groot. ———— 294
 18
 1 ———— 7 - 4 $\frac{1}{2}$ ———— 176 pond.
 Fac. 101 - 10 - 6

67 - 13 - 8 ———— 67 - 13 - 8
 33 - 16 - 10 ———— 100
 Fac. 50

8. Item, iemandt koopt een Laken lanck 50 Ellen tot 5 guld. en 1 oort de Elle, het selve verkoopt hy wederom de 16 Ellen tot 5 guld. 15 stuyv. d'Elle, ende 14 $\frac{1}{2}$ Ellen tot 6 guld. 5 stuyv. De rest zynde 19 $\frac{1}{2}$ Elle verkoopt hy tot 5 $\frac{1}{2}$ guld. d'Elle. Vrage, hoe veel behoopt zyn winst op het voorz. Laken, ende hoe veel ten hondert? fac. 27 guld. 11 stuyv. 4 pen. is de geheele winst ende 10 $\frac{1}{2}$ is de winsten 100.

9. Soo men het 100 pondt koopt voor 37 guld. 10 stuyv. hoe veel sal men dan het pondt wederom verkoopen, op 3 maenden tydt, om te winnen 20 ten 100 op 't jaer? fac. 7 stuyv. 14 pen.

Om dese en diergelijke Exempelen te berekenen, soo besiet eerst tot hoe veel het pondt ingekoght is, comt facit 7 stuyv. 8 pen.

Daer naer besiet hoe veel de winst behoopt in 3 maenden, tegens 20 ten 100 's jaers, comt facit 5 ten 100.

pond.

wordt verkoght tot 27 stuyv. te betalen $\frac{1}{3}$ gereet, $\frac{1}{3}$ naer dry maenden, en $\frac{1}{3}$ op 6 maenden, hoe veel be-
loopt dan de winninge ten 100 voor een jaer? fac. 32
ten 100.

Brenght de betael-tyden in eenen tydt, soo komter
facit 3 maenden, daer in de betalinge t'effens geschie-
den moeste, indien den Debitur de termynen op eenen
tydt te gelijk betalen soude. Doet dan voorts als vo-
ren geschiedt is, en gelijk hier vertoont wordt.

	—	:	—	:								
1	—		—			108	—	96	—	12	—	1
2	—		3	—	1							
3	—		6	—	2							
4	—		—									
												Facit 25 stuyv. in-gckoght.
			Maend. 3			Maend.		Maend.				
			27			3	—	8	—	12		
			25									
			—					4				
25	—		2	—	118			Fac. 32 ten 100				
			—									
			8	4								

14. Item, iemandt koopt 3 balen wolfe, wegende
suyver 2400 pond. betaelt daer vóór gereet 210 pond. vl.
Vrage tot. hoe veel sal hy het pondt wederom verkoo-
pen, te betalen $52\frac{1}{2}$ pond. vl. gereet, $52\frac{1}{2}$ pond. vl. op
4 maenden ende de reste op 6 maenden, om te
winnen 30 ten 100 in een jaer? facit tot 11 stuyv. $8\frac{1}{2}$
pen. het pondt.

Anders

8 stuyv. $9\frac{4}{11}$ pen. volgens de gemeyne maniere als
 boven, anders verschilt het 1 stuyv. $7\frac{1}{2}\frac{7}{11}$ pen.
 geen $\frac{1}{2}$ pen. minder dan $7\frac{1}{2}$ stuyv. meer als 56 guld. 8
 stuyv. $9\frac{4}{11}$ pen.

Van den Wissel.

Wissel, is, dat eenen Koopman alhier eenigh gelt
 neemt ofte geeft, om de weerde van dien (in een uyt-
 landtsche Stadt ofte plaetse) wederom goet te doen,
 ofte te ontfangen, waer van de Practycke bestaet in dat
 men wel acht neme op de vergelijkinge ende even-
 weerdinge van het een tegen het ander gelt, soo
 dat het noodigh is, dat men weet tot hoe veel
 sulcken gelt syn cours ende loop houdt hier te Lande,
 ende hoe veel het selve doet in de buyten-landtsche
 steden, in sulcken munte als aldaer ganghbaer is. Waer
 naer de Wissels altydt geslooten worden. Ende over-
 sulcks heeft men te lotten op het profyt ende de scha-
 de die sich in't sluyten der Wisselen toc-dragen. Ge-
 lijk by Exempel.

1. Ick neem, dat eenen Daelder alhier te Lande
 doet 30 stuyvers ende tot Franckfort 48 Cruytsers,
 tot hoe veel comt alsdan den Pary ofte vergelijkingh,
 dat is, om te hebben gelt om gelt, sonder avance
 ofte schade.

Nota. Hier dient nu gelet, dat een Floryn tot
 Franckfort doet 60 Cruytsers, te weten in loopende
 gelde, Maer in de Wissel doet eenen Floryn altydt 65
 Cruytsers.

Daerom soo stelt op den Regel, eenen Daelder die
 tot Franckfort doet 48 Cruytsers, die doet alhier te
 lande

Bemerckt. Den Pary comt tot $81\frac{1}{2}$ groot. ende 'tgele wordt genomen tot 80 groot. Ergo $1\frac{1}{2}$ groot. schade voor den Nemer, te contrarien $\frac{1}{2}$ groot. voordeel voor den gever. Synde 'tselve $1\frac{1}{2}$ ten 100.

3. Item, als eenen Daelder van 30 stuyvers tot Franckfort doet 48 Cruysers, ende dat den Wissel gaet tot $81\frac{1}{2}$ groot. Wat is dan best, ofte de betalinge te doen in gelt, ofte door Wissel? Antw. door den Pary, ofte in gelt, want door den wissel is't $\frac{1}{2}$ ten 100 schadelijker.

Bemerckt. Den Pary ofte vergelijkingh komt tot $81\frac{1}{2}$ groot. ende den Wissel gaet tot $81\frac{1}{2}$ groot. Ende volgens dien is het $\frac{1}{2}$ groot. voordeelijker de betalinge te doen in gelt, als door Wissel. Daerom soo seght door den Regcl $81\frac{1}{2}$ groot. doet my $\frac{1}{2}$ groot. voordeel, wat voordeel heb ick dan op 100, comt facit als boven.

4. Indien eenen Daelder tot Dantzigh dede 40 grossen, ende tot Amsterdam 5 schell. wat voordeel soude als dan doen eenen Koopman tot Dantzigh, over sendende de betalinge in gelt, als den Wissel gaet tot 180 grossen voor 1 pond. vl., facit $12\frac{1}{2}$ ten 100.

gross.	gro.	gross.			
#	60	180			
		60			
		1080#			
		270 gro.			
			gro.	270	
				240	
			3#	3#	gro.
			8	#	#
					Fac. $12\frac{1}{2}$
					Be

Bemerckt. Als 40 grossen tot Dantzich weerdigh zyn tot Amsterdam 60 gro. soo syn de 180 grossen weerdigh 270 gro.

Nu bemerckt, voor de 180 grossen, die (ten sen- sien van de vergelykinge van 't gelt) weerdigh zyn 270 gro. daer voor soude men door den Wissel maer 240 ontfangen. Ergo verschilt het 30 gro. op 1 pond-vl. dat het beter is de betalinge van Dantzich op Amster- dam te doen in gelt, als door den Wissel, ende vol- gens dien is't $12\frac{1}{2}$ ten 100 voordeelijker.

5. Soo eenen Koopman tot Amsterdam eenen Wis- sel sluyt op Franckfort van 250 pond-vl. 7 schell. 11 groot. tot hoe veel Florynen moet als dan den Wis- sel brief gemaect worden, ende hoe veel Florynen in loopenden gelde hy tot Franckfort ontfangen sal, als den Wissel gaet tot 85 gro. voor den Floryn. Fac. Den Wissel-brief moet inhouden 707 Florynen daer voor hy r'ontfangen heeft 765 Florynen, 55 Cruytsers loopenden geldt.

Nota. 85 gro. syn 65 Cruytsers in Wissel ende in courant gelt 60 Cruytsers.

Seght door den Regel, 85 groot. doen 65 Cruyt- sers, hoe veel Cruytsers sullen dan doen 250 pond-vl. 7 schell. 11 groot. comt facit 45955 Cruytsers. Die Divideert in 85 comen 707 Florynen, tot 65 Cruyt- sers, die den Wissel-brief inhouden moet. Andersins, Divideert de 45955 Cruytsers door 60 comen 765 Florynen, 55 Cruytsers Courant gelt die hy tot Franck- fort ontfangen moet.

gro.	Cruyts.	pond-vl.	schell.	groot.
85	65	250	7	11

6. Item, soo eenen Coopman tot Franckfort aldaer betaelt 765 Florynen, 55 Cruytsers in Wissel op Amsterdam. Vrage, hoe veel pond-vl. hy daer voor tot Amsterdam ontfangen sal, als den Wissel gaet tot 85 groot. voor den Floryn tot 65 Cruytsers, fac. 250 pond-vl. 7 schell. 11 groot.

$$\begin{array}{r} \text{Cruyts.} \quad \text{groot.} \quad \text{Flor. Cruyts.} \\ 65 \text{ ————— } 85 \text{ ————— } 765 - 55 \\ \phantom{65 \text{ ————— } 85 \text{ ————— } } \phantom{65 \text{ ————— } 85 \text{ ————— } } 60 \end{array}$$

Bemerckt. Dat de betalinge tot Franckfort geschiedt in loopenden gelde, te weten tot 60 Cruytsers den Floryn.

7. Een en Koopman tot Amsterdam wisselt op Franckfort 739 pond-vl. 16 schell. 9 groot. Vrage, hoe veel Florynen hy daer voor sal ontfangen, de wissel zynde tot $81\frac{1}{2}$ groot. facit 2353 Florynen.

8. Item, eenen Koopman tot Franckfort wisselt op Amsterdam 2172 Florynen. Vrage, hoe veel pond-vl. hy ontfangen sal als de Wissel is tot $81\frac{1}{4}$ gr. fac. 739 pond-vl. 16 schell. 9 groot.

Bemerckt, in de seldse questie is voor gestelt, dat eenen Koopman tot Franckfort aldaer betaelt, hier wordt nu voorgestelt, dat eenen Koopman tot Franckfort op Amsterdam wisselt 2172 Florynen, tot onderscheydt van't welke men alleenelijck verstaen moet, dat de eerste voorstellinge geschiedt in Courant gelt, ende de tweede in Wissel, te weten, 65 Cruytsers den Floryn, als wy hier voren aangewesen hebben.

$$\begin{array}{r} \text{Cruytsers.} \quad \text{groot.} \quad \text{Flor.} \\ 65 \text{ ————— } 81\frac{1}{4} \text{ ————— } 2172 \end{array}$$

9. Item,

9. Item, als 2353 Florynen tot Franckfort weerdigh zyn tot Amsterdam 739 pond-vl. 16 schell. 9 groot, tot hoe veel come als dan de Wissel? facit tot 81 $\frac{1}{4}$ groot.

Flor.	pond-vl.	schell.	groot.	Cruyts.
2352	739	16	9	65

10. Soo eenen Koopman tot Amsterdam geeft 125 pond-vl. 16 schell. 8 groot. in Wissel op Dantzic, hoe veel Florynen à 30 grossen sal hy daer ontfangen, de Wissel zynde tot 193 $\frac{1}{3}$ grossen voor 1 pond-vl. ? facit 810 Florynen 27 $\frac{2}{3}$ grossen.

pond-vl.	grossen.	pond-vl.	schell.	gro.
1	193 $\frac{1}{3}$	125	16	8

11. Item, soo eenen Koopman begeert t'ontfangen tot Dantzic, 4575 Florynen 15 grossen, hoe veel pond-vl. moet hy daer voor alhier betalen als de Wissel is tot 195 grossen? facit 703 pond-vl. 18 schell. 5 $\frac{2}{3}$ groot.

195	1	4575	15
-----	---	------	----

12. Item, hoe veel Florynen sal men tot Dantzic ontfangen voor 703 pond-vl. 18 schell. 5 $\frac{2}{3}$ groot. als de Wissel is tot 195 grossen? facit 4575 Florynen 15 grossen.

13. Item, 2218 Florynen 0 $\frac{1}{4}$ grossen tot Dantzic, maecken tot Amsterdam 345 pond-vl. 13 schell. 4 groot. tot hoe veel gact als dan de Wissel? facit tot 192 $\frac{1}{4}$ gros.

14. Item,

14. Item, eenen Koopman tot Amsterdam geeft 654 pond-vl. 15 schell. in Wissel op Londen, Vrage; hoe veel pond-sterlinghs sal hy aldaer ontfangen, den Wissel zynde tot 35 schell. 4 groot. voor 1 pond-sterlinghs? facit 370 pond-sterlinghs 12 schell. $3\frac{2}{3}$ gr.

schell. groot.	schell.	pond-vl.	schell.
35 - 4	—	20	— 654 - 15

15. Item, hoe veel pond-vl. sal eenen Koopman tot Londen alhier kunnen doen ontfangen voor 482 pond-sterlinghs 3 schell. 4 groot. als den Wissel is 35 schell. 6 groot. facit 855 pond-vl. 16 schell. 11 groot.

16. Eenen Coopman tot Amsterdam geeft gelt op Franckfort tot 81 groot. Hoe veel beloopt syn winninge ten 100 op 't jaer, soo het Retour is tot $82\frac{1}{2}$ gr. ende dat hy verliest 4 maendentydt? fac. $5\frac{1}{2}$ ten 100 in een jaer.

Nota. Gelt doen ofte geven op Franckfort, is te verstaen, dat alhier eenen Coopman aen eenen anderen telt een seecker somme gelts, den Floryn tot soo veel groot. als sy met malkanderen accorderen, (ick stelle hier 81 groot.) met conditie dat den Nemer 't selve wederom sal betalen tot sulcken prys, als den Wissel comt te loopen uyt de Franckfortse misse, van Franckfort op Amsterdam die wy alhier stellen tot $82\frac{1}{2}$ groot. Ergo wint den gever alhier $1\frac{1}{2}$ groot. op de 81 groot. ende op de 100, $1\frac{1}{2}$ ende dat in 4 maenden tydt, volgens dien $5\frac{1}{2}$ ten 100 in een jaer, gelijk volghit.

$$\begin{array}{r}
 81\frac{1}{2} \\
 81 \\
 \hline
 81 \text{ ————— } 1\frac{1}{2} \text{ ————— } 100 \\
 \text{Fac. } 1\frac{2}{3} \text{ ten } 100 \text{ voor } 4 \text{ maend.}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 4 \text{ ————— } 1\frac{2}{3} \text{ ————— } 12 \\
 9 \text{ ————— } \\
 \hline
 3
 \end{array}$$

5 $\frac{1}{2}$ ten 100 in een jaer.

Maer om den Leerlingh dit noch duydelijker te doen verstaen, heb ick goedt gevonden noch dese 2 naer-volgende Exempelen te stellen.

17. Eenen Koopman alhier neemt 100 pond-vl. op Franckfort tot 80 groot. Vrage, soo nu de Retouren uyt de Franckfortse misse comen tot 83 groot. hoe veel moet hy dan wederom betalen voor de vooriz. 100 pond-vl. fac. 103 pond-vl. 15 schell.

Stelt op den Regel voor 80 groot. moet worden goedt gedaen 83 groot. waer mede dan 100 pond-vl.

$$\begin{array}{r}
 100 \text{ ————— } 83 \text{ ————— } 240 \\
 \hline
 207 - 5 \\
 \hline
 103 \text{ pond-vl. } 15 \text{ sch.}
 \end{array}$$

18. Item,

18. Item, eenen Koopman neemt gelt op Franckfort tot 84 groot. de Retouren uyt de Franckfortse Missé komen tot 80 groot: Hoe veel sal hy dan wederom uyt-keeren voor 100 pond-vl. soo hy op Franckfort genomen heeft? fac. 95 pond-vl. 4 schell. 9 gr.

Stelt op den Regel voor de 84 groot. moet worden goedt gedaen met 80 grooten, waer mede dan 100 pond-vl.

$$\begin{array}{r}
 84 \text{ ————— } 80 \text{ ————— } 240 \\
 12 \text{ —————} \\
 7 \\
 \hline
 \begin{array}{l}
 (9) \\
 \times \times \times \times \times \} 190 - 4 \\
 \times \times \times \times \times \\
 \times \times \times \quad 951419\frac{1}{7}
 \end{array}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 100 \\
 \hline
 2000 \\
 \hline
 80 \\
 \hline
 160000 \\
 \hline
 22857\frac{1}{7} \text{ groot.}
 \end{array}$$

19. Item, eenen Koopman tot Amsterdam geeft een enen anderen 514 pond-vl. 12 schell. 1 groot. op Franckfort tot 85 groot. naer 3 maenden comen de Retouren tot 83 grooten. Vrage, hoe veel sal hy haer daer voor wederom ontfangen, ende tot hoe veel beloopt syn verlies in alles, ende watten hondert in een jaer? fac. hy sal wederom ontfangen 502 pond-vl. 9 schell. 11 groot. ende verliest in alles 12 pond-vl. 2 $\frac{1}{2}$ schell. tegens 9 $\frac{7}{17}$ ten 100 verlies op 't jaer.

20. Een enen Coopman tot Amsterdam doet 500 pond-vl. in Wissel op Dantzigh, tot 195 grossen, het selve aldaer by syn Factoor ontfangen zynde, doet hy het door hem van daer wederom in Wissel op Amsterdam, tot 190 grossen. Vrage, hoe veel beloopt syn winningh in alles, ende hoe veel ten 100 's jaers,

ver.

Compagnie, ofte Gefelschap.

271

verliesende 3 maanden tydt? fac. 13 pond-vl. $3\frac{2}{5}$
schell. de winst in alles tegens $10\frac{2}{3}$ ten 100 'sjaers.

Compagnie, ofte Gefelschap.

Compagnie ofte Gefelschap, is, als 2, 3, ende meer Koop-lieden verdragh maecken, dat eenieder van hen een somme gelt toe-brengh, waer mede sy gelijkelijck als uyt een Borse den Koop-handel dryven, de winninge onder malkanderen uyt-deelen, ende 't voor-gevallen verlies dragen, pro rato ieders ingeleyde Capitael ofte Hooft-som.

1. Twee makengefelschap, A leyt in 300 guld. ende B 400 guld. ende winnen daer mede 112 guld. Vrage, hoe veel eick daer van hebben moct? facit A 48 guld. ende B 64 guld.

300					
400					
700	—	112	—	300	—
					—
		3			—
		336			—
					—
		7			—
		A. 48			—
				700	—
					—
				112	—
					—
				16	—
					—
				4	—
				B. 64	

Underwys.

Addeert de in-geleyde Hooft-sommen tot malkanderen, comen 700 guld: voor hun beyder in-leggen. Seght dan door den Regel 700 guld. Hooft-som van A ende

A ende B winnen 112 guld. wat comt dan voor 306 guldens Hooft-som van A. Item, 700 guld. Hooft-som van A ende B winnen 112 wat comt dan voor 400 guld. Hooft-som van B. Werckt elcke settinge volgende den gemeynen Regel, comt facit als boven. Alſoo doct oock met dese naer-volgende.

2. A ende B maecken Gefelschap, A leydt in 425 guld. ende B 375 guld. ende sy winnen te samen 120 guld. Vrage, wat elck van de winninge toe-komt? fac. A 63 guld. 15 stuyv. ende B 56 guld. 5 stuyv.

3. Item, B ende C maken gefelschap, B leydt in 700 guld. ende C 850 winnen te samen 170 guld. 10 stuyv. Vrage, naer elcks winningh besonder? fac. B 77 guld. ende C 93 guld. 10 stuyv.

4. Item, A B C zyn in gefelschap, A leydt in 560 guld. B 625 guld. ende C 815 guld. Hier mede winnen sy 515 guld. Vrage; hoe veel elck daer van toe-komt? facit A 144 guld. 4 stuyv. B 160 guld. 18 stuyv. 12 pen. ende C 209 guld. 17 stuyv. 4. pen.

5. B C D maeckende Gefelschap, B leydt in 590 guld. C 786 guld. ende D 674 guld ten cynde van de handelinghe sy verlieſen 339 guld. 10 stuyv. 10 pen. Vrage, hoe veel elck daer van te dragen heeft volgens syn in-leggen? fac. B 97 guld. 14 stuyv. 6 pen. C 130 guld. 3 stuyv. 10 pen. ende D 111 guld. 12 stuyv. 10 pen.

B.	97	—	14	—	6
C.	130	—	3	—	10
D.	111	—	12	—	10

—————
 Proba. 339 ——— 10 ——— 10

6. Item, C D ende E maken Gefelschap, C leydt in 350 guld. D 1050 guld. ende E 700 guld. Vrage, wat

wat voor een gedeelte dat elck staet soo in de winningh als in het verlies? fac. C staet het $\frac{1}{2}$ D de $\frac{1}{3}$ ende E het $\frac{1}{6}$.

Addeert de in-leggens te samen, komen voor haer in-leggen in alles te samen 2100 guld. Stelt nu ieder in-leggen daer boven, ende Abbrevieert elck besonder. Wat daer uyt komt is alsulcken gedeelte als elck in Compagnie staet.

C.	350			
D.	1050	35	105	7
E.	700	35s 1	105s 1	7s 1
2100	210s 6	210s 2	21s 3	3
	C.	D.	E.	

7. Item, indien vier Koop-lieden in-leyden een somme gehts, te weten A 628 guld. B 942 guld. C. 157 guld. ende D 785 guld. wat gedeelte soude dan elck van hun in de Compagnie staen, soo in de winst als in't verlies? fac. A het $\frac{1}{2}$, B het $\frac{1}{3}$, C het $\frac{1}{6}$ ende D het $\frac{1}{6}$.

8. Dry Koop-lieden hebben t'samen te deylen 598 guld. 13 stuyv. 6 pen. A moet hebben (volgens syn in-leggen) de $\frac{1}{3}$, B het $\frac{1}{4}$, ende C $\frac{1}{4}$, Vrage, hoe veel elcks toe-komt? fac. A 299 guld. 6 stuyv. 11 pen. B 99 guld. 15 stuyv. 9 pen. ende C 199 guld. 11 stuyv. 2 pen.

9. Voor A, B ende C zyn te deylen 60 guld. A moet hebben het $\frac{1}{3}$, B het $\frac{1}{4}$ ende C het $\frac{1}{4}$, Vrage, hoe veel elck hebben moet? fac. A 26 $\frac{1}{2}$, B 20, ende C 13 $\frac{1}{2}$ guldens.

Om dese en diergelijke Exempelen grondelijck

te verstaen ende oock te bewercken, soo bemerckt voor eerst, dat het $\frac{1}{3}$ van 60 guld, is 20, het $\frac{1}{4}$ is 15 ende het $\frac{1}{6}$ is 10. Welcke deelen 20, 15 en 10 te samen getelt, maecten 45 in alles. 't Welck behoorde 60 te wesen, ergo is dese maniere valsch.

Om nu even-wel te deylen soo't behoort, soo neemt de valsche deylingen, als 20, 15 en 10 ende Addeert se te samen, comt 45.

Stelt dan op den Regel 45 behoortde zyn 60 hoe veel dan 20. Item 15, als oock insgelijcks 10. Werckt elcke settinge volgens den Regel, soo comter voor elck facit als boven, gelijk hier onder verthoont wordt.

$\begin{array}{r} 20 \\ 15 \\ 10 \\ \hline 45 \end{array}$	$\begin{array}{r} 20 \text{ ————— } 26\frac{2}{3} \text{ A.} \\ 15 \text{ ————— } \\ 10 \text{ ————— } 13\frac{1}{3} \text{ C.} \\ \hline \text{Facit } 20 \text{ B.} \end{array}$
--	--

Anders. Addeert de gebroekens $\frac{2}{3}$, $\frac{1}{4}$ ende $\frac{1}{6}$ te samen, comt $\frac{1}{2}$ ende seght dan door den Regel $\frac{1}{2}$ geeft te deylen 60 hoe veel comt dan voor $\frac{1}{3}$. Item, voor $\frac{1}{4}$ oock voor $\frac{1}{6}$. Ende werckt elck naer den Regel, comt voor ieder facit als voren.

Ofte, noch anders, neemt alsuelcken getal daer den Number van $\frac{1}{3}$, van $\frac{1}{4}$ ende van $\frac{1}{6}$ in-genomen kan worden, als 12, 24, 36, &c. Ick sette 12 hier in den Number van $\frac{1}{3}$ comt 4. Den Number van $\frac{1}{4}$, 3 ende den Number van $\frac{1}{6}$, 2. Addeert dan 4, 3, en 2, comt 9. Stelt

9. Stelt dan op den Regel 9 gevente deelen 60. Waer op comt dan 4. Item, 3. Item, 2. comt fac. als voren, gelijk onder vertoont wordt.

12					
A. $\frac{5}{3}$	4	9	—	60	—
B. $\frac{1}{4}$	3	9	—	60	—
C. $\frac{1}{6}$	2	9	—	60	—
				} Fac. {	
				A.	$26\frac{2}{3}$
				B.	10
				C.	$13\frac{1}{3}$

9

10. Item, vier hebben te deelen 60 guld. A moet hebben het $\frac{1}{3}$, B het $\frac{1}{4}$, C het $\frac{1}{5}$ ende D het $\frac{1}{6}$. Vrage wat elck toe-comt? fac. A $21\frac{1}{3}$, B $15\frac{1}{4}$, C $12\frac{1}{5}$ ende D $10\frac{1}{6}$ guld.

11. Drie sullen deelen 120 guld. A sal hebben het $\frac{1}{3}$, B het $\frac{1}{4}$ ende C $\frac{1}{5}$. Vrage, wat elck hebben sal? fac. A 57 guld. 2 stuyv. $13\frac{1}{2}$ pen. B 34 guld. 5 stuyv. $11\frac{1}{2}$ pen. ende C 28 guld. 11 stuyv. $6\frac{1}{2}$ pen.

12. A, B, C, D, sullen deelen 699 guld. 1 stuyv. 10 pen. waer van A moet hebben de $\frac{1}{2}$, B het $\frac{1}{3}$, C het $\frac{1}{4}$ ende D het $\frac{1}{5}$. Vrage, naer ieders aenpart? fac. A 289 guld. 5 stuyv. 8 pen. B 192 guld. 17 stuyv. C 144 guld. $12\frac{1}{2}$ stuyv. D 72 guld. 6 stuyv. 6 pen.

13. Drie hebben met malkanderen te deelen 240 guld. 16 stuyv. waer van A soo veel sal hebben als het $\frac{1}{3}$ meer 7 guld. B het $\frac{1}{4}$ min 30 guld. ende C het $\frac{1}{5}$ meer 8 guld. Vrage, wat dan elck hebben moet.

Addeert de gedeelten te samen, comt $\frac{1}{2}$ van gelijcken Addeert + ende + comt 15 die Substrahcers

276

Compagnie. ofte Gefelschap.

van $\frac{1}{2}$ rest 15. Alsoo datter comt $\frac{1}{2}$ \div 15 zynde
 gelijk de 250 guld. 16 stuyv. die te deelen zyn.

$$\begin{array}{r|l}
 12 & \\
 \frac{1}{3} & 4 \frac{1}{3} \quad 7 \\
 \frac{1}{4} & 3 \frac{1}{4} \quad 30 \text{ verkleynt } \frac{1}{12} \text{ komtdan } \frac{1}{4} \div 15 \\
 \frac{1}{8} & 6 \frac{1}{8} \quad 8 \\
 \hline
 & \frac{1}{12} \div 15
 \end{array}$$

Ende dewyle $\frac{1}{4} \div 15$ is gelijk 250 guld. 16 stuyv.
 soo Addeert $\frac{1}{2} \div 15$ guld. tot 250 guld. 16 stuyv. Soo
 comter 265 guld. 16 stuyv. die gelijk als $\frac{1}{4}$ te deelen
 zyn.

Stelt dan op den Regel $\frac{1}{4}$ geven te deelen 265 guld.
 16 stuyv. waer op comt dan het $\frac{1}{3}$ van A, comt facit
 118 guld. 2 stuyv. 10 $\frac{2}{3}$ pen. daer toe Addeert $\frac{1}{3} \div 7$
 die A meer hebben moet, soo comter fac. 125 guld.
 2 stuyv. 10 $\frac{2}{3}$ pen.

Voor B comt 88 guld. 12 stuyvers daer af Sub-
 strahceert $\frac{1}{3} \div 30$ comt als dan voor B facit 58 gulden
 12 stuyvers.

Voor C comt 59 guld. 1 stuyv. 5 $\frac{1}{3}$ pen. daer toe
 Addeert $\frac{1}{3} \div 8$ soo comter voor C facit 67 guld. 1 stuyv.
 5 $\frac{1}{3}$ pen. Alsoo doet met alle diergelijke Exempelen,
 soo die voor-vallen.

Compagnie, ofte Gesellschaft.

277

$$\begin{array}{r} 250-16 \\ \div 15 \\ \hline \end{array}$$

A $\frac{2}{3}$	—	265-16	—	$\frac{1}{3}$	Fac. 125-2-10 $\frac{2}{3}$
B $\frac{3}{4}$	—	265-16	—	$\frac{1}{4}$	Fac. 58-12
C $\frac{1}{4}$	—	265-16	—	$\frac{1}{4}$	Fac. 67-1-5 $\frac{1}{4}$

Proba. 150-16

Anders.

9	—	guld. stuyv.	265-16	—	}	4 + 7	
						3 ÷ 30	Fac. als voren.
						2 + 8	

14. I, K, L, M, sullen onder malkanderen deelen 970 guld. 13 stuyv. 7 pen. I seydt dat hem comt toe het $\frac{1}{3}$ meer 30 guld. K het $\frac{1}{4}$ min 12 guld. L het $\frac{1}{5}$ meer 25 guld. ende M de $\frac{2}{3}$ min 18 guldens. Vrage, wat elck dan hebben sal? Fac. I 127 guld. 16 stuyv. 9 pen. K 183 guld. 13 $\frac{1}{4}$ stuyv. L 155 guld. 8 stuyv. 12 pen. ende M 503 guld. 15 stuyv.

24		970-13-7	
8	3 + 30		÷ 25
12	6 ÷ 12		
4	4 + 25	29 — 945-13-7	3 ÷ 30
16	16 ÷ 18	29 — 945-13-7	6 ÷ 12
22		29 — 945-13-7	4 ÷ 25
28		29 — 945-13-7	16 ÷ 18
34	22 ÷ 25		

S 3

Ad.

Compteur, ofte Gefeelken.

Addeert ende doet als voren, comt $\frac{22}{3} + 25$ guld. treckt de 25 guld. van de 970 guld. 13 stuyv. 7 pen. Soo staet de $\frac{22}{3}$ gelijk 945 guld. 13 stuyv. 7 pennin- gen. Stelt ende werckt dan door den Regel $\frac{22}{3}$ zyn gelijk 945 guld. 13 stuyv. 7 pen. waer op comt dan het $\frac{1}{4}$ van $1 + 30$. Alsoo doet oock met K. L. ende M, ofte andersins doet als boven verctoont wordt, soo comter facit als voren.

15. Item, L, M, N, leggen te samen in, een seker somme gelts, L leyt in de $\frac{1}{2} + 45$ guld. M het $\frac{2}{3} + 20$ guld. N het $\frac{1}{4} + 30$ guldens. Vrage, wat sy te samen hebben in-geleydt, ende hoe veel elck be- sonder? fac. t'samen 880 guld. L 453 $\frac{2}{3}$ guld. M 207 guld. ende N 219 $\frac{1}{3}$ guld.

Stelt ieders gedeelte in-leggen boven malkanderen, ende doet als voren is geleert, comt $\frac{1}{15} + 55$ treckt $\frac{1}{15}$ van 't geheel, rest noch $\frac{1}{15}$ die gelijk is als 55. Seght dan door den Regel $\frac{1}{15}$ is gelijk 55. Wat is dan 't geheel, comt facit 880 voor haer in-leggen te samen, gelijk als volgt.

16	8	÷ 45	_____	55	_____	1
$\frac{1}{2}$	3	+ 20				
$\frac{1}{4}$	4	÷ 30				
$\frac{22}{3}$	55	÷ 55				

Om nu te weten, hoe veel elck in 't besonder in-geleydt heeft, soo doet even als voren in de 13 epde

14. questie geleert is, soo comter voorelecks in leggen, facit als boven.

16. Item, A, B, C, D, hebben samen gedeelt haere winninge. A heeft paar hem genomen het $\frac{1}{3}$ + 26 guld. B het $\frac{1}{4}$ + 30 guld. C het $\frac{1}{2}$ + 12 guld. Ende D de $\frac{1}{4}$ + 20 guldens. Vrage. hoe veel eick gehadt heeft? facit A heeft gehadt 101 $\frac{1}{2}$ guld. B 88 $\frac{2}{3}$ guld. C 76 guld. ende D 86 guldens.

17. Item, dry makende gefelschap, winnen naer eenen sekeren tydt 515 guldens waeromme L neemt soo voor syn Capitael als winst 704 guldens 4 stuyv. M 785 guld. 18 $\frac{1}{2}$ stuyv. ende N 1024 guld. 17 $\frac{1}{2}$ stuyv. Vrage, hoe veel eick van hun in geleydt hadde? fac. L hadde in geleydt 560 guld. M 625 guld. ende N 815 guldens.

Addeert het uyt-genomen Capitael en winsten tot malkanderen, comen 2515 guldens Capitael en winst in alles. Seght dan door den Regel, in 2515 guldens Capitael en winst is 515 winst, hoe veel winst is dan in 704 guld. 4 stuyv. Capitael en winst van L, comt fac. 144 guld. 4 stuyv. winst. Die treckt van syn Capitael ende winst. Soo resteert 560 guld. Capitael, alsoo doet mede met M ende N.

18. Drye als F G H makende te samen gefelschap, leggen elk even veel in, naer sekeren tydt bevinden sy gewonnen, &c. Waer van F ontfangen heeft 95 guldens, ende G 127 guld. Vrage, alsoo H per Assignatie toe-gekomen is de reste, zynde 228 guld. hoe veel hy aen F ende G wederom moet uyt-keeren? fac. aen F 55 ende aen G 23 guld.

19. Item, M is schuldigh aen N 376 guld. aen O 415 guld. ende aen P 209 guld. Doch en heeft niet meer dan 400. guld. Vrage, hoe veel eick daer van

280

Compagnie, ofte Gefelschap.

gerechtelijken toe-komt volgens 'tgeen M haer elck schuldigh is? fac. N comt daer van toe 150 guld. 8 stuyv. O 166 guldens, ende P 83 guldens 12 stuyvers.

20. Item, twee maken gefelschap, A leydt in 325 guld. voor 4 maenden, ende B 300 guld. voor 5 maenden, ende winnen alsoo te samen 420 guld. Vrage, hoe veel elck daer van toe-komt? fac. A 195 guld. ende B 225 guld.

Multiplieert ieders in-leggen met synt tydt, comen 2800 Capitael ende tydt met malkanderen gemultipl. als volght.

A 325	_____	4	_____	1300
B 300	_____	5	_____	1500

2800

Komt Capitael en tydt gemultiplieert

Seght nu door den Regel 2800 gemultiplieert Capitael en tydt geven 420 guld. winst. Hoe veel winst comt dan van 1300 gemultiplieert Capitael ende tydt te samen voor A. Als oock voor 1500 gemultiplieert Capitael en tydt voor B comt facit als voren, gelijk onder duydelijk verthoont wordt.

$\begin{array}{r} 2800 - 420 = 1380 \\ 7 \overline{) 1380} \\ \underline{4} \\ 60 \\ \underline{4} \\ 15 \end{array}$	13	$\begin{array}{r} 2800 - 420 = 1380 \\ 7 \overline{) 1380} \\ \underline{4} \\ 60 \\ \underline{4} \\ 15 \end{array}$
Fac. A 195		Fac. B 225

21. A, B, C, maecken gefelschap, A leght in 575 guld.

Compagnie, ofte Gefelschap.

281

guld. voor 6 maenden, B 647 guldens voor 5 maenden, ende C. 965 guld. voor 4 maenden, eyndelijck bevinden sy gewonnen te hebben 560 guld. 4 stuyv. 1 pen. Vrage, hoe veel elck daer van toe-comt? fac. A 183 guld. 5 stuyv. 10 pen. B 171 guld. 17 stuyv. 3 pen. ende C 205 guld. 1 stuyv. 4 pen.

22. Item, B en C maecken gefelschap, B leydt in gereet 275 guld. ende 3 maenden daer naer doet hy daer noch toe 125 guld. C leydt in gereet 425 guld. Vrage, soo sy nu ten eynde van 7 maenden gewonnen hebben 530 guld. hoe veel comt elck daer van toe? fac. B $232\frac{1}{2}$ guld. ende C $297\frac{1}{2}$ guld.

Dewyle B in-leydt 275 guldens voor 3 Maenden, soo Multipliceert 275 guldens met 3 Maenden, comt 725 gemultiplic. Capitael en tydt voor 3 Maenden.

Naer 3 maenden leydt B wederom in 125 guldens welcke 125 guldens Addeert tot de 275 guldens komen 400 guldens daer mede B in compagnie blyft de resterende 4 maenden. Daerom Multipliceert de 400 guldens met 4 maenden, comt 1600 gemultipliceert Capitael en tydt voor 4 maenden. Dese 1600 Addeert tot de boven-geseyde 725 soo comt als dan te samen 2325 gemultipliceert Capitael en tydt voor B.

Daer naer Multipliceert het in-leggen van C als 425 guldens met synen tydt van 7 maenden, comt 2975 gemultipliceert Capitael en tydt voor C Addeert dan 2325 ende 2975 te samen, soo comter 5300 gemultipliceert Capitael en tydt van Bende C. Stelt dan op den Regel, ende doet dan voorts als geleert is.

26. Item, C en D makende t'samen gefelſchap voor 6 maenden, ſoo leydt C gereet in 350 guld. ende D leyt in gereet 450 guld. Vrage, hoe veel moet C noch in-leggen naer 2 maenden, om met D de winſt en verlies gelijkelijck te dragen? facit 150 guldens.

Multipliceert 450 guldens met 6 maenden, comt 2700 gemultipliceert Capitael en tydt voor D. Daer naer Multipliceert 350 guld. oock met 6 maenden, comt 2100 gemultipliceert Capitael en tydt voor C, 't welck behoorde te weſen 2700 gelijk D. Ergo 600 gemultipliceert Capitael en tydt te weynigh.

Ende terwylen C begeerigh is om naer 2 maenden naer de gereede in-legginge, noch ſoo veel voor de reſterende 4 maenden daer by te doen, dat ſe onder hun beyden de winſt ende 't verlies gelijk hebben te dragen. Soo Divideert dan de 600 gemultipliceert Capitael en tydt, die C te weynigh heeft met 4 maenden, ſoo comter 150 guldens Capitael die C naer de 2 maenden noch heeft in te brengen.

		Proba.
450	— 6 —	2700
350	— 6 —	2100
	<hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/>	
	600	2700
	4 <hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/>	
	Fac. 150	450 — 6 — 2700

Anders, Multipliceert 450 guldens met 6 maenden, comt 2700 guldens gemultipliceert Capitael en tydt voor D. Daer naer Multipliceert 350 guldens die C gereet in-geleyt heeft, met 2 maenden, comt 700 Capitael en tydt gemultipliceert die treckt van de 2700 reſteert

Compagnie, ofte Gefelschap. 285

reſteert noch 2000 gemultipliceert Capitael en tydt, die C te weynigh heeft. Daerom, Divideert 2000 met 4 maenden, comt 500 Capitaels, die C gedurende de laeste 4 maenden in gefelschap hebben moet, om met D de winſt ende 't verlies half en half te ſtaem. Ende vermits hy gereet in-gelcyt heeft 350 guldens ſoo Subſtraheert de 350 guldens van de 500 guld. voorſz. ſoo reſteert hem noch 150 guldens om in te leggen, als voren.

27. Item, A, B, C, maecken gefelschap voor een jaer, A leydt gereet in 455 guld. ende B 550 guld. ende C 448 guldens. Daer hy naer 4 maenden noch toe doet 378 guldens. Vrage, hoe veel moet A naer 5 maenden ende B naer 6 maenden noch in-leggen, om de winſt ende 't verlies met malkanderen gelijck te dragen? facit A moet naer 5 maenden noch in-brengen 420 guldens ende B naer 6 maenden noch 300 guldens.

28. E ende F maken gefelschap, E leydt in 650 ende F 800 guldens, het ſelve doen ſy in handen van eenen Facteur, die ſy belooven het $\frac{1}{4}$ van de winningh naer 6 maenden bevinden ſy gewonnen te hebben 435 guld. Vrage, wat elck daer vantoe-komt? facit den facteur 108 guld. 15 ſtuyv. E 146 guld. 5 ſtuyv. ende F 180 guldens.

Bemereckt. De Facteur ſal hebben het $\frac{1}{4}$ van de winſt, daerom neemt het $\frac{1}{4}$ van de 435 guld. reſteert dan noch 326 guld. 5 ſtuyv. die E ende F onder malkanderen ſullen deelen.

29. N, O, P, maecken gefelschap, N leydt in 656 guld. O 780 guld. ende P 875 guld. dit ſelve ſtellen ſy in handen van eenen Facteur die ſy toe-ſeggen het $\frac{1}{3}$ van de winſt. Naer 4 maenden leydt de Facteur oock in

in 400 guld. Endeten cynde van 8 maanden bevinden sy 602 guld. $12\frac{4}{7}$ stuyv. winst. Vrage, hoe veel elck daer van toe-komt? fac. N 131 guld. 4 stuyv. O 156 guld. P 175 guld. De Facteur 40 guld. winst, ende 100 guld. $8\frac{4}{7}$ stuyv. voor syn verdiensten, t'samen den Facteur 140 guld. $8\frac{4}{7}$ stuyv.

Neemt voor eerst het $\frac{1}{2}$ uyt de 602 guld. $12\frac{4}{7}$ stuyv. comt 100 guld. $8\frac{4}{7}$ stuyv. van syn verdiensten, treckt dan de 100 guld. $8\frac{4}{7}$ stuyv. van 602 guld. $12\frac{4}{7}$ stuyv. winst, soo resteert als dan noch 502 guld. 4 die onder de Coop-lieden ende den Facteur te deelen zyn, volgens elcks in-geleyde Capitael ende tydt. Daeromme doct daer mede als voren is geleert, soo comter facit als voren.

N.	131	—	4
O	156		
P	175		
Facteur winst.	40		
Facteur verdienst.	100	—	$8\frac{4}{7}$
<hr style="width: 20%; margin: 0 auto;"/>			
	602	—	$12\frac{4}{7}$

30. D Hebbende gestelt in handen van sekeren Facteur 600 guldens soo gebeurt het dat naer dato by hem in geselschap trecken A, B, en C. A leydt in 750 guld. B 875 guld. ende C 1050 guld. Hier toe comt den Facteur, ende leydt in voor syn particulier 560 guld. mits dat hy daer en boven genieten sal het $\frac{1}{3}$ van de winst, welke in 't scheidten van de Compagnie bevonden wordt te zyn 1068 guld. 5 stuyv. 10 pen. Vrage, hoe veel elck daer van toe-comt, als het gelt van D heeft gestaan 8 maanden, dat van A 7 maen-

maenden, dat van B 6 maenden, ende van C 7 maenden, ende des Facteurs in-leggen 4 maenden? facit A, B, en C. elck 196 guld. 17 stuyv. 8 pen. D 180 guld. ende den Facteur 84 guld. winst, ende 213 guld. $13\frac{1}{2}$ stuyv. voor Solaris.

31. A ende B zynde geweest in gefelschap, hebben t'samen in-geleydt 850 guld. ende daer mede gewonnen 210 guld. waer van A neemt 90 guld. door dien dat syn in-legginge gestaen heeft 4 maenden. B neemt de rest van de winst, om dat syn Capitael gestaen heeft 6 maenden. Vrage, hoe veel Capitael elck in-geleydt heeft? facit A 450 gulden ende B 400 gulden.

Divideert ieders winste in synen tydt, comt $22\frac{1}{2}$ winst ende tydt gedevideert voor A, ende 20 winst ende tydt gedevideert voor B. Addeert dan $22\frac{1}{2}$ ende 20 comt $42\frac{1}{2}$ winst, ende tydt gedevideert van A ende B.

Seght dan door den Regel $42\frac{1}{2}$ winst en tydt in mal-kanderen gedevideert, komen van 850 Capitael, hoe veel Capitaels comt dan van $22\frac{1}{2}$ winst ende tydt gedevideert voor A. Desgelijcks van 20 winst ende tydt gedevideert voor B. Soo comter facit als boven.

De uytwerckinge deser Questie volgt hier achter.

1 (2			
A ƒ ƒ } 22½	22½		
* * }	10		
	42½	— ƒ ƒ —	22½
		10	45
B ƒ ƒ ƒ } 20	ƒ ƒ		10
* * }			10

Capitaal voor A 450

42½	— ƒ ƒ —	20	
ƒ ƒ	10	2	
		40	450
		10	400
		10	400

Capitaal voor B 400

Proba. 850

32. Item, A, B, C, zynde in gefelschap, hebben te samen in-geleydt 1341½ guld. ende daer mede gewonnen 163 guld. 11 stuyv. waer van A neemt 54 guld. 1½ stuyv. B 53 guld. 3½ stuyv. C 56 guld. 5½ stuyv. Vraag, hoe veel elcks in-leggen is geweest, als het Capitaal van A heeft gestaen 4 maenden, dat van B 5 maenden, ende dat van C 6 maenden? facit A 540 guld. 15 stuyv. B 425 guld. 10 stuyv. ende C 375 guld. 5 stuyv.

guld. stuyv.	Maend.	x	
A 54 - 1½	4	ƒ ƒ (8	
20	20	* * ƒ (3	}
1081	80	* ƒ ƒ ƒ	
2163	160	ƒ	
			13½

guld.

guld. stuyv.	Maend.	
B 53 - 3 $\frac{1}{2}$	5	* (2 (5 (5) } 10 $\frac{1}{8}$
20	20	* * * *

<u>1063</u>	<u>100</u>
4	4
4255	400

guld. stuyv.	Maend.	(1
C 56 - 5 $\frac{1}{2}$	6	9(8
20	20	* * * (3) } 9 $\frac{1}{16}$
<u>1125</u>	<u>120</u>	* * *
4	4	
4503	480	

13 $\frac{33}{166}$	83	* (8
10 $\frac{11}{80}$	102	* * (6) } 1 $\frac{1}{2}$
9 $\frac{1}{166}$	61	* * *

Facit 33 $\frac{42}{16}$ Winst en tydt van A, B, en C, gediuid.

33 $\frac{42}{16}$	-	1341 $\frac{1}{2}$	-	13 $\frac{33}{166}$	33 $\frac{42}{16}$	-	1341 $\frac{1}{2}$	-	10 $\frac{11}{80}$
2683		2683		2163					155

A 540 $\frac{1}{2}$ guld.

B 245 $\frac{1}{2}$ gl.

33 $\frac{42}{16}$	-	1341 $\frac{1}{2}$	-	9 $\frac{1}{166}$
				2883

540	-	15
425	-	10
375	-	5

C 375 $\frac{1}{2}$ guld. Proba. 1341 - 10

33. A ende B zynde in Compagnie, soo heeft A in-geleydt 450 guld. ende neemt 90 guld. van de winst. B heeft in-geleydt 400 guld. ende neemt de reste van de winst, zynde 120 guld. Vrage, hoe lange elck in

T Com-

Compagnie, ofte Gefelschap.

Compagnie geweest is, als hier beyder tydt uyt-brenght 10 maenden? facit A 4 ende B 6 maenden.

Diideert ieders Capitael in syn winst, comt $\frac{1}{3}$ Capitael en winst gedeideert voor A ende $\frac{2}{3}$ Capitael in syn winst gedeideert voor B.

Addeert $\frac{1}{3}$ ende $\frac{2}{3}$ comt $\frac{1}{3}$ Capitael in de winst gedeideert voor A ende B. Stelt dan op den Regel van $\frac{1}{3}$ Capitael in de winst gedeideert voor A ende B comen 10 maenden. Hoe veel tydt geeft dan $\frac{2}{3}$ Capitael in de winst gedeideert voor A. Item, $\frac{2}{3}$ Capitael in de winst gedeideert voor B. Werckt naer den Regel, soo comer facit als boven.

34. Item, L, M, N, zynde te samen in gefelschap, L heeft in-geleydt 540 guld. 15 stuyv. M 425 guld. 10 stuyv. ende N 375 guld. 5 stuyv. hier mede hebben sy gewonnen 163 guld. 11 stuyv. Waer van L neemt 54 guld. $1\frac{1}{2}$ stuyv. M 53 guld. $3\frac{3}{4}$ stuyv. ende N de rest. Vrage, hoe veel tydt elck in Compagnie gestaen heeft, als haeren tydt te samen uyt-brengen 13 maenden? facit L 4, M 5, ende N 6 maenden.

Cap.	Winst.	Cap.	Winst.
540 15	54 1 $\frac{1}{2}$	425 10	53 3 $\frac{3}{4}$
20	20	20	20
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
1081 3	1081	8510	1063
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
21630	2163	34040	4255

Cap.	Winst.	L	M	N
375 15	56 15 $\frac{3}{4}$	$\frac{2163}{21630}$	$\frac{4255}{34040}$	$\frac{4501}{38025}$
20	20	18 $\frac{1}{10}$	18 $\frac{1}{4}$	14 $\frac{1}{5}$
<hr/>	<hr/>			
7595	1125			
<hr/>	<hr/>			
130020	4503			

ende B rest 200 guldens voor het in leggen van C.

Om nu ieders winst te weten, soo doet voorders als genoeghsaem geleert is, soo comter facit voor A 67 guldens 10 stuyvers, voor B 75 guldens, ende C 50 guldens winst.

TOT BESLUYT

GESTELT VERSCHEYDE EXEMPELEN,

Soo wel tot vermaeck, als tot Oeffeninge der Leerlingen.

1. Iemandt schuldigh zynde 876 guldens 12 stuyv: betaeldt in kortinge het $\frac{1}{2}$ daer naer noch het $\frac{1}{3}$ ende noch daer naer het $\frac{1}{4}$ van de selve schult. Vrage, hoe veel hy noch schuldigh blyft in pond-vl. fac. 36 pond-vl. 10 schell. 6 groot.

2. Iemandt heeft betaeldt het $\frac{1}{3}$ ende het $\frac{1}{4}$ van syn schuld, ende bevindt alsoo noch schuldigh te blyven 215 guldens. Vrage, hoe veel de schuld gewest is? fac. 276 guldens.

3. A hebbende gekoght 6 tonnen Boter tot 82 guld. 0 stuyv. de ton, hoe veel moet hy daer voor betalen, soo se overwichtigh zyn 50 pondt? fac. 504 guld. 16 stuyv. 4 pen.

4. B is schuldigh 180 pond-vl. 10 schell. geeft daer op in betalinge 6 Last, 8 tonnen Haringh, tot 112 guldens 16 stuyv. t Last. Vrage, hoe veel Pistoletten a 3 guldens 17 stuyv. sal hy moeten tellen voor t gene hem noch staet te voldoen? facit 100 Pistoletten.

5. C koopt een Laken lanck 50 $\frac{1}{2}$ Ellen, verkoopt daer van wederom 10 $\frac{1}{2}$ Ellen, a 5 guld. 4 stuyv. ende 25 Ellen a 5 guld. 5 stuyvers t gene noch overigh is geeft hy om 5 guld. en 1 stooter. Vrage, hoe veel be-
loopt

loopt syn winst, als hy de Elle in gekoght heeft voor 4 guld. 15 stuyv. ? fac. 3 pond. vl. 16 schell. 5¹/₂ groot.

6. Iemandt heeft 175 guld. die hy besteden wilt aen dry-derley forteringe van Lynwaect, te weten, van 10, 12, ende 13 stuyv. d'Elle, ende wilt van elcks evenvel. Vrage, hoe veel hy van ieder soorte hebben sal? fac. 100 Ellen.

35 ————— 1 ————— 175 guld.

7. Iemandt koopende een Laken van 50 Ellen à 4 guld. 4 stuyv. doet aen een ander over 16 Ellen à 4 guld. 15 stuyv. ende noch 24 Ellen à 4 guld. 5 stuyv. d'Elle. Vrage, hoe veel hem d'Elle comt te staen van 't gene hy behoudt? fac. 3 guld. 4 stuyv.

10 ————— 32 ————— 1 Elle.

8. A is schuldigh aen B 233 pond. vl. 15 schell. 10 groot. waer op hy geeft in betalinge een Obligatie, houdende op C van 575 guld. 10 stuyv. ende noch 5 Balen Anys, wegende te samen 1570 pondt netto. Ende alsoo wordt bevonden dat B even is betaelt. Vrage, tot hoe veel het pondt Anys gerekent wordt? fac. tot 10¹/₂ stuyv.

pondt 1570 — 824 - 5 — 1 pondt.

9. Iemandt koopt 25¹/₂ Ellen voor 134 guld. 10¹/₂ stuyv. ende heeft afgedongen op d'Elle 4¹/₂ stuyv. Vrage, hoe veel is hem d'Elle geloofst geweest? fac. 5 guld. 10 stuyv.

25¹/₂ ————— 140 - 5 ————— 1

10. Als men d'Elle Borat koopt voor 1 guld. 17 stuyv. soo kan men hebben 2 Ellen Satyn in plaats van 6 Ellen Borat. Vrage, hoe veel Ducaten à 4 guld. 5 stuyv. moet men dan hebben om te betalen 14 Ellen Satyn? fac. 31 Ducaten 29 stuyv.

11. Een pondt wordt geloofst 16 stuyv. op hoe veel pondt

pont sal men af-dingen 5 stuyv. 15 pen. om voor 133
pont te betalen 17 pond-vl. 0 schell. $9\frac{1}{2}$ groot. facit
op $9\frac{1}{2}$ ponden.

10 ——— 1 ——— 5 — 15

12. Iemandt heeft gekoght 2 Balen Koopmanschap,
wegende te samen 750 pondt netto, voor 84 pond-vl.
7 schell. 6 groot. Seeckeren tydt daer naer, bevindt
hy dat het selve soo verlegen ende verergert is, dat
hem ieder pondt wel comt te staen op 15 stuyv. 11
pen. Vrage, op hoe veel waerdeert hy de schade? fac.
op 13 pond-vl. 13 schell. $5\frac{1}{2}$ groot.

1 pondt ——— 35 pen. ——— 750 pond.

13. Iemandt koopt eenen Osse voor 12 pond-vl. en
betaeldt voor den Atceys 6 guld. van t'huys brengen 5
stuyv. van slachten 5 schell. voor gehaelt bier $12\frac{1}{2}$
stuyv. Ende ontfinght wederom voor de huys 9 guld.
15 stuyv. voor den af-val 4 guld. en 1 oost, bevindt
te hebben 60 pondt smeer, a. 3 stuyv. 4 pen. het pondt.
Vrage, soo nu den Osse weeght 453 pondt schoon,
wat kost hem dan het pondt vleesch? fac. 1 stooter.

pond. 453 ——— 56-12-8 ——— 1 pond.

14. Een stuck Satyn van 17 Ellen kost 22 pond-vl.
4 schellingen min soo veel als kosten de 7 Ellen, wat
kost dan d'Elle? facit 18 schellingen 6 grooten.

17

7

24 ————— 22-4 ————— 1

15. Soo een stuck Armofyn 't welck lastck is 34
Ellen, kost 22 pond-vl. 9 schell. 6 groot. ende soo
veel als kosten de 5 Ellen, wat gelt dan d'Elle? fac.
15 schell. 6 groot.

16. Daer is een stuck Damast, het welck kost 15
pond-vl.

Enige Exempelen tot beslyt.

295

pond-vl. 4 schell. welcker 3 stucken en 15 Ellen be-
loopen 84 pond-vl. 12 schell. Vrage, naar de lenghte
van 't stuck? fac. 42 Ellen.

$$\begin{array}{ccc} 9 & \text{-----} & 15 & \text{-----} & 25-4 \\ 20 & & & & 20 \end{array}$$

17. Iemandt koopt ettelijcke ponden Peper, à 2
schell. 10 groot. het pondt, ende indien hy 9 pond.
8 oncen meer genomen hadde, soo moeste hy 12
pond-vl. 3 schell. 8 groot besteeet hebben. Vrage hoe
veel pondt Peper hy gekoght heeft? fac. 76 pond. 8
oncen.

18. Iemandt coopt 2 Lakens, t'samen lanck 96
Ellen. Hem is vergeten de lenghte van elck besonder,
dan weet wel dat de $\frac{3}{4}$ van 't eene is even de lenghte
van de $\frac{1}{2}$ van 't ander. Vrage, hoe lanck elck stuck is?
facit het eene 32, ende het ander is 64 Ellen.

$$\begin{array}{ccc} 9 & \text{-----} & 96 & \text{-----} & \left. \begin{array}{l} 3 \\ 6 \end{array} \right\} \end{array}$$

19. Dry gesellen als A, B, C, hebben elck een som-
me gelts, A heeft 25 stucken à 6 guldens 5 stuyv. 3
pen. B heeft 45 stucken, daer de 3 soo veel van doen
als 4 stucken van A min 2 pen. C heeft 30 stucken,
waer van de 5 soo veel weerdigh'zyn als de 2 stucken
van B. Vrage, hoe veel hun gelt te samen uyt-brenght?
fac. 105 pond-vl. 6 schell. 11 $\frac{1}{2}$ groot.

20. Iemandt heeft eenige Ellens Lint, verkoopt
daer van het $\frac{1}{2}$ ende het $\frac{1}{4}$ min 4 Ellen, à 3 stuyv. 12
pen. d'Este, ende behoudt dan noch het $\frac{1}{4}$ van het
voorz. Lint ende 16 Ellen. Vrage, hoe veel hy voor
het verkoghte Lint ontfanght? fac. 7 guld. 1 stooter.

$$\begin{array}{ccc} 7 & \text{-----} & 3-12 & \text{-----} & 38 \text{ Ellen.} \end{array}$$

21. Soo iemandt van een Laken verkoopt de $\frac{1}{2}$ ende

van het geen als dan noch blyft her $\frac{1}{2}$ ende als dan over houdt $15\frac{1}{2}$ Ellen, hoe veel soude hy voor 't selve Laken ontfangen, indien hy 't geheel verkoghte, à 3 guld. 4 stuyv. d'Elle? fac. 24 pond-vl. 16 schell.

22. Iemandt verkoopt van 2 stucken Damasten lanck, &c. het $\frac{3}{4}$ ende het $\frac{1}{4}$ meer 16 Ellen à 7 sch. 6 groot. d'Elle. Ende blyft hem noch overigh de $\frac{6}{7}$ nuyt de $\frac{1}{2}$ min 6. Vrage, hoe veel Ellen hy behoudt? fac. 14 Ellen.

23. Een Elle Tapyt kost in 't vier-kant $5\frac{1}{2}$ guldens hoe veel beloopt dan een stuck dat lanck is $16\frac{1}{4}$ Ellen, ende breec $2\frac{1}{4}$ Ellen? fac. 34 pond-vl. 10 schell. $11\frac{1}{4}$ groot.

1 Elle ——— 5 — 10 ——— $37\frac{1}{4}$ Ellen.

24. d'Elle Tapyt in 't vier-kant, kost 5 guldens 4 stuyv. soo betaeldt men voor een stuck dat breec is $1\frac{1}{2}$ Ellen, 95 guld. 11 stuyv. Vrage, naer de lenghte van 't selve stuck? facit $10\frac{1}{2}$ Ellen.

guld. stuyv.	Elle	guld. stuyv.
5 — 4	1 —	95 — 11
Fac. $18\frac{1}{2}$ Divideert door de breede.		

25. Men betaelt voor een stuck Tapyt 22 pond-vl. 1 schell. lanck zynde $12\frac{1}{2}$ Ellen, van wat breede behoorde het te zyn, als men voor de Elle in 't vier-kant betaelt 4 guld. 16 stuyv. fac. $2\frac{1}{2}$ Ellen.

guld. stuyv.	Elle.	pond-vl. schell.
4 — 16	1 —	22 — 1
Fac. $27\frac{1}{2}$ Divideert door de lenghte.		

26. Als men het 100 pond. Koopmanschap verkoopt voor 28 guld. $9\frac{1}{4}$ stuyv. soo verliest men 10 ten 400; hoe veel is dan de winst ofte verlies, soo men het

het 100 pond. verkoopt voor 31 guld. $12\frac{1}{2}$ stuyvers?
 Antw. daer is als dan noch winst noch verlies.

27. Soo het 100 pond. verkoght wordt voor 16 guld. $17\frac{1}{4}$ stuyv. soo isser 5 ten 100 verlies. Vrage, tot hoe veel moet dan het 100 pond. worden verkoght, om niet te winnen noch te verliezen? facit tot 17 guld. 15 stuyv.

28. Eenen Heer huerende eenen knecht, seydt hem toe 64 guld. in't jaer met eenen nieuwen mantel ende kleet, het gebeurt dat ten eynde van 7 maenden onder hun beyden eenige oneenigheydt voorvalt, waer over den knecht syn afscheydt kryglt, ende voor synen dienst geniet hy het bedongen kleedt met den mantel, ende noch 10 guld. aengelt. Vrage, tot hoe veel den mantel met het kleedt gerckent is? fac. tot 65 guld. 12 stuyvers.

$$\begin{array}{r}
 12 \qquad \qquad 64 \\
 7 \qquad \qquad 10 \\
 \hline
 5 \qquad \qquad 54 \qquad \qquad 12
 \end{array}$$

29. Iemandt koopt 1 Bale Koopmanschap, met sulcken bespreck, dat als hy de 5 pond. betaelt à $7\frac{1}{2}$ stuyv. soo sal hy de 2 pond. betalen à 6 stuyv. het pond. Vrage, hoe veel de Bale gewogen heeft soo hy daer voor betaeldt 26 pond-vl. 16 schell. 3 groot. ? fact 455 pond.

$$\begin{array}{r}
 \text{pond.} \\
 49-8 \text{ ————— } 7 \text{ ————— } 26-16-3
 \end{array}$$

30. Sekeren Heer hebbende gehuert eenen knecht, heeft hem toe-geseyt 64 guld. 5 jaers, met een nieuw kleedt ende mantel van 65 guld. 12 stuyv. enigen tydt in dienst geweest zynde, kryglt de knecht zyn afscheyt, die voor syn dienst geniet het voorz. kleedt met den mantel, ende noch 10 guld. aen gelt. Vrage, hoe langh hy gedient heeft? facit 7 maenden.

129—12 ————— 12 ————— 75—12

31. Iemandt wilt koopen voor 5 pond-vl. 16 sch. 4½ groot. Specceryen, te weten, Peper, Anys, Caneel ende Suycker, van elcks even-veel, hy kan hebben 3 pond. Peper voor 10 schell. 5 pond. Anys voor 10 schell. 4 pond. Caneel voor 10 schell. ende 6 pond. Suycker voor 10 schell. Vrage, hoe veel hy van elcks krygen sal voor het voorfz. gelt? fac. van elcks 12½ pond.

schell.groot. pond. pond-vl. schell.groot.
9—6 ————— 1 ————— 5—16—4½

32. Iemandt koopt een Laecken, 't welck lanck is 54 Ellen, à 5 guld. 4 stuyv. d'Elle, met sulcken bedingh dat als hy de 5 Ellen betaelt in gelt, dat hy als dan de 3 Ellen sal voldoen met Lynwaet, à 12 stuyv. d'Elle. Vrage, hoe veel in gelt ende hoe veel in Lynwaet hy betalen moet? fac. 175½ guld. in gelt, ende 176½ Ellen Lynwaet.

33. A ende B reysen van Harderwyck naer Roemen A gaet des daeghs 7 mylen, ende B 10 mylen 's daeghs, nemen beyde eenen wegh, maer A is wel 6 dagen voor B op den ganck. Vrage, in hoe veel dagen kan B by A wesen dat se malkanderen voort geselschap houden? fac. in 14 dagen.

10

7

3

1

42

34. Cornelis Veegh-uyt ende syn Vrouw Kleuntjen Bier-vlieghs kunnen te samen 1 Tonne goet Bier vacts maecten in 12 dagen tydts, maer soo Cornelis alleen suypt, soo kan hy de Ton op den bodern helpen

helpen in 3 wekentydts. Nu ſight, in hoe veel tydts ſou Kleuntjen dat konnen klaren? facit oock in 4 weccken.

21

12

9 ————— 21 ————— 12

35. Iemandt wilt koopen Root, Paers ende Swert Laecken, ende daer aen beſteden 81 pond-vl. 12 ſch. Maer hy begeert 2 mael ſoo veel Paers, ende 3 mael ſoo veel Swert Laken te hebben als Root: ende koſt d'Elle van het Swert 5 guld. 4 ſtuyv., d'Elle van het Paers 5 guld. 5 ſtuyv, ende d'Elle van het Root 4 guld. 10 ſtuyv. Vrage, hoe veel hy van elck hebben kan? Fac. 16 Ellen Root, 32 Ellen Paers, ende 48 Ellen Swert.

Fac. 30 / 12 ——— 1 ——— 81 pond-vl. 12 ſchell.

36. Eenen Bode gaende uyt het Hof van Arnhem naer Dantzigh, gaet des daeghs 8 mylen, ende oock op dien ſelven dagh eenen Bode uyt Dantzigh gaet naer Arnhem, ende gaet 7 mylen des daeghs. Soo nu Arnhem ende Dantzigh van malkanderen verſcheyden 135 mylen, den hoe veelſten dagh komen die beyde Boden by malkanderen, fac. den 9 dagh.

37. Den Hondt eenen Haes naer loopt, die hem te voren is

Wel ſprongen t'ſefligh vyf, en ſoo men ſiet by gis, Den Haes doet ſprongen vier tegens den Hondt doet drie.

Maer ſprongen twee van d'Hondt als dry van d'Haes ick ſie.

Nu rekent naer de konſt, ende ſight my ongefaelt, Met den hoe veelden ſprongh heeft d'Hondt den Haes behaelt.

Ant-

Antwoordt met den 390 sprongh. Naer dat den Haes gedaen hadde 520 sprongen.

$$\frac{1}{2} \text{ ——— } 3 \text{ ——— } 65$$

38. Iemandt heeft twee Lakens, treckt daer mede in twee mercken, op d'eerste merckt zynde, verkoopt hy 't eene stuck à 4 guld. 10 stuyv. en meet daer uyt 45 Ellen, komende op de tweede merckt, maect hy over-slagh, dat indien hy van beyde Lakens even veel gelt wilt ontfangen, dat hy d'Elle van dit laetste sal moeten geven om 5 guld. Vrage, hoe veel Ellen dat hy uyt het laetste stuck gemeten heeft? fac. $40\frac{1}{2}$ Ellen.

39. Een Vrouwken gaende ter merckt, besteedt een eyeren $10\frac{1}{2}$ stuyv. ende bedingh 3 Hinnèn eyeren om eenen stuyv. 4 Eenden eyeren om 1 stuyv. 6 Kie-vits eyeren om 1 stuyv. ende 8 Spreuwen eyeren om 1 stuyv. Nu t'huyse komende bevindt sy in't tellen van elcke just even veel. Vrage, hoe veel sy van elcks hadde? fac. van elcks 12 stucks.

$$21 \text{ ——— } 24 \text{ ——— } 10\frac{1}{2}$$

40. Drye voet gangers worden gevordert te gaen van Arnhem op Utrecht: (zijnde 12 mylen weeghs) De eerste seydt, hy kan het gaen in 35 uren. De tweede seydt hy kan't gaen in 12 uren. Den derden seydt dat hy 't gaen kan in 10 uren. Nu is daer in tegenwoordigheyt eenen Ruyter, die seydt, dat hy't aennemen wilt in soo korten tijdt te rijden als sy alle drye tegelijck kunnen gaen. Vrage, in hoe veel tydt soude dan de Ruyter willen aengaan te ryden van Arnhem op Utrecht? fac. in 4 uren tydts.

Nota. Soo sy alle vier gelijck uyt Arnhem gingen, soo soude den eersten noch te gaen hebben $8\frac{4}{7}$, den tweeden 8 ende den derden $7\frac{1}{7}$ mylen, als den Ruyter al tot Utrecht was, ende hun dryen gaen is t'samen 12 mylen.

30 ——— 120 ——— 1

41. Daerzyn 2 stucken Lijnwaets, t'samen lanck 130 Ellen, waer van de $\frac{2}{7}$ van 't een is 5 Ellen minder dan de $\frac{2}{7}$ van 't ander. Vrage naer ieders lenghte? facit 't een is lanck 60 ende 't ander 70 Ellen.

20	130	
21	6 $\frac{2}{7}$	Addeert.

41 ——— 136 $\frac{2}{7}$ ——— 21 .

42. Iemandt heeft twee Lakens, t'samen lanck 85 Ellen, maer de $\frac{2}{3}$ van N°. 1. is 6 Ellen langer, als de $\frac{2}{3}$ van N°. 2. Hy verkoopt N°. 1. tot 5 guld. 10 stuyv. ende N°. 2. tot 6 guld. 5 stuyv. d'Elle. Vrage, hoe veel beloopense beyde in gelt? facit 497 guldens 10 stuyvers.

10	85	
9	9	Substraheert.

19 ——— 76 ——— 10

43. Iemandt verkoopt het pondt voor 12 stuyvers ende verliest alsoo 10 ten 100. Daer naer verkoopt hy het pondt ende wint soo veel ten 100 als hy eerst verloor. Vrage, hoe veel hy het pondt laetst verkoght heeft? Fac. 14 $\frac{2}{3}$ stuyv.

44. Iemandt koopt een stuck Lijnwaet om 31 guld. 10 stuyvers waer van hy wederom verkoopt het $\frac{2}{3}$ ende 2 Ellen, voor 10 guld. 12 $\frac{1}{2}$ stuyv. ende wint alsoo op het geheele stuck 4 guld. 4 stuyv. Vrage naer de lenghte van 't selve stuck? facit 42 Ellen.

1 / 14 ——— 2 ——— 35 guld. 14 stuyv.

45. B Koopt eenige ponden Koopmanschap, te
we-

weten 60 pond. à 15 stuyv. 't pondt, verkoopt wederom citelijcke pond. à 12 stuyv. 't pondt, ende de rest voor 18 stuyvers 't pondt, ende verliest alsoo $6\frac{2}{3}$ ten 100. Vrage, hoe veel pondt hy tot 12 stuyvers heeft verkoght? fac. 40 pondt.

$$6 \text{ ————— } 60 \text{ ————— } 4$$

46. Iemandt koopende een Laken, betaelt het selve met $172\frac{1}{2}$ guld. in geldt ende 125 pondt Nagelen à 12 stuyv. 't pondt. Hy verkoopt wederom van het voorfz. Laken het $\frac{1}{7} \div 5$ Ellen, ende daer naer noch de $\frac{1}{12} \div 5$ Ellen, ende ontfanght daer voor in alles 30 pond-vl. tegen $6\frac{2}{3}$ ten 100 winst. Vrage, naer de lenghte van 't selve Laken, ende tot hoe veel de Elle verkoght is? fac. 55 Ellen langh, ende d'Elle is verkoght à 4 guld. 16 stuyv.

$45 \text{ — } 10 \text{ — } 247\frac{1}{2}$ Fac. 55 Ellen.	pond-vl. Elle. $35 \text{ — } 28 \text{ — } 1$ Fac. 4 guld. 16 stuyv.
--	---

47. A wilt kopen eenige ponden Koopmanschap, als hy voor het pondt sal geven 11 stuyv. soo mankeren hem 2 guld. 15 stuyv. ende als hy voor het pondt geeft 9 stuyv. soo behoudt hy 35 stuyvers. Vrage, hoe veel pondt hy kopen woude? fac. 45 ponden.

48. B koopt 5 Ellen Blaeuw ende 6 Ellen Swert Laecken, t'samen voor 44 guld. 10 stuyv. nu kosten hem de 3 Ellen Swert niet meer als de 4 Ellen Blaeuw $\div 10$ stuyv. Vrage, wat kost hem d'Elle Blaeuw? facit 3 guld. 10 stuyv.

49. Als 16 pondt gelden 14 goud-guld. $\div 8$ stuyv. soo kosten 33 pond. ingelijcke prys 30 goud-gl. $\div 15$ stuyvers. Vrage, tot hoe veel reekent-men dan den goudt-gl. facit tot 28 stuyv.

pond.

stuyvets reeckent-men den Rycxdaelder? facit tot 52 stuyvers.

$$\begin{array}{r} \text{Subst.} \\ 6 \quad \text{X} \quad 7 \\ \frac{1}{7} \quad \quad \quad \frac{1}{6} \\ \hline 42 \end{array}$$

1400

$$\begin{array}{r} \text{Subst.} \\ \text{X} \\ \frac{21}{25} \quad \quad \quad \frac{25}{27} \\ \hline 832 \end{array}$$

1344

$$\begin{array}{r} \text{Divid.} \\ 1344 \overline{) \text{X}} \\ \frac{1}{42} \quad \quad \quad 832 \\ \hline 1344 \end{array}$$

~~34844~~~~33444~~~~334~~

26 stu. voor $\frac{1}{2}$
Rycxd.

53. Vier Koop-lieden leggen te samen in 15340 guld. om daer mede te Negotieren: Waer toe A moet op-brenghen het $\frac{1}{3} \div 40$ guld. B het $\frac{1}{2} \div 50$ guldens, C de $\frac{1}{3} \div 100$ guld. ende D de $\frac{2}{3} \div 75$ guld. Vrage, tot hoe veel ieders in-leggen moet gerekent worden.

Facit.	{	A 3422 guld. 9 stuyv. 9 $\frac{2253}{32183}$ pen.
		B 2620 guld. 16 stuyv. 9 $\frac{1115}{2123}$ pen.
		C 5106 guld. 14 stuyv. 11 $\frac{1105}{2183}$ pen.
		D 4189 guld. 19 stuyv. 13 $\frac{3744}{4183}$ pen.

Proba. 15340 guld. te samen.

54. B is schuldig een secker somme gelts, waer van C toe-komt het $\frac{1}{3} \div 22$ guldens, D het $\frac{1}{4} \div 75$ guld. E het $\frac{1}{7} \div 80$ guld. ende F het $\frac{1}{8} \div 50$ guld. Vrage, indien B nu presenteert haer te samen te betalen met 1887 guld. Wat C, D, E, en F, elck voor haer deel daer van toe-komt, volgens ieders aen-part, gelijk B aen haer schuldigh is.

Facit

Facit.	{	C	617 guld.	13 stuyv.	$2\frac{2}{11}$ pen.
		D	510 guld.	8 stuyv.	$5\frac{7}{11}$ pen.
		E	418 guld.	12 stuyv.	$14\frac{8}{11}$ pen.
		F	340 guld.	5 stuyv.	$9\frac{1}{11}$ pen.

Proba. 1887 guld.

55. Iemandt geeft een seecker somme op Interest tegens den penningh $12\frac{1}{2}$ s'jaers, tot welke somme, soo hy daer toe noch gedaen hadde de $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ en de $\frac{1}{8}$ der selver $\frac{1}{4}$ 35 guld. soude bedragen hebben 1185 guld. Vrage, indien hy nu comt te ontfangen met Capitael en Interest den $\sqrt{\frac{1}{2}}$ uyt 429025 guld. hoe langh het Capitael heeft uyt-gestaen, facit $13\frac{1}{2}$ Maenden.

56. A hebbende gegeven seecker somme op Interest, tegen 6 ten 10 simplen Interest, ontfanght ten eynde van 10 jaren, soo Capitael als Interest te samen 500 guld. Vrage, hoe veel gelts hy op Interest gestelt hadde? facit 312 guld. 10 stuyv.

57. Eenen Jonghman genietende van sijnen Vader 100 pond-vl., heeft die in de Negocie soo wel aengeleydt, dat hy geduerende den tydt van 16 jaeren, niet en is geweest dat hy t'elken jare sijn winst en Capitael niet het $\frac{1}{8}$ en heeft vermeerderd. Vrage, op hoe veel hy de 100 pond-vl. ten eynde van de voorsz. tydt gebracht heeft? fac. op 417 pond-vl. 14 schell. 6 groot. geen penningh minder.

58. Iemandt koopt 3 stucken geweefts van gelijcke lenghte, à 9, 10, en 11 stuyg. de Elle, ende besteedt daer voor t'samen 67 guld. 10 stuyv. Vrage, naer de lenghte van ieder stuck? fac. 45 Ellen.

59. Eenen Kramer hebbende seecker somme gelts, leydt die aen, ende wint ten eersten het $\frac{1}{7}$ van sijn

Siblt.

223
1400
832

1344

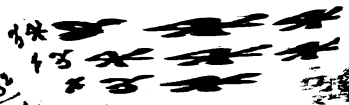
1400

6
61

Divid.

832
1344

26 ftu. voo

Vier Koop-lieden leggen te samen
om daer mede te Negotieren: Waer toe A
brengen het
e ÷ 100
hoe

gelt, daer naer leijdt hy de winst ende hoofst-somaen, ende wint het $\frac{1}{2}$ van sijn gelt, ende noch 3 guldens meer: Ten lesten leydt hy de winst en Hoofst-som noch eens aen, ende windt 10 guld. Alsoo dat hy in alles bevindt te hebben 88 guld. Vrage, hoe veel gelts hy de eerste mael gehadt heeft? facit 50 guld.

60. Eenem Kramer treckt in dry Merckten, in de eerste merckt verdobbelt hy sijn gelt, ende verteerd 10 guld. In de tweede merckt verdobbelt hy oock sijn gelt, ende verteerd mede 10 guld. In de derde merckt verdobbelt hy insgelijcx sijn gelt, ende verteerd oock 10 guld. Ende alsoo bevindt hy dat hem niet dan 2 guld. overigh en zyn. Vrage, hoe veel gelts hy hadde als hy in de eerste Merckt quam? facit 9 guld.

61. Vier hebben te deelen 128 pond-vl. alsoo dat den Tweeden moeth hebben 2 pond-vl. 8 schell. meerder dan den Eersten, den Derden 3 pond-vl. 4 schell. meerder dan den tweeden: ende den Vierden 5 pond-vl. 12 schell. meerder dan den Derden. Vrage, hoe veel dat elck hebben moet? facit den Eersten 27 pond-vl. 4 schell. den Tweeden 29 pond-vl. 12 schell. den Derden 32 pond-vl. 16 schell. ende den Vierden 38 pond-vl. 8 schell.

62. Dry, als A, B, C, hebben te samen gedeelt en seecker somme gelt, alsoo dat het gelt van A zynde geaddeert tot de $\frac{1}{2}$ van des B ende C gelt, maect t'samen 34. Ende het gelt van B geaddeert zynde tot het $\frac{1}{3}$ van des A ende C gelt, maect te samen oock 34. Van gelijcken het gelt van C zynde geaddeert tot het $\frac{1}{4}$ van des A ende B gelt, maect t'samen mede 34. Vrage, hoe veel sy onder malkanderen hebben gedeelt, ende hoe veel elck voor sijn deel genoten heeft? facit. Sy hebben onder malkanderen gedeelt 58 guld. Daer van heeft A 10, B 22, ende C 26 guldens.

Proba.

A	B
10	22
Add. 24 de $\frac{1}{2}$ van B en C.	Add. 22 de $\frac{1}{3}$ van A en C.

34	34
C	A 10
26	B 22
Addeert. 8 de $\frac{1}{4}$ van A en B.	C 26

t'Samen 58 guld.

63. Dry Gefellen malkanderen gevraecht hebben-
de, hoe veel gelt elck hadde, soo seydt den Eersten
tot den Tweeden, indien gy my 2 guld. gacft van u
gelt, soo soude ick even soo veel hebben als gy. Den
Tweeden seyde tot den Derden, indien gy my twee
guld. gacft van u gelt, soo soude ick wel twee mael
soo veel hebben dan gy. Ende seydt den Derden tot
den Eersten, indien gy my 2 guld. gacft van u gelt,
soo soude ick wel 3 mael soo veel hebben dan gy.
Vrage, hoe veel gelts dan elck hadde? facit, den Eer-
sten hadde 5 guld. 4 stuyv. den Tweeden 9 guld. 4
stuyv. ende den Derden 7 guld. 12 stuyv.

Proba.

Den eersten.	Den tweeden.	Den tweeden.	Den derden.
--------------	--------------	--------------	-------------

514	914	914	7112
Add. 2	Sub. 2	Add. 2	Sub. 2
7	7	1114	5112

Den derden.	Den eersten.	Den eersten	514
7112	514	Den tweed.	914
Add. 2	Sub. 2	Den derden	7112

9112	314	t'Samen 22 guld.	A ende
------	-----	------------------	--------

V 2

64. A ende B met malkanderen sprekende, vraecht d'een d'ander hoe veel gēlt hy in sijn Comptoir heeft, A seyd, indien ick noch soo veel pen. als van 4 pond-vl. 12 schell. toe-dede tot alle de pen. die ick uyt myn gelt bereeckenen kan, ende als dan *extrabeerde* den $\sqrt{\beta}$ soo soude die niet meer zyn dan 12 penningen

Waer op B Antwoordt. Soo hebt gy veel meer gelts dan ick, want indien ick soo veel penningen als van 17 guldens 11 stuyvers afnaeme van alle de penningen die ick uyt myn gelt bereeckenen kan, ende uyt de overige trocke den \sqrt{R} soo soude ick 44 penningen meer hebben dan gy. Vrage, hoe veel gelts dat eick in sijn Comptoir heeft? facit A 125 pond-vl. ende B 94 pond-vl. 7 schell. 10 groot.

65. Iemandt radende naer mynen ouderdom, seyt, my dunckt soo gy noch eens soo oudt waert, als daer ick u voor aer-tien, dat gy dan wel 80 jaren soudt zyn. Waer op ick antwoorde. Naer u gelaet te oordeelen, soo gy noch eens soo oudt waert, soo soude mynen Soon (die Anno 1636. 8jaren was) niet meer hebben dan de *Radix Quadrato* van uwe jaren: Nu 7 jaeren getrocken van mynen ouderdom, ende \sqrt{z} uyt de overige gemultipliceert met \sqrt{R} uyt de uwe, ende het uyt komen noch gemultipliceert met 4 soo soude ick soo oudt zyn als gy meent dat ick ben. Rekent nu dan wat ouderdom dat ick hebbe? facit 34 jaeren.

*In's Jaer 1630. is sey voor-gevallen dese naer-volgende
questie van N. N. Coopman tot Amsterdams.*

A leent B den 21 October 1617. de somme van 1100 guldens, B betaelt wederom aen A tot af-
kor-

Enige Exempelen tot beslyt.

309

kortinge van de selve somme, als hier onder volgt.

1628.	{ Den 14 Februar. Den 8 Juny. Den 25 Iuly.	} Fac. <	150-
			120-
			150- 8
1629.	{ Den 10 Februar. Den 24 Juny. Den 25 Iuly. Den 22 Nov. per Assign.	} Fac. <	168- 3-8
			77-19-1
			120-
			150- 10

't Geen noch resteert te voldoen beloofden B te betalen primo May 1630. Vrage, soo hy nu de voorzf. 1100. guldens op-genomen heeft tegens den penningh 16 simplen Interest. Hoe veel hy als dan van Interest aen A schuldigh sal zyn? fac. 100 guld. 7 stuyv. 8 penningen.

Anderc die my voorgekomen zyn.

A, B, C, D, Synde gebrueders, hebben t'samen jaerlijcks te deel. 537 guldens 10 stuyvers 4 penningen. Waer uyt A ende B trecken 65 ende C 25 guldens Interest. D en treckt niet, nu is de Vrage, hoe veel dat een ieder vanhaer t'elken jaer heeft t'onfangen.

	A ende B elck	169 guld.	7 stuyv.	9 pen.
Fac. <	C	116 guld.	0 stuyv.	14 pen.
	D	82 guld.	14 stuyv.	13 pen.

L is schuldigh aen M de somme van 62000 guld. welcke penningen vervallen zyn Anno 1645 op den 8 May, op den selven dato, wordt daer op betaelt 2666 guld. 13 stuyv. Ende geaccordeert van de restc Interest te geven, tegens 6½ percento in 't laer, ende t'elkens oyer-betaelende, te weten, boven 't beloopcn van den vervallen Interest, sal tot verminderinge van 't

Capitael verstrecken, nu is de betalinge op verscheyde dagen gevallen, te weten.

1646	}	Den 8 Januar.	}	Fac.	}	1400	—	:	—
		Den 8 Martii.							2333
		Den 8 Martii.				4667	—	:	—
1647	}	Den 8 Septemb.	}	Fac.	}	7000	—	:	—
		Den 8 Decemb.							1400
		Den 8 Juny.				1666	—	:	14
1648	}	Den 8 Decemb.	}	Fac.	}	1200	—	:	—
1649		Den 8 Martii.							5300

De Vrage is. Hoe veel Capitaels datter noch is blyve staende, ende hoe veel aen verlopen Interest betaelt is tot op den 8 Martii 1649 voorz. Facit het Capitael is verbleven op Fac. 47801 guld. 18 stuyv. 12 penningen. Ende aen verlopen Interesten betaelt 23435 guld. 5 stuyv. 10 pen.

A is schuldigh aen B 10800 guldens te betalen op Primo November 1648. Dan A betaelt in verscheiden reysen als volgt, te weten.

1649	}	Den 10 Meest.	}	Fac.	}	4000	—	:	—
		Den 8 Decemb.							200
1650	}	Den 19 Dito.	}	Fac.	}	500	—	:	—
		Den 22 Dito.							600
1651	}	Den 15 Augusty.	}	Fac.	}	500	—	:	—

Soe is nu de Vrage hoe veel Interest dat A aen B moet betalen tot St. Victor, zynde den $\frac{10}{24}$ Octobef deses jaers 1651. voorz. Fac.

Dis naer-volgende Exempel is gestelt ende my toe-gesonden door wylen Mr. Arent Arentsz. Boom, in syn leven voornaemen Boeckhouder, Konst-ryck, Schryf, ende Reken-Meesster, binnen de vermaerde Zee ende Koop-stadt Enchuyzen. In den Heere ontslapen, ende zynde 25 à 26 Jaren.

A, B, C, zynde 3 Enchuyser Koop-lieden, maken t'samen een geselschap, A leydt in een seecker somme, B het *Quadraet* van alsuicken somme, ende C haer middel *proportie* *Quadraet* getal gedobbeleert. Daer mede winnen sy den $\sqrt[3]{\frac{1}{2}}$ van athaer in-leggen, alsoo dat den gantschen in-legh met de winst komt op 420 pond-vl. Vrage, hoe veel is dan elcks in-legh besonder? fac. A 16 pond-vl. B 256 pond-vl. ende C 128 pond-vlaemsch.

De volherdinge kroont het werck.

*Siet wat den tydt u geeft, wat aengenaeme vruchten,
Die nu' voorgaende moeyt beloopt niet genuchten;
Gy mindt nu selfs de Konst' en tracht noch altyds meer,
Tot dat gy u voldoet oft komt tot staet van eer.*

*Hierom dan lieve Jeught, wilt noyt geen moeyte spaeren;
Het geen u eerst valt swaer, kan u veel vrenghden baeren:
Leert ier' righ dese Konst', maer boven al soo let,
Wilt gy gelukkig zyn, te passen op Godts Wet.*

E Y N D E.